

MAS Horní Pomoraví o.p.s.

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Horní Pomoraví

Analytická část

Charakteristika území, analýza problémů a potřeb, strategická východiska

MAS Horní Pomoraví - lidé, příroda a tradice

Zpracováno mezi lety 2014 - 2016

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Obsah

1.	Úvod - Základní informace o MAS	3
1.1	Identifikace právnické osoby	3
1.2	Organizační struktura MAS a místního partnerství	4
1.2.1	Orgány MAS Horní Pomoraví o.p.s. a jejich složení	4
1.2.2	Orgány Místní akční skupiny Horní Pomoraví, organizační složky	5
1.3	Historie MAS, zkušenosti s rozvojem území.....	6
2.	Strategie, jejichž implementace má dopad na území MAS.....	8
3.	Popis zapojení veřejnosti a členů partnerství	12
4.	Přehled členů týmu pro přípravu a zpracování strategie	13
5.	Analytická část.....	14
5.1	Území MAS	14
5.2	Sídelní struktura	16
5.3	Obyvatelstvo.....	17
5.3.1	Základní údaje.....	17
5.3.2	Vývoj počtu obyvatel	19
5.3.3	Věková a vzdělanostní struktura obyvatelstva.....	23
5.3.3.1	Věková struktura obyvatelstva	23
5.3.3.2	Vzdělanostní struktura obyvatelstva	24
5.3.4	SWOT analýza kapitoly 5.3 Obyvatelstvo	28
5.4	Ekonomické ukazatele a trh práce	29
5.4.1	Ekonomicky aktivní obyvatelstvo	29
5.4.1.1	Uchazeči o zaměstnání (nezaměstnanost)	30
5.4.1.2	Volná pracovní místa	32
5.4.1.3	Nezaměstnanost u specifických skupiny trhu práce	33
5.4.1.4	Aktivní politika zaměstnanosti	36
5.4.1.5	Vyjíždka a dojíždka za prací.....	39
5.4.2	Podnikání.....	46
5.4.2.1	Podnikatelská aktivita.....	48
5.4.2.2	Významní zaměstnavatelé regionu	52
5.4.2.3	Opuštěné podnikatelské plochy (brownfields).....	53
5.4.2.4	Zemědělství	53
5.4.2.5	Cestovní ruch.....	58

5.4.3	SWOT analýza kapitoly 5.4 Ekonomické ukazatele a trh práce.....	68
5.5	Vybavenost obcí	70
5.5.1	Technická vybavenost	70
5.5.2	Občanská vybavenost.....	78
5.5.3	Odpadové hospodářství obcí.....	84
5.5.4	Bydlení.....	92
5.5.5	SWOT analýza kapitoly 5.5 Vybavenost obcí.....	96
5.6	Životní prostředí	98
5.6.1	Těžba surovin.....	98
5.6.2	Hydrologické poměry	98
5.6.3	Lesy	100
5.6.4	Chráněná území.....	100
5.6.5	Zemědělská krajina.....	104
5.6.6	SWOT analýza kapitoly 5.6 Životní prostředí.....	106
5.7	Komunitní život v obcích	108
5.7.1	SWOT analýza kapitoly 5.7 Komunitní život v obcích.....	115
5.8	Vzdělávání a školství.....	117
5.8.1	SWOT analýza kapitoly 5.8 Vzdelávání a školství	121
5.9	Sociální oblast.....	122
5.9.1	Sociální vyloučení	125
5.9.2	SWOT analýza kapitoly 5.9 Sociální oblast	132
5.10	Řízení obcí, informovanost, spolupráce	133
5.10.1	Strategické řízení obcí	133
5.10.2	Sdružování, spolupráce a partnerské svazky.....	136
5.10.3	Informovanost	138
5.10.4	SWOT analýza kapitoly 5.10 Strategické řízení obcí a spolupráce	141
5.11	Souhrnná SWOT a analýza problémů a rozvojových potřeb.....	142
5.11.1	Analýza problémů a potřeb	144
5.11.2	Kapacity pro sdružování vlastních prostředků	150
6.	Seznam map, grafů, tabulek.....	152

1. Úvod - Základní informace o MAS

1.1 Identifikace právnické osoby

MAS Horní Pomoraví o.p.s.

Obecně prospěšná společnost

IČ: 277 77 146

Sídlo společnosti: Hanušovice, Hlavní č.p.137, PSČ 788 33

Telefon: + 420 583 285 615

Bankovní spojení žadatele:

web: www.hornipomoravi.eu, Email: info@hornipomoravi.eu Číslo účtu: 193758861/0600

MAS Horní Pomoraví o.p.s. je neziskovou organizací založenou za účelem rozvoje území, který je v souladu s principem trvale udržitelného rozvoje. Koncept udržitelného rozvoje je postaven na potřebě vyrovnanosti tří základních pilířů života v dlouhodobém měřítku:

- ekonomický rozměr
- sociální rozměr
- environmentální rozměr

Rozvoj je založen na efektivním využívání místních zdrojů a pro realizaci projektů využívá společnost také krajské, národní a evropské dotace.

MAS působí v katastrech 46 obcí: Bohdíkov, Bohuslavice, Branná, Bratrušov, Brníčko, Bušín, Drozdov, Dubicko, Hanušovice, Horní Studénky, Hoštejn, Hrabová, Hynčina, Chromeč, Jakubovice, Janoušov, Jedlí, Jestřebí, Jindřichov, Kamenná, Kolšov, Kopřivná, Kosov, Lesnice, Leština, Lukavice, Malá Morava, Nemile, Olšany, Písařov, Postřelmov, Postřelmůvek, Rájec, Rohle, Rovensko, Ruda nad Moravou, Staré Město, Sudkov, Svěbohov, Šléglov, Štítý, Vikantice, Vyšehoří, Zábřeh, Zborov, Zvole.

Území MAS zahrnuje 2 mikroregiony:

- Svazek obcí Regionu Ruda sdružuje 5 obcí
- Svazek obcí mikroregionu Zábřežsko sdružuje 30 obcí, v rámci MAS jsou zapojeny všechny obce mikroregionu

Posláním MAS Horní Pomoraví o.p.s. je budování partnerské sítě subjektů ziskové i neziskové sféry a veřejného sektoru tak, že sdružuje fyzické i právnické osoby za účelem spolupráce v oblasti rozvoje venkova.

Společnost provádí následující činnosti formou obecně prospěšných služeb

1. Rozvoj území místní akční skupiny
2. Rozvoj partnerství
3. Komunitně vedený místní rozvoj uskutečňovaný na základě Strategie komunitně vedeného místního rozvoje (CLLD). Tato činnost je prováděna organizační složkou Místní akční skupinou Horní Pomoraví, činnost organizační složky je vymezena Statutem Místní akční skupiny Horní Pomoraví.

Mezi doplňkovou činnost společnosti patří:

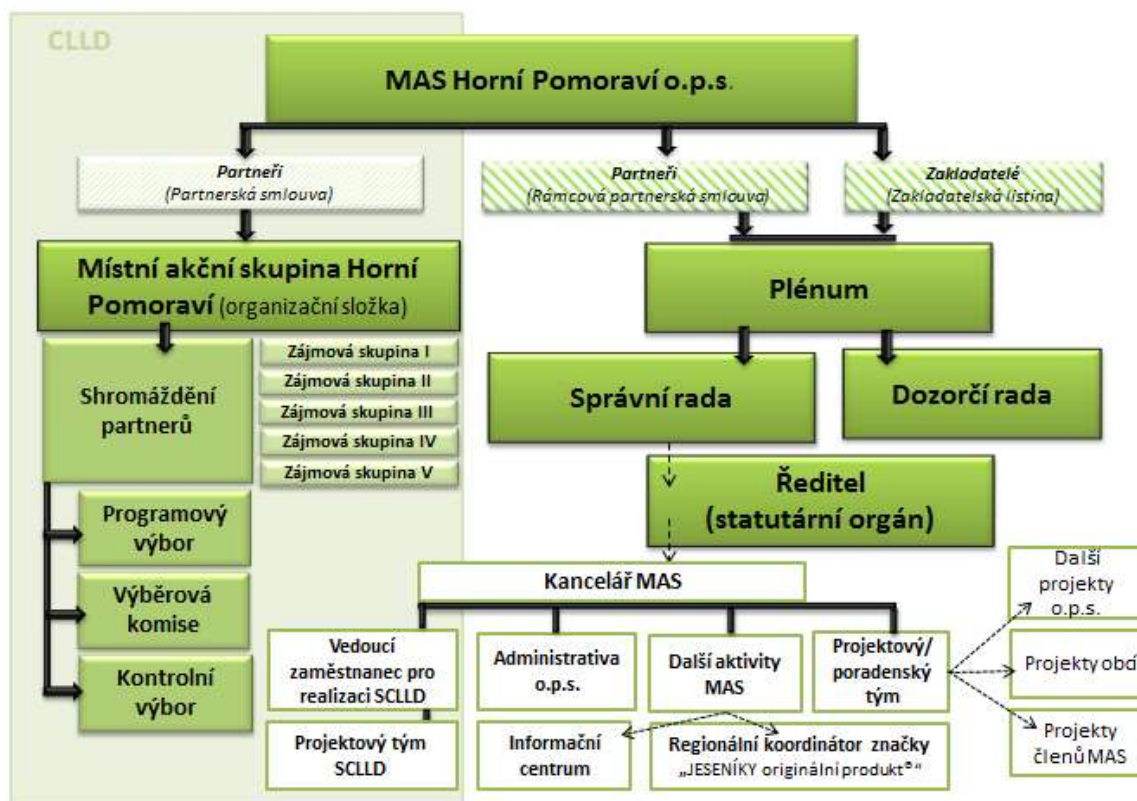
- příprava a realizace rozvojových projektů
- vzdělávání, organizace vzdělávacích akcí, seminářů a odborných setkání
- poskytování služeb v oblasti strategického plánování
- zapojování veřejnosti do rozvoje území, na kterém společnost působí

- příprava a realizace společných projektů partnerů v území i meziregionálních
- propojování partnerů za účelem rozvoje regionu v oblastech: školství, sociální oblast, zaměstnanost, zemědělství, životní prostředí, odpadové hospodářství, krizové řízení, doprava, komunitní život, volnočasová a spolková činnost
- propagace regionu s důrazem na regionální značení (vč. provozování informačních center)
- poradenská činnost

1.2 Organizační struktura MAS a místního partnerství

Místní akční skupina Horní Pomoraví o.p.s. je obecně prospěšnou společností tvořenou zakladateli na základě Zakladatelské listiny a partnery na základě Rámcové partnerské smlouvy uzavřené se společností. Pro uplatňování Komunitně vedeného místního rozvoje na základě Strategie komunitně vedeného místního rozvoje (CLLD) byla ustavena organizační složka Místní akční skupina Horní Pomoraví (místní partnerství), o které rozhodou Shromáždění partnerů.

Obrázek č.1: Organizační schéma MAS Horní Pomoraví o.p.s.

Zdroj: vlastní zpracování

1.2.1 Orgány MAS Horní Pomoraví o.p.s. a jejich složení

Orgány MAS Horní Pomoraví o.p.s. jsou dle článku 6 Statutu společnosti:

1. Plénium
2. Správní rada
3. Ředitel
4. Dozorčí rada

5. Organizační složka Místní akční skupina Horní Pomoraví

Nejvyšším orgánem MAS Horní Pomoraví o.p.s. je plénum, které je tvořeno Zakladateli společnosti MAS Horní Pomoraví o.p.s. a Partnery, kteří se společností podepsali Rámcovou partnerskou smlouvu. Přehled členů MAS k 31. 1. 2016: celkem 123 členů

Sektor	Absolutní vyjádření	Relativní vyjádření
Veřejný	44	35,77%
Soukromý – neziskový	48	39,03%
Soukromý – podnikatelský	30	24,39%
Soukromý – občané	1	0,81%

Správní rada především dbá na zachování účelu, pro něž byla společnost založena, dále vydává Statut společnosti, schvaluje rozpočet společnosti, účetní závěrku a výroční zprávu, jmenuje a odvolává ředitele a plní další funkce uvedené ve Statutu společnosti.

Dozorčí rada je kontrolním orgánem MAS Horní Pomoraví o.p.s. Dozorčí rada je povinna upozornit správní radu na porušení zákonů, ustanovení Zakládací smlouvy nebo Statutu, na nehospodárné postupy, popřípadě na další nedostatky v činnosti, bez zbytečného prodlení poté, co se o těchto skutečnostech dozví.

Správní rada			Dozorčí rada		
sektor	jméno a příjmení	organizace	sektor	jméno a příjmení	organizace
Předseda			Předseda		
podnikatel	František Winter	MARWIN v.o.s.	podnikatel	Jiří Mazák	OSVČ
Členové			Členové		
NNO	Josef Jurásek	OAK Šumperk	obec	Dana Hošková	Obec Bratrušov
obce	František John	Svazek obcí MiZ	NNO	Josef Klimek	Spolek Metoděj o.s.
NNO	Jiří Karger	Charita Zábřeh	podnikatel	Libor Diviš	ZEAS Březná, a.s.
obec	Jana Gerešová	Obec Kopřivná	obec	Josef Kozák	obec Jindřichov
podnikatel	Petr Vokurka	VOBUS v.o.s.	NNO	František Ambroz	SDH Hanušovice

Ředitel je statutárním orgánem společnosti, a řídí společností a jedná jejím jménem. K 1. 1. 2016 zastává funkci ředitele společnosti Ing. Anna Bartošová, která je uvedena v Rejstříku obecně prospěšných společností.

1.2.2 Orgány Místní akční skupiny Horní Pomoraví, organizační složky

MAS Horní Pomoraví o.p.s. pro implementaci Komunitně vedeného místního rozvoje na základě Strategie komunitně vedeného místního rozvoje (CLLD) byla ustavena organizační složka Místní akční skupina Horní Pomoraví (místní partnerství), o které rozhoduje Shromáždění partnerů. Organizační složka Místní akční skupina Horní Pomoraví je otevřené místní partnerství, které vzniká podpisem Partnerské smlouvy mezi partnerem a společností za účelem implementace strategie komunitně vedeného místního rozvoje (CLLD). Partneři tvoří tzv. Shromáždění partnerů Místní akční skupiny Horní Pomoraví. Organizační struktura organizační složky Místní akční skupiny Horní Pomoraví je blíže

popsána v implementační části této strategie, protože přímo souvisí s implementací Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Horní Pomoraví.

1.3 Historie MAS, zkušenosti s rozvojem území

MAS Horní Pomoraví o.p.s. ve své současné podobě vystupuje od 1.7. 2008 jako nezisková organizace sdružující podnikatelské subjekty, neziskové organizace a místní samosprávy na území 46 obcí.

Ovšem historie existence místního partnerství na tomto území sahá do roku 2005, kdy se postupně začala utvářet **MAS Zábřežsko** o.p.s., která oficiálně vznikla **26.4.2006** na území Svazku obcí Mikroregionu Zábřežsko. Krátce poté také vznikla **MAS Horní Pomoraví o.p.s.**, k datu 4.9.2006

2005 – 2006 Ustanovení místního partnerství – osvěta, propagace; hledání priorit území

Místní partnerství se utvářelo v roce **2005 – 2006** díky „osvícenému“ subjektu – na Zábřežsku to byli představitelé Svazku obcí mikroregionu Zábřežsko (manažerka Ing. Anna Bartošová absolvovala v roce 2005 kurz venkovských manažerů, pořádaný ÚZPI, ke starostům začaly pronikat informace o nové metodě spolupráce). V roce 2005 bylo Zábřežsko velmi dobře fungujícím regionem, kde se dalo hovořit o efektivním partnerství mezi obcemi, navíc v praxi již byly tvořeny projekty za účasti veřejnosti – např. Strategie rozvoje cestovního ruchu mikroregionu Zábřežsko, na níž se podíleli také podnikatelé a NNO. K jednáním byli většinou přizváni na základě zaměření vlastní činnosti a řešení problematiky – tvořili pracovní skupiny.

Na Hanušovicku byl zakladatel zemědělský subjekt (jelikož zde mikroregion nefungoval) – jehož představitel pan František Winter se zúčastnil společně se zástupci Olomouckého kraje a také s manažerkou MAS Zábřežsko na přelomu 3-4/2006 poznávací cesty do Irského regionu Duhallow. Irský příklad byl natolik přesvědčivý, že pan Winter začal osobně přesvědčovat další zemědělské podnikatele, postupně obce v regionu a zástupce neziskových organizací.

Po poznávací cestě v Irsku začala spolupráce obou regionů, kdy se spojily dlouho získávané zkušenosti ze spolupráce, vědomosti z absolvovaných kurzů manažerky Zábřežska s nadšením a přesvědčovacími schopnostmi tahouna regionu Hanušovicka.

Tvorba místního partnerství byla založena na informování široké veřejnosti, prostřednictvím veřejných jednání, webové prezentace, prezentace na zemědělských akcích, prezentace na setkání starostů, kteří byli motivováni, aby na jednání pozvali zástupce svých místně příslušných neziskových organizací.

Tato informační kampaň trvala téměř rok, ale byla zároveň na obou území spjata ustanovením organizační struktury a s tvorbou Strategie rozvoje území. Pro tuto aktivitu byla ke spolupráci přizvána organizace, která má v regionu největší zkušenosti se zapojováním veřejnosti, a to Centrum pro komunitní práci Střední Morava, která nezávisle spolupracovala s oběma územími na vytvoření Integrovaných strategií rozvoje.

V průběhu tvorby strategie byl kladen důraz na zapojení veřejnosti a obě MAS se těmito setkáními také prezentovaly a získávaly stále větší počet členů.

2007 - tvorba Integrovaných strategií území, realizace projektů Programu LEADER ČR, profesionalizace projektového týmu

V roce **2007** zaznamenaly obě MAS úspěch v rámci **Programu LEADER ČR**, kdy spolupráce mezi oběma územími již byla natolik silná, že vznikl společný projektový tým a příprava, realizace a vyhodnocení programu probíhalo společně.

MAS pořádá vzdělávací a informační semináře a připravuje tak subjekty v regionu na tvorbu strategie a učí je projektovému řízení.

Vytváří se pracovní skupiny, které řeší jednotlivé oblasti rozvoje.

V tomto roce dochází také k další profesionalizaci projektového týmu, kdy jsou proškoleni další 2 členové MAS jako venkovští projektoví manažeři – František Winter a PaedDr. Božena Sojáková. Vzhledem k nedostatečným finančním zdrojům, pracují manažeři převážně jako externisté, ale je zahájena diskuse o nutnosti stálých úvazků a zavedení vlastního poradenského servisu v území, přičemž se stále zdůrazňuje větší efektivita společného postupu.

MAS také společně prezentují nejen vlastní činnost (účast na veletrhu Země Živitelka 2007), ale prezentují také schopnost neziskových organizací a škol v regionu (Den mikroregionu Zábřežsko 2007, Den Horního Pomoraví 2007, kde se prezentují zájmové kroužky a školy prostřednictvím kulturních vystoupení a prezentačních stánků).

Díky úspěšné realizaci prvních projektů (a patřičné prezentaci úspěchů) dochází k šíření tzv. „pozitivní závisti“ – což venkov umí a do činnosti MAS se zapojují další subjekty.

Prostřednictvím Programu LEADER ČR jsou vybaveny 2 kanceláře (Zábřeh, Hanušovice) tak, aby měli žadatelé blízko ke svým poradcům.

MAS Horní Pomoraví o.p.s. se stává členem Národní sítě MAS ČR.

2008 - sjednocení MAS, tvorba Strategického plánu LEADER, profesionalizace projektového týmu

Na činnost projektového týmu přispěly obce a díky tomu MAS provádí projektové řízení za velmi výhodných podmínek, tzn. o dotace mohly žádat všechny subjekty i neziskové organizace.

MAS se připravuje na podzimní výzvu PRV a tvoří Strategický plán LEADER, další kola jednání. MAS je úspěšná v žádosti o podporu vzdělávacího projektu v rámci PRV – zahajuje celoroční školení zaměřené na zhodnocení místní produkce (pro zemědělce a zpracovatele produkce). MAS se zaměřila na zavedení značení místní produkce.

Pan František Winter, který je předsedou Správní rady MAS Horní Pomoraví o.p.s. se stal předsedou Výboru NS MAS ČR; členem předsednictva SPOV Olomouckého kraje a členem správní rady Národní observatoře venkova.

V roce 2008 již projektový tým MAS poskytuje poradenské služby v rámci různých dotačních zdrojů – obcím, neziskovým organizacím a podnikatelům. Pravidelně měsíčně rozesílá – „Monitoring dotačních zdrojů“ a v případě zájmu místních subjektů nejen pomáhá sestavovat žádosti o dotace, ale také pomáhá s realizací a vyhodnocením. Probíhá monitoring dopadu Programu LEADER ČR 2007 a hodnocení realizace Integrované strategie území.

K 1.7.2008 také dochází k faktickému spojení obou MAS (Zábřežsko a Horní Pomoraví), vzniká tak MAS Horní Pomoraví o.p.s., která pokrývá území 46 obcí. Projektový tým již nepracuje pouze externě a jsou přijati další zaměstnanci.

MAS rozšiřuje své činnosti v oblasti cestovního ruchu a stává se provozovatelem Informačního centra v Hanušovicích, opět se účastní veletrhu Země Živitelka 2008, pořádá Den Horního Pomoraví a podílí se na pořádání dalších kulturních akcí v regionu.

2009 - 2013 Realizace Strategického plánu Leader – „V harmonii s přírodou“

Dne 27.3.2009 byla obdržena informace o finanční podpoře Strategického plánu LEADER (SPL) a následně na tuto skutečnost byla vyhlášena 1. Výzva SPL „V harmonii s přírodou“. V letech 2009 – 2013 bylo vyhlášeno celkem 8 výzev pro realizaci SPL, v rámci kterých bylo podpořeno celkem 144 projektů částkou 60,5 milionů korun.

MAS poskytovala také poradenskou činnost v rámci dalších dotačních programů. Mezi nejvíce využívané programy byly granty Olomouckého kraje, Program obnovy venkova Olomouckého kraje, Program rozvoje venkova, programy Státního fondu životního prostředí a další.

MAS svoji činnost i členy prezentovala účastí na veletrzích - Regiontour v Brně, ITF Slovakiatour v Bratislavě, HolidayWorld Praha, Utazás v Budapešti, Veletrh Země Živitelka v Českých Budějovicích a dalších regionálních i celostátních akcí.

Od roku 2010 byla za podpory Olomouckého kraje a MZe zavedena regionální značka „JESENÍKY - originální produkt ®“, která umožňuje značení místních výrobků. V roce 2011 byly certifikovány v systému také služby stravovacích a ubytovacích zařízení a v roce 2012 jsme jako první v republice přistoupili k certifikaci zážitků. Ke konci roku 2013 je certifikováno celkem 46 výrobků, 18 služeb a 7 zážitků.

2. Strategie, jejichž implementace má dopad na území MAS

V následující tabulce jsou uvedeny názvy vybraných významných strategických dokumentů včetně odkazu, kde je možné je získat. Nejsou zde uváděny všechny zdrojové dokumenty – jsou zmíněny jen ty, které mají značný dopad na území MAS nebo jsou svým charakterem klíčové. Ve výčtu jsou tak uvedeny především strategické dokumenty Olomouckého kraje či mikroregionů. Nejsou uvedeny resortní strategické dokumenty českých ministerstev, protože pokud jsou zásadní, tak jsou uvedeny až u relevantního specifického cíle ve strategické části této strategie.

Tabulka č.1 : Relevantní významné strategické dokumenty

Č.	Název dokumentu	Kde jej lze získat
	Stát	
1	Dohoda o partnerství	http://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Ministerstvo/Pro-media/Tiskove-zpravy/2014/Vlada-schvalila-Dohodu-o-partnerstvi-pro-programov
2	Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020	http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-CR-2014-2020
3	Strategie pro růst – české zemědělství a potravinářství v rámci SZP EU po roce 2013	http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/koncepce-a-strategie/strategie-pro-rust.html

4	Strategie politiky zaměstnanosti do roku 2020	https://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/strateg_zam_2020/strategiepz2020.pdf
5	Strategie sociálního začleňování 2014 – 2020	http://www.mpsv.cz/files/clanky/17082/strategie_soc_zaclenovani_2014-20.pdf
6	Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020	http://www.msmt.cz/ministerstvo/strategie-vzdelavaci-politiky-2020
7	Koncepce podpory mládeže na období 2014 - 2020	http://www.msmt.cz/mladez/koncepce-podpory-mladeze-na-obdobi-2014-2020
8	Národní strategie rozvoje cyklistické dopravy ČR pro léta 2013–2020	http://www.cyklodoprava.cz/file/cyklostrategie-2013-final/
Kraj		
1	Zásady územního rozvoje	http://www.kr-olomoucky.cz/zasady-uzemniho-rozvoje-cl-185.html
2	Program rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje 2015-2020	https://www.kr-olomoucky.cz/program-rozvoje-uzemniho-obvodu-olomouckeho-kraje-cl-537.html
3	Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji pro roky 2015-2017	https://www.kr-olomoucky.cz/strednedoby-plan-rozvoje-socialnich-sluzeb-v-olomouckem-kraji-pro-roky-2015-2017-cl-2737.html
4	Analytický část koncepce rozvoje venkova Olomouckého kraje	http://www.kr-olomoucky.cz/clanky/dokumenty/4190/analyticka-cast-krv-ok.pdf
5	Koncepce zemědělské politiky a rozvoje venkova v OK	http://www.kr-olomoucky.cz/koncepce-zemedelske-politiky-a-rozvoje-venkova-v-ok-cl-702.html
6	Koncepce rozvoje tělovýchovy a sportu v Olomouckém kraji	http://www.kr-olomoucky.cz/clanky/dokumenty/1181/aktualizace-koncepce-rozvoje-telovychovy-a-sportu-v-olomouckem-kraji-pro-2014-2018.pdf
7	Koncepce environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty Olomouckého kraje	http://www.kr-olomoucky.cz/clanky/dokumenty/1183/koncepce-neviromentalni-vychovy-a-osvety-ok.pdf
8	Koncepce ochrany přírody a krajiny pro území Olomouckého kraje	http://www.kr-olomoucky.cz/koncepce-ochrany-prirody-a-krajiny-pro-uzemi-olomouckeho-kraje-cl-364.html

9	Program rozvoje cestovního ruchu Olomouckého kraje 2014-2020	http://www.kr-olomoucky.cz/program-rozvoje-cestovniho-ruchu-olomouckeho-kraje-2014-2020-cl-2686.html
10	Plán odpadového hospodářství Olomouckého kraje 2016- 2025	https://www.kr-olomoucky.cz/odpadove-hospodarstvi-cl-269.html
11	Studie proveditelnosti - integrovaný systém nakládání s komunálními odpady v Olomouckém kraji	http://www.kr-olomoucky.cz/odpadove-hospodarstvi-cl-269.html
Mikroregiony, obce		
1	Strategie rozvoje Mikroregionu Zábřezsko	http://www.zabrezsko.cz/strategicke-dokumenty
2	Územní energetická koncepce Mikroregionu Zábřezsko	http://www.zabrezsko.cz/strategicke-dokumenty
3	Strategie cestovního ruchu Mikroregionu Zábřezsko	http://www.zabrezsko.cz/strategicke-dokumenty
4	Marketingová studie cestovního ruchu Mikroregionu Zábřezsko	http://www.zabrezsko.cz/strategicke-dokumenty
5	Analýza odpadového hospodářství mikroregionu Zábřezsko	http://www.zabrezsko.cz/strategicke-dokumenty
6	Strategické rozvojové dokumenty obcí	webové stránky jednotlivých obcí v území působnosti MAS
7	Územní plány obcí	webové stránky jednotlivých obcí v území působnosti MAS
8	Strategie území SO ORP Šumperk v oblasti předškolní výchovy a základního školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství, podpory podnikání a zaměstnanosti a infrastruktury pro veřejnou dopravu	https://drive.google.com/folderview?id=0BySbpfMYsim_fl9QaDVSLU85cFo3LUt3cTIRcUNEc1pqRncxRjJpCZoUTU5TnI1RzhVvW8&usp=sharing
9	Komunitní plán sociálních služeb na	http://www.hanusovice.info/e_download.php?file=data/editor/203cs_1.pdf&original=KPSS+Hanu%C5%A1ovice+F3+%281%29+

	Hanušovicku 2014 - 2017	%282%29.pdf
10	Strategický plán sociálních služeb ORP Šumperk	http://www.sumperk.cz/cs/obcan/komunitni-planovani-socialnich-sluzeb/dokumenty-procesu-kpss/dokumenty-kpss/
11	Plán prevence kriminality ve městě Hanušovice na léta 2016 - 2021	http://www.hanusovice.info/e_download.php?file=data/editor/mini23cs_1.pdf&original=PI%C3%A1n+prevence+kriminality.pdf
12	Plán prevence kriminality města Zábřeh 2016 – 2019	http://www.zabreh.cz/index.php?start=27

3. Popis zapojení veřejnosti a členů partnerství

Tvorba Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Horní Pomoraví byla spojena s dlouhou řadou jednání pracovních skupin, kulatých stolů, veřejných projednání, které tvůrčí tým zahájil již v roce 2013 s očekáváním začátku nového plánovacího období v roce 2014. Tato očekávání byla zkvalitněna zdlouhavým schvalováním Dohody o partnerství a na to navazujících operačních programů. Komunitních projednání spojených s tvorbou této strategie proběhlo nejvíce v letech 2013 a 2014, kdy v každém roce proběhlo 12 jednání. Rok 2015 byl spojen s aktualizacemi analytické části, finalizací návrhové části včetně tvorby programových rámců.

Při tvorbě strategie se celkově uskutečnilo **33 komunitních projednání**, kterých se účastnili:

- 1) zástupci veřejného, podnikatelského a neziskového sektoru, kteří byli osloveni a delegováni prostřednictvím zastupitelstev obcí a měst
- 2) členové MAS
- 3) veřejnost z řad aktivních občanů

Celkově se komunitního projednání zúčastnilo více jak 220 osob. Seznam jednání s uvedeným programem, místem konání, účastníky i případnou fotodokumentací je dostupný na adrese www.hornipomoravi.eu/strategie2020.

Na úvodních dvou jednáních byl představen postup prací (v Zábřehu a Hanušovicích) a proběhl brainstorming k vizi regionu, která navázala na vizi ISRÚ MAS 2007-2013. Následovalo 11 jednání, kde byly definovány problémy, zdroje regionu a diskutovány a vyhodnocovány data (demografické, nezaměstnanost, statistiky o podnicích a infrastruktuře obcí). Současně s tím mezi členy MAS probíhalo dotazníkové šetření o spokojenosti, problémech regionu, rozvojových plánech, kterého se zúčastnilo od února do dubna 2013 celkem 97 subjektů. Kvůli zapojení mládeže proběhla na konci roku 2013 fotosoutěž pro žáky 8. a 9. tříd, zachycení "nejhezčích" a "nejhorších" míst v obci.

Ke tvorbě **strategické části** se uskutečnilo 8 jednání a vzniklo **5 tematických pracovních skupin** (Lidské zdroje, Rozvoj obcí, Podnikání a Zaměstnanost, Zemědělství a životní prostředí, Cestovní ruch a kulturní dědictví). Kromě výše specifikovaných účastníků, byli přizváni také odborníci na danou problematiku (např. Správa lesů ČR, Svaz ochrany přírody atd.). Obsah jednání a seznam účastníků naleznete na výše uvedeném odkazu. Pro práci pracovních skupin byly kromě výsledků analytické části využívány data o projektových záměrech (101 vyplněných dotazníků – 142 záměrů) a řízené rozhovory se starostkou/tou každé obce z území, které proběhly od dubna do srpna roku 2014. Tyto data o projektových záměrech z území byla následně využita pro jednání v roce 2015 a 2016, kdy byly tvořeny programové rámce s alokacími, výstupovými indikátory a jinými závaznými parametry SCLLD.

Průběžně byly poskytovány informace obcím a subjektům v regionu MAS Horní Pomoraví o přípravách a tvorbě SCLLD na Valných hromadách, Plénech a Shromáždění partnerů. Do tvorby CLLD byla zapojena také veřejnost **prostřednictvím dotazníkového šetření**, do průzkumu se zapojilo celkem 712 obyvatel regionu a mládež formou sběru fotografického materiálu.

V souladu s metodikou MMR byl vytvořen formulář pro zajištění podrobných statistických dat o obcích a **šetření bylo provedeno formou řízených rozhovorů se starosty všech 46 obcí**. Bylo provedeno zjišťování absorpční kapacity pro programovací období 2014 - 2020, v rámci něhož se shromáždilo celkem **142 záměrů**.

4. Přehled členů týmu pro přípravu a zpracování strategie

Tvorbu CLLD zajišťovali po organizační i odborné stránce pracovníci MAS Horní Pomoraví o.p.s.

Tři z manažerek jsou proškolené v práci s komunitou a komunitními metodami v rámci kurzu obecních koordinátorů. S organizačním zajištěním jednotlivých setkání a propagací pomáhali i dobrovolníci.

Projektový tým:

1. Ing. Anna Bartošová - expert v oblasti strategického plánování a rozvoje školství, zpracování podkladů a textů strategická části,
2. Mgr. Karel Hošek – zpracování a vyhodnocování oficiálních statistických dat, odborník na zaměstnanost, sociální inkluzi, meziobecní spolupráci a odpadového hospodářství
3. Ing. Renata Baslerová – řízení tvorby CLLD, vazba na současné orgány MAS, realizace SPL, expert pro oblast zemědělství a podpory podnikání
4. Bc. Barbora Haušková – expert na problematiku cestovního ruchu a neziskového sektoru, práce s médii
5. Barbora Hubíková - komunitní projednávání, facilitace, práce s členskou základnou

Externí spolupráce:

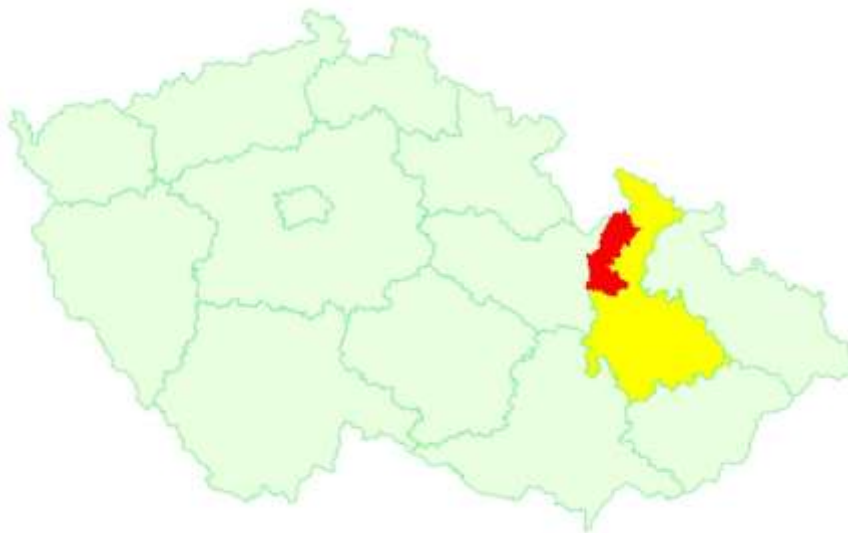
1. Mgr. Olga Špíková – metodik a zpracování kartografických podkladů

5. Analytická část

5.1 Území MAS

Území MAS Horní Pomoraví o.p.s. je situováno v severovýchodní části České republiky v severní části Olomouckého kraje. Obce MAS tvoří západní část okresu Šumperk. MAS Horní Pomoraví je na severu vymezena hranicí s Polskem.

Mapa č.1: Vymezení území MAS v rámci ČR

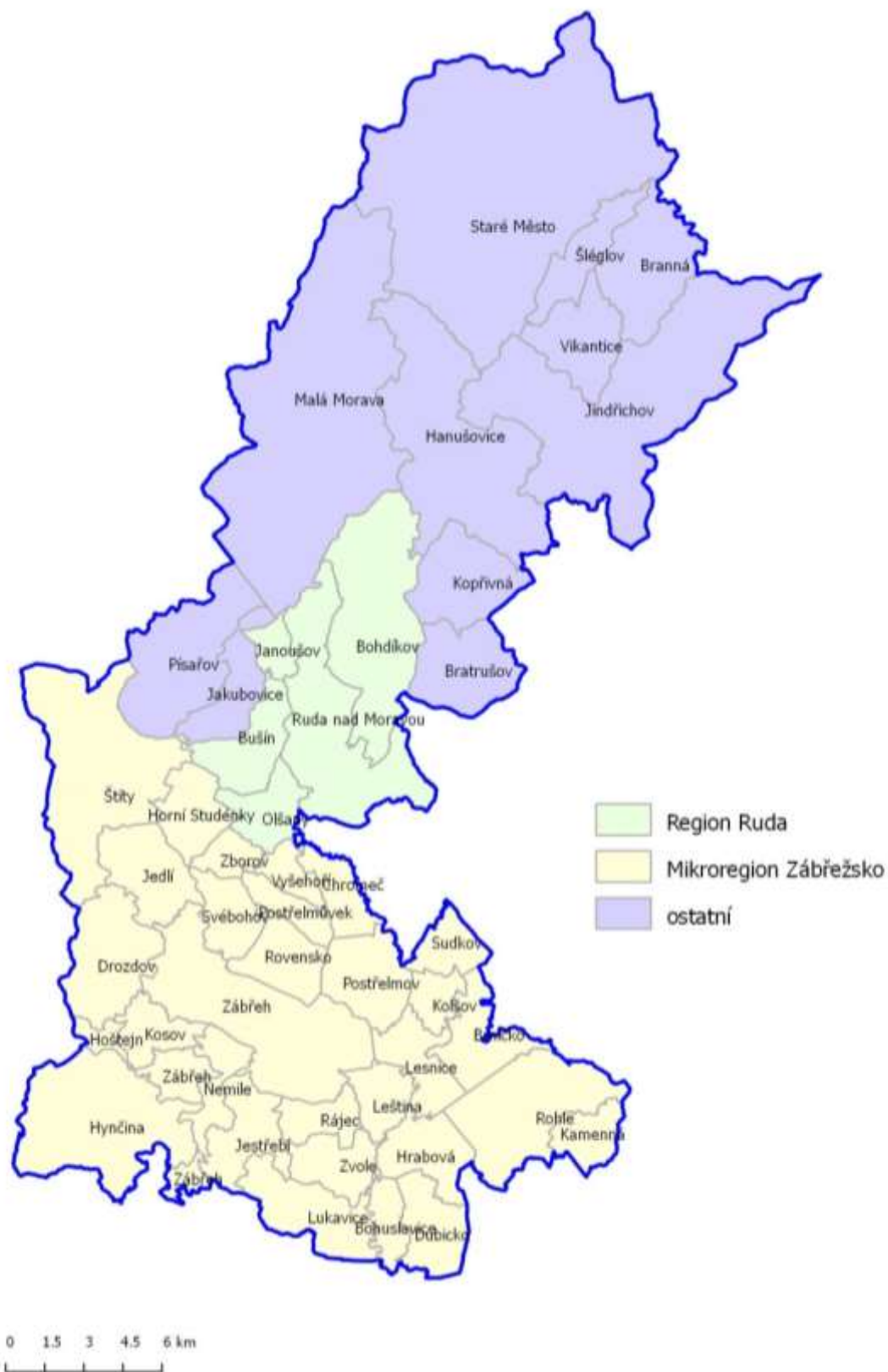
MAS působí v katastrech 46 obcí: Bohdíkov, Bohuslavice, Branná, Bratrušov, Brníčko, Bušín, Drozdov, Dubicko, Hanušovice, Horní Studénky, Hoštejn, Hrabová, Hynčina, Chromeč, Jakobovice, Janoušov, Jedlí, Jestřebí, Jindřichov, Kamenná, Kolšov, Kopřivná, Kosov, Lesnice, Leština, Lukavice, Malá Morava, Nemile, Olšany, Písařov, Postřelmov, Postřelmůvek, Rájec, Rohle, Rovensko, Ruda nad Moravou, Staré Město, Sudkov, Svěbohov, Šléglov, Štítý, Víkantice, Vyšehoří, Zábřeh, Zborov, Zvole.

Území MAS zahrnuje 2 mikroregiony (svazky obcí):

- Svazek obcí Regionu Ruda sdružuje 5 obcí
- Svazek obcí mikroregionu Zábřežsko sdružuje 30 obcí, v rámci MAS jsou zapojeny všechny obce mikroregionu

Počet obcí:	46
Počet obyvatel:	49 804 (31. 12. 2013)
Rozloha v km ² :	672,12
Hustota obyvatel na km ² :	74,1

Mapa č.2: Obce v územní působnosti MAS a rozložení mikroregionů

5.2 Sídelní struktura

Region je tvořen celkem 46 obcemi, přičemž 35% z nich jsou obce pod 500 obyvatel a až 74% jsou obce ve velikostní kategorii pod 1 000 obyvatel, pouze jedno město (Zábřeh) se přibližuje k hranici 14 tis. obyvatel.

Tabulka č.2: Velikostní kategorie obcí

Velikostní kategorie obcí	počet obcí	podíl	počet obyvatel (31.12.)			
			2006	2011	2012	2013
A (0-500 obyv.)	16	35%	4 259	4 149	4 145	4 112
B (501-1000 obyv.)	18	39%	11 351	11 741	11 813	11 820
C (1001-3000 obyv.)	9	20%	14 023	13 712	13 652	13 590
D (nad 3000 obyv.)	3	7%	20 934	20 585	20 416	20 282
Celkem	46		50 567	50 187	50 026	49 804

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Na území MAS jsou evidovány 4 obce se statutem města, některé z nich ale nedosahují ani hranice 3 000 obyvatel:

- Staré Město (1 784 obyvatel)
- Štítý (2 059 obyvatel)
- Hanušovice (3 304 obyvatel)
- Zábřeh (13 831 obyvatel)

Srovnatelný počet obyvatel mají i obce bez statutu města, ale s významnou střediskovou úlohou:

- Ruda nad Moravou (2 579 obyvatel)
- Postřelmov (3 245 obyvatel)

V rámci MAS jsou zapojeny do partnerství obce ze dvou správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP):

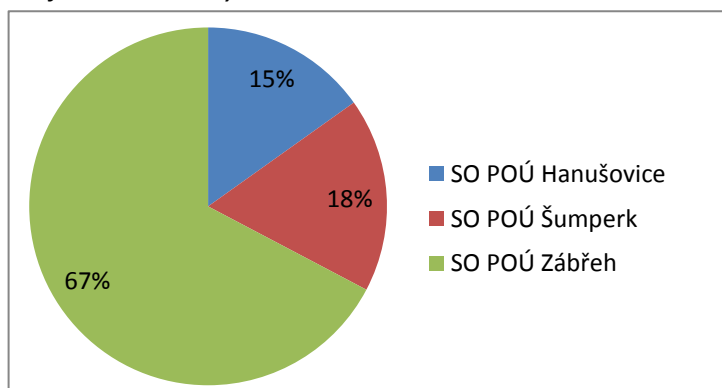
Tabulka č. 3 Správní obvody obcí v regionu

Správní obvod	Počet obcí	Počet obyvatel (31.12.)			
		2006	2011	2012	2013
ORP Šumperk	18	16 941	16 452	16 364	16 282
ORP Zábřeh	28	33 626	33 735	33 662	33 522

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Území MAS je tvořeno obcemi ze tří správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem (POU)

Graf č. 1: Počet obyvatel Horního Pomoraví dle SO POU

- SO POU Hanušovice
- SO POU Šumperk
- SO POU Zábřeh

5.3 Obyvatelstvo

5.3.1 Základní údaje

Území MAS je tvořeno 46 obcemi, v nichž žije celkem 49 804 obyvatel. V posledních letech dochází v regionu k poklesu počtu obyvatel díky migraci lidí. Malým a hůře dostupným obcím v posledních letech obyvatelé spíše ubývají a výsledný kladný přírůstek obyvatel regionu je výrazně ovlivněn přírůstek obyvatel města Zábřeh a obcí ležících v zázemí větších měst. Celkový počet obyvatel však zásadně ovlivňuje migrace, kdy negativní saldo (celkem -925 obyvatel) převyšuje pozitivní přirozený přírůstek (celkem 171 obyvatel).

Tabulka č.3: Počet obyvatel v jednotlivých obcích a přírůstek a migrace za období 2006 až 2013

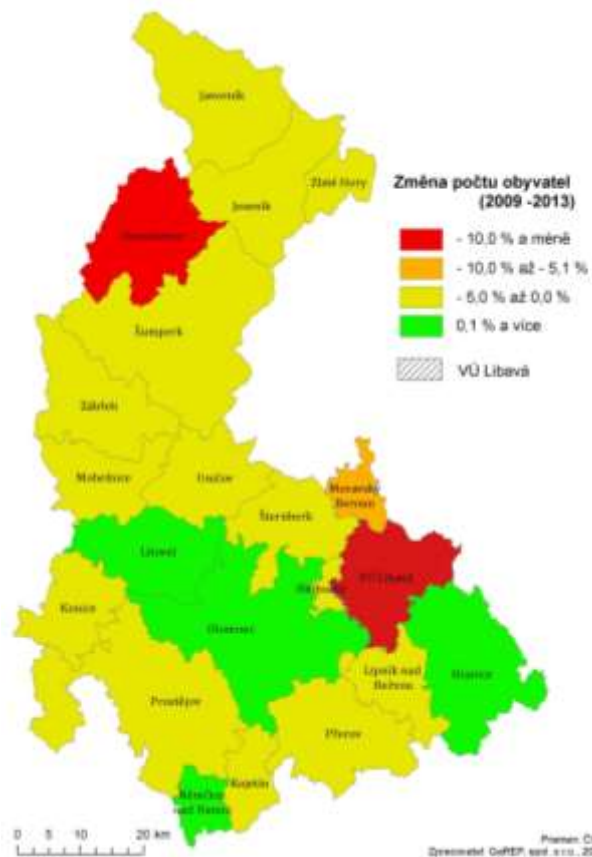
Název obce	ORP	Počet místních částí	Počet obyvatel (k 31. 12. 2013)	Přirozený přírůstek (2006 – 13)	Saldo migrace (2006 – 13)
Bohdíkov	Šumperk	3	1 349	-3	-38
Branná	Šumperk	1	294	10	-41
Bratrušov	Šumperk	2	629	3	12
Bušín	Šumperk	1	409	-5	-10
Hanušovice	Šumperk	5	3 290	9	-137
Chromeč	Šumperk	1	578	1	7
Jakubovice	Šumperk	1	204	-1	4
Janoušov	Šumperk	1	48	-4	6
Jindřichov	Šumperk	4	1 266	-12	-99
Kopřivná	Šumperk	2	253	0	-25
Malá Morava	Šumperk	9	525	-4	-31
Olšany	Šumperk	2	1 118	4	0
Písařov	Šumperk	2	728	21	8
Ruda nad Moravou	Šumperk	6	2 583	9	81
Staré Město	Šumperk	5	1 766	0	-257
Sudkov	Šumperk	1	1 131	-22	-10
Šléglov	Šumperk	1	39	-2	8
Vikantice	Šumperk	1	72	1	-9
Bohuslavice	Zábřeh	1	525	17	47
Brníčko	Zábřeh	2	643	8	25
Drozdov	Zábřeh	1	339	0	-5
Dubicko	Zábřeh	1	1 061	24	-49
Horní Studénky	Zábřeh	1	340	4	-12
Hoštejn	Zábřeh	1	424	11	-47
Hrabová	Zábřeh	1	610	1	58
Hynčina	Zábřeh	3	199	-12	7
Jedlí	Zábřeh	1	681	-30	23
Jestřebí	Zábřeh	2	610	-4	30
Kamenná	Zábřeh	1	542	-20	-16
Kolšov	Zábřeh	1	758	20	11
Kosov	Zábřeh	1	319	-1	18
Lesnice	Zábřeh	1	658	17	46
Leština	Zábřeh	1	1 258	0	21
Lukavice	Zábřeh	3	876	13	-28

Název obce	ORP	Počet místních částí	Počet obyvatel (k 31. 12. 2013)	Přirozený přírůstek (2006 – 13)	Saldo migrace (2006 – 13)
Nemile	Zábřeh	2	656	15	33
Postřelmov	Zábřeh	1	3 194	46	-128
Postřelmůvek	Zábřeh	1	314	-5	-18
Rájec	Zábřeh	1	507	-15	35
Rohle	Zábřeh	3	655	-26	2
Rovensko	Zábřeh	1	786	14	37
Svébohov	Zábřeh	1	411	-4	-23
Štítý	Zábřeh	4	2 058	-13	36
Vyšehoří	Zábřeh	1	223	13	10
Zábřeh	Zábřeh	5	13 798	84	-554
Zborov	Zábřeh	1	224	-4	8
Zvole	Zábřeh	1	853	13	39
Celkem				171	-925

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Ve vztahu k úbytku obyvatel je důležité srovnání v rámci území Olomoucké kraje, kde podle aktuálního Programu rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje na období 2015–2020 došlo na severu území MAS Horní Pomoraví (POÚ Hanušovice) jednomu k největším odlivu obyvatelstva v území Olomouckého kraje.

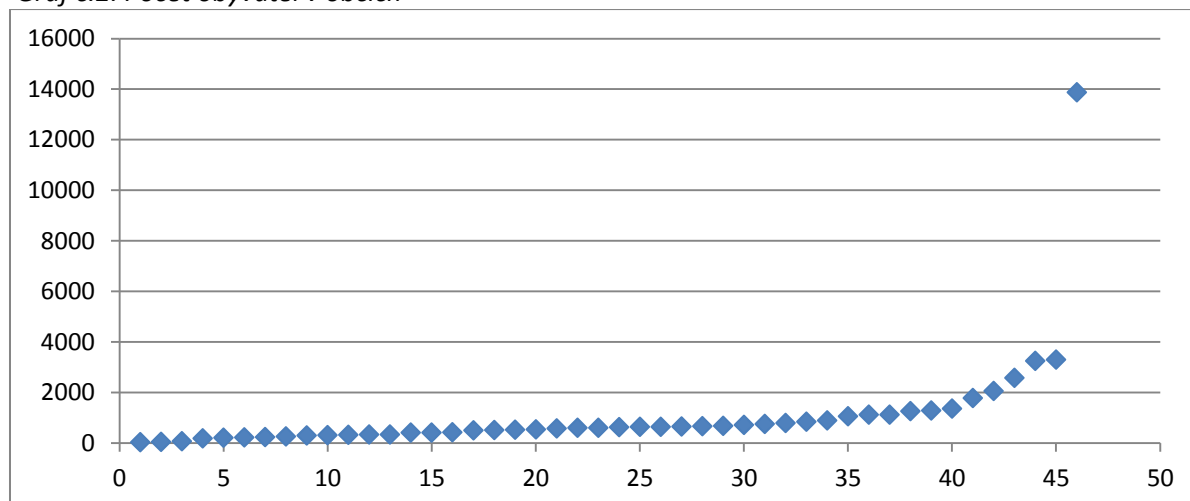
Mapa č.3: Změna počtu obyvatel dle správní obvodů POÚ

Zdroj: Program rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje na období 2015–2020

Území MAS Horní Pomoraví je tvořeno velkým počtem spíše malých obcí (do 1 000 obyvatel), podstatnou část obcí tvoří typické venkovské obce.

Graf č.2: Počet obyvatel v obcích

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

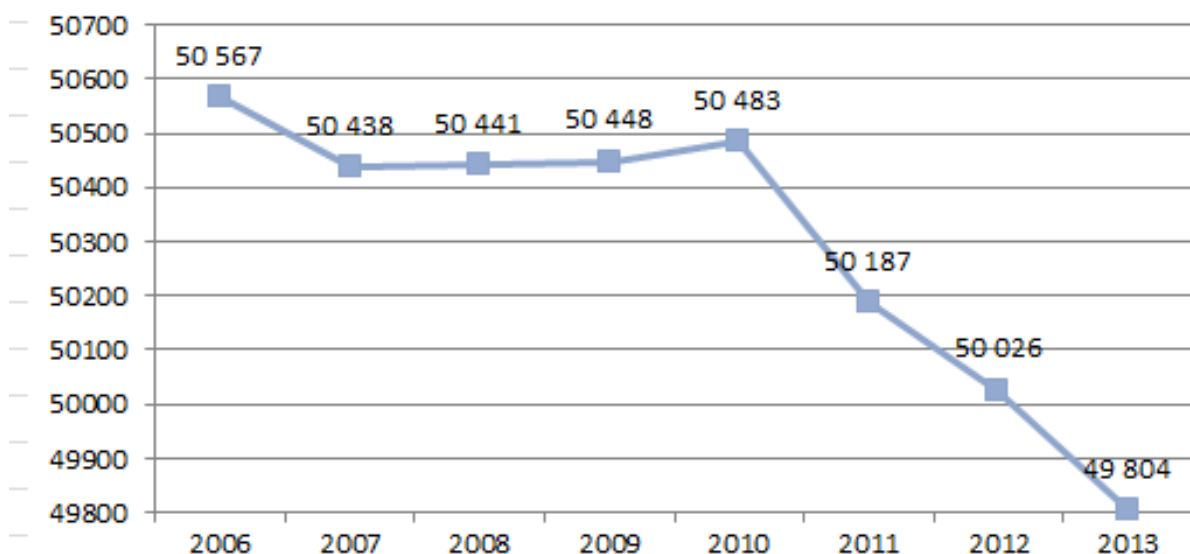
V rámci MAS je rozdíl v největším a nejmenším počtu obyvatel cca 13 tis. obyvatel. Největší obcí regionu je Město Zábřeh (13 867 obyvatel) a nejmenší obcí je Šléglov (36 obyvatel).

Na území MAS jsou nejčastější velikostní kategorií obce do 1000 obyvatel, jedná se o 74% z celkového počtu obcí.

5.3.2 Vývoj počtu obyvatel

Region se dlouhodobě potýká s poklesem obyvatelstva, což je zapříčiněno především každoročním záporným saldem migrace. Negativní saldo migrace je jedním z hlavních indikátorů dopadu slabého hospodářství v našem regionu. Z území MAS Horní Pomoraví odchází především mladí a kvalifikovaní lidé za prací do metropolitních oblastí.

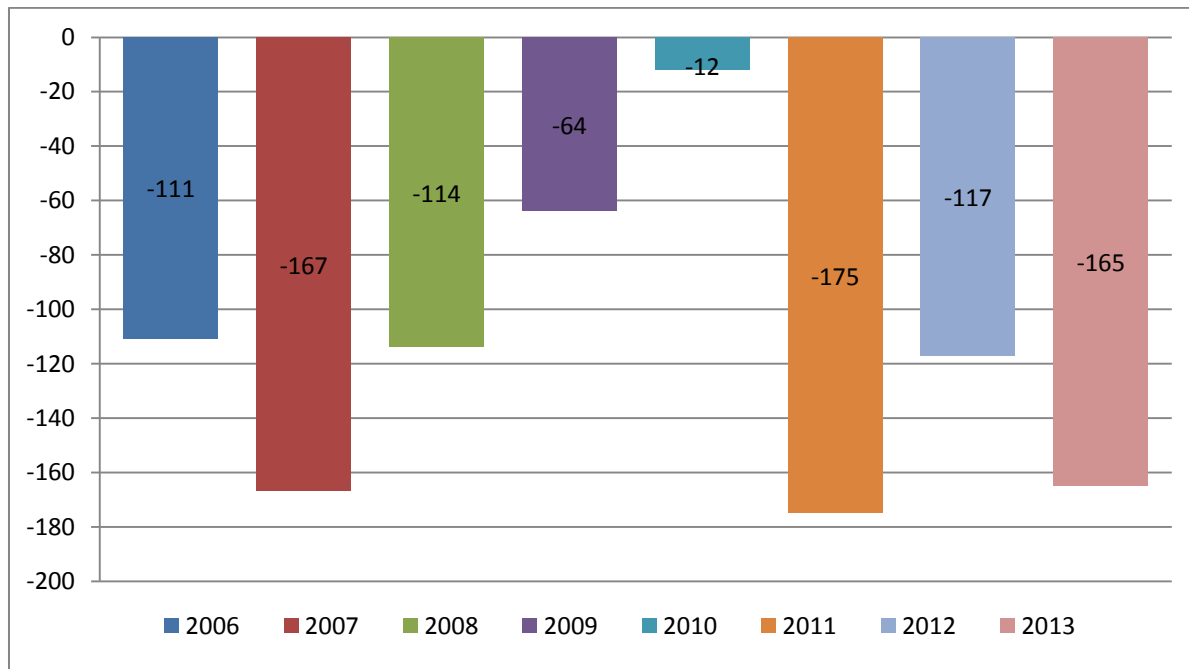
Graf č.3: Vývoj počtu obyvatel MAS

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

V rámci vývoje počtu obyvatel MAS Horní Pomoraví je vidět intenzivní trend jejich snižování od roku 2010, kdy došlo ke snížení cca o 680 obyvatel což je více jak 1 % z celkového počtu obyvatel.

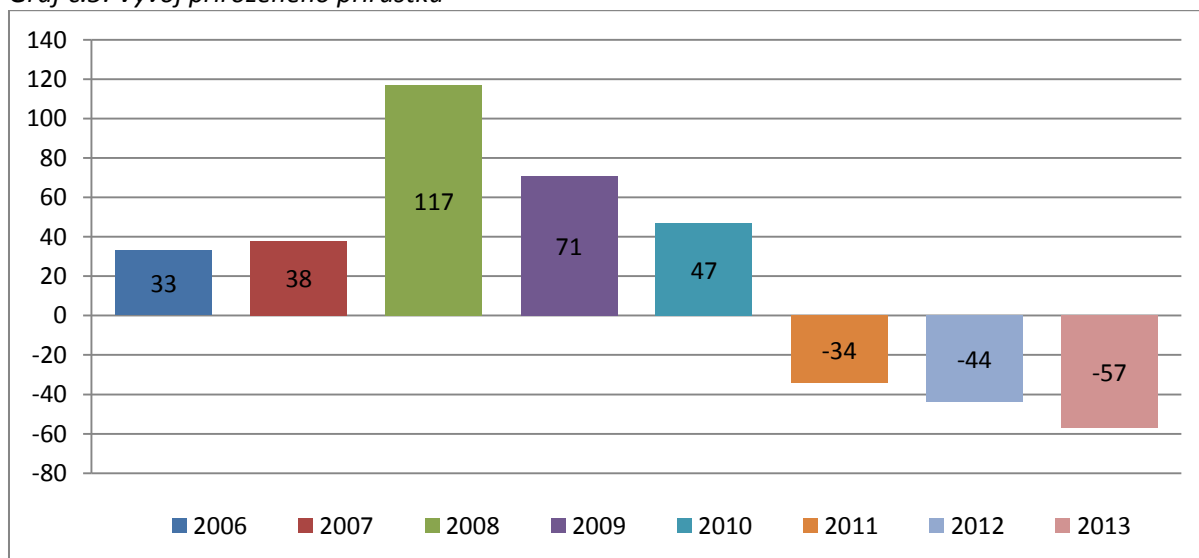
Graf č.4: Vývoj salda migrace

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Graf salda migrace potvrzuje dlouhodobý trend emigrace obyvatel z území MAS. K nejnižšímu negativnímu saldu došlo v roce 2010, avšak v následujících letech se negativní trend migrace opět projevuje velmi výrazně.

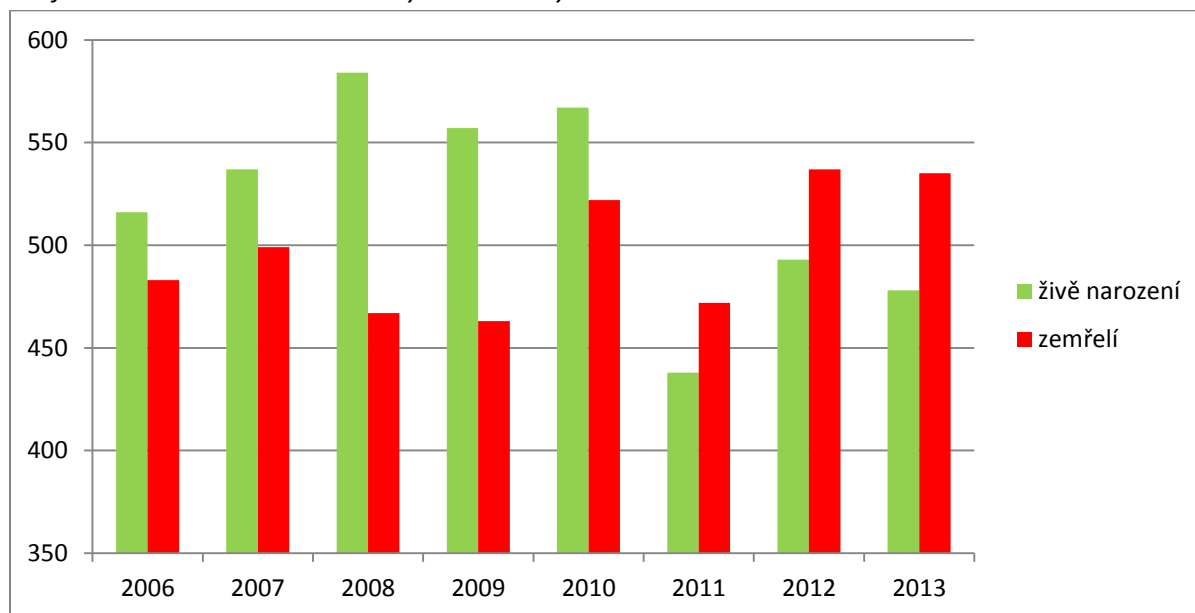
Graf č.5: Vývoj přirozeného přírůstku

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Graf č. 5 ukazuje, že oproti saldu migrace, byl přirozený přírůstek v letech 2006 až 2010 pozitivní a přinášel nárůst obyvatel, ale od roku 2011 dochází také tady k poklesu obyvatel na území MAS i srovnáním počtu narozených a zemřelých obyvatel. Následující dva grafy porovnávají hodnoty, které byly v součtech uvedeny výše a ukazují míru rozdílu v rámci jednotlivých sledovaných let.

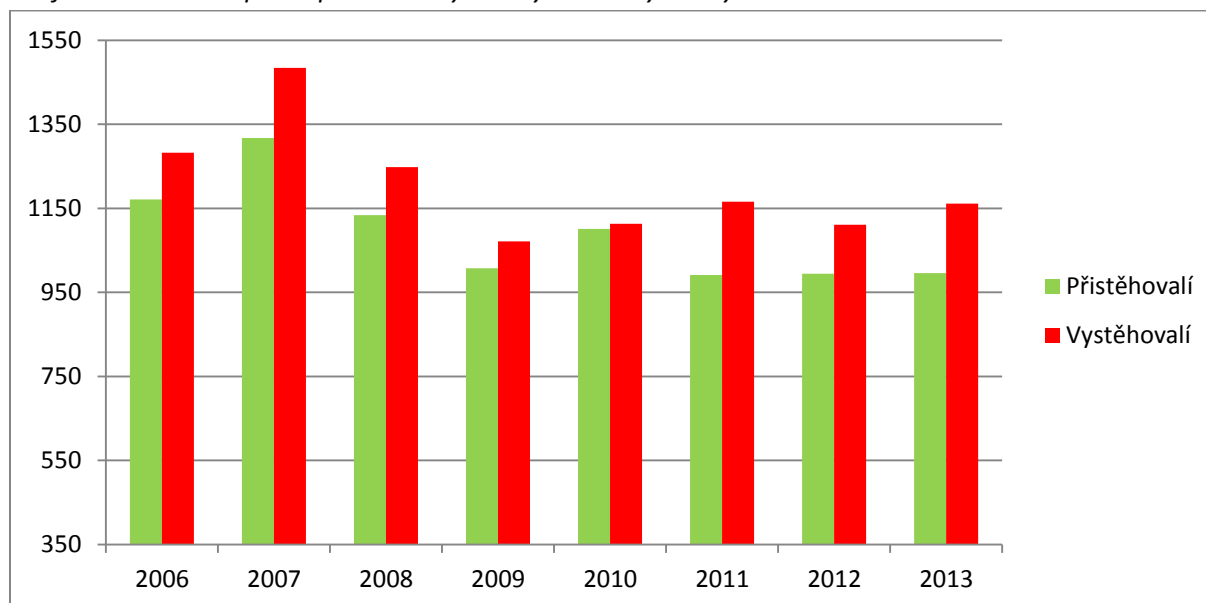
Graf č.6: : Porovnání živě narozených a zemřelých v letech 2006-2013

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Do roku 2010 převyšoval počet narozených počet zemřelých, ale od roku 2011 je poměr obrácený.

Graf č.7: Porovnání počtu přistěhovalých a vystěhovalých obyvatel v letech 2006-2013

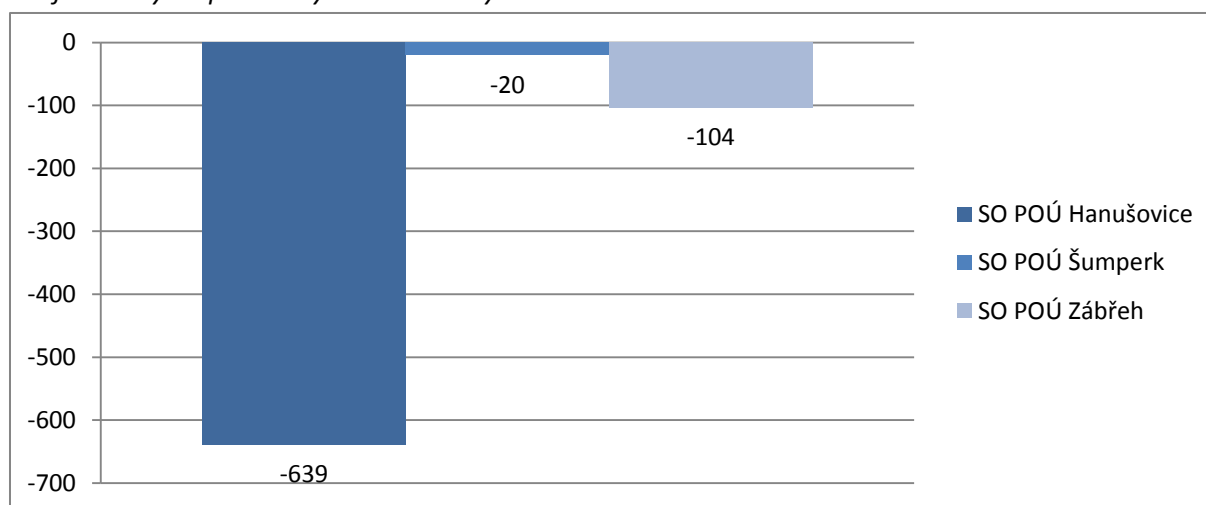
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

V regionu se projevuje trend vystěhovávání obyvatel z regionu dlouhodobě, situace se zmírnila v roce 2010, ale v následujícím roce opět počet vystěhovalých převyšuje počet přistěhovalých.

Úbytek obyvatelstva v MAS Horní Pomoraví není ve všech jeho částech stejný. Od roku 2006 do roku 2013 došlo k úbytku obyvatel ve všech správních obvodech POÚ (SO POÚ), ale největší pokles nastal

SO POÚ Hanušovice, kde za sedm let ubylo takřka 10 % obyvatel. V ostatních částech došlo k řádově menšímu úbytku obyvatelstva.

Graf č.8: Úbytek počtu obyvatel mezi lety 2006 a 2013 dle SO POÚ

Shrnutí kapitoly vývoj počtu obyvatel

Od roku 2006 došlo k významnému úbytku obyvatel území MAS Horní Pomoraví, a to především na Hanušovickou a přímo ve městě Zábřeh. Naštěstí je úbytek obyvatel způsoben především migrací, a přirozený přírůstek byl do roku 2010 v kladných hodnotách, ale v posledních letech je trend velmi negativní.

Sídelní struktura území má venkovský charakter bez významných aglomeračních tendencí. Významná většina obcí (74 %) má do 1 000 obyvatel, které se často potýkají se zbytečnou byrokracií, pro kterou nemají dostatečné personální kapacity. Na druhou stranu tyto problémy vytváří potenciál pro meziobecní spolupráci v oblasti administrativní podpory obcí.

Problémy v území: Úbytek obyvatel především na Hanušovicku a ve městě Zábřeh. Vymírání obyvatelstva. Rozštěpená sídelní struktura a nedostatečné personální kapacity obcí (viz kapitola č 5.10 Řízení obcí).

Rozvojový potenciál/inovace:

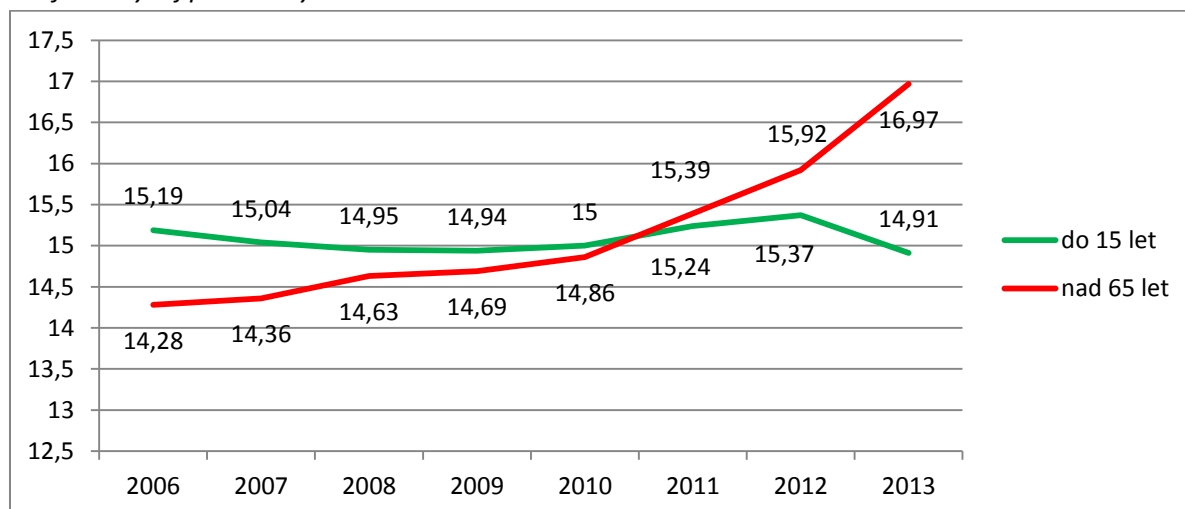
Úbytek obyvatelstva je velmi negativní jev, který má dopad na udržitelnost řady veřejných a komerčních služeb a růst hospodářství regionu, ale přináší úspory v nákladech na bydlení (nižší poptávka po bydlení znamená pokles ceny nájmu či prodeje nemovitostí). Díky atraktivnímu prostředí z pohledu cestovního ruchu může být úbytek obyvatel v periferních obcích kompenzován přílivem turistů, který může znamenat vznik pracovních míst ve službách (restaurace, sdílená správa penzionů, která je obvyklá ve Francii).

5.3.3 Věková a vzdělanostní struktura obyvatelstva

5.3.3.1 Věková struktura obyvatelstva

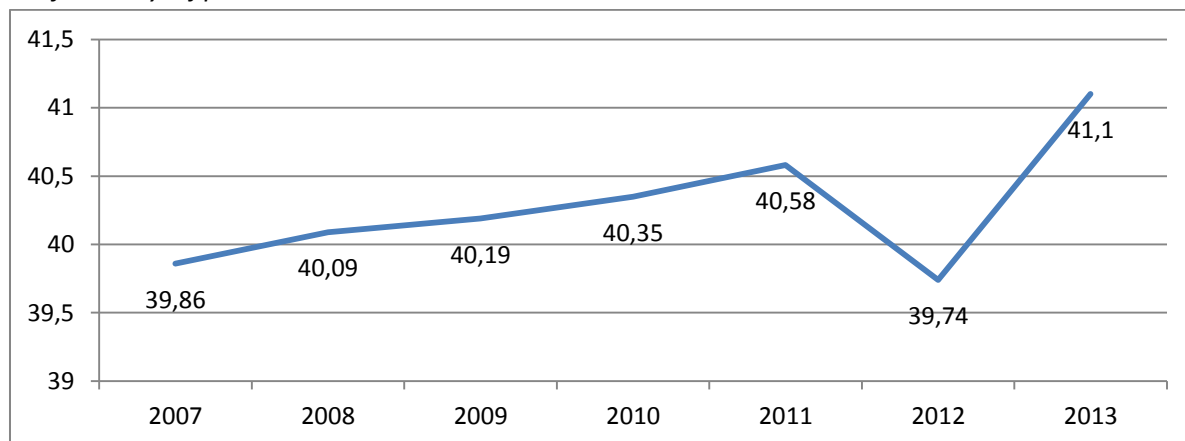
Pro vylidňování území MAS je také důležité sledovat vývoj podílů obyvatel do 15 let a nad 65 let, který ukazuje, že v kritickém roce 2011, nastala změna rozložení těchto skupin a obyvatelstvo MAS stárne, tzn., převyšuje počet obyvatel ve věku nad 65 let.

Graf č.9: Vývoj podílů obyvatelstva do 15 let a nad 65 let

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

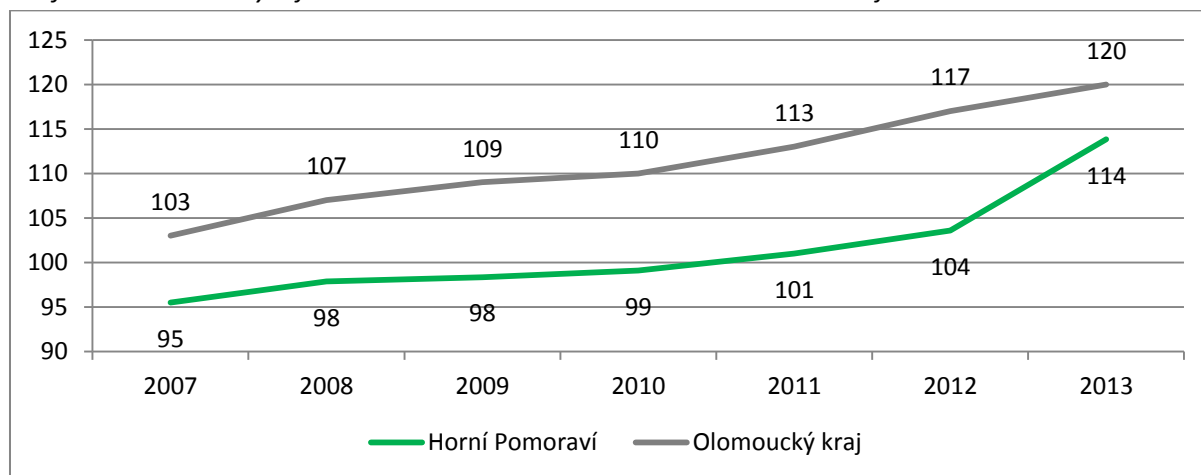
Graf č.10: Vývoj průměrného věku

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Dalším ukazatelem věkové struktury obyvatel je hodnota průměrného věku, který odpovídá celorepublikovému průměru a dokonce v rámci sledovaného období zaznamenal pokles v roce 2012.

Graf č.11: Srovnání vývoje indexu stáří na území MAS a Olomouckého kraje

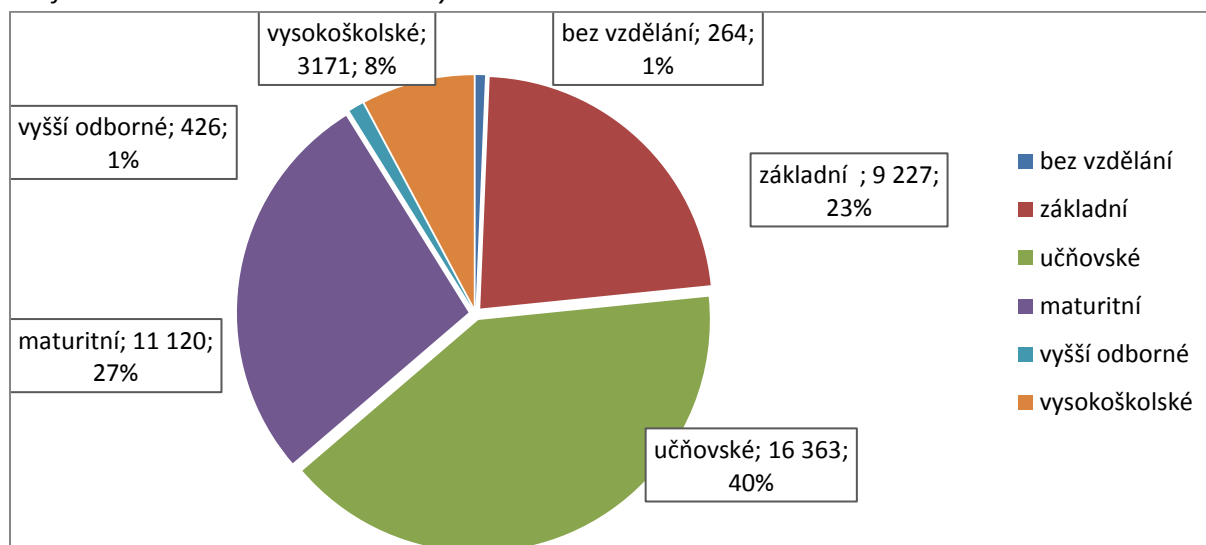
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Nárůst obyvatel v postproduktivním věku se odráží ve stárnutí populace (viz graf vývoj podílu obyvatelstva do 15 let a nad 65 let), které je celoevropským problémem. Přes relativně pozitivní stav indexu stáří ve srovnání s Olomouckým krajem, tak tempo růstu indexu stáří je vyšší a v nejbližších letech dosáhne úrovně v Olomouckém kraji. Index stáří porovnává počet obyvatel nad 65 let s počtem obyvatel do 15 let. Stárnutí obyvatelstva je ovlivněno jak poklesem porodnosti (stárnutí relativní) a migrací (vystěhování především mladých lidí), tak prodlužující se délkou života (stárnutí absolutní). Na našem území dochází k růstu indexu stáří především díky migraci.

5.3.3.2 Vzdelanostní struktura obyvatelstva

Vzdělání ovlivňuje schopnosti uplatnit se na trhu práce. Vyšší vzdělání přináší větší využití ekonomického potenciálu regionu. Vzdelání obyvatel MAS se pohybuje pod hodnotami, které jsou v rámci celé ČR. Největší podíl má učňovské vzdělání (40%), které je následováno vzděláním s maturitou (27%).

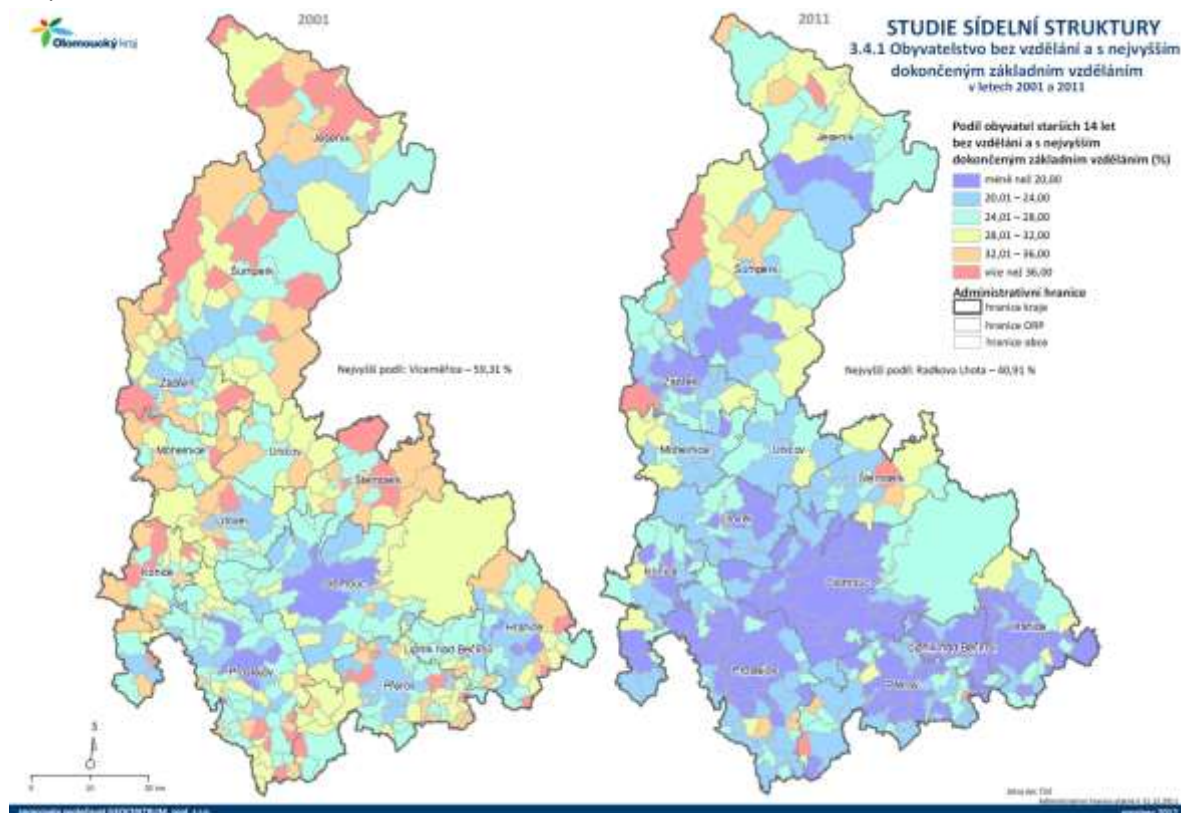
Graf č.12: Vzdelanostní struktura obyvatelstva

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Od roku 2001 do roku 2011 došlo k poklesu osob se základním vzděláním či bez vzdělání na celkovém počtu obyvatel ve všech obcích, a to jak na území MAS, tak i v celém Olomouckém kraji. Přesto v okrajových částech území MAS Horní Pomoraví je nadprůměrný podíl těchto osob.

Mapa č.4: Podíl osob bez vzdělání a se základním vzděláním v roce 2001 a 2011

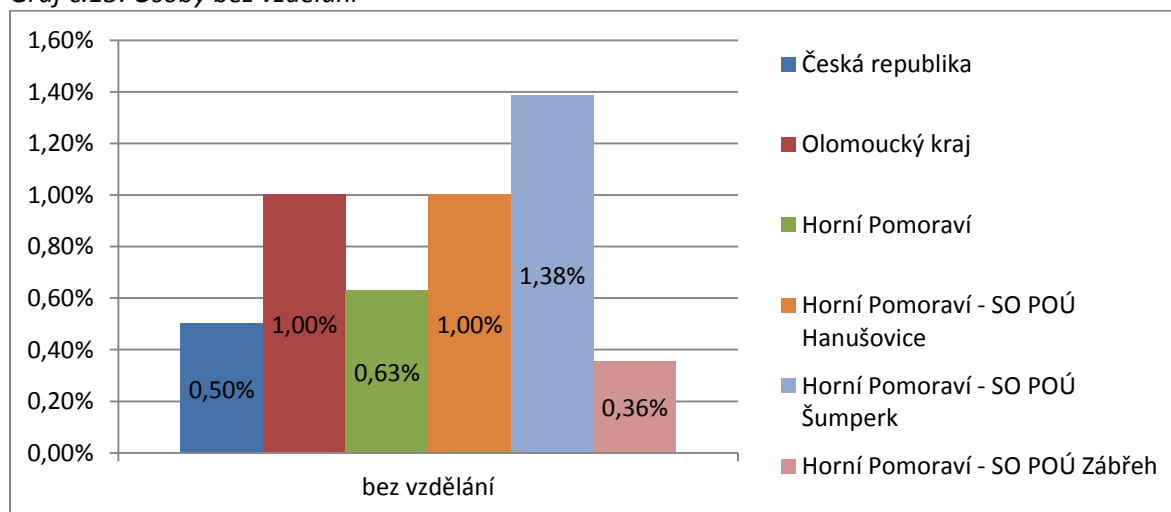

Zdroj: KUOK: Studie sídelní struktury Olomouckého kraje

Při srovnání vzdělanostní úrovně v Olomouckém kraji zjistíme, že POÚ Hanušovice patří k územím s nejhorší vzdělanostní strukturou a POÚ Zábřeh také patří k spíše podprůměrným částem Olomouckého kraje.

Níže je porovnání hodnot s celorepublikovou statistikou a statistikou Olomouckého kraje v grafech znázorňujících podíl osob s jednotlivými typy vzdělání na celkové populaci.

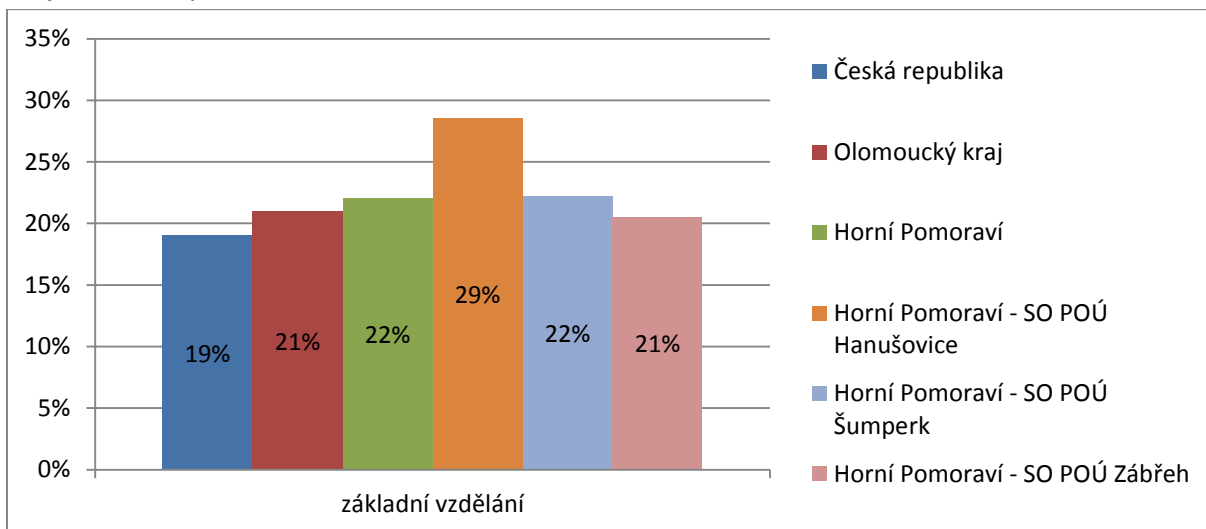
Graf č.13: Osoby bez vzdělání

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Vysoký podíl osob bez vzdělání v SO POÚ Šumperk je způsoben přítomností Domova Paprsek, který poskytuje pobytovou sociální službu osobám s mentálním a kombinovaným postižením, kde dlouhodobě žije řada klientů bez vzdělání.

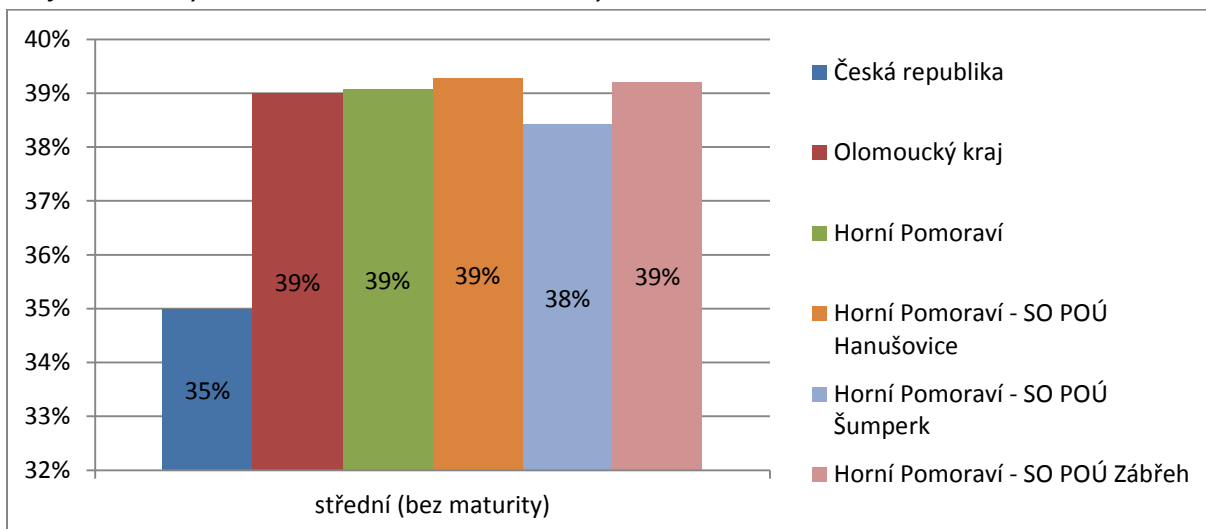
Graf č.14: Osoby se základním vzděláním

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Vysoký podíl osob se základním vzděláním na Hanušovicku je průměrný v rámci Olomouckého kraje, ale i v rámci území MAS Horní Pomoraví.

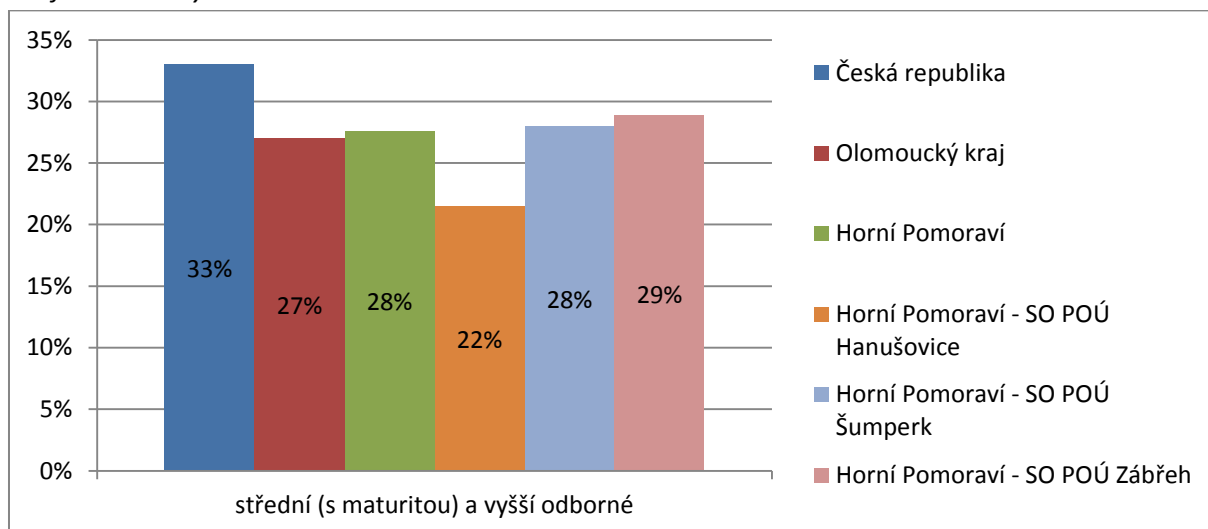
Graf č.15: Osoby se středním vzděláním bez maturity

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Počet osob vyúčených neboli se středním vzděláním bez maturity je ve všech částech území MAS obdobný a identický i s průměrem Olomouckého kraje.

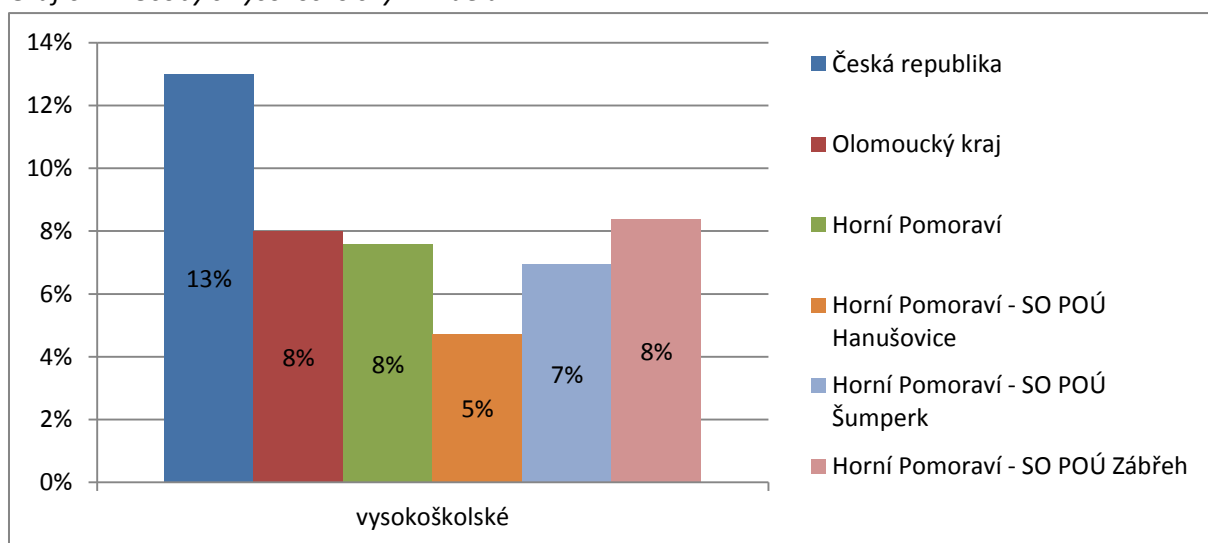
Graf č.16: Osoby se SŠ s maturitou a VOŠ

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Podíl osob s maturitou dosahuje standardní úrovně pro Olomoucký kraj. Pouze Hanušovickou je v této statistice podprůměrné, což souvisí s výše analyzovanou migrací a strukturou hospodářství.

Graf č.17: Osoby s vysokoškolským vzděláním

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Podíl osob s vysokoškolským vzděláním je hluboko pod průměrem České republiky.

Shrnutí kapitoly věková a vzdělanostní struktura

Díky negativnímu saldu migrace a především nízké porodnosti dochází k rychlejšímu tempu stárnutí. Na území MAS Horní Pomoraví je nadprůměrný počet osob pouze se základním vzděláním. Podíl osob se středním vzděláním (tzn. učňovské či maturitní) je stejné úrovni jako v Olomouckém kraji. Podíl osob s vysokoškolským vzděláním je hluboko pod průměrem České republiky a Hanušovicko je dokonce hluboko pod průměrem v MAS Horní Pomoraví.

Problémy v území: Rychlé tempo stárnutí obyvatelstva. Vysoký počet osob se základním vzděláním, kteří tak mají obtížný přístup k pracovním místům. Nízký počet osob s vysokoškolským vzděláním.

Rozvojový potenciál/inovace:

Stárnutí obyvatelstva je významným problémem pro hospodářství regionu, ale v případě dobře nastavené státní sociální politiky (příspěvek na péči, podpora poskytovatelů sociálních služeb) může znamenat potenciál pro vznik nových pracovních míst v oblasti sociálních a jiných služeb spojených s péčí o nemohoucí seniory. Ale reálná rizika jsou zásadně vyšší než možný rozvojový potenciál spojený s tímto problémem.

Rozvojové potenciály spojené se špatnou vzdělanostní strukturou jsou minimální, a souvisí spíše s nutností přilákání a udržení vzdělaných osob v regionu a to podporou inovativních forem podnikání a s tím spojený rozvoj flexibilních forem práce (home office aj.), které jsou atraktivní pro vzdělané a mladé rodiny.

5.3.4 SWOT analýza kapitoly 5.3 Obyvatelstvo

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">- stabilní počet obyvatel ve venkovských obcích na jihu (POU Zábřeh) a středu (POU Šumperk) území MAS- růst počtu obyvatel v některých obcích (především migrací + přirozený přírůstek stagnuje)- zlepšování vzdělanostní struktury obyvatelstva mezi lety 2001 a 2011- růst počtu vysokoškolsky vzdělaných obyvatel i v periferních částech	<ul style="list-style-type: none">- úbytek obyvatelstva,- rychlé stárnutí obyvatelstva- špatná vzdělanostní struktura obyvatelstva v periferních částech MAS- existence sociálně vyloučených lokalit- rozdrobená sídlení struktura
Potenciál - příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none">- nízké náklady na pořízení bydlení- využití potenciálů osob s vysokoškolským vzděláním- dostatek míst v mateřských školách- meziobecní spolupráce jako pomoc malým obcím	<ul style="list-style-type: none">- emigrace mladých, vzdělaných obyvatel z regionů prohloubí existující hospodářské a sociální problémy- růst počtu seniorů na prahu chudoby

5.4 Ekonomické ukazatele a trh práce

Ekonomické ukazatele hodnotí region z hlediska ekonomické aktivity jeho obyvatel, podílu ekonomicky aktivních na celkovém počtu obyvatelstva a podílu ekonomicky neaktivních na celkovém počtu obyvatelstva.

Dále jsou data zaměřeny na zkoumání regionálního trhu z hlediska pracovních odvětví, kde je v posledních deseti letech viditelný postupný přesun činností z tzv. sekundárních odvětví do odvětví terciárních, zahrnující poskytování služeb. Tradičně silné postavení mezi pracovními odvětvími má průmysl a stavební sektor.

Zajímavým ukazatelem z regionálního hlediska je také sledování výjezdů, případně příjezdu do regionu za prací či vzděláním. Tento ukazatel hodnotí schopnost regionu nabídnout dostatek pracovních příležitostí pro své obyvatele a případně pro obyvatele okolních regionů a hodnotí také vybavenost regionu z hlediska nabídky vzdělávacích zařízení s akcentem především na nabídku vyššího vzdělávání – střední, vyšší a vysoké školy.

V rámci této kapitoly je také sledován počet podnikatelských subjektů, což má výrazný vliv na rozvoj regionální ekonomiky.

Mezi významné sledované ekonomické ukazatele patří také míra nezaměstnanosti a její srovnání s okolními regiony a výše průměrné mzdy v regionu.

5.4.1 Ekonomicky aktivní obyvatelstvo

Celkový počet ekonomicky aktivních obyvatel (EAO) dle Sčítání lidu, domů a bytů v území MAS byl v roce 2011 celkem 23 133 obyvatel.

Tabulka č.4: Počet EAO a jejich zaměstnanosti v MAS Horní Pomoraví a Olomouckém kraji

Území	Počet obyvatel	Počet EAO	Podíl EAO na počtu obyvatel	Počet zaměstnaných EAO	Podíl zaměstnaných EAO
SO POÚ Hanušovice	7 376	3 384	45,88%	2 661	78,63%
SO POÚ Šumperk	8 598	3 870	45,01%	3 453	89,22%
SO POÚ Zábřeh	33 223	15 879	47,80%	14 010	88,23%
MAS Horní Pomoraví	49 197	23 133	47,02%	20 124	86,99%
okr. Šumperk	121 299	57 279	47,22%	50 464	88,10%
Olomoucký kraj	628 427	303 992	48,37%	268 013	88,16%

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2011, vlastní zpracování

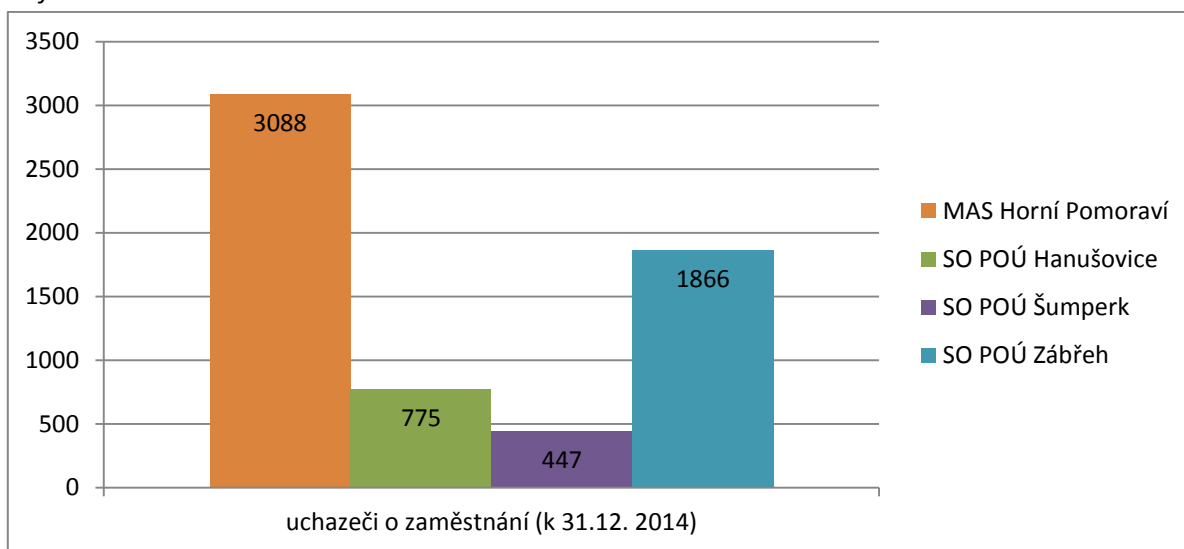
Podíl ekonomicky aktivních obyvatel na celkovém počtu obyvatel v rámci celého území MAS je kolem 50 %. Nejnižší podíl (28%) má obec Janoušov a největší má obec Lukavice (53,36%). Město Zábřeh, jako největší obec v regionu má podíl EAO 48,68%. V severní části území MAS (SO POÚ Hanušovice a Šumperk) je podíl ekonomicky aktivních obyvatel významně nižší než je v celém Olomouckém kraji či v SO POÚ Zábřeh. Tento údaj souvisí s demografickým vývoje a migrací, které jsou popsány výše.

Zaměstnanost v obcích MAS se v rámci nejčastějších hodnot pohybuje kolem 87 % procent. Nejnižší podíl zaměstnaných EAO je 58,82% v obci Vikantice. Největší hodnoty zaměstnaných EAO jsou v obci Horní Studénky s hodnotou 95,03% podle Sčítání lidu, domů a bytů 2011.

5.4.1.1 Uchazeči o zaměstnání (nezaměstnanost)

Počet uchazečů o zaměstnání ke konci roku 2014 přesahoval 3 tisíce osob. Většina nezaměstnaných je z lidnatějšího jihu území MAS Horní Pomoraví (tzn. SO POÚ Zábřeh). V absolutním počtu nezaměstnaných osob ostatní části MAS dosahovaly v roce 2015 na v POÚ Hanušovice 775 osob a POÚ Šumperk 447 osob. Počet nezaměstnaných významně souvisí s lidnatostí těchto částí MAS Horní Pomoraví, proto v následujících srovnání budeme pracovat s PNO (tzn. podílem nezaměstnaných osob v %).

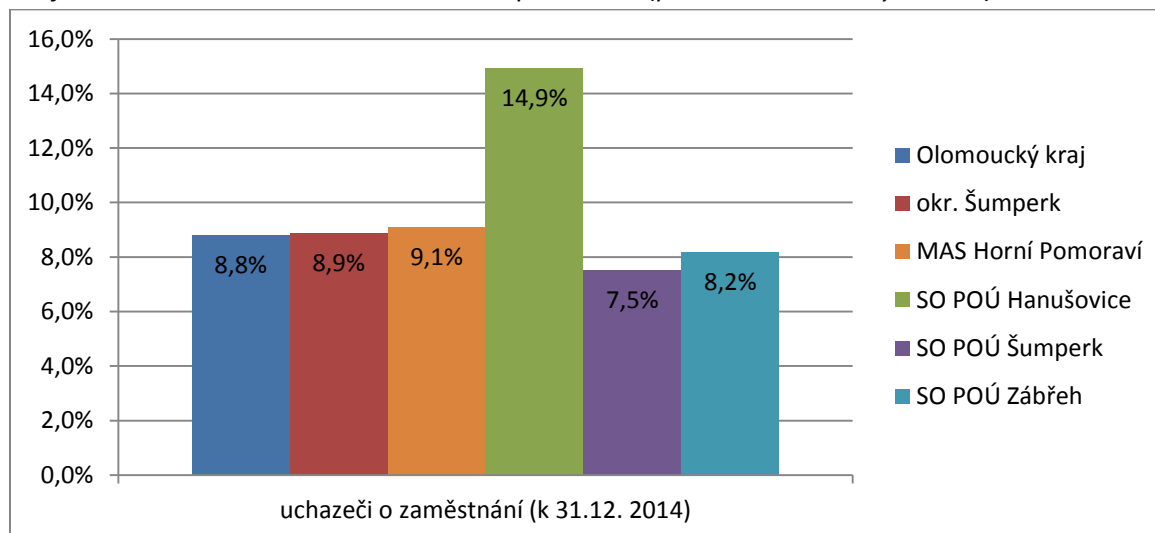
Graf č.18: Počet uchazečů o zaměstnání 31. 12. 2014

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

MAS Horní Pomoraví má v rámci srovnání s celou republikou nebo s Olomouckým kraje vyšší počet uchazečů o zaměstnání k EAO. Ke konci roku 2014 dosahoval podíl nezaměstnaných osob 9,1 % za celé území MAS. Nejvíce je postižen region POÚ Hanušovice (14,9 %), který dominuje s podílem uchazečů takřka jedenkrát vyšším než průměr Olomouckého kraje (8,8 %) regionu a o více jak 7,4 % ve srovnání s ČR (7,5 %). Ostatní části území MAS dosahovali v roce 2014 lepšího stavu nezaměstnanosti, přestože tomu tak v předešlých letech nebylo, jak obsahují níže uvedené data a grafy.

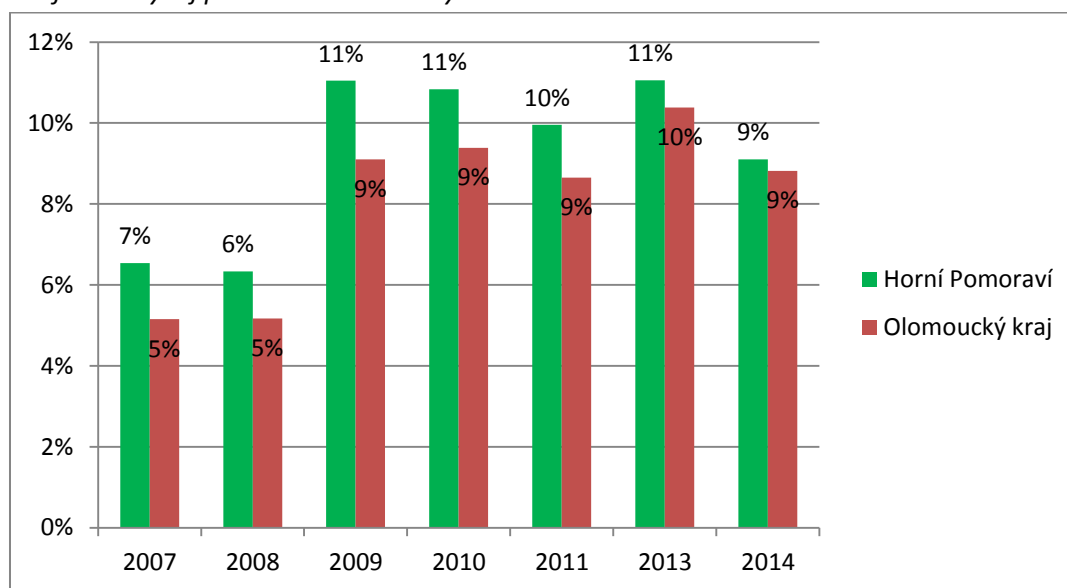
Graf č.19: Podíl uchazečů o zaměstnání na počtu EAO (podíl nezaměstnaných osob) v roce 2014

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

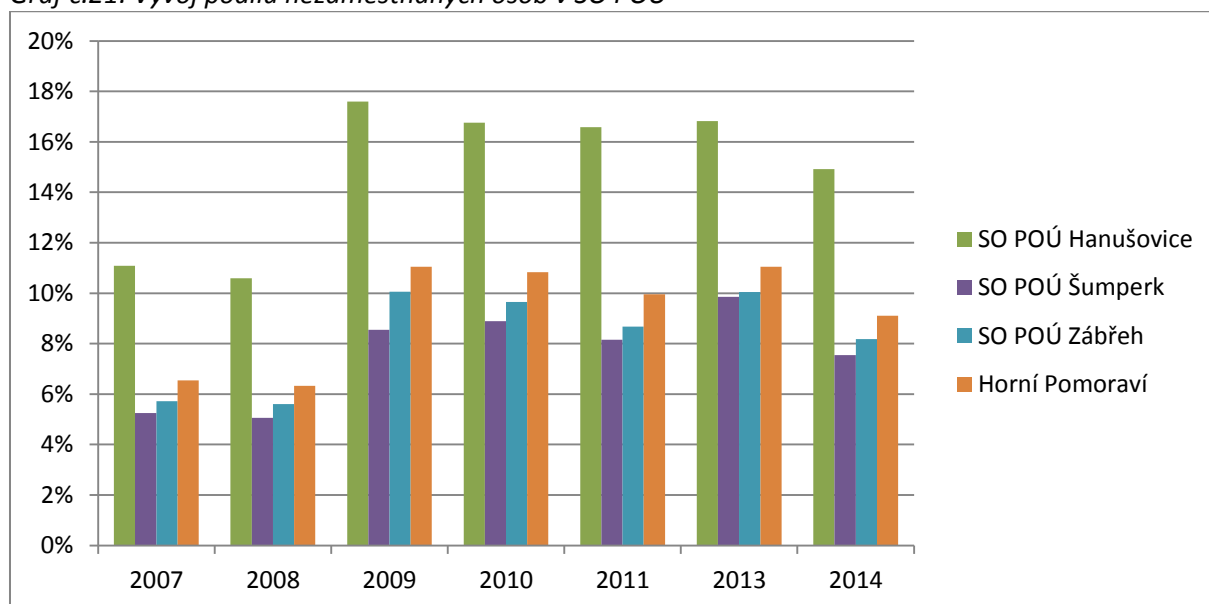
V letech 2007 a 2008 byla situace na trhu práce velmi pozitivní a podíl nezaměstnaných osob v MAS Horní Pomoraví dosahoval 6,3 %. Poté došlo k hospodářské krizi, která přinesla takřka stoprocentní nárůst nezaměstnanosti z roku na rok. Úroveň nezaměstnanosti tak od roku 2009 stagnuje a mírně klesá. Na rozdíl od Olomouckého kraje, kde nezaměstnanost dosáhla svého vrcholu v roce 2013 (10 %), tak v MAS Horní Pomoraví dosáhla svého maxima v roce 2009 (11 %). Na území MAS Horní Pomoraví došlo v roce 2014 ke zlepšení a dosahuje takřka stejné úrovně nezaměstnanosti, jako je průměr Olomouckého kraje, což je způsobeno zlepšením hospodářství v jižní části území MAS, jak dokládá tabulka vývojový graf níže.

Graf č.20: Vývoj podílu nezaměstnaných osob

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Graf č.21: Vývoj podílu nezaměstnaných osob v SO POÚ

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Tabulka č.5: Vývoj podílu nezaměstnaných osob v MAS Horní Pomoraví a Olomouckém kraji

Území	2007	2008	2009	2010	2011	2013	2014
SO POÚ Hanušovice	11,1%	10,6%	17,6%	16,8%	16,6%	16,8%	14,9%
SO POÚ Šumperk	5,3%	5,1%	8,6%	8,9%	8,2%	9,9%	7,5%
SO POÚ Zábřeh	5,7%	5,6%	10,1%	9,6%	8,7%	10,1%	8,2%
MAS Horní Pomoraví	6,5%	6,3%	11,0%	10,8%	10,0%	11,1%	9,1%
Olomoucký kraj	5,2%	5,2%	9,1%	9,4%	8,6%	10,4%	8,8%

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

5.4.1.2 Volná pracovní místa

Počet volných pracovních míst je jednoduchým ukazatelem stavu hospodářství v regionu. Volných pracovních míst je aktuálně nejvíce za posledních šest let, což je také celorepublikový trend a poukazuje na pozvolné ožívání hospodářství Evropské unie. Nárůst volných pracovních míst se projevuje i v regionu s tradičně vysokou nezaměstnaností SO POÚ Hanušovice.

Tabulka č.10: Vývoj počtu volných pracovních míst (k 31. 12.)

Území	2008	2009	2010	2011	2014
SO POÚ Hanušovice	25	5	26	9	64
SO POÚ Šumperk	15	6	11	12	25
SO POÚ Zábřeh	167	32	59	60	116
MAS Horní Pomoraví	207	43	96	81	205
okr. Šumperk	708	241	253	253	451
Olomoucký kraj	2 752	821	1 210	1 066	2 815

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Pro srovnání byl přidán ukazatel počet uchazečů o práci na jedno volné pracovní místo. I tady můžeme sledovat výrazný pokles počtu nezaměstnaných na volné pracovní místo. S ekonomikou se tedy začíná pozvolna ožívovat i trh práce. Aktuální počet nezaměstnaných na jedno pracovní místo je pro MAS Horní Pomoraví 15 osob, což se vracíme přibližně na stav z roku 2008, do doby než došlo k razantnímu nárůstu tohoto ukazatele.

Tabulka č.6: Vývoj počtu uchazečů o práci na jedno volné pracovní místo

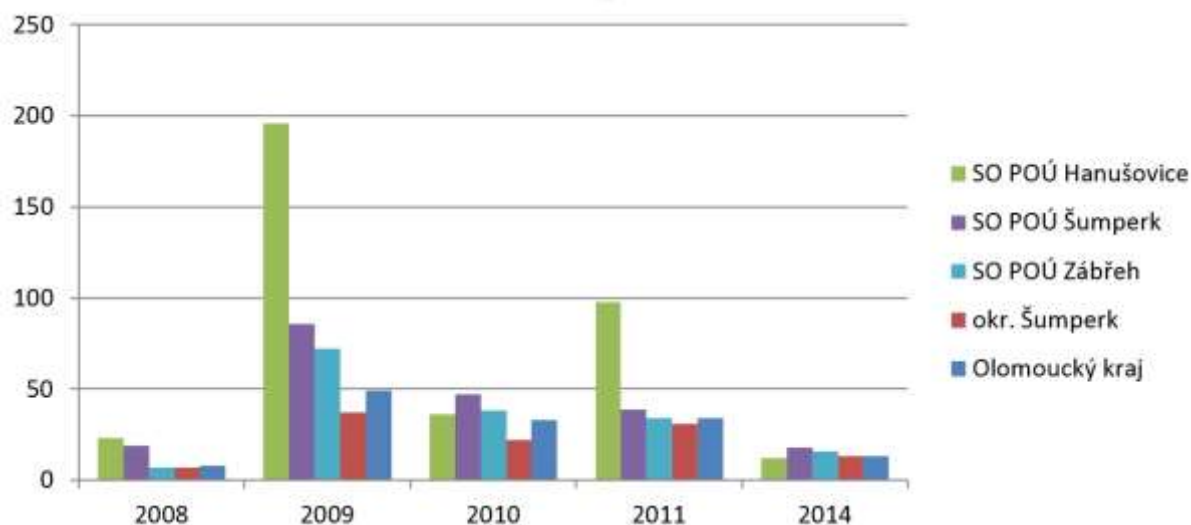
Území	2008	2009	2010	2011	2014
SO POÚ Hanušovice	23	196	36	98	12
SO POÚ Šumperk	19	86	47	39	18
SO POÚ Zábřeh	7	72	38	34	16
MAS Horní Pomoraví	10	88	39	42	15
okr. Šumperk	7	37	22	31	13
Olomoucký kraj	8	49	33	34	13

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Z tabulky č. 11 i grafu č. 21 vyplývá, že největší problém s nalezením práce jsou opět na Hanušovicku. Extrémní údaje za tuto část regionu souvisí i s velmi hospodářskou situací respektive pracovních míst. V roce 2014 se však Hanušovicko dostává na krajskou úroveň v počtu UoP na jedno VPM, což může souviset se zesílenou aktivní politikou zaměstnanosti v letech 2013 a 2014. Ale data z rok 2008, 2010 a 2014, kdy Hanušovicko dosahovalo srovnatelných výsledků v počtu UoP na jedno VPM jako jiné

části MAS Horní Pomoraví či Olomoucký kraj, možná odhalují fakt, že na Hanušovicku i přes vysokou nezaměstnanost nelze obsadit vytvořená pracovní místa.

Graf č. 22: Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání na jedno volné pracovní místo

Zdroj: MPSV, vlastní zpracování

Nezaměstnanost v SO POÚ Hanušovice v roce 2008, 2010 a 2014 stejně jako v jiných letech byla o 5 % bodů vyšší než je průměr Olomouckého kraje či zbytku MAS Horní Pomoraví, ale přesto zde bylo více jak 20 volných pracovních míst (resp. 60 VPM v roce 2014). Toto zjištění potvrzuje, že i pokud vzniknou pracovní místa na Hanušovicku, tak je pro zaměstnavatele obtížné je obsadit kvalifikovaným personálem z regionu. Díky tomu, že na Hanušovicku je špatná vzdělanostní struktura, dlouhodobá nezaměstnanost, se nepotkávají požadavky s nabídkou na místním trhu práce, a počet uchazečů na jedno volné pracovní místo se dostalo pod průměr Olomouckého kraje.

5.4.1.3 Nezaměstnanost u specifických skupiny trhu práce¹

Bližším zkoumáním trhu práce můžeme vyzorovat určité skupiny osob, které nenachází na trhu práce plnou poptávku ze strany zaměstnavatelů; jsou to osoby, které vzhledem ke své životní nebo sociální situaci nejsou pro zaměstnavatele atraktivní. Tyto skupiny uchazečů o zaměstnávání se označují jako specifické či rizikové. Vyžadují určitou podporu a dohled při svém uplatnění na trhu práce. Podporu ze strany státu, potažmo úřadu práce lze tedy chápat jako formu vyrovnávání handicapu či znevýhodnění a zvýšení atraktivity těchto skupin osob pro případné zaměstnavatele. Na základě dlouhodobého sledování situace na trhu práce byly vyčleněny následující specifické skupiny uchazečů o zaměstnání

- osoby se zdravotním postižením,
- osoby do 25 let věku,
- absolventi vysokých škol po dobu 2 let po úspěšném ukončení studia, nejdéle však do 30 let věku,
- osoby starší 50 let věku,
- osoby pečující o dítě do 15 let věku,
- osoby, které jsou vedeny v evidenci uchazečů o zaměstnání déle než 6 měsíců,
- osoby, které potřebují zvláštní pomoc (osoby společensky nepřizpůsobené)

¹ Zdroj: použitých textů portál MPSV

Současná opatření v rámci snah o snižování nezaměstnanosti specifických skupin kladou důraz zejména na tři z těchto skupin. Jsou to osoby nad 50 let, absolventi škol a zvláště dlouhodobě nezaměstnaní, protože dlouhodobá nezaměstnanost se v současnosti nejen značně rozšířila, ale stává se i obtížným sociálním problémem s multiplikačním efektem délky nezaměstnanosti.

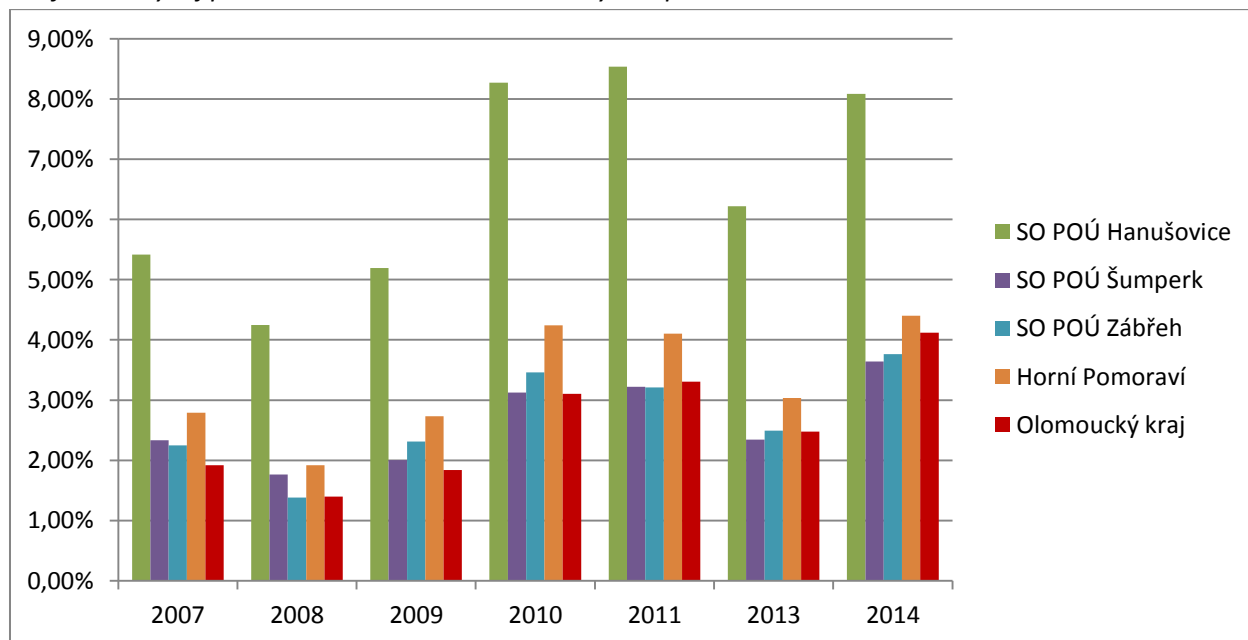
U některých z uchazečů dochází ke kombinaci omezení, která jim brání uplatnění na trhu práce. Může to být řada nepříznivých skutečností, počínaje věkem či fyzickou zdatností, vzdělání, speciální profese, výcvik, zkušenosti atd.

Vyšší podíl nezaměstnaných v MAS Horní Pomoraví lze sledovat i u specifických cílových skupin na trhu práce, a to u dlouhodobě nezaměstnaných uchazečů, uchazečů o práci nad 50 let a částečně u nezaměstnaných absolventů. Pro potřeby analýzy specifických skupin trhu práce byly využity data ČSÚ upravená po potřeby MAS.² Následující grafy a tabulky proto pracují pouze s daty do roku 2013.

Dlouhodobá nezaměstnanost je především problémem v nejsevernější části MAS Horní Pomoraví, kterou je SO POÚ Hanušovice, kde nezaměstnanost UoP evidovaných déle jak 12 měsíců dosahovala až 8 % na celkovém počtu EAO. Přičemž v Olomouckém kraji podíl dlouhodobě nezaměstnaných ku počtu EAO dosahoval 2 % až 3 % mezi lety 2007 a 2013. Ostatní části MAS Horní Pomoraví měly podíl dlouhodobě nezaměstnaných vyšší než je průměr v Olomouckém kraji.

Vývoj i stav nezaměstnanosti osob nad 50 let věku kopíruje obecný vývoj nezaměstnanosti v Olomouckém kraji i MAS Horní Pomoraví (za rok 2014 nejsou dostupná data).

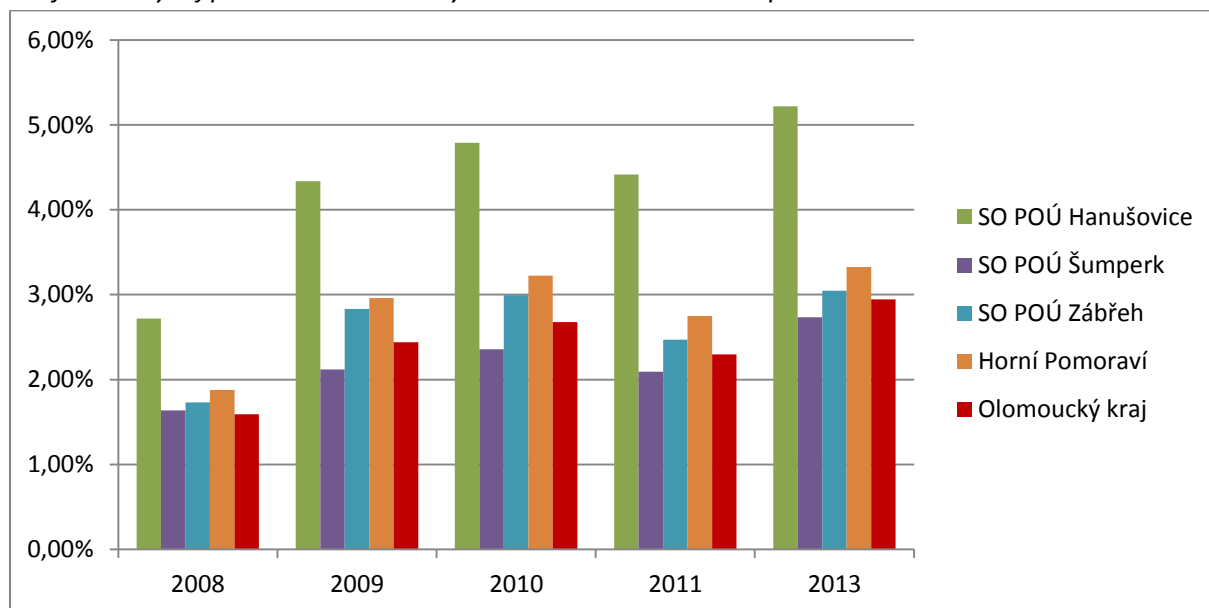
Graf č. 23: Vývoj podílu dlouhodobě nezaměstnaných k počtu EAO

Zdroj: ČSÚ, MPSV vlastní zpracování

² Zdroj: https://www.czso.cz/csu/czso/data_pro_mistni_akcni_skupiny_mas

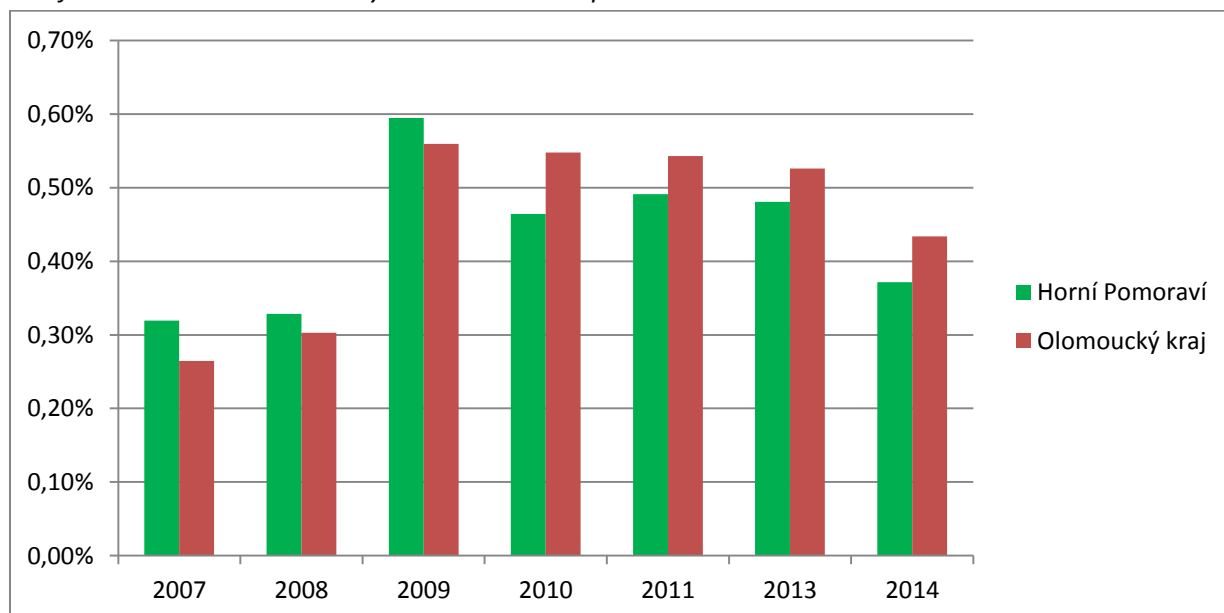
Graf č. 24: Vývoj podílu nezaměstnaných osob nad 50 let věku k počtu EAO

Zdroj: ČSÚ, MPSV vlastní zpracování

Přestože nezaměstnaní absolventi jsou početně malou skupinou, tak z pohledu rozvoje regionu jsou důležitou skupinou. Srovnání počtu nezaměstnaných absolventů k počtu EAO v MAS Horní Pomoraví a Olomouckém kraji doznalo v roce 2010 zásadní změny. Od tohoto roku je jejich podíl v MAS Horní Pomoraví nižší než je průměr v Olomouckém kraji, což může být způsobeno snížením počtu absolventů (zaměstnaných i nezaměstnaných) v našem regionu nebo přímým odchodem absolventů za prací po skončení studia bez registrace na úřadu práce v našem regionu.

Graf č. 25: Podíl nezaměstnaných absolventů na počtu EAO

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Výše uváděná relativní srovnání podílu nezaměstnaných osob ze specifických skupin trhu práce naznačovalo rozdíl mezi stavem v území našeho regionu a průměrem v Olomouckém kraji, ze kterých vyplývalo, že situace je často horší, než je v Olomouckém kraji průměrná. Ale pro definování reálného

rozsahu problémů specifických skupin trhu práce je potřeba pracovat s absolutními počty uchazečů o práci v čase (tabulka č.7) a v místě (tabulka č.8).

Tabulka č.7: Vývoj počtu nezaměstnaných dle specifických skupin trhu práce v území MAS (k 31. 12.)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Osoby se zdravotním postižením	391	462	493	421	-	426	391
Osoby nad 50 let věku	669	1 050	1 125	945		1 128	-
Absolventi	117	211	162	169	-	163	127
Dlouhodobě nezaměstnaní (24 měsíců)	683	969	1480	1411	-	1030	1494*
Celkový počet uchazečů o zaměstnání	2254	3918	3781	3426	3 237	3750	3088

* - změna metodiky a za dlouhodobě nezaměstnané jsou považovány osoby registrované na ÚP 12 měsíců

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Tabulka č.8: Počty UoZ k 31. 12. 2014 dle specifických skupin trhu práce a SO POÚ

Území	OZP	osoby nad 50 let věku*	absolventi	dlouhodobě nezaměst. (12 měsíců)	Celkem UoZ	PNO (v %)
SO POÚ Hanušovice	74	271	18	420	775	14,92%
SO POÚ Šumperk	69	162	26	216	447	7,54%
SO POÚ Zábřeh	248	695	82	858	1866	8,18%
MAS Horní Pomoraví	391	1128	126	1494	3088	9,10%

* - data za 31. 12. 2013

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Z výše uvedených tabulek vyplývá, že nejpočetnější specifickou skupinou jsou osoby nad 50 let věku a dlouhodobě nezaměstnaní, u kterých často dochází ke kumulaci handicapů a jeden uchazeč o práci spadá do obou těchto statistik. Pro implementaci strategie bude potřeba pracovat i s aktuálnějšími daty roky 2015 a 2016.

5.4.1.4 Aktivní politika zaměstnanosti

Souhrnem opatření, která směřují k zajištění maximálně možné úrovně zaměstnanosti je aktivní politika zaměstnanosti. Aktivní politiku zaměstnanosti zabezpečují pro Ministerstvo práce a sociálních věcí krajské pobočky Úřadu práce ČR, podle situace na trhu práce spolupracují při její realizaci s dalšími subjekty:

Nástroje, jimiž je realizována aktivní politika zaměstnanosti, jsou zejména:

- rekvalifikace – jedná se o získání nové kvalifikace nebo rozšíření stávající kvalifikace uchazeče o zaměstnání nebo zájemce o zaměstnání
- veřejně prospěšné práce – pracovní příležitosti spočívající zejména v údržbě veřejných prostranství, úklidu a údržbě veřejných budov a komunikací nebo jiných činností ve prospěch obcí. Jedná se o termínované pracovní příležitosti, které jsou využívány k umístování obtížně umístitelných uchazečů o zaměstnání (bez vzdělání, bez odborné kvalifikace nebo s nízkou kvalifikací, z regionů se špatným dopravním spojením, dlouhodobě nezaměstnaní apod.)
- aktivizační pracovní příležitosti

- vyhrazená a zřízená společensky účelná pracovní místa – pro obtížně umístitelné uchazeče s kumulovanými handicapy na trhu práce: vyšší věk, matky s malými dětmi, osoby bez rekvalifikace, zdravotní problémy apod.
- zřízení a provoz chráněných pracovních míst
- příspěvek na zapracování, překlenovací příspěvek, příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program

Vedení obce využívají pro podporu zaměstnanosti ve své obci nejčastěji nástroje Úřadu práce ČR: veřejně prospěšné práce (VPP), výjimečně společensky účelné pracovní místo a nově od roku 2014 aktivizační pracovní příležitosti (APP).

Celkem bylo v roce 2014 využito opatření aktivní politiky zaměstnanosti 41 obcemi, a díky tomu bylo 169 osob zaměstnáno na veřejně prospěšné práce (VPP) a 23 osob na aktivizační pracovní příležitost (APP). Několik obcí vůbec nevyužilo či dlouhodobě nevyužívá nástroje aktivní politiky zaměstnanosti. Jedná se buď o velmi malé obce nebo města, které údržbu veřejných prostranství realizují svými provozními společnostmi, které VPP využívají (viz níže). Například Hanušovická obchodní využila v roce 2014 6 VPP a EKO servis Zábřeh (11 VPP v roce 2014). Obecně lze konstatovat, že na území MAS Horní Pomoraví obce významně využívají nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti a ve srovnání s průměrem v Olomouckém kraji mají k dispozici vyšší počet úvazků v rámci VPP než je obvyklé.

Častým uživatelem aktivní politiky zaměstnanosti jsou sociální podniky, kterých je na území MAS Horní Pomoraví minimum. Dle informací obecně prospěšné společnosti P3 - People, Planet, Profit působí na území MAS pouze jeden sociální podnik a to REPARTO Zábřeh, s.r.o., který je řízen Charitou Zábřeh. V nejbližším okolí dále působí kavárna PředMěstí či EKO Králíky, v.o.s., které je zřízeno městem Králíky a je zaměřena na třídění komunálního odpadu. Na území MAS Horní Pomoraví tak není dostatek pracovních příležitostí pro osoby, které usilují například po dlouhodobé nezaměstnanosti o návrat na trh práce.

Tabulka č. 9: Podpora pracovních míst ze strany obcí v území MAS Horní Pomoraví v roce 2014

Obec	VPP	APP	Obec	VPP	APP
Bohdíkov	3		Lesnice	5	
Bohuslavice	3		Leština	10	
Branná	1		Lukavice	2	
Bratrušov	1	1	Malá Morava	8	
Brníčko	2		Nemile	4	
Bušín	1		Písařov	5	3
Drozdov	4		Postřelmov	9	5
Dubicko	5		Postřelmůvek	2	
Horní Studénky	3		Rájec	4	
Hoštejn	6		Rohle	6	
Hrabová	3		Rovensko	5	2
Hynčina	4		Ruda nad Moravou	2	
Jakubovice	4		Staré Město	13	
Janoušov	1		Sudkov	5	
Jedlí	5		Sudkov	4	
Jestřebí	6		Svébohov	2	2
Jindřichov	7	10	Štítý	12	
Kamenná	5		Vyšehoří	2	
Kolšov	4		Zborov	5	
Kopřivná	4		Zvole	4	
Kosov	3				

Zdroj: rozhovory se starosty a portál MPSV; VPP = veřejně prospěšné práce, APP = aktivizační pracovní příležitost

Provozní společnosti zajišťující hospodářskou činnost obcí

Další možností podpory zaměstnanosti v obci jsou pracovní místa zřizovaná u provozních společností obcí. Náplní činnosti těchto společností zpravidla bývá údržba veřejných ploch, zeleně, komunikací, stavební práce, správa majetku apod.

Jedná se o společnosti zajišťující hospodářskou činnost obcí a zároveň zajišťující správu a údržbu obecního majetku.

Tabulka č. 10: Pracovní místa v rámci provozních společností obcí

Obec	Název společnosti	IČ	Činnost	Zaměstnanci	APZ
Hanušovice	Hanušovická obchodní s.r.o.	64617068	-správa a údržba nemovitostí - doprava do 5 t - údržba zeleně, sečení trávníků, kácení dřevin - prodej uhlí, dřeva, štěrků, písků a kameniva - opravy a úklidové služby	5	177 153 Kč (VPP)
Jindřichov	Jindřichovská obchodní s.r.o.	26838699	- správa a údržba nemovitostí - poskytování technických služeb - provozování vodovodů a kanalizací	3	nic

Obec	Název společnosti	IČ	Činnost	Zaměstnanci	APZ
Ruda nad Moravou	Rudská provozní s.r.o.	28630351	- přeprava materiálu, zednické práce, pokládání zámkové dlažby, vodovodní a topenářské práce, montáže a opravy elektro	6	278 826 Kč (VPP)
Staré Město	Staroměstská provozní s. r.o.	27831388	- výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona	3	nic
Zábřeh	EKO servis Zábřeh	25896903	- odpadové hospodářství (sběrné dvory, kompostárna, třídící linka) - správa a údržba nemovitostí (bazén, psí útulek,	12	1 086 453 Kč (VPP, APP, SUPM)

Zdroj: webové stránky obcí a jejich provozních společností

5.4.1.5 Vyjíždka a dojíždka za prací

Nezaměstnanost v území MAS Horní Pomoraví je relativně vysoká, a jak odhalí následující kapitola „Podnikání“, tak počet pracovních míst přímo v regionu není vysoký, protože řada obyvatel MAS Horní Pomoraví má práci mimo svou obec a mimo území MAS. Na území MAS žije 23 tisíc ekonomicky aktivních obyvatel, dle Sčítání lidu, domů a bytů 2011 (SLDB 2011) vyjíždí za prací mimo území MAS 4 572 osob. Přirozeně nejvíce osob vyjíždí za prací do nejbližších okolních měst v rámci okresu Šumperk, a to je město Šumperk a Mohelnice. Velmi zajímavé je, že dvakrát větší počet obyvatel dojíždí za prací do jiného kraje (1018 osob) než je kolik dojíždí do jiného okresu Olomouckého kraje (487 osob). To naznačuje špatnou dopravní dostupnost do Olomouce či nízký počet vhodných pracovních míst v rámci Olomouckého kraje.

V rámci území MAS Horní Pomoraví dle dat ze SLDB 2011 dochází k vyjíždce za prací do obcí MAS Horní Pomoraví pouze u 2 120 osob, ale zde lze předpokládat chybu způsobenou neúplností dat (vyjíždka je evidována až u větších vyjíždkových proudů). Hlavním místem dojíždky v rámci MAS Horní Pomoraví je město Zábřeh s 1 222 dojíždějícími z území MAS, po kterém následuje město Hanušovice s 195 dojíždějícími osobami, Štítý (138 osob), Olšany (122 osob) či Postřelmov (103 osob).

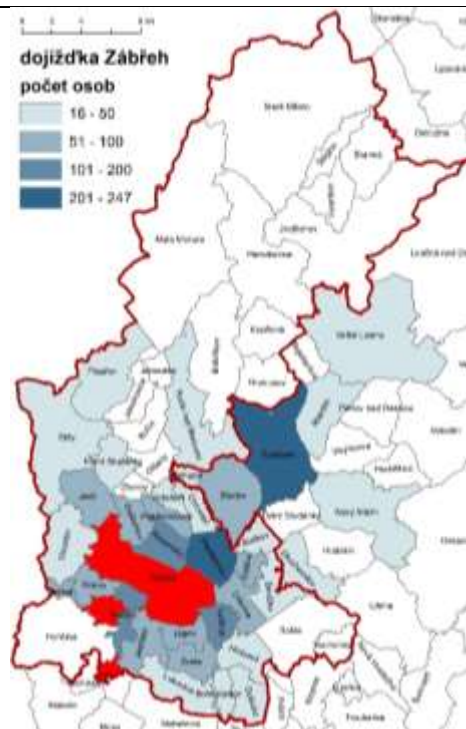
Dojíždka do území MAS Horní Pomoraví v rámci okresu Šumperk činí 702 osob, z nichž většina (440 osob) dojíždí do města Zábřeh.

Tabulka č.11: Vyjíždka za prací obyvatel MAS Horní Pomoraví

	Počet osob vyjíždějících	Počet osob denně vyjíždějících	Hlavní místo dojíždky
v rámci území MAS	2120	1979	1222 osob - Zábřeh
v okrese mimo území MAS	2956	2582	2015 osob - Šumperk
do jiného okresu kraje	487	356	237 os. - Olomouc
do jiného kraje	1018	464	250 os. - Pardubický kraj
mimo ČR	111	58	

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2011, vlastní zpracování

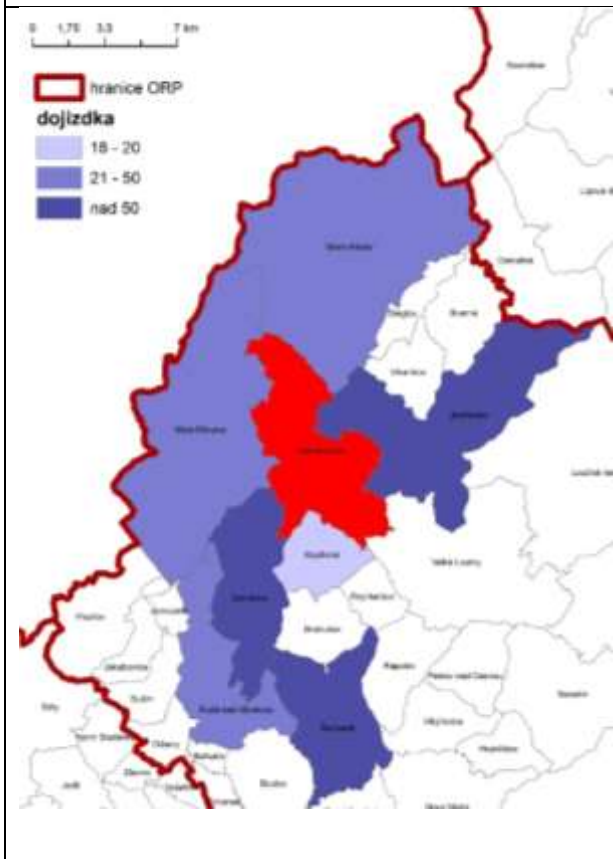
Mapa č. 10: Denní dojíždka do města Zábřeh

Zdroj: vlastní zpracování, data SLDB 2011

Hlavním cílem dojíždky za práci v rámci území MAS Horní Pomoraví je město Zábřeh, jehož hlavní dopravní proudy dojíždky znázorňuje vlevo uvedená mapa. Do města Zábřeh denně dojíždí necelých 2 200 osob, z nichž 1 747 žije na území MAS Horní Pomoraví (1222 zaměstnanců, 525 žáků a studentů). Přirozeně největší počet osob dojíždí z obcí z nejbližšího okolí města (viz mapa výše), když pomíneme velké množství dojíždějících z města Šumperk (mimo území MAS). Přestože město Zábřeh je spádové pro velkou část území MAS, tak i v rámci tohoto regionu existují města a obce s významným množstvím dojíždějících osob za práci či školou. Významné postavení má město Hanušovice, kam dojíždí 366 osob, z nichž je 195 obyvatel z území MAS Horní Pomoraví dojíždějících za práci, a 61 jsou žáci místní ZŠ. Nejvíce osob do Hanušovic dojíždí ze sousední obce Jindřichov, a to 77 osob (44 pracujících, 33 žáků).

Mapa č.5: Dojíždka do města Hanušovice

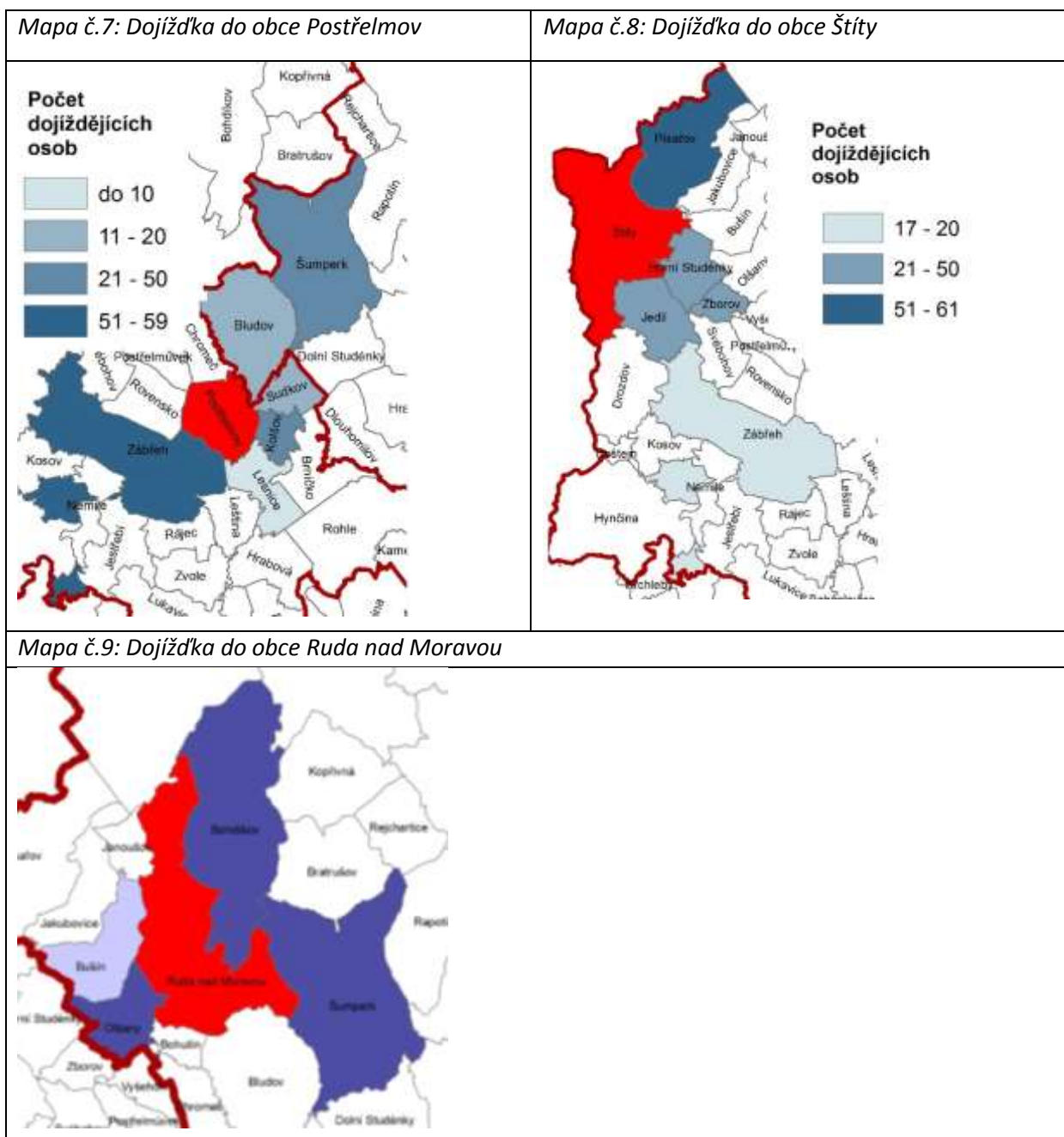
Zdroj: vlastní zpracování, data SLDB 2011

Mapa č.6: Dojíždka do obce Olšany

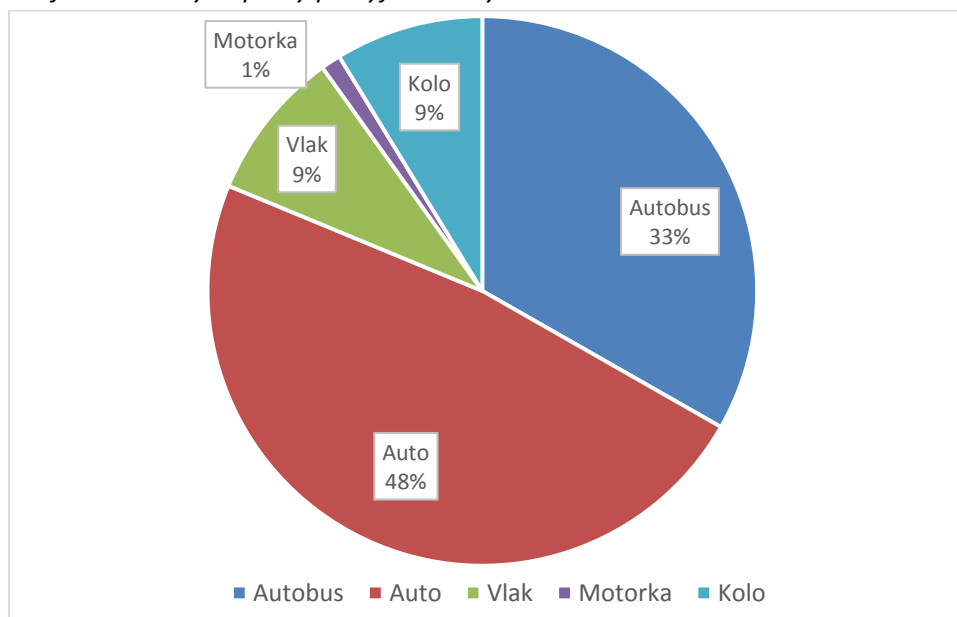
Dalším centrem dojíždky je obec Olšany (mapa č.6), kde sídlí největší podnik v MAS Horní Pomoraví a to OP papírny, které zaměstnávají více jak 500 zaměstnanců. Díky tomu do Olšan denně dojíždí 302 osob (z toho pouze 1 žák). Nejvíce osob dojíždějících za prací v Olšanech cestuje z Rudy nad Moravou a Šumperka (nad 50 osob).

Další významnější obcí s vysokým počtem dojíždějících je Ruda nad Moravou (177 os.), která leží v blízkosti města Šumperka, odkud dojíždí vysoký počet osob. Město Štíty kam dojíždí 173 osob denně především z obcí v nejbližším okolí a Postřelmov (163 os.) kam dojíždí lidi především z města Zábřeh a jiných okolních obcí. Tyto obce jsou pro okolní menší obce spádovým centrem, které jejich obyvatelům poskytují pracovní místa či služby.

Zdroj: vlastní zpracování, data SLDB 2011

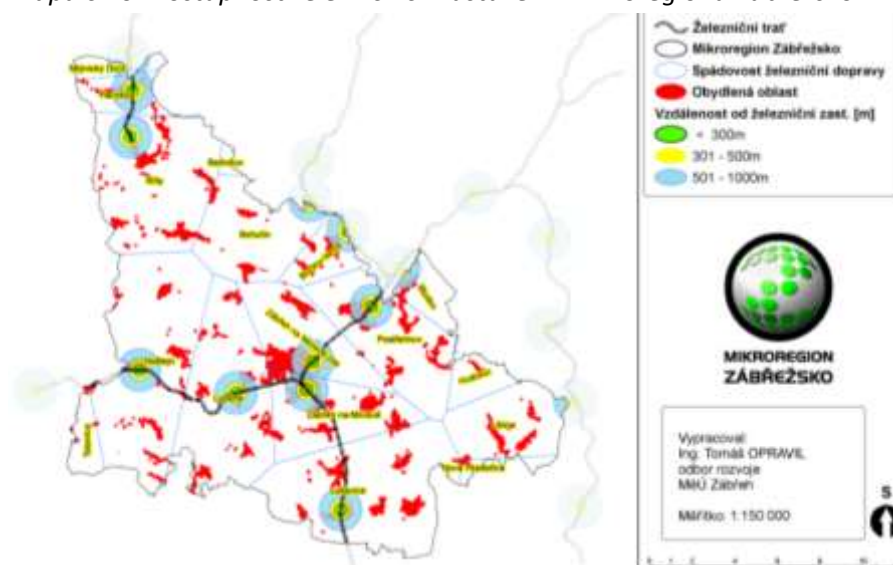
Graf č.26: Formy dopravy při vyjíždce obyvatel MAS Horní Pomoraví

Zdroj: vlastní zpracování, data SLDB 2011

Kromě hlavních cílů denní dojíždky data ze SLDB 2011 umožňují analyzovat význam jednotlivých forem dopravy. Nutno podotknout, že tyto data o jednotlivých proudech dle dopravního prostředku nepostihují celkovou mobilitu v území, a to díky chybám v šetření (respondent neodpověděl, obec vyjíždky je příliš malá k vytvoření dopravního proudu) a jiným důvodům. Při analýze území MAS Horní Pomoraví zjistíme, že vyjíždka osobním automobilem je přirozeně nejčastější formou dopravy (49%). Vysoký podíl vyjíždějících obyvatel MAS Horní Pomoraví za prací využívajících auto (38 % - řidič, 12 % - spolujezdec) osoby vyjíždějící z ORP Šumperk, kde autem vyjíždí do práce až 55 % obyvatel. Vysoký podíl osob ze severní části území MAS (ORP Šumperk) dojíždí autem díky perifernosti území a nedostatečné nabídce veřejné dopravy. Dále pak je zajímavé, že v severní části MAS Horní Pomoraví je více využívána vlaková doprava (11 %), protože v městě Zábřeh je železniční uzel nadregionálního významu, ale ostatní obce ORP Zábřeh nedisponují na svém území vlakovou zastávkou (viz mapa č.10). V ostatních formách dopravy je situace na severu (ORP Šumperk) i jihu (ORP Zábřeh) stejná.

Mapa č.10: Dostupnost železničních zastávek v mikroregionu Zábřežsko

Zdroj: Integrovaná strategie rozvoje regionu Zábřežsko, 2006

Vyjíždka za prací v rámci území MAS Horní Pomoraví (vyjíždka i dojíždka v území MAS) je opět postavena na dopravě osobním automobilem a autobusem. Je zajímavé, že doprava vlakem za prací v rámci území MAS je minimální (pouze 5 %). A naopak vyjíždka za prací v rámci území MAS na kole dosahuje 16 %.

Pro řadu členských obcí MAS je problém bezpečnosti cyklistů dojíždějících z jejich obce do práce, proto níže uvádíme rozsah vyjíždky do práce na kole v každé obci, dle SLDB 2011. Počet dětí dojíždějících do školy na kole je minimální. Největší množství vyjíždějících osob je ve městě Zábřeh, Postřelmově a Leštině. Nejvyšší podíl osob vyjíždějících na kole k celkovému počtu vyjíždějících za prací je v Bohuslavicích, Bušíně, Kolšově a Leštině.

Tabulka č.12: Počet vyjíždějících do práce a školy na kole v MAS Horní Pomoraví

	Počet osob vyjíždějících do zaměstnání celkem	Počet osob vyjíždějících do zaměstnání na kole	Podíl osob vyjíždějících do zaměstnání na kole	Počet žáků dojíždějících do školy na kole
Bohdíkov	177	23	13%	2
Bohuslavice	100	47	47%	4
Bratrušov	77	4	5%	2
Brníčko	88	14	16%	0
Bušín	44	17	39%	0
Drozdov	30	2	7%	0
Dubicko	167	27	16%	1
Hanušovice	166	2	1%	0
Horní Studénky	70	3	4%	1
Hoštejn	65	1	2%	0
Hrabová	65	5	8%	0
Chromeč	96	12	13%	0
Jedlí	75	0	0%	0
Jestřebí	63	3	5%	0
Jindřichov	60	2	3%	0
Kamenná	46	1	2%	0
Kolšov	120	32	27%	1
Kopřivná	40	2	5%	0
Kosov	69	1	1%	0
Lesnice	91	13	14%	1
Leština	235	58	25%	2
Lukavice	158	16	10%	3
Malá Morava	29	0	0%	0
Nemile	92	9	10%	2
Olšany	71	5	7%	0
Písařov	99	9	9%	2
Postřelmov	424	52	12%	4
Postřelmůvek	66	9	14%	0
Rájec	73	11	15%	1
Rohle	64	2	3%	0
Rovensko	110	17	15%	1
Ruda nad Moravou	311	44	14%	2
Staré Město	64	3	5%	0

Sudkov	164	31	19%	3
Svébohov	54	5	9%	0
Štítý	104	3	3%	0
Vyšehoří	33	2	6%	0
Zábřeh	1516	71	5%	7
Zborov	29	2	7%	0
Zvole	171	28	16%	1
Celkem/průměr	5576	588	11%	40

Shrnutí kapitol ekonomicky aktivní obyvatelstvo

Ekonomicky aktivní obyvatelstvo tvoří 50% podíl obyvatel v regionu. Nezaměstnanost na území MAS Horní Pomoraví je výrazně nad celorepublikovým průměrem i nad průměrem v Olomouckém kraji. Extrémně vysoká nezaměstnanost v SO POÚ Hanušovice (2. nejvyšší v Olomouckém kraji; po POÚ Javorník). Vysoce nadprůměrná nezaměstnanost v území MAS Horní Pomoraví je dlouhodobý a strukturální problém. Na území MAS vzniká jen minimum pracovních míst, a pokud vznikají, tak nárazově či nad možnosti místního trhu práce je uspokojit (vazba na vzdělanostní strukturu). Na Hanušovicku, kde byla i v roce 2014 dvakrát vyšší nezaměstnanost než v Olomouckém kraji, byl nižší počet *uchazečů o práci na jedno volné pracovní místo* než v Olomouckém kraji, tzn. pokud i v periferních částech MAS vznikají pracovní místa, je stejně obtížné je obsadit.

Z pohledu specifických skupin trhu práce se území MAS Horní Pomoraví potýká především vysokým podílem dlouhodobě nezaměstnaných, 50+. Díky vylidňování a stárnutí populace nejsou významnou skupinou nezaměstnaných absolventi, ale z pohledu strategického rozvoje je důležité dát naději mladým absolventům z území MAS, aby zde našli práci, neodcházeli a žili kvalitní život.

Obce z území MAS hojně využívají nástrojů aktivní politiky trhu práce a to i nástroj prostupného zaměstnávání, jehož prvním stupněm je APP (aktivizační pracovní příležitost), který je obcemi využíván.

Lidé z území MAS Horní Pomoraví velmi často vyjíždějí za prací mimo území MAS, protože zde není dostatek pracovních pozic. Hlavním místem vyjížděky za prací je město Šumperk a Mohelnice. Několik stovek osob dojíždí i do vzdálenější Olomouce či měst v Pardubickém kraji (Lanškroun, Červená Voda, Králíky). Naopak jen minimum osob žijících mimo území MAS dojíždí za prací do území MAS Horní Pomoraví. Hlavním dopravním prostředkem pro dojížděku je osobní automobil a autobus. Zázemí pro autobusovou dopravu v řadě obcí neposkytuje dostatečnou kvalitu pro denní dojížděku či kombinaci s jinou formou dopravy. Z řady obcí lidé hojně dojíždí za prací na kole, ale bez dostatečné a bezpečné cyklistické infrastruktury.

Problémy v území:

Vysoká nezaměstnanost na celém území MAS, velmi vysoká nezaměstnanost na Hanušovicku, kde je řada sociálně vyloučených lokalit (viz. Kapitola „Sociální oblast“). Obtížná zaměstnatelnost rizikových skupin: absolventi škol, věková skupina 50+, dlouhodobě nezaměstnaní, osoby sociálně vyloučené či osoby, jimž toto vyloučení hrozí.

Nedostatečná flexibilita trhu práce (přes vysokou nezaměstnanost zůstávají vytvořená pracovní místa neobsazená). Rozsáhlá a velmi častá dojížděka za prací bez dostatečného zázemí pro veřejnou dopravu (především autobusy) či cyklodopravu.

Rozvojový potenciál/inovace:

Díky lepšímu povědomí představitelů veřejného sektoru o potřebnosti rozvoje sociální ekonomiky, odpovědného podnikání a odpovědného zadávání veřejných zakázek, je v regionu velký potenciál pro udržitelné sociální podnikání a spolupráci podnikatelů (odpovědných), neziskových organizací a obcí. Tento mezistupeň mezi nástroji aktivní politiky zaměstnanosti a otevřeným trhem práce v regionu chyběl a stále chybí a je zde velký potenciál pro rozvoj sociálních podniků v regionu.

Díky stavu sociální exkluze v regionu a s tím spojené vysoké nezaměstnanosti je velký potenciál regionu v zastavení prohlubování sociální exkluze pomocí komplexních projektů zaměřených na zaměstnanost, vzdělávání a služby sociální prevence.

Obce jsou připravené (finančně i projektově) využít nové finanční prostředky ESIF na vznik a rozvoj veřejné a bezmotorové dopravy. Díky tomu zvýšit počet osob dojíždějících za prací či službami (škola, úřad, pošta, obchod) či zkvalitnit služby pro tyto uživatele. Důležitou inovací spojenou s tvorbou infrastruktury pro veřejnou a bezmotorovou dopravu jsou systém sdílení kol, elektrokol, elektromobilů či zavedení senior/baby/rádio taxi.

5.4.2 Podnikání

Počet podnikatelských subjektů v roce 2013 v území MAS dosahoval 8 685 podniků, přičemž ještě v roce 2011 dosahoval celkový počet 9 268 subjektů. V roce 2012 došlo k rasantnímu poklesu počtu podniků, ale zřejmě došlo k zrušení nefunkčních subjektů, protože v roce 2012 bylo dle dat ČSÚ nejvíce subjektů se zjištěnou aktivitou, a to 4 748 podniků. Více podnikatelských subjektů je v ORP Zábřeh, ale při přepočtu na počet obyvatel je vyšší podnikatelská aktivita v ORP Šumperk.

Tabulka č.13: Podniky dle SO ORP v MAS Horní Pomoraví za rok 2013

	Počet obyvatel	Registrované subjekty	Podnikatelská aktivita	Subjekty se zjištěnou aktivitou
ORP Zábřeh	33 522	5 647	0,168	3 004
ORP Šumperk	16 282	3 038	0,186	1 572
Celkem	49 804	8 685	0,174	4 576

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

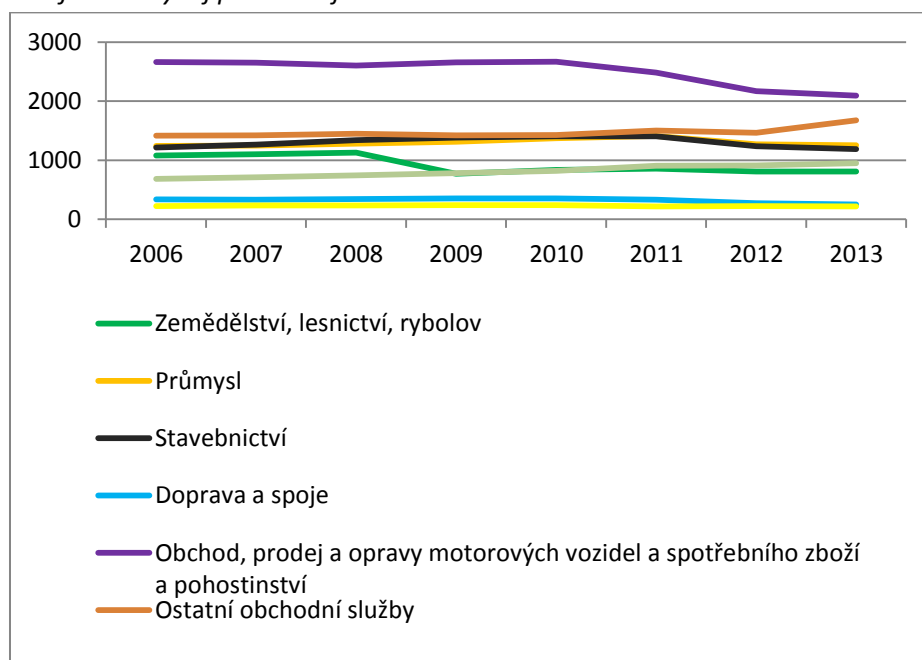
Tabulka č.14: Vývoj počtu podniků v území MAS Horní Pomoraví

Počet podnikatelských subjektů	2010	2011	2012	2013
Registrované subjekty (A)	9224	9268	8580	8685
Subjekty se zjištěnou aktivitou (B)	4693	4714	4748	4576
Podíl aktivních subjektů (B/A)	51%	51%	55%	53%

Zdroj: ČSÚ, RES, vlastní zpracování

Vývoj počtu podniků dle zaměření je uveden v grafu níže, z kterého je patrné, že v území MAS dochází k růstu subjektů v ostatních službách (hnědá linie), a že došlo k rasantnímu poklesu počtu podniků v zemědělství (zelená linie) a v oblasti obchodu a pohostinství (fialová).

Graf č. 27: Vývoj počtu subjektů dle zaměření

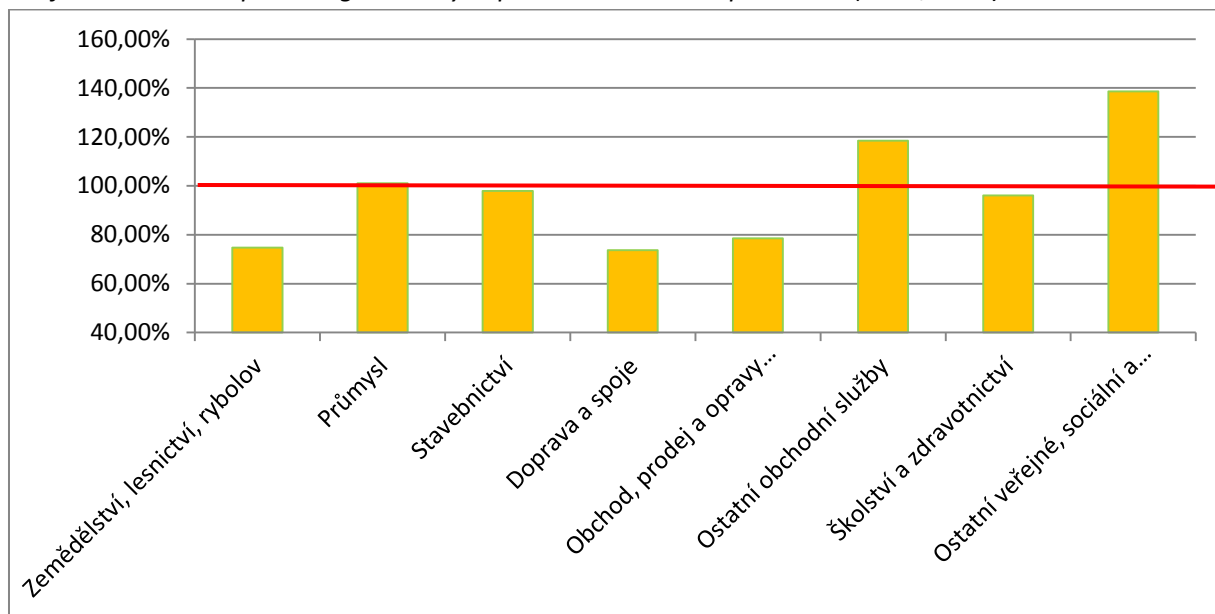

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Oblasti podnikání, které zaznamenaly kladný vývoj, jsou Ostatní obchodní služby, které navýšily svůj počet v období 2006-2013 o více jak 18 % a počet subjektů zajišťujících Ostatní veřejné a sociální

služby dokonce narostli o 38 %. Podniky v zemědělství, dopravě či obchodu a pohostinství zaznamenaly významný pokles subjektů.

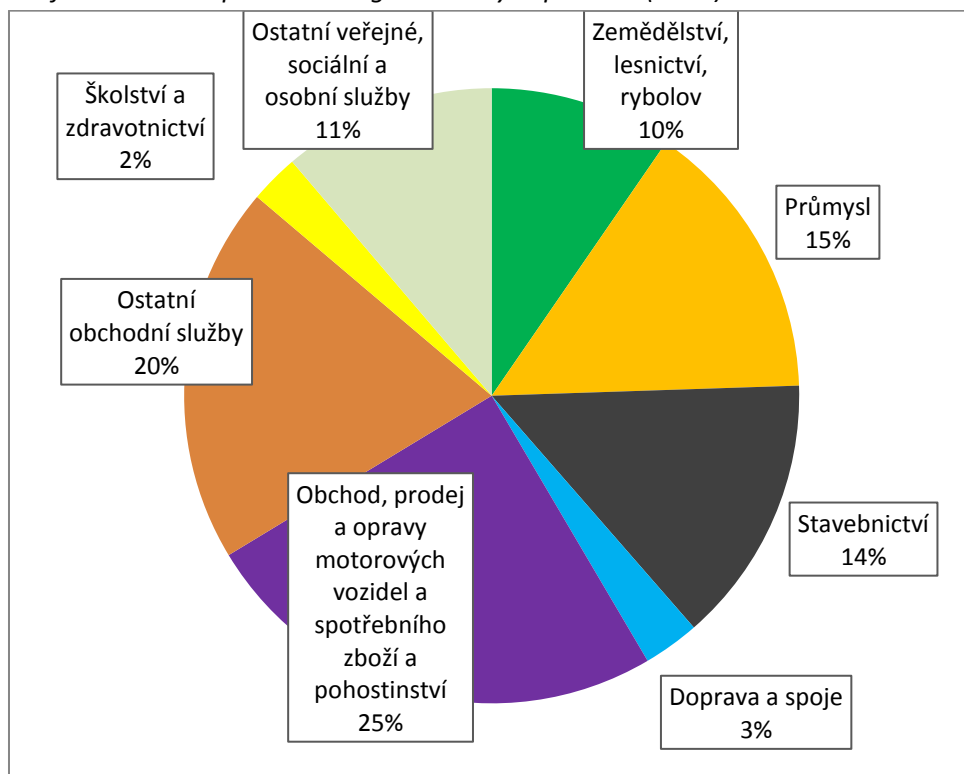
Graf č.28: Srovnání počtu registrovaných podniků dle oblasti podnikání (2013/2006)

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Nejvíce subjektů působí v rámci oblasti obchodu, prodeje a opravy motorových vozidel a spotřebního zboží a pohostinství, celkem 29 %. Dále jsou v regionu výrazněji zastoupeny ostatní obchodní služby a stavebnictví a také průmysl.

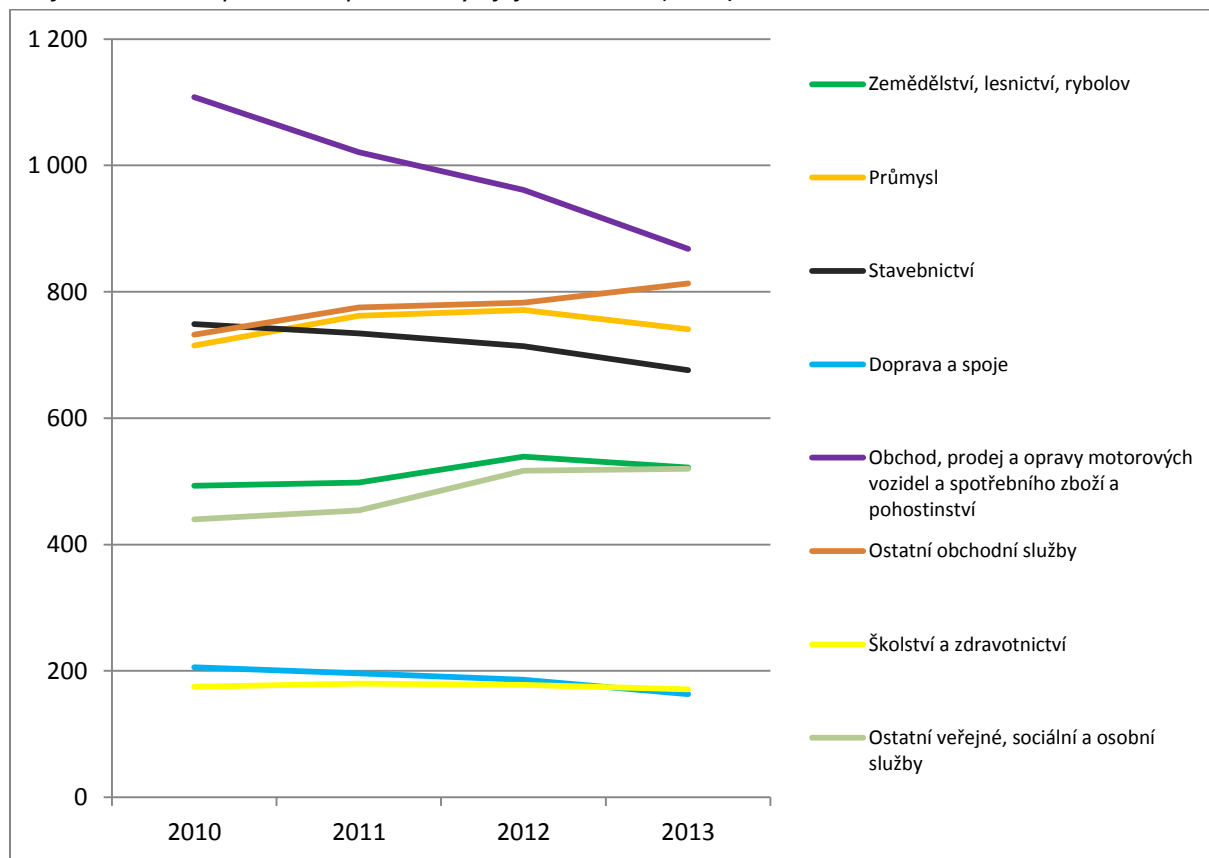
Graf č.29: Oblasti podnikání registrovaných podniků (2013)

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Výše uvedené statistiky o počtu registrovaných podniků dle oblasti podnikání zachycují často pokles podnikatelských subjektů, které ale zřejmě nevyvíjely podnikatelskou činnost, proto následující graf využívá dat ČSÚ o podnicích vyvíjejících aktivitu. Z těchto dat z roky 2010 až 2013 vyplývá, že pokles počtu podniků výjma obchodu a pohostinství (fialová linie) není rasantní a naopak v řadě oblastí podnikání dochází k pozvolnému růstu (ostatní obchodní služby, zemědělství, průmysl aj.).

Graf č.30: Oblasti podnikání podniků vyvíjejících aktivitu (2013)

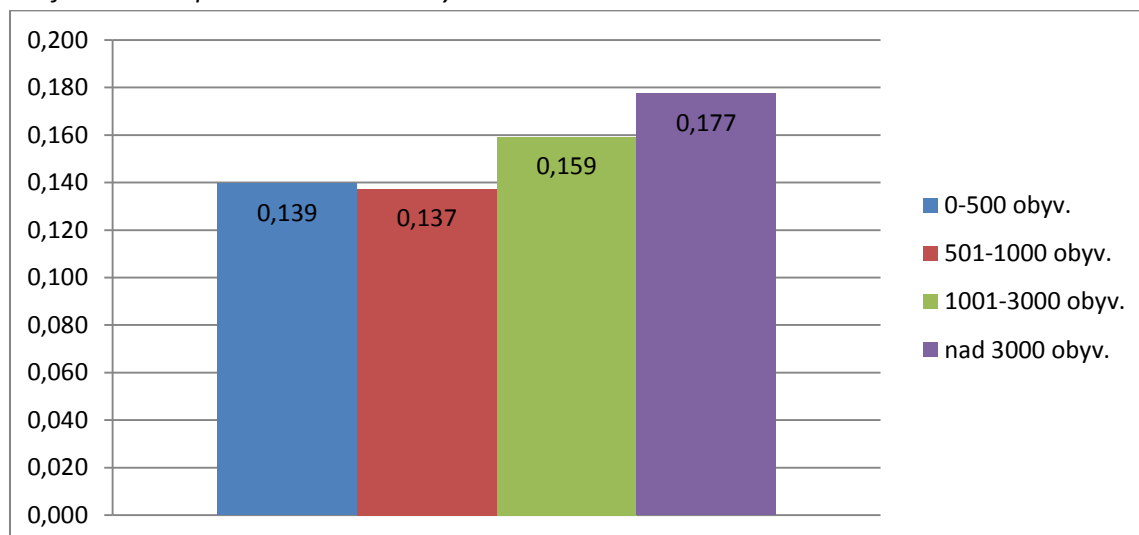

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

5.4.2.1 Podnikatelská aktivita

V porovnání s velikostí obcí je možné konstatovat, že míra podnikatelské aktivity se zvyšuje s velikostí obcí, což je pravděpodobně dáno snazším přístupem ke službám a celkově dostupností lidských a materiálně-technických zdrojů. Míru podnikatelské aktivity vypočítáváme z počtu registrovaných podnikatelských subjektů vydělený počtem obyvatel. Je zajímavé v nejmenší velikostní skupině obcí (do 500 obyvatel) je vyšší míra podnikatelské aktivity než u vesnic od 500 do 1000 obyvatel. Tento fakt je zřejmě způsoben vysokou podnikatelskou aktivitou v oblasti cestovního ruchu v malých horských vesnicích na severu MAS Horní Pomoraví (Šleglov, Vikantice, Branná).

Graf č.31: Míra podnikatelské aktivity dle velikosti obcí

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

V území MAS Horní Pomoraví je podnikatelská aktivita nižší v ORP Zábřeh, přestože zde leží město Zábřeh s 2 677 podniky a mírou podnikatelské aktivity (MPA) 0,206. Vyšší podnikatelská aktivita na severu území MAS Horní Pomoraví (ORP Šumperk) je zapříčiněna cestovním ruchem, který je spojen s řadou malých podniků v oblasti poskytování ubytování a pohostinství. Celkově však MAS Horní Pomoraví má na svém území relativně nízkou podnikatelskou aktivitu, protože během sledovaného období vždy dosahoval méně než 0,2 podniku na obyvatele, což je výrazně méně než je průměr v Olomouckém kraji či ČR.

Tabulka č.15: Vývoj počtu podniků v území MAS Horní Pomoraví

	2010		2011		2012		2013	
	Podniky	MPA	Podniky	MPA	Podniky	MPA	Podniky	MPA
ORP Zábřeh	6 020	0,179	6 034	0,179	5 586	0,166	5 647	0,168
ORP Šumperk	3 204	0,191	3 234	0,197	2 994	0,183	3 038	0,187
Celkem MAS HP	9 224	0,183	9 268	0,185	8 580	0,172	8 685	0,174
Olomoucký kraj	135,2*	0,211	137,9*	0,216	134,1*	0,210	136,0*	0,214
ČR	2 637*	0,252	2 703*	0,258	2 727*	0,260	2 694*	0,256

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování; MPA = míra podnikatelské aktivity = počet podniků na obyvatele; * = v tisících

Podnikatelská aktivita v obcích regionu je kromě dostupnosti služeb a materiálně-technických zdrojů také odrazem skutečnosti, zda v těchto obcích sídlí nějaký větší zaměstnavatel. Pokud je v obci či nejbližším okolí dostupné zaměstnání, jsou obyvatelé většinou v zaměstnaneckém poměru (např. Lukavice, kde podniká „každý desátý obyvateľ“ – míra podnikatelské aktivity je 0,1), naopak pokud jsou obce odlehlé ve špatně dopravně dostupných podmínkách, obyvatelé jsou často (pokud nejsou dlouhodobě nezaměstnanými) podnikatelé, například v zemědělské činnosti či poskytují služby v oblasti cestovního ruchu – provozují penziony (Vikantice, Šléglov, Branná, Janoušov, Malá Morava, kde podniká „každý třetí obyvateľ“ – míra podnikatelské aktivity je 0,33).

Nejvíce registrovaných podniků i podniků se zjištěnou aktivitou je nejvíce ve městě Zábřeh, kde v roce 2013 sídlilo 2 677 registrovaných podniků a 1 428 podniků se zjištěnou aktivitou. Počet podnikatelských subjektů v obci je úzce spjat s počtem obyvatel, ale při výpočtu podnikatelské aktivity vyčnívá Staré město, kde „každý čtvrtý obyvatel podniká“ (míra podnikatelské aktivity je 0,25). Na druhou stranu nejnižší podnikatelská aktivita mezi největšími obcemi území MAS je v Postřelmově. V menších obcích do 1 500 obyvatel (v tabulce řádek „ostatních 40 obcí“) je podnikatelská aktivita velmi nízká a průměrně „každý šestý obyvatel podniká“.

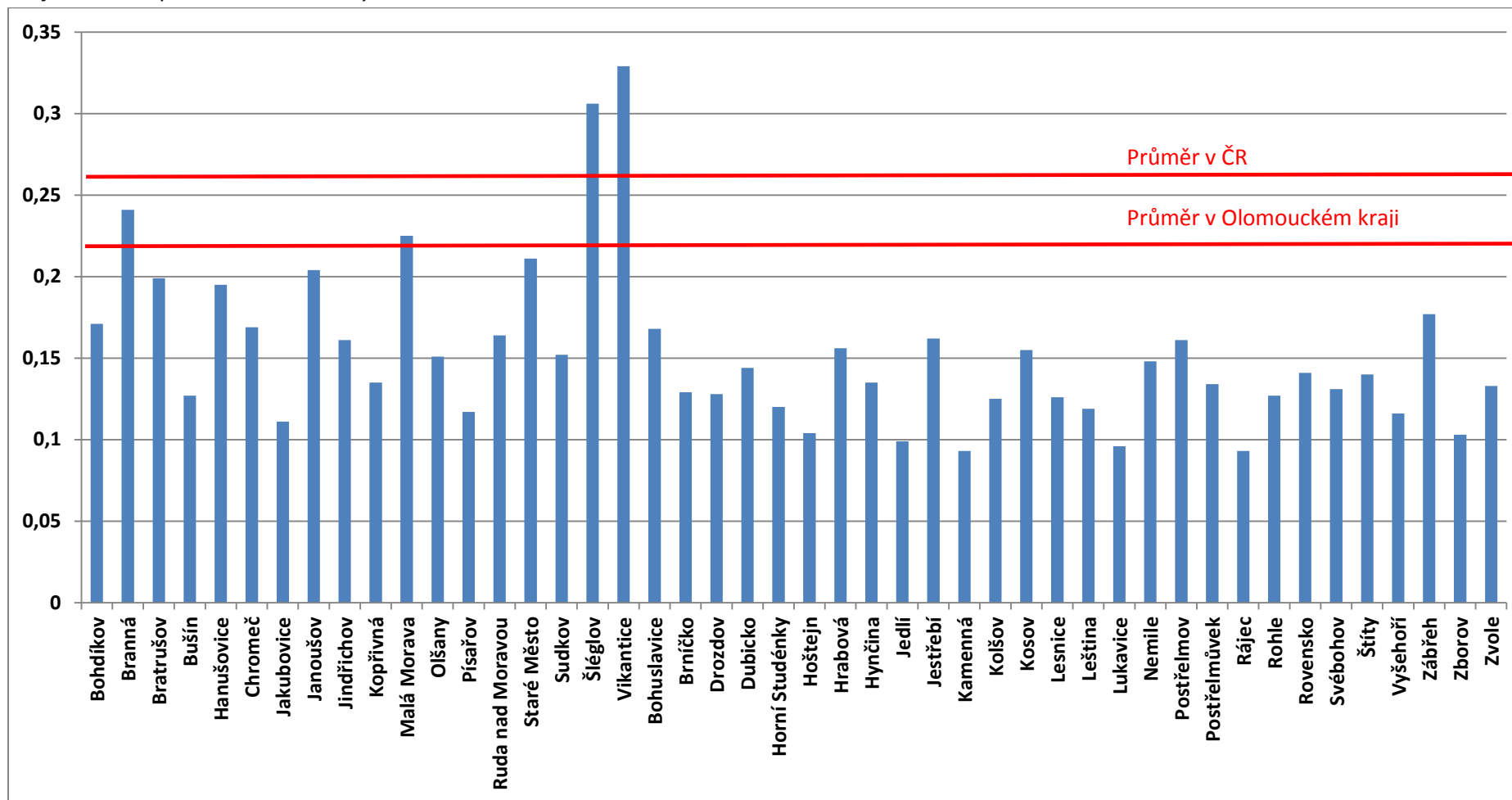
Tabulka č.16: Obce s největším počtem podniků rok 2013

	Registrované podniky	Podnikatelská aktivita	Subjekty se zjištěnou aktivitou
Město Zábřeh	2 677	0,206	1 428
Město Hanušovice	630	0,206	312
Obec Postřelmov	551	0,169	282
Obec Ruda nad Moravou	462	0,180	254
Město Staré město	413	0,244	217
Město Štíty	321	0,169	168
Ostatních 40 obcí	3 631	0,157	1 915

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Region je specifický poměrně silným zastoupením zemědělských podnikatelů, a především v severní části se jedná o ekologické zemědělství s ohledem na podhorskou oblast a specifické podmínky pro hospodaření. V návaznosti na potenciál farem a charakter krajiny se jedná také o region s doposud nedostatečně využitým potenciálem v oblasti cestovního ruchu.

Graf č.32: Míra podnikatelské aktivity ve všech obcích MAS

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

5.4.2.2 Významní zaměstnavatelé regionu

Největším zaměstnavatelem v regionu jsou OP papírna. Papírna v Olšanech je stabilním zaměstnavatelem, který snižuje míru nezaměstnanosti nejen v mikroregionu Ruda, ale je také zaměstnavatelem „nasávající“ kvalifikovanou pracovní sílu ze širokého okolí, přesahujícího hranice MAS Horní Pomoraví. Firma Klein & Blažek, s.r.o. je také nadregionálním zaměstnavatelem, ale především působí v problémovém území na hranici krajů se špatnou dopravní dostupností a výrazně tak chrání odlehlou část území MAS před zásadním hospodářským oslabením a následným vylidňováním.

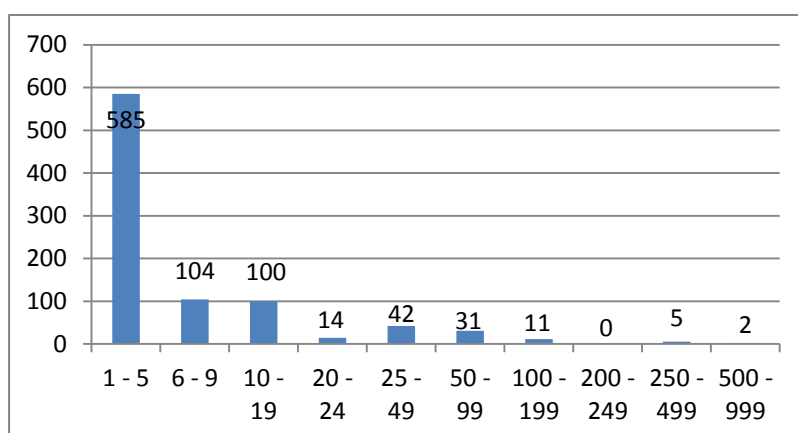
Tabulka č.17: Největší zaměstnavatelé v regionu

Název podniku	obec	počet zaměstnanců	obrat*
OP papírna, s.r.o.	Olšany	500 - 999	2941
Klein & Blažek, s.r.o.	Štítý	500 - 999	1060
Úsovsko a. s.	Klopina	250 - 499	584
ZKL Hanušovice, a.s.	Hanušovice	250 - 499	307
Zemědělské družstvo Dubicko	Dubicko	250 - 499	2
Vápenka Vitošov, s.r.o.	Hrabová	100 - 199	941
Pivovar Holba, a.s.	Hanušovice	100 - 199	300
Dubická zemědělská, a.s.	Dubicko	100 - 199	172
Ing. RNDr. Vojtěch Novotný, CSc.	Dubicko	100 - 199	104
Domov důchodců Štítý, příspěvková organizace	Štítý	100 - 199	30

* v mil. Kč za rok Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

ZKL Hanušovice patří mezi největší zaměstnavatele v regionu se sídlem ve velmi problémovém území MAS Horní Pomoraví z hlediska zaměstnanosti. Výroba v této firmě však podléhá sezónním a cyklickým výkyvům a na míře nezaměstnanosti na Hanušovicku se tyto výkyvy opakovaně projevují.

Graf č.33: Počet ekonomických subjektů dle počtu zaměstnanců

V grafu je uveden celkový počet ekonomických subjektů, který v rámci regionu MAS dosáhl počtu 894. Dále je v regionu evidováno 2 864 organizací bez zaměstnanců a 5 661 organizací bez uvedení počtu zaměstnanců. Tyto subjekty jsou s největší pravděpodobností OSVČ.

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

5.4.2.3 Opuštěné podnikatelské plochy (brownfields)

Velcí zaměstnavatelé přináší mnoho pracovních míst, ale v případě krachu přináší i mnoho problémů, jako je těžká uplatnitelnost stovek zaměstnanců s omezenou kvalifikací, a také velké opuštěné podnikatelské areály s nejasnou vlastnickou strukturou. Na území MAS Horní Pomoraví byla řada velkých podniků, které z řady důvodů zkrachovaly a zůstaly po nich velké výrobní či podnikatelské nemovitosti tzn. brownfields. Některé z nich jsou alespoň dílčím způsobem využívány místními drobnými řemeslníky.

Tabulka č.18: Evidované brownfields na území MAS

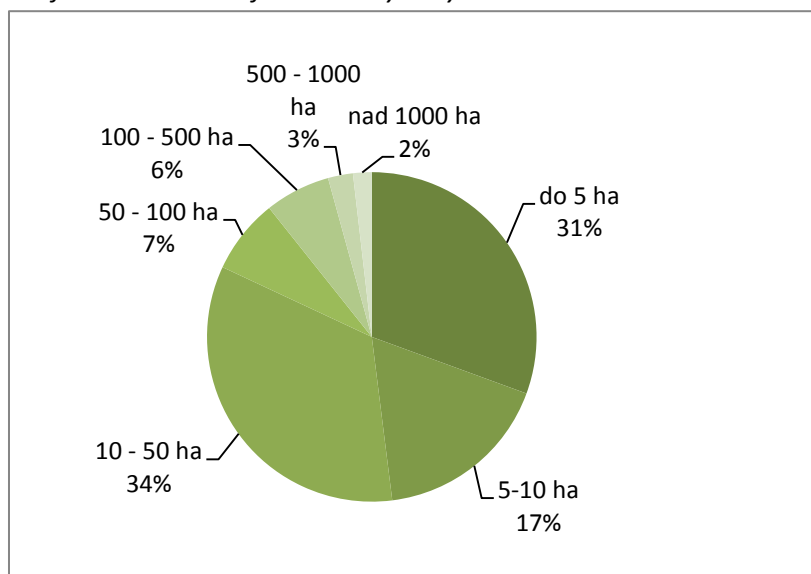
Název	Obec	Rozloha (ha)	Typ lokality
Bývalá škola v Bušíně	Bušín	0,04	Budova v zástavbě
Rekreační středisko Drozdov. pila	Drozdov	2,28	Areál (plocha s budovami)
Zemědělský areál	Hrabová	1,4	Areál (plocha s budovami)
Statek Pusté Žibřidovice	Jindřichov	1,26	Areál (plocha s budovami)
Bývalá pila	Jindřichov	0,41	Areál (plocha s budovami)
Bývalá papírna	Jindřichov	1,2	Areál (plocha s budovami)
Zemědělský areál	Kolšov	1,1	Areál (plocha s budovami)
Skládka	Olšany	1,5	Pozemek (bez budov)
Zemědělský areál	Rájec	3	Areál (plocha s budovami)
Bývalá škola v Hosticích	Ruda nad Moravou	0,05	Budova v zástavbě
Zemědělský areál Staré Město	Staré Město	3	Areál (plocha s budovami)
Zemědělský areál Stříbrnice	Staré Město	7,8	Areál (plocha s budovami)
Kasárna Staré Město	Staré Město	5,5	Areál (plocha s budovami)
Cihelna	Štítý	3,09	Areál (plocha s budovami)
Bývalý kravín	Vyšehoří	0,99	Areál (plocha s budovami)
Areál Hedva	Zábřeh	4,15	Areál (plocha s budovami)
Areál Perla	Zábřeh	2,7	Areál (plocha s budovami)
Zemědělský areál	Zvole	1,66	Areál (plocha s budovami)

Zdroj: KUOK, vlastní zpracování

5.4.2.4 Zemědělství

V regionu působí celkem více než 300 registrovaných zemědělských subjektů. Průměrná velikost farmy se pohybuje kolem 100 hektarů. V případě menších farem se jedná většinou o hospodaření, které jednotlivci realizují v rámci svého volného času při zaměstnání. Nejvíce subjektů, a to jedna třetina, spadá výměrou do kategorie 10-50 hektarů.

Graf č.34: Rozdělení farem dle výměry

Zdroj: MZe, vlastní zpracování

Rozdíl v hospodaření na trvalých travních porostech a orné půdě je v porovnání jižní a severní části území zcela patrný – v severní části území, jehož většina spadá do režimu zvláštního hospodaření (tzv. LFA oblasti), tvoří trvalé travní porosty tři čtvrtiny výměry zemědělské půdy a jen jednu čtvrtinu pak tvoří půda orná. V obcích mikroregionu Zábřežsko je tento podíl přesně obrácený – jen jednu třetinu tvoří trvalé travní porosty (konkrétně 23% zemědělské půdy), orná půda pak zabírá 77% zemědělské půdy.

Tabulka č.19: Výměra půdy v jednotlivých obcích regionu

Obec název	Celková výměra (ha)	z toho: Zemědělská půda (ha)	z toho:			
			Orná půda (ha)	Zahrady (ha)	Ovocné sady (ha)	Trvalé travní porosty (ha)
Bohdíkov	2 622	676	237	48	-	390
Bohuslavice	397	346	257	11	-	79
Branná	1 456	615	116	5	-	495
Bratrušov	1 155	512	95	29	-	388
Brníčko	849	424	220	20	2	182
Bušín	859	373	161	19	-	193
Drozdov	1 369	403	183	8	-	212
Dubicko	783	653	604	19	0	30
Hanušovice	3 682	1 732	569	39	-	1 124
Horní Studénky	724	499	232	13	-	254
Hoštejn	183	90	8	8	-	73
Hrabová	811	332	253	18	1	60
Hynčina	2 544	607	226	21	-	360
Chromeč	548	481	424	18	-	39
Jakubovice	790	340	160	20	-	159
Janoušov	307	174	92	10	-	72

Jedlí	993	693	287	17	-	388
Jestřebí	869	500	283	19	0	199
Jindřichov	5 171	1 712	486	17	1	1 207
Kamenná	512	144	109	11	-	24
Kolšov	376	159	127	13	1	19
Kopřivná	1 186	586	117	9	-	459
Kosov	547	299	122	12	0	164
Lesnice	733	294	208	15	-	70
Leština	524	444	288	17	1	139
Lukavice	1 121	706	487	16	1	201
Malá Morava	6 833	2 493	523	7	-	1 963
Nemile	553	225	138	20	-	67
Olšany	648	272	43	26	1	203
Písařov	1 884	1 019	647	18	0	354
Postřelmov	955	778	693	44	-	41
Postřelmůvek	401	263	186	9	-	68
Rájec	491	322	263	13	1	45
Rohle	1 856	908	612	33	1	263
Rovensko	743	550	470	21	2	57
Ruda nad Moravou	2 498	1 244	428	102	1	713
Staré Město	8 627	2 814	12	15	23	2 810
Sudkov	490	289	204	24	1	60
Svébohov	615	368	216	15	-	137
Šléglův	717	443	2	0	-	441
Štítý	2 991	1 672	1 050	36	0	585
Vikantice	1 005	598	2	0	-	596
Vyšehoří	347	193	80	8	1	104
Zábřeh	3 458	1 765	1 133	122	2	508
Zborov	316	213	116	6	-	91
Zvole	658	459	279	24	1	155

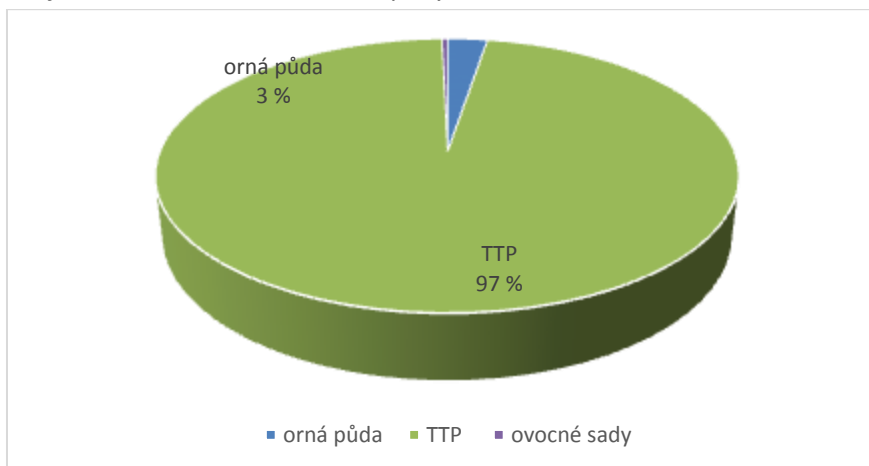
Zdroj: ČSÚ,

Ekologické zemědělství a zpracování bioprodukce

V režimu ekologického zemědělství hospodaří v regionu celkem 68 subjektů (stav k 31. 12. 2013, zdroj MZe), z toho je 8 právnických osob a 60 fyzických osob. Z celkové výměry zemědělské půdy (30.705 ha) činí ekologicky obhospodařovaná půda téměř jednu třetinu (konkrétně 27%). Celorepublikový průměr se pohybuje zhruba kolem 12%. Je to dáno zejména přírodními podmínkami regionu, kdy velká část území se nachází v horské či podhorské oblasti.

Většina farem se zabývá chovem skotu bez tržní produkce mléka a dále chovem ovcí, koz nebo koní. Okrajově jsou chována prasata a drůbež (zejména pro osobní potřebu). Jen několik málo farem se zabývá produkcí mléka, jedna farma chová nosnice a nabízí k prodeji biovejce.

Graf č.35: Struktura zemědělské půdy

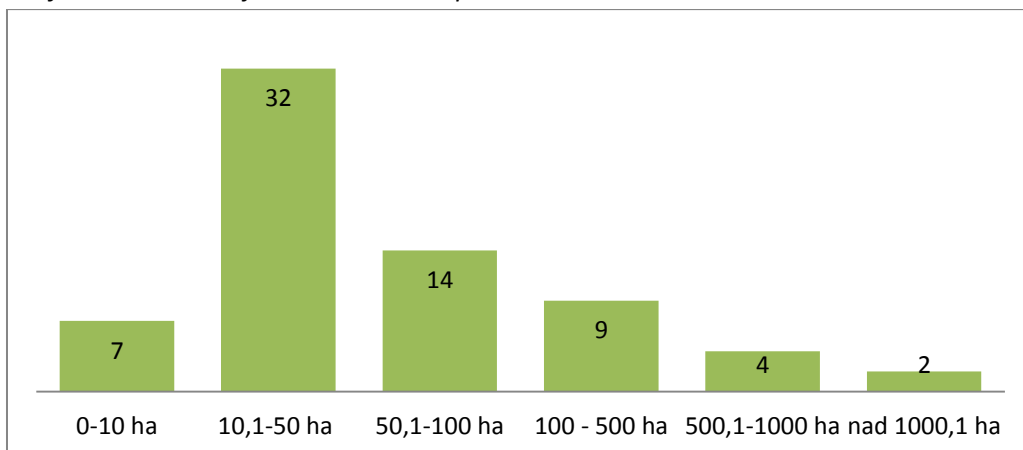
Zdroj: MZe, vlastní zpracování

Z uvedeného počtu 68 subjektů hospodařících v ekologickém zemědělství je jen necelá třetina (21 subjektů) obhospodařuje i ornou půdu, většinou však průměrně jen kolem 4 hektarů (v rozmezí 0-15 ha). Jediný subjekt hospodařící ekologickým zemědělstvím na větší ploše působí v okolí Postřelkova, kde obhospodařuje 138 ha orné půdy (tedy 63% celkové výměry orné půdy evidované v systému ekologického zemědělství v území MAS).

Celková výměra půdy v EZ	8324 ha, z toho 93 ha v přechodném období
Z toho:	218 ha orné půdy
	0,62 ha zeleniny
	8074 ha trvalých travních porostů
	32 ha trvalých kultur (sady)
	6 ha ostatní půdy

Průměrná velikost farmy je 128 hektarů. Nejmenší farma má výměru necelých 6 hektarů, největší pak 1.528 hektarů. Největší počet podniků hospodaří na farmě o velikosti 10-50 hektarů, jak je zřejmé z následujícího grafu.

Graf č.36: Počet subjektů dle velikosti podniku

Zdroj: MZe, vlastní zpracování

Zpracování a výroba potravin v regionu

Farem, které finalizují produkci je v regionu minimum. V tabulce je uveden přehled výrobců potravin v regionu MAS Horní Pomoraví, výrobci potravin, kteří zároveň provozují zemědělskou prvovýrobu, jsou v tabulce označeni. Jsou zde uvedeny pouze subjekty, které uvádí své výrobky na trh oficiálně.

Potravina	Výrobce, provozovna
Pekařské a cukrářské výrobky	Vašíček pekařství a cukrářství s.r.o, Zábřeh
	Jana Bandová, Hanušovice
	Pekařství Král, Hanušovice
	Marie Diblíková, Zábřeh – cukrářské výrobky
	Pekárna Falta s.r.o., Štítý
	Pekařství Leština s.r.o.
	Olga Grundělová – firma Kremo, Staré Město (+ provozovna Branná) – staroměstská máslová trubička
Jatka	M A R W I N v.o.s., Hanušovice (ovce a skot)*
	Agrodružstvo Zábřeh (prasata a skot)*
	Lubomír Hroch, Malá Morava
Řeznictví a uzenářství	Štefan Pitel, Olšany
	U Bínů, s.r.o., Hrabenov
	Karel Unzeitig, Olšany
	Jana Krůšová, Leština – domácí uzeniny
	Rýznar spol. s r. o., Horní Studénky – farmářské uzeniny*
	Dubická zemědělská a.s.*
	MVDr. Josef Klimeš, Bušín
Josef Bartoš, Štítý – Crhov	
Sýry	Michal Hrdlička, Brníčko (ovčí a kravské)*
	Pavčina Skřivánková, Lukavice – Slavoňov (kozí a kravské)*
Nápoje	Pivovar Holba, a.s., Hanušovice – výroba piva
	TOMA Olomouc, a.s. - Minipivovar Kolštejn, Branná
	Lihovar Hrabová s.r.o., pěstitelské pálení
	Milan Pospíšil, Jakubovice – pěstitelské pálení
	Eva Najmanová, Zvole – pěstitelské pálení
	NAVOS a.s., provozovna Zábřeh – pěstitelské pálení
Různé	CEREA – Mgr. Jiří Vytopil, Zábřeh – cereální tyčinky (sladké i slané)
	Rodinná konzervárna Via Delicia – Olin Bezchleba, Zábřeh
Biopotraviny	PRO-BIO, obchod.spol. s r.o. – mlynářské výrobky

*uvedený výrobce je zároveň zemědělským podnikatelem

V oblasti **zpracování faremní produkce** je obrovský potenciál pro budoucnost. Je potřeba však drobným zemědělcům pomoci s řešením základních požadavků na splnění legislativních norem („kuchařka“ pro zpracování produkce na farmě a prodej ze dvora; inspirace, příklady dobré praxe přímo na farmách). Spotřebitelé si k nim cestu většinou už najdou sami.

Výrobci biopotravin v regionu

Pekařství Leština s.r.o.

Pekařské a cukrářské výrobky

Soukromá pekárna s vlastní prodejnou, zpracování mouky z ekologického zemědělství, pečení bio pečiva jednou týdně, dodávají do obchodů a zdravých výživ v regionu.

PRO-BIO, obchodní společnost s r.o.**Mlýnské výrobky**

Firma se sídlem ve Starém Městě pod Sněžníkem se zabývá zpracováním a výrobou biopotravin, provozuje svůj bio mlýn a hospodaří na dvou vlastních ekologických farmách. Svou činnost započala společnost PRO-BIO, s.r.o. v roce 1993, a v současné době patří k největším zpracovatelům a výrobcům biopotravin v České republice. Zaměstnává kolem 90 lidí a její sortiment čítá více než 1 300 produktů v kvalitě bio.

M A R W I N , v.o.s.**Jatka pro ovce a skot**

Společnost se sídlem v Hynčicích nad Moravou je soukromou společností, zabývající se zemědělskou prvovýrobou. V roce 2013 firma uvedla do provozu vlastní porážku a zpracování masa (hovězí a skopové).

5.4.2.5 Cestovní ruch

Cestovní ruch a kulturní dědictví území MAS Horního Pomoraví je rozvíjeno řadou subjektů, proto se tato strategie opírá o odborné publikace a strategické dokumenty těchto subjektů:

- Ministerstvo pro místní rozvoj: Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2014 – 2020, vydáno 2013
- Olomoucký kraj: Koncepce rozvoje kultury a památkové péče Olomouckého kraje pro období 2014 – 2016, vydáno 2014; Marketingová studie cestovního ruchu Olomouckého kraje na období 2014 – 2016, vydáno 2013
- Mikroregion Zábřežsko: Strategie rozvoje cestovního ruchu Mikroregionu Zábřežsko, 2005

MAS Horní Pomoraví leží z hlediska rozdělení turistické destinace Jeseníky na území tří lokalit, které takřka splývají se správními obvody pověřených obecních úřadů (SO POÚ). Destinační management území MAS rozděluje na:

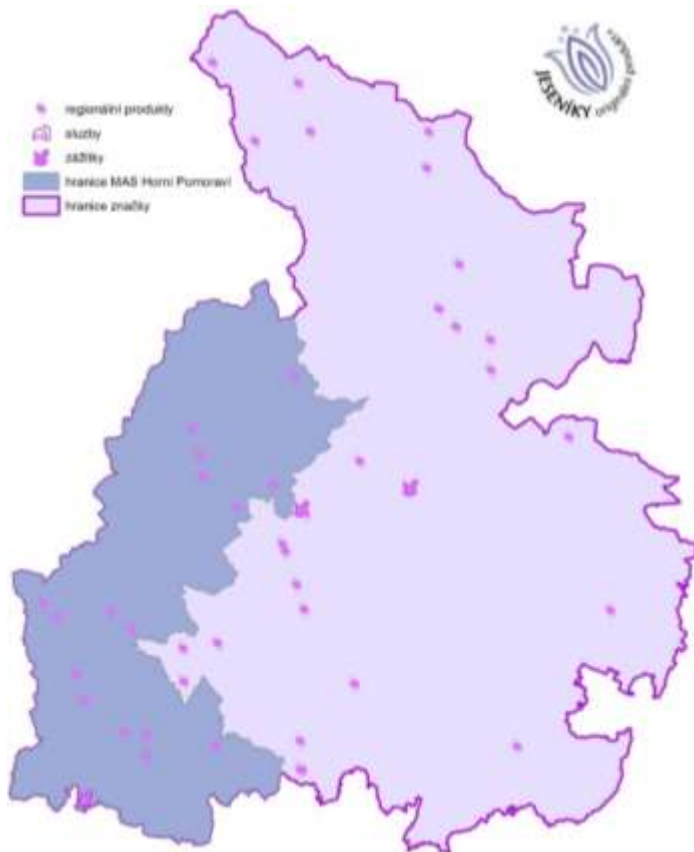
- I. Staroměstsko a Hanušovicko
- II. Šumpersko – pouze Svazek obcí regionu Ruda
- III. Zábřežsko

Celá oblast je z hlediska cestovního ruchu pestrá. Severní lokalita Staroměstsko a Hanušovicko se vyznačuje horským podnebím s četnými srážkami, dlouhou zimou a dostatkem sněhové pokrývky. Jižnější část území je vhodná k cykloturistice a celoroční rekreaci.

Území má lokalizační předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu. Jde o předpoklady jak přírodní, tak i kulturní. Kulturněhistorické předpoklady souvisejí s činností obyvatel a jsou dány rovněž historickým vývojem území. Pro rozvoj cestovního ruchu v území je důležitá infrastruktura - areály, kde mohou návštěvníci provozovat sportovní aktivity sezónně i celoročně, nabídka turistických cílů a památek, ubytovací a stravovací služby.

Na samotnou nabídku by měl navazovat i cílený marketing, který pobídne k návštěvě regionu. Jde o marketing nejen pro turisty z velkých center a vzdálených oblastí, ale také o marketing uvnitř regionu, který přesvědčí obyvatele o kvalitě služeb a zážitků a naučí je více využívat nejen místní produkty, ale i služby a současně být na ně hrdý. Tyto aspekty souvisí s identitou místních komunit, které se podrobněji věnuje část oblasti podpory č. 1 Lidské zdroje, 1.2 Rozvinutý komunitní život.

Mapa č.11: Přehled držitelů značky **JESENÍKY originální produkt®**

Marketingovým nástrojem cestovního ruchu v regionu je značka **JESENÍKY originální produkt®**, kterou Místní akční skupina Horní Pomoraví koordinuje v Jeseníkách od roku 2010. Značka představuje nejen marketingový nástroj v oblasti cestovního ruchu v regionu, ale také záruku kvality, tradice, šetrnosti k životnímu prostředí a původnosti v regionu.

Regionální značka **JESENÍKY originální produkt®** poskytuje marketingovou podporu pro více jak 115 výrobců či poskytovatelů služeb a zážitků z podhůří Jeseníků (nejen z území MAS Horní Pomoraví). Z území MAS Horní Pomoraví je 16 výrobců oceněných touto značkou a je 12 poskytovatelů služeb a 5 zážitků. V rámci rozvoje značky Jeseníky **originální produkt®** dochází ke spolupráci mezi certifikovanými výrobci

a poskytovateli služeb. Spolupráce probíhá jak formou společné propagace, prezentace, ale i odběru zboží a surovin, které jsou certifikovány. Samovolně tak vzniká funkční regionální klast.

Mapa č.12: Atraktivita cestovního ruchu na území MAS Horní Pomoraví

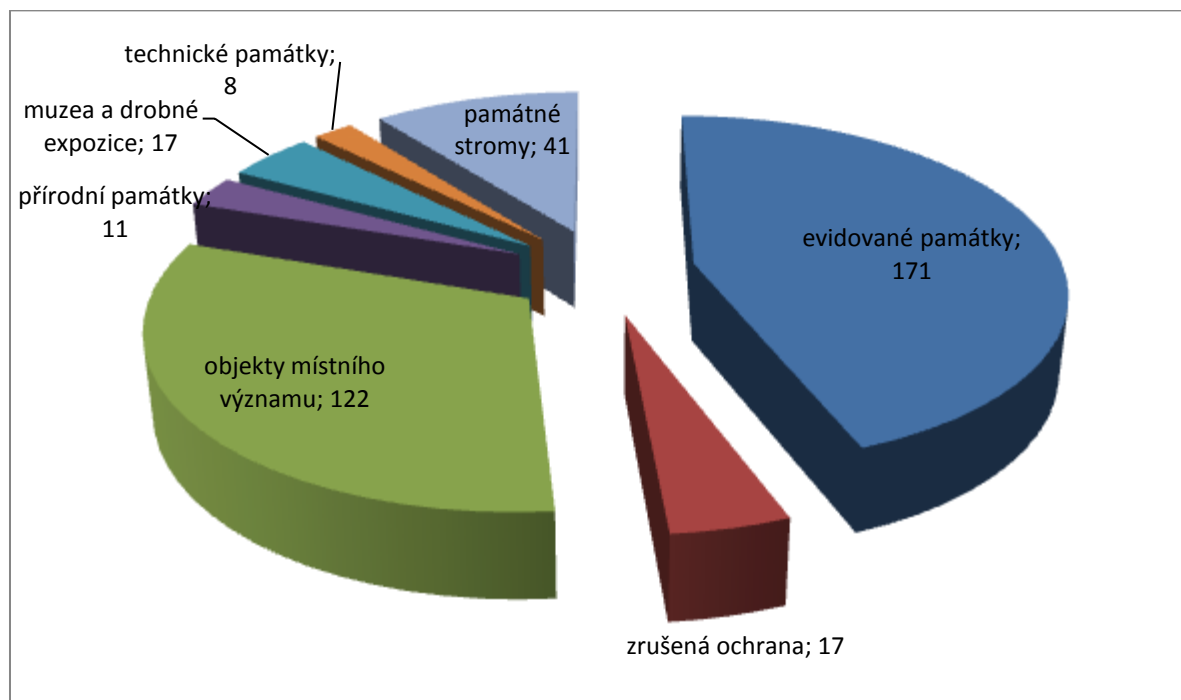
V Horním Pomoraví lze provozovat následující formy cestovního ruchu:

Horská a pěší turistika patří k nejčastěji vyhledávaným v regionu vzhledem k horskému a podhorskému rázu krajiny. V regionu se vyskytuje kvalitní síť turistických tras provozovaných Klubem českých turistů. Dále se na jednotlivých lokalitách nachází naučné stezky, jejichž iniciátory a realizátory jsou zavedené instituce (CHKO Jeseníky, Lesy ČR). V poslední době vznikají rovněž z podnětu menších subjektů jak veřejné, tak i soukromé sféry. Jde o inovativní trend, vzhledem k tomu, že témata těchto stezek se váží k historii, fauně, flóře, zajímavostem a unikátním jevům daných lokalit.

Nejen s pěší turistikou jsou spojené památkové zóny, které se na území MAS Horní Pomoraví

nachází v obci Branná - městská památková zóna; měste Štítý – městská památková zóna; v obci Jakubovice – vesnická památková zóna; místní části Pekařov (obec Jindřichova) – krajinná památková zóna; kulturních památek je v regionu 24, jedná se především o boží muka, kříže, sochy, sousoší, náhrobky, pomníky a památníky. Archeologická naleziště jsou rozseta po celém regionu, jedná se především o středověká a novověká naleziště, v regionu jsou také hrady a zámky.

Graf. č.36:Zastoupení památek a přírodních zajímavostí

Zdroj: Národní památkový ústav, wikipedie, vlastní zpracování

Reliéf regionu je příznivý pro provozování **cykloturistiky**. Na své si přijdou příznivci silniční cyklistiky i horské. Cyklotrasy jsou značené jak na silnicích, tak i pásovým označením v horském terénu. Na Staroměstsku se nachází přeshraniční cyklotrasy na polskou stranu hranice. V regionu je poměrně řídká síť cyklostezek. Mezi realizované projekty se řadí cyklostezka na opuštěném tělese dráhy Česká Třebová – Zábřeh na Moravě, mezi železniční stanicí Hoštejn a železniční zastávkou Lupěné. Nedostatečná je však nabídka návazných služeb pro cyklisty jako síť půjčoven a zázemí pro cyklisty. K rozšíření nabídky přispěl i projekt spolupráce Jedeme všichni, který formou alternativních elektrokol propojil Moravskoslezský, Olomoucký a Pardubický kraj. V regionu se rozvíjí inovace cestovního ruchu spojená s místní produkcí koloběžek v Hanušovicích, kterou je jízda na koloběžkách. Zatím zde existuje jedna trasa určená primárně této aktivitě, a to *Kološtejský okruh* (v okolí Branné).

Severní část Horního Pomoraví, zejména Hanušovicko a Staroměstsko jsou nejnavštěvovanější v zimním období pro ideální podmínky pro **lyžování a zimní sporty**. Lyžařské areály se nachází především na Staroměstsku.

Tabulka č.20: Přehled lyžařských areálů a vleků v orním Pomoraví podle turistických lokalit. Pro přehlednost Staroměstsko a Hanušovicko odděleně.

STAROMĚSTSKO	
Kunčice	3 vleky
Nová Seninka	1 vlek
Stříbrnice	3 vleky
Hynčice	2 vleky
Podlesí	1 vlek
Vysoká	1 vlek
Zlatý Potok	1 vlek
Velké Vrbno	2 vleky, 1 lanovka
HANUŠOVICKO	
Branná (Sportovní areál Františkov)	1 vlek + dětský
Branná (Proskil)	2 vleky + sedačková lanovka
ŠUMPERSKO (Svazek obcí regionu Ruda)	
Ruda nad Moravou – Ski areál Panorama	3 vleky
ZÁBŘEŽSKO	
Zborov	1 vlek
Olšany	1 vlek
Štítý (Lyžařský areál Heroltice)	1 vlek
Štítý (Acrobat park)	Skokanský můstek ³

Zemědělský charakter území vytváří podmínky pro rozvoj **agroturistiky** a **koňské turistiky**. Oblíbené jsou krátkodobé výjízdky na koních, které nabízí řada podnikatelů v oblasti zemědělství. Zde se nachází velký potenciál pro rozvoj „zeleného cestovního ruchu“, který stimuluje rozvoj lokální ekonomiky v souvislosti s prodejem bioproduktů, lokálních produktů a rozvojem ekofarem.

Mezi nejvíce využívané formy cestovního ruchu v letní sezóně patří v regionu **turistika za památkami a poznáním**. Různorodost památek vytváří výborné předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu, protože umožňuje uspokojit širokou škálu jednotlivých typů cílových skupin návštěvníků.⁴ Řada drobných památek v regionu nemá památkovou ochranu a není zahrnuta do péče veřejných institucí. Jejich osud tak mnohdy závisí na dobročinnosti místních iniciativ. Tyto památky slouží nejenom ke krajinnému rázu regionu, ale i jako paměť historie zdejšího kraje, proto je v zájmu rozvoje regionu důležité pečovat i o ně a nacházet jejich „příběhy“. Jde tak o zvýšení atraktivity i méně navštěvovaných oblastí a obcí.

Tabulka č.20: přehled turistických cílů a atraktivit a přírodních zajímavostí v jednotlivých obcích

	evidované památky	zrušená ochrana	objekty místního významu	přírodní památky	muzea a drobné expozice	technické památky	památné stromy
Bohdíkov	4		6	2			
Bohuslavice	0		5	1			
Branná	9		5		2	1	

³ Využíván spíše od června do září pro freestyle a snowboardové skoky

⁴ (Marketingová studie Olomouckého kraje 2014 - 2016, 2013)

Bratrušov	2		2				
Brníčko	3		4				
Bušín	3		2				
Drozdiv	1		1				
Dubicko	3		11		1		
Hanušovice	9		6		2		
Horní Studénky	3		9				
Hoštejn	3		1		1	1	
Hrabová	2		5	1	2		
Hynčina	5		0				
Chroměč	0		0				
Jakubovice	2	1	2				
Janoušov	2		0				
Jedlí	6		2				
Jestřebí	2		6	1			
Jindřichov	3		1	1			1
Kamenná	0		3	1			
Kolšov	1	1	0			1	
Kopřivná	3		0				
Kosov	3	2	2				
Lesnice	2	2	10	2			
Leština	2		10				
Lukavice	3	1	2				
Malá Morava	10	1	3	1	1		1
Nemile	2		2		1		
Olšany	2		0				
Písařov	3		0				
Postřelmov	6	1	0				
Postřelmůvek	3		0				
Rájec	4		5				
Rohle	4		4				
Rovensko	3		0		1		
Ruda nad Moravou	9		1		1		
Staré Město	10	1	1		2		
Sudkov	2	2	1			1	
Svébohov	3		1				
Šléglov	2		0				
Štíty	12		2	1		1	
Vikantice	1		0				
Vyšehoří	0		1				
Zábřeh	15	3	5		2	3	
Zborov	1		0				
Zvole	3	2	1		1		
CELKEM	171	17	122	11	17	8	2

Zdroj: Národní památkový ústav, wikipedie, vlastní zpracování;

MAS Horní Pomoraví je území, ve srovnání se sousedními oblastmi Dolní Moravy a na druhé straně s Údolím Desné, s nedostatečně využitým potenciálem v cestovním ruchu – jedná se však o území, v nich již existuje infrastruktura a služby pro cestovní ruch a atraktivitu cestovního ruchu. Tento potenciál je nejsilnější především v severní části regionu, kam zasahuje oblast pohoří Jeseníků a dále směrem k jihu slábne.

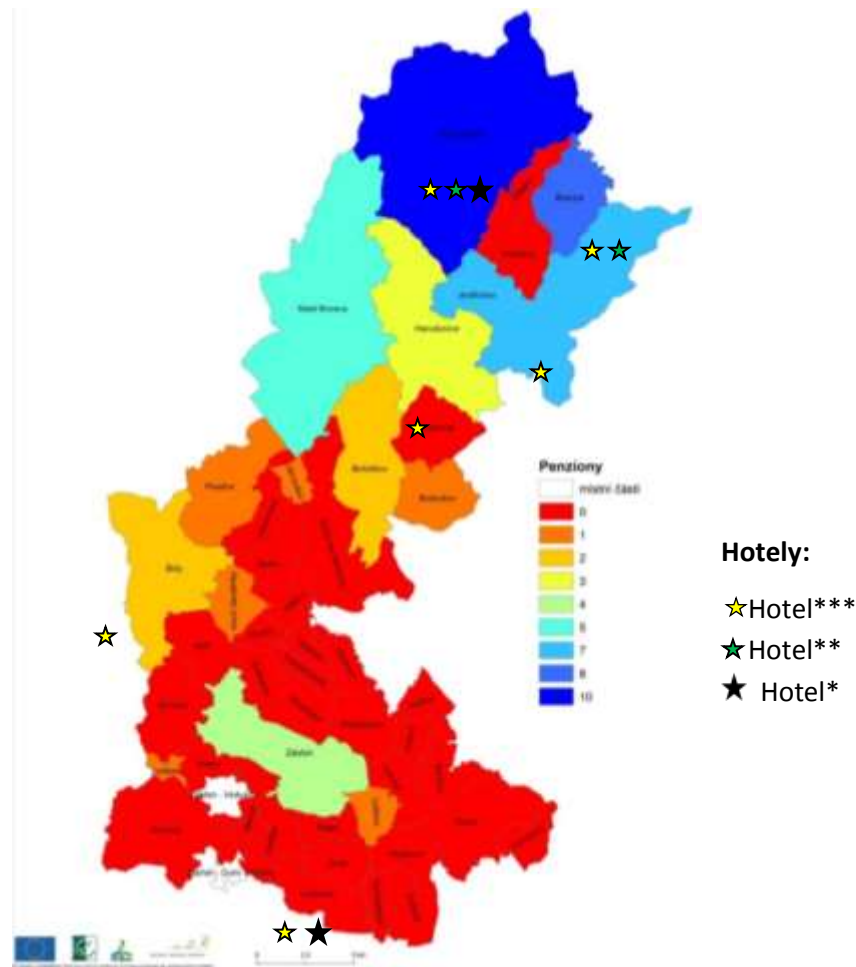
Dalším stavebním kamenem cestovního ruchu krom přírodních a kulturních atraktivit jsou služby ubytování a restaurační. Ubytování na území MAS Horní Pomoraví dle dat ČSÚ k březnu 2015 poskytuje 72 hromadných ubytovacích zařízení, z nich 54 poskytuje své služby celoročně. Nejvíce evidovaných ubytovacích zařízení spadá do kategorie penzion (25 penzionů). Na území MAS Horní Pomoraví působí 6 tříhvězdičkových hotelů a čtyři hotely nižší kategorie. Nižší kategorie ubytovacích zařízení jsou také dostupná na území MAS. Bližší informace o počtu hromadných ubytovacích zařízení na území MAS Horní Pomoraví dle jejich velikostí a kategorií obsahuje níže uvedená tabulka.

Tabulka č.21: Počty hromadných ubytovacích zařízení dle kategorií a velikosti (2015)

Kategorie	Počet pokojů			Celkový součet
	10 a méně	11 až 50	51 až 100	
Hotel ***	3	3	0	6
Hotel **		2		2
Hotel *		2		2
Penzion	15	10		25
Ostatní zařízení jinde nespecifikovaná	14	4		18
Turistická ubytovna	5	8		13
Chatová osada	2	2	1	5
Kemp		1		1
Celkový součet	39	32	1	72

Zdroj: ČSÚ, HUZ, vlastní zpracování

Mapa č.13: Infrastruktura cestovního ruchu na území MAS Horní Pomoraví – penziony a hotely

Zdroj: ČSÚ, HUZ, vlastní zpracování

Největší počet ubytovacích zařízení spadá do kategorie penzion a největší dopad na zaměstnanost mají hotely, proto následující mapa obsahuje údaje o počtu penzionů a hotelů v jednotlivých obcích MAS Horní Pomoraví. Z mapy je patrné, že ubytovací služby vyšší kategorie jsou poskytovány jen v horských a podhorských obcích na severu území MAS.

V posledních letech se s ohledem na rozvoj informačních technologií, změnami ve společnosti a demografickým vývojem populace rozvíjí další **alternativní formy cestovního ruchu**. Ty sice nejsou pro rozvoj regionu stěžejní, ale pestřejší nabídka a možnosti, lépe zacílí na různé návštěvnické cílové skupiny regionu. Mezi známé formy patří **geocaching** (navigační hra na pomezí hry, sportu a turistiky⁵). V Horním Pomoraví je aktuální také **filmová turistika**. Zatím probíhá živelně bez propracované formy, ale nabízí velký potenciál pro tyto často malé horské obce na Hanušovicku viz následující tabulka, která ilustruje atraktivnost území v audiovizuálních dílech. Mimo to se na území nachází místa, která byla inspirací pro filmovou tvorbu, nicméně vznikly v jiných lokacích.⁶

Tabulka č.22: Filmy natáčené v Horním Pomoraví

NÁZEV FILMU	LOKACE	REŽIE	ROK VÝROBY
-------------	--------	-------	------------

⁵ (Kateřina Ondráčková, 2011)

⁶ Zánik samoty Berhof (režie Jiří Svoboda, 1983) – Berhof samota u Branné

Pramen života	Staré Město Květná 270, hřbitov v Nových Losinách	Milan Cieslar	2000
7 dní hříchů	Podlesí u Malé Moravy	Jiří Chlumský	2012
Díra u Hanušovic	Vikantice, Hanušovice, Habartice, Rejchartice	Miroslav Krobot	2014
Zánik městečka Branná?	Branná	Ivo Macharáček	2001
Cukrová bouda	Nová Seninka, Branná (louky nad obcí, silnice ve směru na Vikantice)	Karel Kachyňa	1980

Zdroj: www.filmovamista.cz, ČSFD

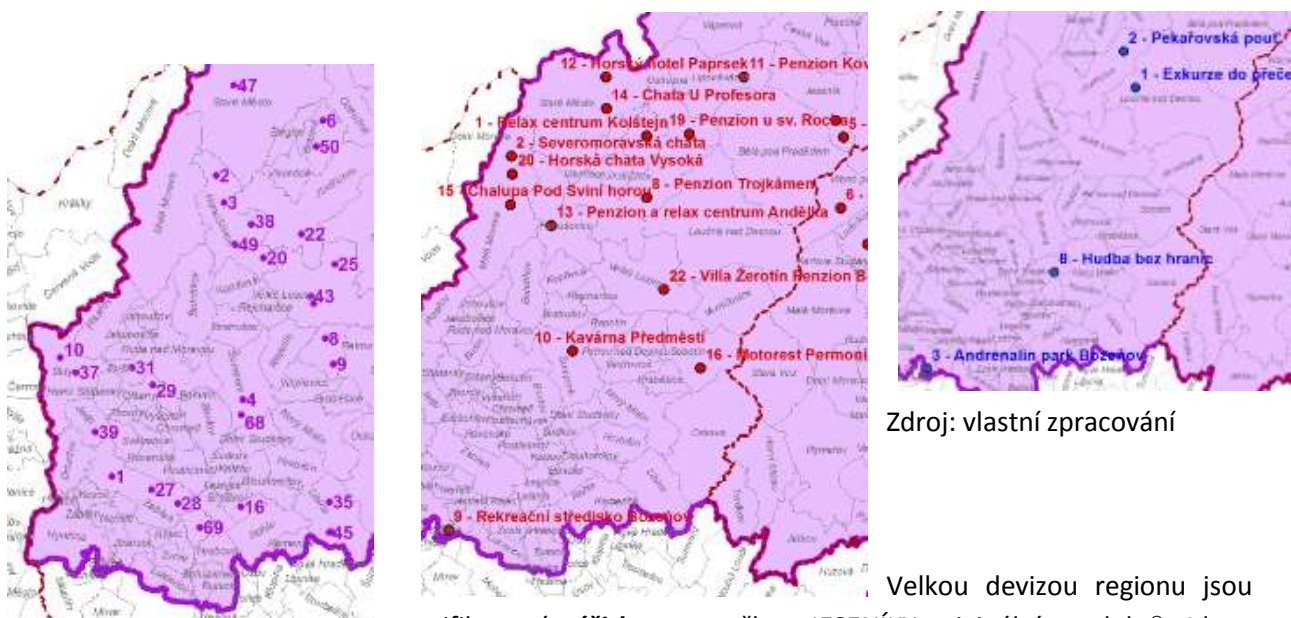
Mezi další alternativní formy má potenciál v regionu také lovecká turistika a temná turistika (spojená s dobrodružstvím a tajemstvím).

Mapa č.14: značka JESENÍKY originální produkt® na území MAS Horní Pomoraví

- certifikovaní výrobci

- certifikované služby

- certifikované zážitky

Zdroj: vlastní zpracování

Velkou devizou regionu jsou certifikované **zážitky** se značkou JESENÍKY originální produkt®. Jde o atraktivitu cestovního ruchu, které návštěvník získává aktivním zapojením do různých činností (možnost něco na vlastní kůži vyrobit, zkusit, omakat, prožít). Zážitek má formu nové zkušenosti (např. překonání osobní výkonnostní hranice nebo psychologické bariéry) s potenciálem přenosu do jiných životních situací. Zážitek podporuje rozvoj kreativity, týmové spolupráce, komunikativních dovedností, sociálního citění a dalších vlastností potřebných v každodenním životě.⁷

Shrnutí kapitol podnikání

Ekonomicky aktivní obyvatelstvo tvoří 50% podíl obyvatel v regionu. Nezaměstnanost na území MAS Horní Pomoraví je výrazně nad celorepublikovým průměrem i nad průměrem v Olomouckém kraji. Extrémně vysoká nezaměstnanost v SO POÚ Hanušovice (2. nejvyšší v Olomouckém kraji; po POÚ Javorník).

⁷ Výtah z kritérií koordinátora MAS Horní Pomoraví.

Počet podnikatelských subjektů působících v regionu je již méně než 9 tis., přičemž největší procento podniká v oblasti obchodu, prodeje a oprav motorových vozidel a spotřebního zboží a pohostinství; dále v rámci oblastí ostatních obchodních služeb, stavebnictví a průmyslu. Ale pouze 4,6 tis. podniků lze považovat za podnikatelsky aktivní subjekty. Meziročně dochází k rasantnímu poklesu podnikatelských subjektů. V posledních letech je viditelný přesun podnikatelské činnosti z primárních a sekundárních odvětví do terciárních, které zahrnují poskytování především vyspělejších služeb.

Míra podnikatelské aktivity je ve srovnání s Olomoucký krajem nízká. Stav podnikatelské aktivity nezachraňují ani města na území MAS s vyšší mírou podnikatelské aktivity. Malé horské obce mají vysokou míru podnikatelské aktivity, což je dáno charakterem regionu a s tím spojeným podnikáním v cestovním ruchu, drobným zemědělským podnikáním, sebe-zaměstnáváním, provozováním různých druhů ručních výrob.

Pro zaměstnanost v regionu jsou důležité velké podniky (zaměstnavatelé), kterých na území MAS Horní Pomoraví není mnoho, ale místním poskytují stabilní pracovní místa. Překvapivé je, že ani jeden z největších zaměstnavatelů nepůsobí ve městě Zábřeh. Největší zaměstnavatelé působí v obci Olšany, Štítý, Dubicko a díky tomu v těchto obcích a jejich okolí dosahuje nezaměstnanost podprůměrných hodnot. Po bývalých velkých zaměstnavatelích v regionu zůstali nevyužité výrobní areály (brownfields), jejichž obnova by vyžadovala významné finanční prostředky a podnikatelský záměr.

Významný podíl z hlediska pozemků v regionu zaujímá zemědělsky obhospodařovaná půda a lesní pozemky. Na území MAS Horní Pomoraví působí více než 300 registrovaných zemědělských subjektů. V severní části území tvoří $\frac{3}{4}$ výměry zemědělské půdy trvalé travní porosty a $\frac{1}{4}$ orná půda, v jižní části území je tento poměr přesně obrácený. Farem, které finalizují výrobu v regionu, je minimum. Nachází se zde regionální výrobci potravin, MAS je podporuje systémem značení regionálních výrobků.

Silné zastoupení mají v regionu ekologičtí zemědělci (neboli BIO), což je dáno podhorským charakterem území. V posledních letech dochází k malému, ale strategickému rozvoji zpracovatelských kapacit v kvalitě BIO na území MAS.

Služby cestovního ruchu (ubytování) jsou převážně zajišťovány v horských obcích, přestože kulturní a přírodní památky a atraktivity se vyskytují na celém území MAS Horní Pomoraví.

Problémy v území:

Úbytek podnikatelských subjektů. Pomalý či nedostatečný přechod na podnikání s vyšší přidanou hodnotou (terciální sektor). Nízká míra podnikatelské aktivity ve větších městech i celém území MAS. Chybějící finalizace zemědělských produktů přímo v regionu. Málo využitý potenciál faremní produkce, regionální produkce potravin. Nedostatečná kvalita služeb cestovního ruchu a její neprovázanost na moderní systém zážitkové turistiky.

Rozvojový potenciál/inovace:

Potenciálem pro rozvoj podnikání je oživení nevyužitých podnikatelských objektů (brownfields), které přináší pracovní místa, odstraňuje ekologickou zátěž, ale tyto objekty jsou v žalostném technickém stavu a často i v lokalitách, které jsou pro současné typy podnikání nevhodné, proto je jejich oživení často nereálné a vyžaduje veřejnou finanční podporu.

Díky stavu hospodářství a míře nezaměstnanosti je potenciálem pro region jakákoliv forma podnikání, která přináší pracovní místa či sebe-zaměstnání. Ale větší potenciál má pro region sociální podnikání, které ze své podstaty řeší více problémů dlouhodobě zakořeněných v našem regionu (sociální exkluze, nezaměstnanost, nevyužívání místního potenciálu), aktéři veřejného, neziskového a především podnikatelského sektoru jsou připraveni realizovat projekty na rozvoj tohoto druhu podnikání s environmentálním a sociálním aspektem.

Velký potenciál dále skýtá využití místní zemědělských produktů (prvovýroby) k výrobě potravin, prodeji ze dvora či spotřebě v místních restauracích a hotelích. Tímto zkrácením odběratelsko-dodavatelských vztahů může dojít jen díky spolupráci aktérů a ideální platformou je regionální značka Jeseníky originální produkt, kterou koordinuje MAS Horní Pomoraví.

5.4.3 SWOT analýza kapitoly 5.4 Ekonomické ukazatele a trh práce

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - hospodářství v MAS Horní Pomoraví prošlo restrukturalizací a dílčím rozvojem v sektoru služeb - vysoká míra podnikatelské aktivity v periferních částech území MAS - existence velkých zaměstnavatelů - nízká míra nezaměstnanosti v POÚ Šumperk (malý region s největším zaměstnavatelem) - nízký počet uchazečů o zaměstnání k počtu volných pracovních míst v roce 2014 - relativní blízkost k městům s nadbytkem pracovních příležitostí (Mohelnice a Šumperk) - aktivita obcí v oblasti aktivní politiky zaměstnanosti (APZ) - vysoký počet zemědělců s garantovanou BIO kvalitou - vysoký počet dojíždějících na kole, přestože neexistují vhodné cyklostezky - existence značky „Jeseníky – originální produkt“ pomáhající místním drobným podnikatelům - dostatek atraktivit cestovního ruchu (přírodní, historické, vodácké, vojenské či podnikatelské) 	<ul style="list-style-type: none"> - nízký podíl ekonomicky aktivních na celkové populaci - nadprůměrná míra nezaměstnanosti na severu i jihu území MAS - nedostatek pracovních míst / málo pracovních příležitostí a jejich sezónnost - úbytek podnikatelských subjektů - nízká míra podnikatelské aktivity vyjma horských obcí - nedostatečná flexibilita a adaptabilita místních trhů práce v rámci území MAS - vysoký počet dlouhodobě nezaměstnaných - špatné uplatnění pro absolventy - nízká podpora rozvoje podnikatelského prostředí na venkově - nesystémovost některých nástrojů APZ - chybějící finalizace zemědělských produktů přímo v regionu - tisíce lidí denně dojíždí za prací mimo území MAS - malá kupní síla - nedostatečná kvalita služeb cestovního ruchu a její neprovázanost na moderní systém zážitkové turistiky - minimální obchodní vazby na sousední Polsko
Potenciál - příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> - pokračování hospodářského oživení s možností přilákání nových investorů - systematická realizace nástrojů APZ (prostupné zaměstnávání) a omezení sociálního vyloučení - doplnění prostupného zaměstnání o stupeň sociálních podniků a sociálně odpovědných obecních provozních společností (komunitních podniků) - rostoucí poptávka po místní produkci zemědělské, potravinářské a řemeslné - zemědělství může vytvořit prostor pro potravinářský průmysl s vyšší přidanou 	<ul style="list-style-type: none"> - návrat globálních či evropských hospodářských problémů či krize - neuplatnění vzdělaných/kvalifikovaných lidí v regionu - legislativní a byrokratické zatížení podnikání - odchod či krach některého z velkých zaměstnavatelů z regionu

<p>hodnotou</p> <ul style="list-style-type: none">- vytvoření páteřní sítě pro bezpečnou cyklodopravu do práce- propojení služeb cestovního ruchu ve fungujícím regionálním klastru spolupracujících podniků- vytvoření obchodních a turistických vazeb s partnery z Polska	
---	--

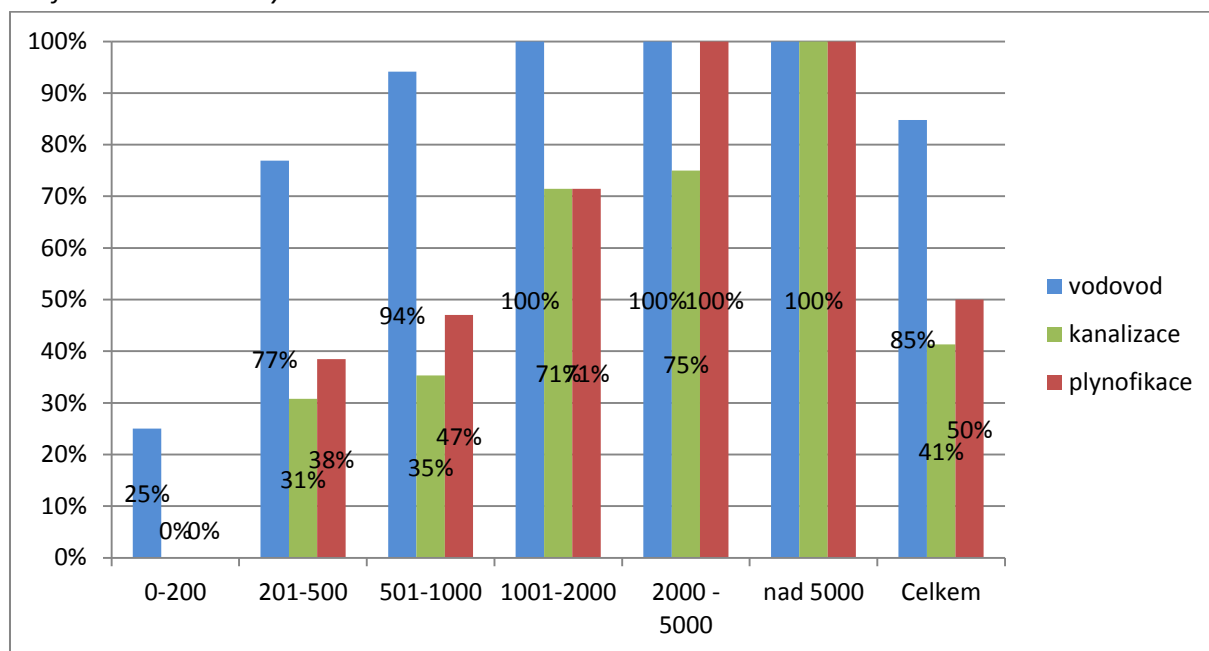
5.5 Vybavenost obcí

5.5.1 Technická vybavenost

Mezi technickou infrastrukturu se v rámci tohoto dokumentu řadí vodovod, kanalizace a plynofikace. Podle Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 z celkových 10 534 domů bylo připojeno na vodovod 9847 domů, což znamená, že takřka 93 % domů z celého území MAS Horní Pomoraví bylo napojeno na veřejný vodovod. Na kanalizaci bylo připojené 5157 domů, což představuje necelou polovinu domů z území, ale situace se do roku 2014 zlepšila, protože došlo k realizaci několika projektů na odklízování domácnosti v Hanušovicích, Jindřichově, Bohdíkově a Zábřehu.

V roce 2011 byly domy vybaveny přípojkou k plynovodu ve 3 989 případech, což znamená 38 %.

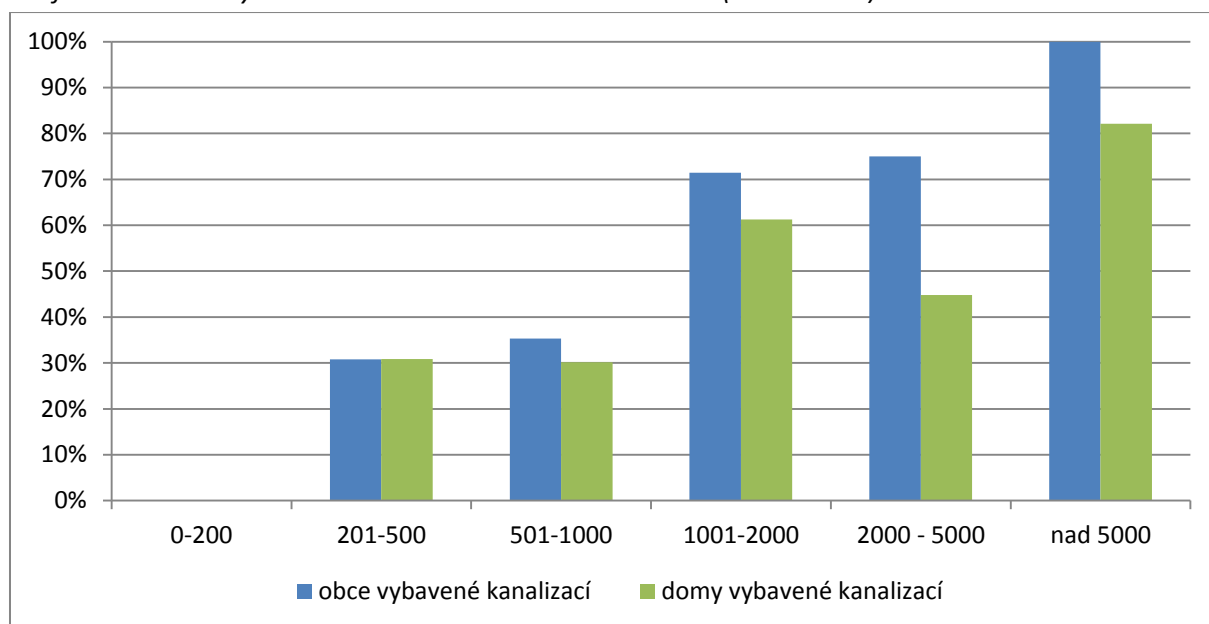
Graf č.37: Technická vybavenost obcí

Zdroj: ČSÚ, MOS, vlastní zpracování

Dle výše uvedeného grafu lze konstatovat, že menší obce nemají plynofikaci a kanalizaci, a že technická vybavenost je významně závislá na velikosti obce. I v rámci vodovodů je to u obcí do 200 obyvatel pouze 25 % obcí. Dle údajů ČSÚ (MOS), které byly použity pro výše uvedený graf, jsou všechny obce nad 1 000 obyvatel vybaveny vodovodním řádem, což ale neznamená, že všechny domácnosti jsou k němu připojeny. Rozdíly ve vybavenosti obcí a reálnou připojeností domácností jsou ještě větší u kanalizační sítě, proto níže uvádíme data ze SLDB 2011 o připojenosti domácností na kanalizační síť dle velikostních skupin. Za celé území MAS Horní Pomoraví lze konstatovat, že kanalizace je vybudována ve 41 % obcí a plyn v 50% obcí. Vybavenost veřejným vodovodním řádem dosahuje 85 %.

Graf č.38: Srovnání vybavenosti obcí a domácností kanalizací (dle dat ČSÚ)

Zdroj: ČSÚ, MOS a SLDB 2011, vlastní zpracování

Z dat ČSÚ ze Sčítání lidu, domů a bytů vyplývá, že v roce 2011 bylo připojeno více jak 5 tisíc domů na kanalizaci, což představovalo zhruba polovinu domů v území MAS. Nevyšší podíl připojených domů na kanalizaci je přirozeně v městech nad 5 000 obyvatel (81 %). Překvapivě nízký podíl připojených domů na kanalizační síť je v obcích s 2000 až 5000 obyvateli, kde je pouze 45 % domů napojeno. Tak vysoký podíl je způsoben nedokončenou kanalizační sítí v Hanušovicích a Štítech, kde pouze polovina domů dle SLDB 2011 bylo připojeno. V Hanušovicích v roce 2014 probíhá výstavba nových kanalizačních sítí a přípojek s přispěním finančních prostředků OPŽP. Ruda nad Moravou (2583 obyvatel) dle SLDB měla pouze 4 domy napojené na kanalizační síť. Výstavba kanalizace v této obci měla být řešena z nového operačního programu OPŽP.

Relativně vysoký podíl připojených domů na kanalizační síť je v obcích s 1000 až 2000 obyvateli, kde je 1 243 z 2028 domů (tedy 61 %) napojeno na kanalizační síť, a to díky obci Dubicko, Leština, Olšany a Sudkov, kde je na kanalizační síť připojeno takřka 90 % domů. Naopak nízký podíl je v obci Jindřichov (20 %) a Bohdíkov (0 %), ale v roce 2014 a 2015 v obou obcích proběhla výstavba kanalizační sítě.

V obcích do 1000 obyvatel je kanalizace jen výjimečně. Domy s připojením na kanalizaci jsou v Bohuslavicích, Drozdově, Horních Studénkách, Hoštějně, Hrabové, Lesnici, Lukavici a ve Zvole (všechny obce leží v ORP Zábřeh).

Na území MAS Horní Pomoraví je pouze jedna obec s více jak 2000 obyvateli a to výše zmíněná Ruda nad Moravou, které nebude mít kanalizační síť na konci roku 2015.

Dopravní infrastruktura a vybavenost

Na základě komunitního projednávání je jedním z hlavních problémů pro starosty, místní podnikatele i občany stav silnic II. a III. třídy a především místních komunikací v majetku obcí. Špatný technický

stav dopravní infrastruktury dle jejich názoru zhoršuje kvalitu života a dostupnost jejich obcí. Přesný stav místních komunikací je velmi odlišný v závislosti na řadě faktorů a úplnou analýzu není možné vytvořit, přesto jsme v rámci individuálních řízených rozhovorů se starosty zjistili, že obce spravují cca 450 km místních komunikací a třetina jich je ve špatném stavu.

Cyklodoprava

Důležitým doplňkem automobilové dopravní infrastruktury jsou cyklostezky, cyklopruhy a jiné typy komunikací umožňující bezpečnou dopravu cyklistů. V posledních několika letech řada obcí významně investovala do dopravní infrastruktury zvyšující bezpečnost cyklistů, a to jak s přispěním finančních prostředků státního rozpočtu (SFDI) tak především Evropské unie (ROP SM). Na území MAS Horní Pomoraví je jen velmi výjimečně vytvořena infrastruktura pro bezpečnou cyklodopravu. Výjimkou je pouze obec Ruda nad Moravou, která se od roku 2006 systematicky pokouší budovat cyklostezku na svém území v souladu se zpracovanou mikroregionální vyhledávací studií (Marketingová strategie rozvoje cyklotras). Cílem této vyhledávací studie Svazku obcí regionu Ruda, který ji nechal vytvořit v roce 2007, má za cíl odklonění cyklistů z frekventovaných silnic I/11 a II/369. Ostatní členské obce Svazku obcí regionu Ruda jsou zatím ve fázi změny územního plánu či tvorby projektové dokumentace.

Další obcí na území MAS Horní Pomoraví, která investovala do bezpečnosti cyklodopravy je obec Sudkov, která výstavbou cyklostezky navázala na sousední obec Dolní Studénky a vytvořila bezpečné dopravní spojení do města Šumperka. Na obce Sudkov následně bude moci navázat cyklostezka do Postřelova a města Zábřeh, která je ve fázi projektové přípravy. Samostatným projektem byla výstavba cyklostezky spojující obec Hoštejn a Lupěné (místní část obce Nemile), která byla vystavěna na zrušeném drážním tělese. Ostatní obce z území MAS Horní Pomoraví teprve připravují projektovou dokumentaci na výstavbu cyklostezek nebo z důvodu jejich velikosti a intenzity dopravy není výstavba cyklostezek prioritou.

V době tvorby této strategie jsou tvořeny projektové dokumenty pro tyto dopravní napojení:

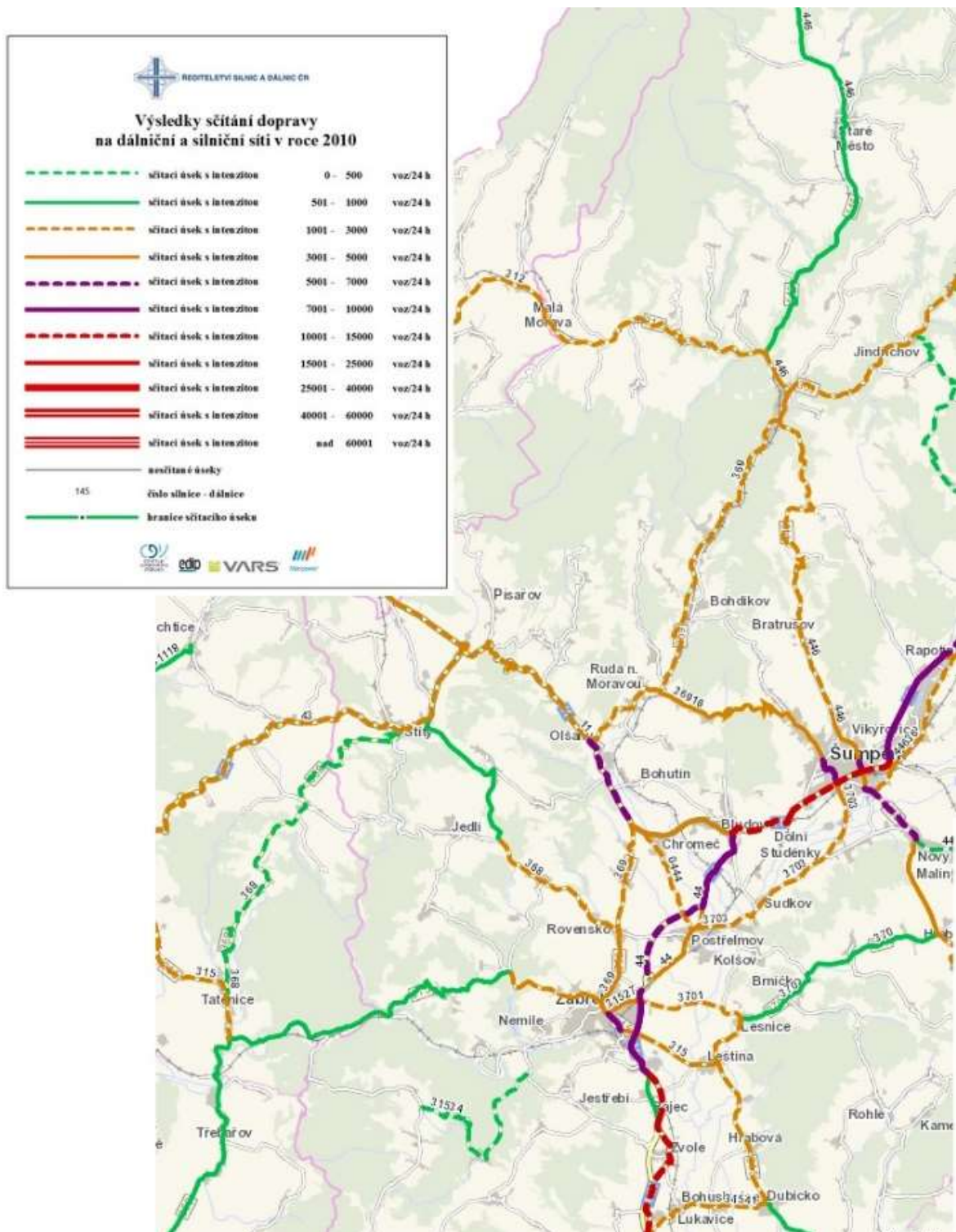
- Město Hanušovice je v době tvorby této strategie ve fázi projektové přípravy cyklostezky spojující město Hanušovice s místní částí Potučník.
- Město Zábřeh připravuje projektovou dokumentaci pro výše zmíněné cyklostezky do Postřelova a napojení na cyklostezku z Lupěné do Hoštejna a dále pak připravuje cyklostezku do obce Leština.
- Členské obce Svazku obcí regionu Ruda připravují projektovou dokumentaci dle výše uvedené vyhledávací studie na svých územích.

Důležitou součástí kvalitní sítě cyklistické i dopravní infrastruktury je vybavenost území parkovacími místy pro auta a kola, jako jsou parkovací místa u dopravních terminálů (P+R, K+R), bezpečné úschovny u dopravních terminálů a významných veřejných institucí (B+R, bike boxy, parkovací věže). Pro další rozvoj multimodální veřejné či bezmotorové dopravy na území MAS Horní Pomoraví nezbytné vytvořit i toto zázemí pro individuální dopravy, protože nyní tato vybavenost na území MAS neexistuje.

Největší intenzita dopravy je na silnici I/44 protínající obce na jihu území MAS, kde projede více jak 10 tis. aut za den. Poté na této trase na sever dochází k úbytku (rozředění) dopravy směrem na

Šumperk, Jeseník a do Čech (Lanškoun či Králíky). Na těchto trasách intenzita dopravy dosahuje 2 – 5 tisíc aut za den, což je nebezpečně vysoký počet pro klidnou a bezpečnou dojíždku za prací či službami na kole.

Mapa č.15: Intenzita dopravy dle sčítání dopravy ŘSD v roce 2010

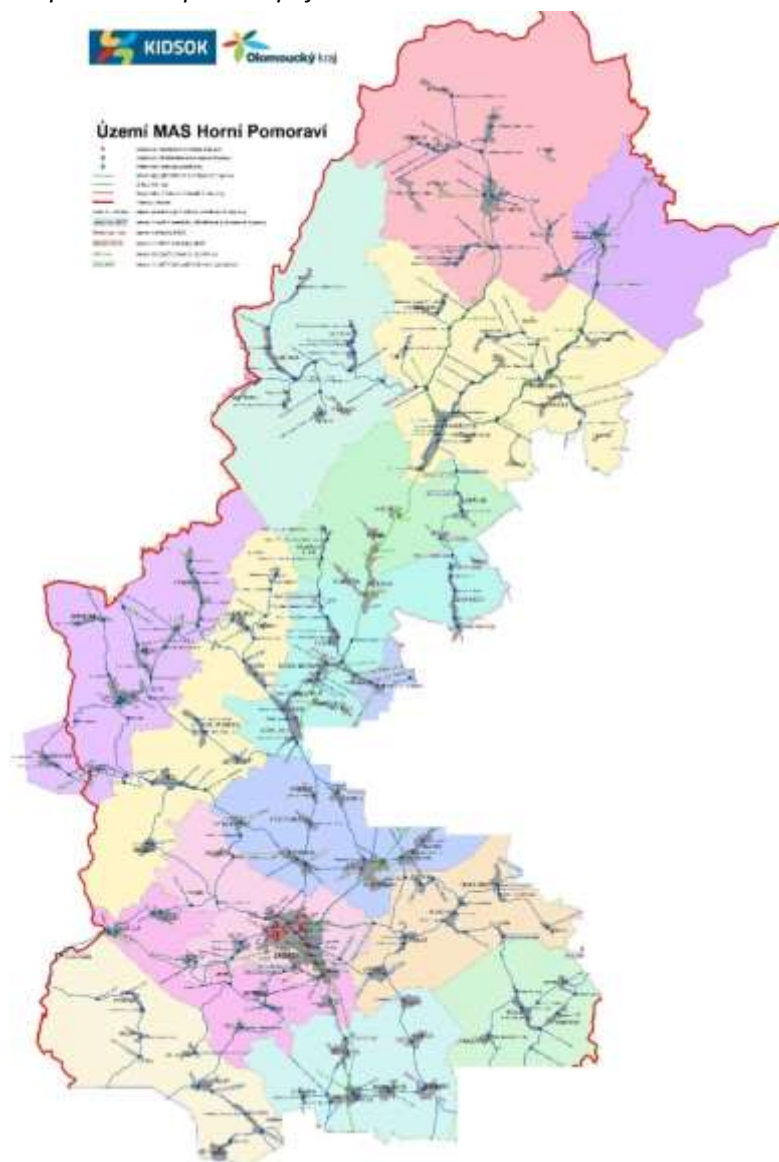

Zdroj: webové stránky ŘSD, www.scitani2010.rsd.cz

Veřejná doprava

Na území MAS Horní Pomoraví stejně jako na celém území Olomouckého kraje je koordinátorem a objednatelem veřejné dopravy (nově i městské a příměstské) Koordinátor integrovaného dopravního systému Olomouckého kraje (dále KIDSOK). Dopravní terminály (nádraží či zastávky) jsou často v majetku obcí, vyjma větších vlakových nádraží, které jsou v rukou Českých drah a brzy budou převedeny pod SŽDC. Na území MAS Horní Pomoraví existuje 22 vlakových nádraží či zastávek a desítky autobusových nádraží či zastávek. Jejich názvy, umístění a napojení znázorňuje mapa KIDSOK s výřezem území MAS Horní Pomoraví. Řada autobusových zastávek neodpovídá stavebním a především bezpečnostním normám. Jen ojediněle došlo v posledních letech k obnově autobusových zastávek, výjimkou je opět obec Ruda nad Moravou či Zábřeh, anebo zastávky opravené v rámci komplexních oprav veřejných prostranství. Pro řadu obcí dle veřejných projednání je technický, bezpečnostní i estetický stav autobusových zastávek problémem.

Mapa č.16: Dopravní spoje v rámci KIDSOK v území MAS Horní Pomoraví

Zdroj: KIDSOK

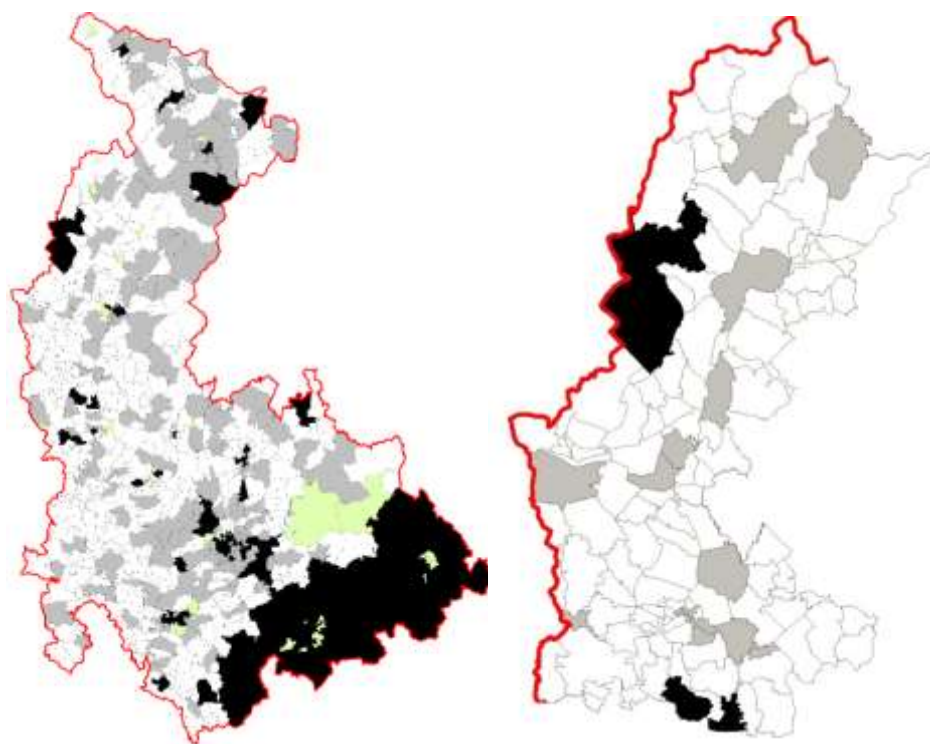
Dostupnost vysokorychlostního internetu

Na základě Národního plánu rozvoje sítí nové generace, který vytvořilo Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO) v roce 2014, byly v České republice definovány lokality s dostupným vysokorychlostním internetem umožňující přenosovou rychlost 30 Mbit/s do roku 2020 pro všechny obyvatele a 100 Mbit/s minimálně pro polovinu domácnosti (cíl Digitální agendy). Díky studii Českého telekomunikačního úřadu a MPO byly definovány „bílá místa“, kde není a nebude v padesáti procentech pokrytí domácností vysokorychlostním internetem (30 Mbit/s). „Šedá místa“ jsou ta místa, kde působí pouze jeden poskytovatel internetu schopný poskytnout alespoň rychlost 30 Mb/s a zároveň není pravděpodobné, že by u nich v blízké budoucnosti vznikla další síť schopná poskytnout požadovanou rychlost. „Černá místa“ jsou ta místa, která tohoto pokrytí dosáhla již dnes. Studie neanalyzovala dostupnost vysokorychlostního internetu dle území obcí, ale katastrálních území a i nižších územních jednotek.

Mapa č.17: Mapa pokrytí vysokorychlostním internetem

Olomoucký kraj

Území MAS Horní Pomoraví

Zdroj: MPO, Národní plán rozvoje sítí nové generace, 2014

Dle Národního plánu rozvoje sítí nové generace je v území MAS Horní Pomoraví minimální možnost na vznik vysokorychlostního internetu do roku 2020. Výjimkou jsou místní části obce Malá Morava a Lukavice, kde již nyní jsou poskytovány služby vysokorychlostního internetu dvěma providery.

V těchto „šedých obcích“ dle Národního plánu rozvoje sítí nové generace existuje nabídka vysokorychlostního internetu, ale do roku 2020 nelze očekávat, že by vznikla konkurence: Bohdíkov, Branná, Hanušovice, Hoštejn, Hrabová, Leština, Olšany, Postřelmov, Ruda nad Moravou, Staré Město, Štítý, Zábřeh (jedná se často jen o „šedé místní části“).

Dostupnost moderní sítě mobilního internetu

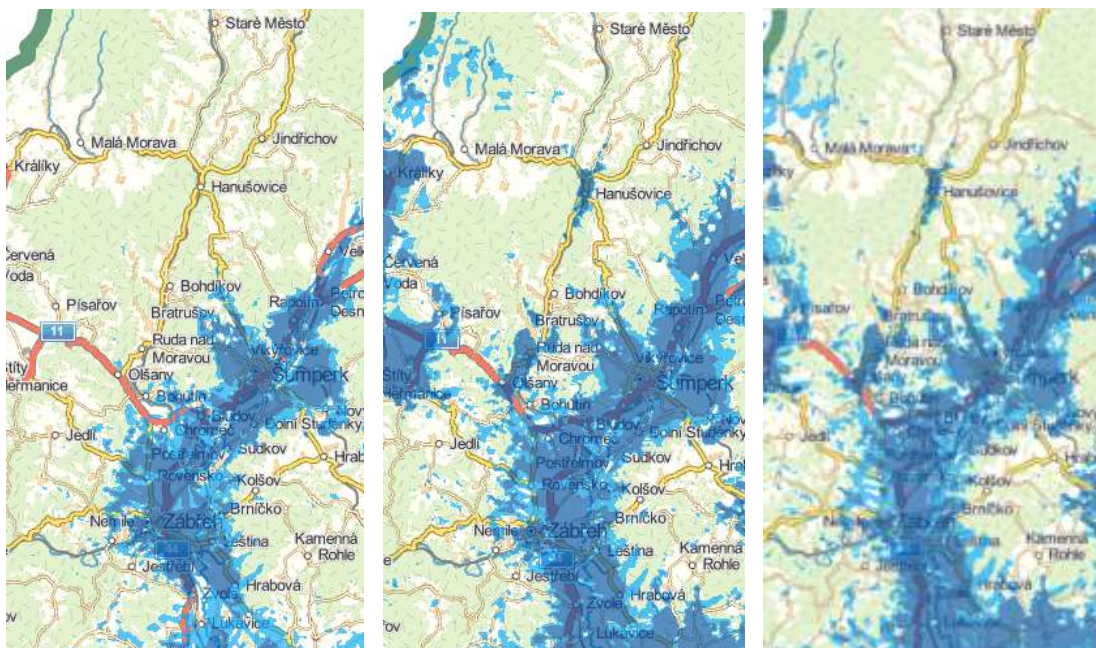
Pro potřeby této analýzy vycházíme z informací a podkladů Českého telekomunikačního úřadu (ČTÚ)⁸ o dostupnosti UMTS 2100 (10 MHz) na území MAS Horní Pomoraví. Jedná se o nejvyspělejší technologii „mobilního internetu“, kterou v daný čas poskytují všichni hlavní telekomunikační operátoři (Vodafone, T-Mobile a O2). Z níže uvedených map pokrotí z ČTÚ vyplývá, že mobilní internet je dostupný ve větších sídlech a v okolí Zábřehu. Severní část území MAS Horní Pomoraví v SO ORP Šumperk je mobilní internet ve výše uvedené technologii takřka nedostupný a stejně tak v perifernějších částech SO ORP Zábřeh.

Vodafone:

T-Mobile:

O2:

⁸ Zdroj: <http://lte.ctu.cz/pokryti/>, dne 30. 4. 2015

Zdroj: Český telekomunikační úřad

Shrnutí kapitol technická vybavenost

Technická vybavenost obcí v území MAS Horní Pomoraví odpovídá charakteru obcí, tzn. nejmenší obce nejsou vybavené centrálním vodovodem a s rostoucí velikostí obcí se připojení na vodovodní a kanalizační řád zlepšuje. Stejně tak připojit se k plynovodu, je možné spíše ve větších obcích. Přesto je potřebné v řadě obcí tuto technickou infrastrukturu rozvíjet dle potřeb občanů a místních podnikatelů a finančních možnostech obcí. Realizace investic do vodovodů a kanalizací pro obce v území MAS bez finanční pomoci ze strany EU fondů, státního či krajského rozpočtu nebude možné. Přes snahu řady obcí v území MAS Horní Pomoraví neexistuje dostatečná a bezpečná síť cyklostezek, která by dojíždějícím obyvatelům za prací či službami umožňoval bezpečnou dopravu na kole do spádové či sousední obce. Na území existuje pouze několik cyklostezek, přestože územím prochází několik silnic I. a II. třídy, které jsou intenzivně využívány. Silnice I. třídy č. 44 je na území MAS Horní Pomoraví takřka po celé délce po přeložce. Nejnebezpečnější jsou tak silnice II. třídy s intenzitou dopravy přesahující 2000 aut za den.

Veřejná doprava je od roku 2014 objednávaná zcela KIDSOK a obce kraji na tuto službu přispívají. Úkolem obcí tak je především vytvářet podmínky pro kvalitu a multimodalitu veřejné dopravy pomocí modernizace dopravních terminálů (zastávek) pro autobusy, které jsou často v žalostném stavu po estetické i technické stránce, a s tím spojené zázemí pro zaparkování auta a kol u těchto zastávek a jiných uzlů (centra obcí, průmyslové a výrobní zóny).

Internet je na území MAS Horní Pomoraví dostupný, ale jeho kvalita nedosahuje kategorie vysokorychlostního internetu, a kromě 2 obcí je území MAS tvořeno „bílými“ místy z pohledu dostupnosti vysokorychlostního internetu. Vysokorychlostní mobilní síť internetu jsou na území MAS dostupné pouze v okolí města Zábřehu.

Problémy v území: Nedokončená kanalizační síť v obcích nad 1000 obyvatel ke konci roku 2014. Absolutně nedostatečná a nepropojená síť cyklostezek umožňující bezpečnou dojížděku za prací a

službami. Neexistence zázemí pro multimodální dopravu. Území MAS Horní Pomoraví je tvořeno „bílymi“ místy z pohledu dostupnosti vysokorychlostního internetu do roku 2020.

Rozvojový potenciál/inovace:

Další rozvoj technické vybavenosti obcí umožní hospodárný a udržitelný rozvoj obcí, při kterém bude možné využít jak konvenční, tak inovativní metody zásobování vodou (vodojemy, zadržování vody), odkanalizování (kořenové či domovní čističky).

Zlepšení stavu technické infrastruktury pro veřejnou a bezmotorovou dopravu bylo uvedeno jako významný rozvojový potenciál ve vztahu k dojížděcí do práce (kap. 5.4.1) a je vhodné znovu potvrdit potenciál alternativních forem dopravy jako je elektromobilita či sdílení dopravních prostředků.

Pro periferní regiony jako území MAS Horní Pomoraví je dostupnost (vysokorychlostního) internetu důležitější než v městě, přestože z pohledu trhu je to naopak. Kvalitní internetové připojení znamená pro venkov možnost rovného postavení a stejné dostupnosti e-slужeb, jak pro obyvatele tak i podnikatele z města (neboli na internetu jsme si rovni). Dostupnost vysokorychlostního internetu umožní práci z domu a jiné inovativní nástroje managementu a technologických postupů.

5.5.2 Občanská vybavenost

Občanská vybavenost určuje standard životní úrovně obyvatel a jeho životní způsob. Do občanského vybavení řadíme ty objekty, které slouží k periodickým potřebám obyvatel. Jejich charakter a rozsah se vyvíjí s růstem a změnami životních potřeb obyvatel.

Základní občanská vybavenost jsou zařízení, které obyvatelé denně potřebují a které vyžadují, a tudíž je vázáno s pěší docházkovou vzdáleností. Jedná se zejména o mateřské školky, základní školy, prodejny potravin a základního zboží denní potřeby, restaurační zařízení, pošta, zdravotnictví apod.

Mateřské a základní školy

Tabulka č.22: Občanská vybavenost obcí - školy

	počet obcí MAS	Mateřská škola		Základní škola - neúplná (1 - 5. ročník)		Základní škola – úplná (1.-9. ročník)		Obce bez ZŠ	
0-200	4	0	0%	0	0%	0	0%	4	100%
201-500	13	8	62%	5	38%	0	0%	5	38%
501-1000	17	17	100%	15	88%	1	6%	1	6%
1001-2000	7	7	100%	4	57%	3	43%	0	0%
2000 - 5000	4	4	100%	1	25%	4	100%	0	0%
nad 5000	1	1	100%	1	100%	1	100%	0	0%

Celkem	46	37	80%	26	57%	9	20%	13	28%
---------------	----	----	-----	----	-----	---	-----	----	-----

Zdroj: ČSÚ, MOS, vlastní zpracování

Mateřské školy jsou v 80% obcí, základní školy nižšího stupně v 57% obcí a základní školy vyššího stupně ve 20 % obcí. Téměř 30% obcí je bez základní školy, což má výrazný dopad na komunitní život v obcích a sounáležitost dětí s danou obcí.

Vybavenost obcí školami je velmi závislá na počtu obyvatele v dané obci. Z tabulky níže vyplývá, že počet škol mateřských i základních je na severu území MAS (ORP Šumperk) i na jihu území (ORP Zábřeh) obdobné v závislosti na počtu obyvatel. Prioritou obcí dle vyjádření starostů na veřejných projednání i během individuálních rozhovorů bylo zachování škol (v případně menších obcí) a jejich dlouhodobá udržitelnost z pohledu kvality i finančních nákladů.

Tabulka č.23: Vybavenost obcí mateřskými a základními školami dle SO ORP

	ORP Šumperk	ORP Zábřeh
mateřské školy	13	30
neúplné ZŠ	8	18
úplné ZŠ	4	7
počet obyvatel (2013)	16 282	33 522

Zdroj: dotazníkové šetření, ČSÚ, vlastní zpracování

Pro venkovské obce je udržení či rozvoj mateřské a základní školy jednou z hlavních priorit, což potvrdila řada veřejných projednání. Udržitelnost školy souvisí s jejími provozními náklady. Mezi lety 2010 až 2014 docházelo k velkým výkyvům nákladů obcí na provoz základních a mateřských škol. K odlišnému vývoji dochází v obcích v ORP Šumperk, kde každý druhý rok dochází ke snížení nákladů, a obcích na Zábřežsku, které nemají jasný vývoj. Jedinou společnou změnu je významný pokles provozních nákladů škol v roce 2013, ke kterému došlo na celém území MAS Horní Pomoraví. Celkově se jedná o pokles o více jak 13 mil. Kč, po kterém následoval opětovný mírný růst v roce 2014.

Pokles provozních nákladů může mít dopad na zateplování školních budov, udělení či neudělení výjimky dle vyhlášky č. 48/2005 Sb., či souviset s relativně mírnými zimami v roce 2013 a 2014. Řada školských budov přesto stále čeká na modernizaci spojenou se zateplením, která by pomohla udržitelnosti dané školy.

Tabulka č. 24: Náklady obcí na provoz základních a mateřských škol dle území (v tis. Kč)

území	počet škol	2010	2011	2012	2013	2014
ORP Šumperk	25	25 435	22 833	24 552	22 937	24 560
Zábřežsko*	45	34 179	34 120	36 327	29 093	29 780
Město Zábřeh	10	15 556	23 859	21 633	16 917	17 207
MAS Horní Pomoraví	80	75 170	80 812	82 514	68 949	71 548

* Zábřežsko = ORP Zábřeh bez města Zábřeh

Zdroj: Ministerstvo financí, účetní závěrky rozpočtů obcí, vlastní zpracování

Náklady spojené s provozováním škol, které jsou hrazeny přímo z rozpočtu obce (tzn. provozní náklady a doplatek na mzdu u škol s výjimkou⁹) jsou velmi různé, a při přepočtu ročních provozních nákladů na jednoho žáka ZŠ/dítě MŠ zjistíme, že se průměrné náklady pohybují od 10 tis. Kč až k 30 tis. Kč. U jedné horské obce, která provozuje pouze mateřskou školu, tak náklady přesahují i 40 tis. Kč provozních nákladů na jedno dítě v MŠ. Pokud si uvědomíme, že v rámci reformy rozpočtového určení daní (RUD) obce získávají cca 8 tis. Kč na jednoho žáka v jím zřízených školách, tak zjistíme, že všechny obce významně doplácí na provozování škol. Za celé území MAS Horní Pomoraví se v roce 2014 jednalo o takřka 30 mil. Kč, které obce vložily do provozu škol a nebyly „kryty příjmy“ z RUD za žáka. Přes tyto vysoké náklady jsou obce ochotné na provoz škol doplácet, protože se jedná o významnou veřejnou a společenskou službu pro život obce.

Významným nákladem pro obce je provozování školy, která z důvodu nedostatku žáků obdrží výjimku dle vyhlášky č. 48/2005 Sb., a obec tak musí hradit část mzdových prostředků pedagogů, které jsou jinak hrazeny státem. Na území MAS Horní Pomoraví je 18 základních škol, které se potýkají s udělováním výjimky. Obce, které provozují „výjimkovou“ školu doplácí průměrně v přepočtu na žáka více než obce se školami bez výjimky, a to o průměrně 18 tis. Kč. Obce se školami bez výjimky dávají na provoz škol průměrně 12 tis. Kč, ale žádná neplatí více jak 18 tis. Kč.

V ORP Šumperk bylo z pohledu kvality vzdělávání díky Strategii území SO ORP Šumperk zjištěno, že v posledních pěti letech dochází k postupnému poklesu nekvalifikovaných pedagogů, a to jak na úplných tak neúplných základních školách. Přes tento pokles, ale dochází k významnému rozdílu v podílu nekvalifikovaných pedagogů na nižším stupni u neúplných škol, kde dosahuje 30 % z celkových úvazků (ve školním roce 2009/2010 přitom ještě dosahoval 34 %). Naopak u úplných škol tento podíl nekvalifikovaných pedagogů na prvním stupni dosahoval v roce 2013/14 pouze 7 % (ve školním roce 2009/2010 přitom dosahoval 15 %).

V souvislosti s kvalitou vzdělávání bylo ředitelkami a řediteli škol na veřejných projednáních a pracovních skupinách zmiňován nedostatek odborného nepedagogického personálu, na který ve venkovských, ale i městských školách není dostatek finančních prostředků. Odborný nepedagogický personál neboli psychologové, výchovní a karierní poradci jsou v souvislosti s rozvojem inkluzivního a kvalitního vzdělávání nezbytným doplňkem pedagogického sboru. Jedním z navržených řešení bylo i vytvoření systému sdílení tohoto odborného personálu mezi školami. Starostové a ředitelé škol dále během veřejného projednávání zmiňovali potřebnost modernizace technických, přírodovědných i IT učeben.

Kromě nutnosti budování a modernizace zázemí škol jsou mezi řediteli a zástupci obcí také nově řešeny místně specifické problémy vyplývající z celkově nedostatečné reakce škol na potřeby trhu práce. Problematika se týká jednak možnosti rodičů umístit své dítě na dobu potřebnou pro výkon svého povolání do školského zařízení (využívání školních družin, školních klubů, mimoškolních aktivit apod.) a především kvalitní přípravy dětí, kvalitního a inkluzivního vzdělávání.

Zdravotnická zařízení (ordinace)

Tabulka č.25: Občanská vybavenost obcí – zdravotnická zařízení MAS

⁹ dle vyhlášky č. 48/2005 Sb.,

	počet obcí MAS	Praktický lékař pro dospělé		Praktický lékař pro děti		Stomatolog		Gynekolog		Lékárna	
0-200	4	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
201-500	13	1	8%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
501-1000	17	5	29%	2	12%	4	24%	1	6%	1	6%
1001-2000	7	4	57%	4	57%	4	57%	3	43%	2	29%
2000 - 5000	4	4	100%	4	100%	4	100%	2	50%	4	100%
nad 5000	1	1	100%	1	100%	1	100%	1	100%	1	100%
Celkem	46	15	33%	11	24%	13	28%	7	15%	8	17%

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Dostupnost zdravotnických služeb, jako praktický lékař pro dospělé či děti, stomatolog, gynekolog či lékárna, v území MAS Horní Pomoraví stejně jako v ostatních regionech Olomouckého kraje souvisí s velikostí obce. V území MAS Horní Pomoraví je na rozdíl od ostatních obcí s více než 2000 obyvateli v Olomouckém kraji stoprocentní dostupnost zdravotnických služeb. Vybavenost obcí z území MAS Horní Pomoraví je ve srovnání s průměrem v Olomouckém kraji v oblasti zdravotnických zařízení relativně dobrá. Ale v souvislosti s obecně platnými daty o stáří lékařů ve venkovských regionech a zkušenostmi starostů venkovských obcí z posledních let, kdy nebylo možné po odchodu lékařů do penze najít nového, je otázka udržitelnosti relativně dobrého pokrytí ordinacemi v regionu. Důležitá je i délka ordinačních hodin, která je ve venkovských obcích velmi omezená.

Tabulka č.26: Občanská vybavenost obcí – zdravotnická zařízení, srovnání Olomoucký kraj

Velikostní skupiny venkovských obcí	Počet obcí	Praktický lékař pro děti		Praktický lékař pro dospělé		Stomatologie		Gynekologie		Lékárna	
do 199 obyv.	46	0	0%	1	2%	0	0%	0	0%	0	0%
200 až 499 obyv.	124	6	5%	13	10%	2	2%	1	1%	0	0%
500 až 999 obyv.	107	20	19%	37	35%	18	17%	4	4%	4	4%
1 000 až 1 999 obyv.	76	46	61%	60	79%	42	55%	16	21%	23	30%
2 000 až 4 999 obyv.	32	30	94%	31	97%	30	94%	13	41%	26	81%

Zdroj: Analytická část Koncepce rozvoje venkova OK, 2013, vlastní zpracování Pozn. Jednotlivé kategorie zdravotnických zařízení obsahují i detašovaná pracoviště

Kulturní zařízení

Občanské vybavenosti patřící ke kulturnímu životu obyvatel v obcích zahrnuje zařízení jako jsou kina, muzea, galerie, kulturní zařízení apod. V 95% obcí je alespoň nějaké výše zmiňované kulturní zařízení. Nejčastěji jsou to kulturní domy, které však mnohdy neodpovídají svým stavem danému využití.

Tabulka č.27: Vybavenost obcí - kulturní zařízení a knihovny

	počet obcí MAS	kino	muzeum	galerie	ostatní KZ	obce s kulturním zařízením	obce s knihovnou	
0-200	4	0	0	0	3	75 %	0	0 %
201-500	13	0	0	0	12	92 %	13	100 %
501-1000	17	0	0	1	17	100 %	16	94 %
1001-2000	7	3	1	0	7	100 %	7	100 %
2000 - 5000	4	2	0	0	4	100 %	4	100 %
nad 5000	1	1	1	1	1	100 %	1	100 %
Celkem	46	6	2	2	44	95 %	41	89 %

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Dostupnost veřejných knihoven je velmi dobrá až na nejmenší obce (do 200 obyvatel), kde knihovna nepůsobí.

Mezi občanskou vybavenost je dále řazena dostupnost obchodu a pošty. V obcích do 500 obyvatel není již v této době evidována ani jedna pošta, v obcích s počtem obyvatel 500 – 1 000 je pošta ve 29% obcí. Dostupnost obchodů je prozatím velice dobrá i v malých obcích, vesměs se pohybuje ve velmi malých obcích kolem 75% a u malých obcí kolem 90%.

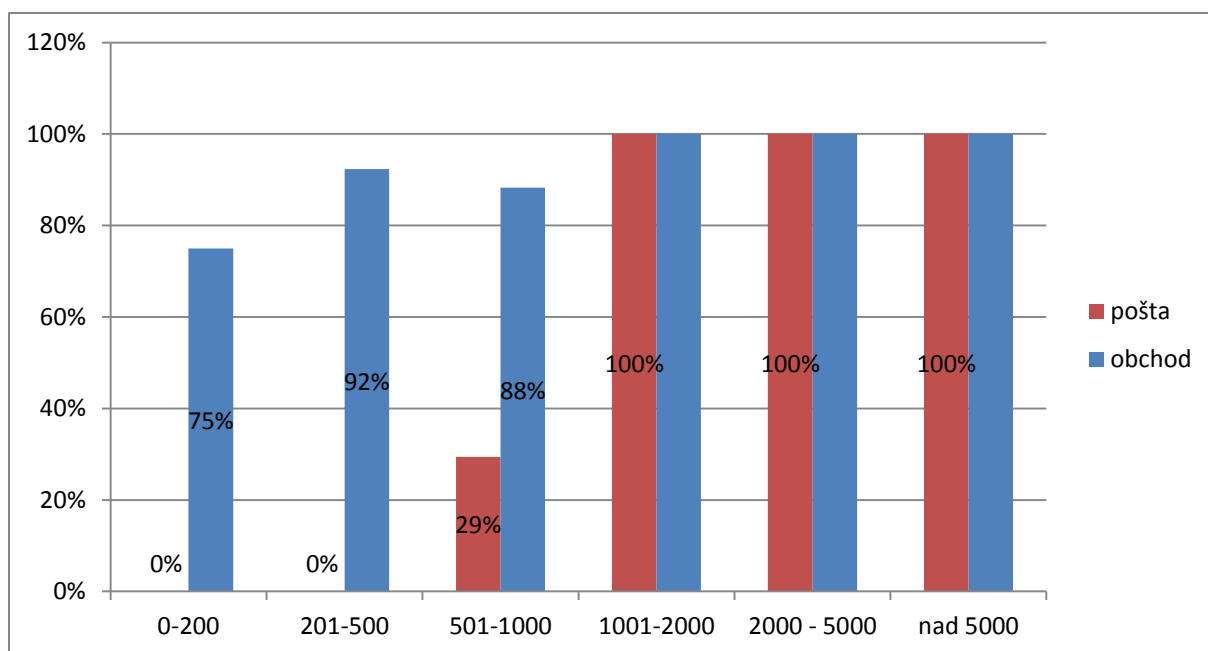
Pošty a obchody s potravinami

Tabulka č.28: Občanská vybavenost obcí – pošty a obchody

	počet obcí MAS	dostupnost obchodu		pošta	
0-200	4	3	75%	0	0%
201-500	13	12	92%	0	0%
501-1000	17	15	88%	5	29%
1001-2000	7	7	100%	7	100%
2000 - 5000	4	4	100%	4	100%
nad 5000	1	1	100%	1	100%
Celkem	46	41	89%	17	37%

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Graf č.39: Občanská vybavenost obcí – pošty a obchody

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Shrnutí kapitol občanská vybavenost

Díky demografickému vývoji lze považovat síť mateřských a základních škol za maximální možnou a obce v území učiní vše pro jejich zachování ve stávajícím stavu. Přestože některé obce na provoz svých škol doplácí významně více než je obvyklé. Proto bude pro obce důležité nadále investovat do škol, aby dlouhodobě snížili provozní náklady. Pro samotné udržení škol a jejich další rozvoj, modernizaci a zkvalitňování technické vybavenosti učeben bude efektivní přistoupit k meziobecní a meziškolní spolupráci, která umožní sdílení např. odborného a pedagogického personálu či odborných a moderních učeben.

Na druhou stranu je zde poptávka po inovativních a flexibilních nástrojích, které umožní sladování rodinného a osobního života, a to ať už formou formálního či neformálního vzdělávání – přizpůsobení doby provozu školních družin, školních klubů apod. a dále i zařízení jako jsou rodinná centra, dětské kluby, dětské skupiny či individuální péče o dítě, které nejsou na území MAS vůbec k dispozici a mohou umožnit rodičům společenský kontakt, případně i prostor pro následné vlastní opětovné začlenění na trh práce.

Díky ekonomického tlaku na efektivizaci zdravotnické sítě lze považovat stávající stav za maximum možného a obce nebudou moci příliš ovlivňovat rozhodování provozovatelů zdravotních zařízení (ordinace, lékárny), pouze zvýhodněnými nájmy, aktivní přístupem či jinými úlevami.

V souvislosti s rozhodnutím státního podniku Česká pošta transformovat pobočky v malých obcích bude důležité, společně s obcemi a místními obchody či jinými podnikateli, dohodnout se na provozovateli služby formou franchisingu, aby služba byla na území MAS co nejvíce zachována. Protože kombinace nedostupnosti internetu (viz kapitola technická vybavenost) a poštovních služeb může znamenat významný hendikep pro život a podnikání na venkově.

Problémy v území: Obtížně udržitelná síť mateřských a základních škol v periferních částech území a na druhou stranu neexistence sítě flexibilních nástrojů sladování rodinného a pracovního života.

Obtížná ekonomická udržitelnost zdravotnických služeb. Tlak na transformaci pošt s malou poptávkou po službách (v malých obcích).

Rozvojový potenciál/inovace:

Z důvodu demografického vývoje bude zachování sítě mateřských a základních škol znamenat pro řadu obcí z regionů velkou finanční zátěž, proto je zde potenciál iniciace meziobecní či meziškolské spolupráce nejen na společných projektech (investiční a neinvestičních), ale i provozu školy a jejich služeb (sdílení odborných učitelů, psychologů, společné exkurze aj.). Naopak v jižní části území dochází k přírůstku obyvatel a kapacita mateřských škol je mnohdy naplněná a tento rozvojový potenciál bude vyžadovat zvýšení kapacit či alternativní nástroje péče o děti (dětské kluby, mateřská centra, lesní školy či individuální péče chův).

Zajištění sítě zdravotních zařízení bude nutné kombinovat s moderními nástroji ICT či aktivního přístupu k odbornému personálu pro zachování ordinací na venkově.

Změna preferencí kulturního vyžití spojená s generační obměnou bude od neziskového a veřejného sektoru vyžadovat inovativní přístup při modernizaci či ožívování existujících kulturních zařízení.

Obtížná udržitelnost základních služeb na venkově (obchod a pošta) přináší potenciál pro spolupráci veřejného a soukromého sektoru při provozování těchto služeb a bude vyžadovat integraci a inovativní přístup, který může přinést zlepšení dostupnosti a kvality služeb (rozšíření otevíracích hodin, nové poštovny v informačních centrech apod.).

5.5.3 Odpadové hospodářství obcí

Na území MAS Horní Pomoraví bylo v roce 2013 vyprodukováno 18 679 komunálního odpadu, což je odpad, jehož původcem je každá obec. Největší část z komunálních odpadů tvoří směsný komunální odpad (v roce 2013 to bylo 11 487 tun), který se většinou v ČR ukládá na skládky a v území MAS Horní Pomoraví je všechen směsný komunální odpad skládkován. Dále pak je v území MAS komunální odpad tvořen tříděnými složkami odpadu jako biologicky rozložitelným odpadem (1 302 tun), sklo (652 tun), papír (537 tun), plasty (533 tun) a jinými kategoriemi odpadů. Průměrně jeden obyvatel MAS Horní Pomoraví v roce 2013 vyprodukoval 230 kg směsného komunálního odpadu a vytřídil 62 kg skla, papíru, plastů, kovů či biomasy.

Pro zjištění stavu odpadového hospodářství je důležité zjistit strukturu a tendence dle nejvýznamnějších složek komunálního odpadu. Pro jednodušší interpretaci dat o odpadovém hospodářství obcí v MAS Horní Pomoraví budou použity tyto zkratky a zjednodušující označení:

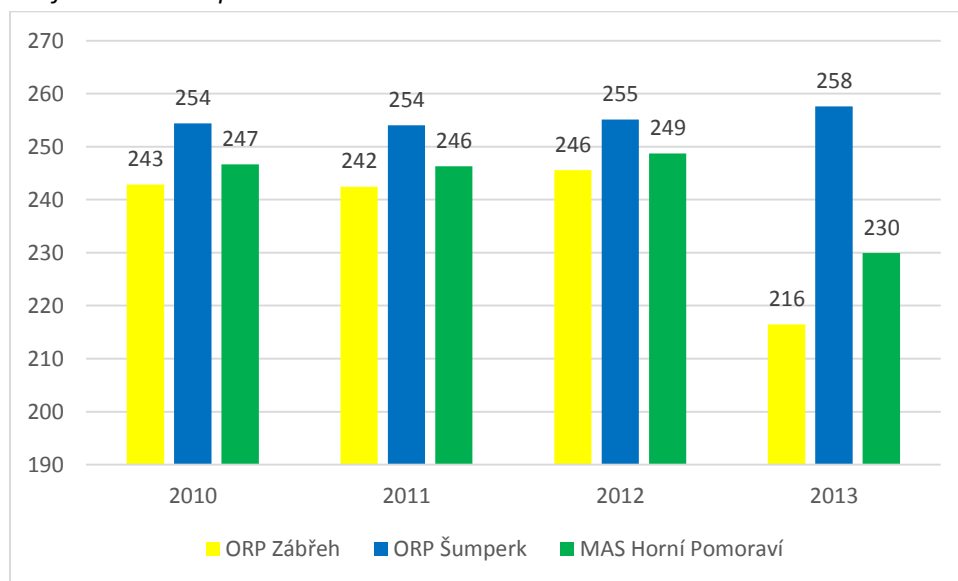
- SKO = směsný komunální odpad (katalogové číslo 200301)
- uliční a objemný odpad = uliční smetky (kat. č. 200303) a objemný odpad (kat. č. 200307)
- BRKO = biologicky rozložitelný komunální odpad (kat. č. 200201)
- papír = papírové a lepenkové obaly (kat. č. 150101) a papír a lepenka... (kat. č. 200101)
- sklo = skleněné obaly (kat. č. 150107) a sklo (kat. č. 170202 a 200102)
- plasty = plastové obaly (kat. č. 150102) a plasty (kat. č. 170203 a 200139)
- kovy = odpady s kat. č. 150104, 170401, 170402, 170405, 170407, 191202, 200140
- kompozitní obaly (kat. č. 150105, tzv. tetrapaky)

Směsný komunální odpad (SKO)

Měrná produkce SKO na území MAS Horní Pomoraví v letech 2010 a 2013 stagnuje. Stabilní množství necelých 250 kg na obyvatele narušil v roce 2013 rasantní pokles SKO ve městě Zábřeh, kde meziročně došlo k úbytku SKO o cca 1000 tun, což je zřejmě způsobeno změnou evidence množství odpadů. Naopak v obcích v ORP Šumperk došlo k mírnému růstu množství SKO v roce 2013, a to přesto, že zde je dlouhodobě vyšší produkce SKO (255 kg na obyvatele). Růst množství SKO je nejen negativním jevem z pohledu životního prostředí, ale z pohledu rozpočtu obcí, protože uložení SKO na skládkách je jedna z nejdražších položek odpadového hospodářství obcí. V České republice v roce 2013 stála likvidace (sběr, svoz, odstranění) jedné tuny SKO průměrně 2 606 Kč.¹⁰

Ve srovnání s ostatními částmi Olomouckého kraje dosahuje měrná produkce SKO v území MAS Horní Pomoraví nadprůměrných hodnot, a to přesto, že v roce 2013 došlo k významnému poklesu SKO v městě Zábřeh, a tím i ke snížení průměru za celé území MAS. Dlouhodobé agregované výsledky obcí a měst z SO ORP Jeseník či SO ORP Olomouc ukazují, že množství SKO může poklesnout až na 180 kg na obyvatele. V ČR je průměrně vyprodukováno 200 kg SKO na obyvatele.¹¹ Proto je pro obce z MAS Horní Pomoraví výzvou snížení množství SKO a snížit tak dopad na životní prostředí a přinést i finanční úspory pro obecní rozpočty.

Graf č.40: Měrná produkce SKO

Zdroj: hlášení o produkci a nakládání s odpady, vlastní zpracování

Biologicky rozložitelný komunální odpad (BRKO)

Z pohledu množství odpadu je druhou nejvýznamnější kategorií odpadu BRKO, kterého v roce 2013 obce z území MAS vyprodukovaly 1 302 tun, a to přesto, že většina obcí tento druh odpadu vůbec neseparuje či neeviduje. Většina BRKO je vyseparována v městě Zábřeh a to přesně 759 tun. V roce 2011 pouze dvě obce z území MAS separovali a evidovali BRKO, a o dva roky později v roce 2013, tak činí již 11 obcí našeho regionu. Z níže uvedeného grafu jasně vyplývá, že situace v separaci BRKO je

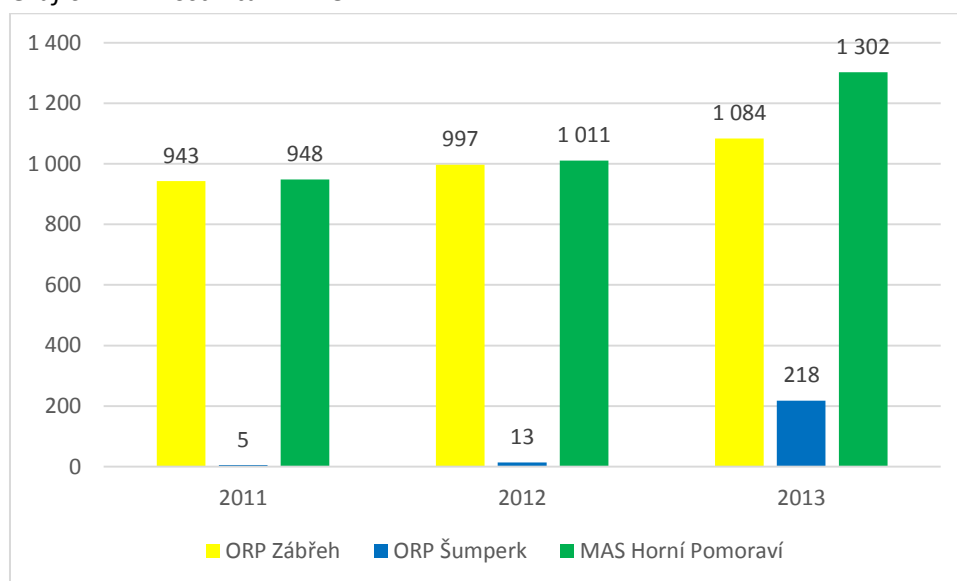
¹⁰ Zdroj: Hodnocení nákladů na hospodaření s komunálními odpady v obcích ČR, IURMO ČR, 2013

¹¹ Zdroj: Hodnocení nákladů na hospodaření s komunálními odpady v obcích ČR, IURMO ČR, 2012 a 2013

velmi odlišná na jihu regionu (ORP Zábřeh), kde v roce 2013 evidovali necelých jedenáct set tun, a severu (ORP Šumperk), kde obce evidovali 218 tun.

V roce 2015 mají všechny obce v ČR dle vyhlášky Ministerstva životního prostředí za povinnost vytvořit pro své občany podmínky pro separaci BRKO, takže bude důležité i nezkušeným obcím pomoci s rozvoje separace BRKO a hospodárným nakládáním s ním. Na území MAS Horní Pomoraví existuje pouze jedna kompostárna, na kterou obce sváží svůj BRKO. Jedná se o kompostárnu v městě Zábřeh, kterou využívají především obce z jihu regionu. Obce z ORP Šumperk sváží BRKO do kompostárny v Rapotíně. BRKO by správně mělo být kompostováno či jinak využito nejbližší od místa svého vzniku, a nevybavenost území MAS Horní Pomoraví tento princip neumožňuje naplnit.

Graf č.41: Množství tun BRKO

Zdroj: hlášení o produkci a nakládání s odpady, vlastní zpracování

Sklo

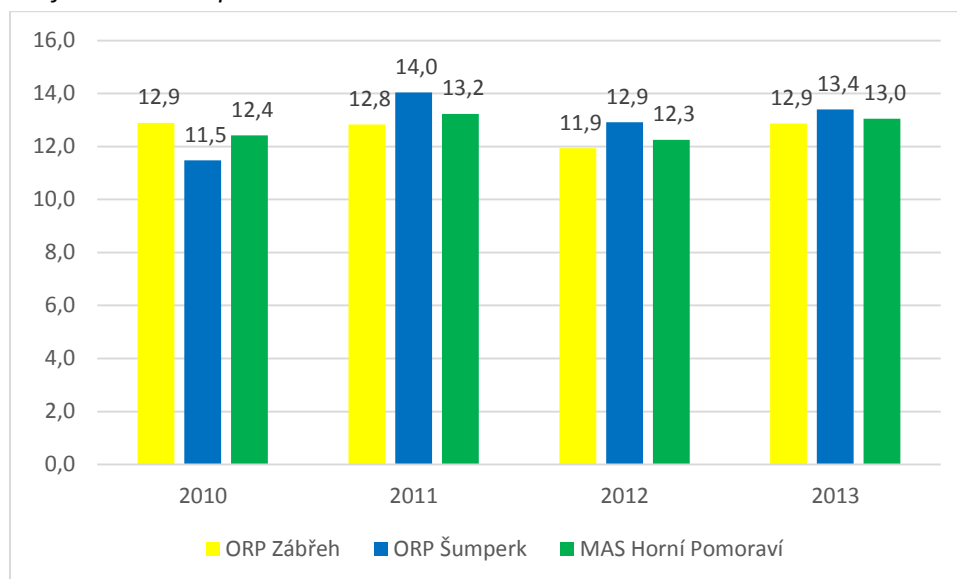
Obce z území MAS Horní Pomoraví se ročně vytřídí více jak 600 tun skla (přesná definice odpadů výše). Oproti BRKO, který v roce 2013 separovalo pouze 11 obcí, tak sklo od roku 2010 do roku 2013 separovalo vždy 44 obcí, to znamená, že pouze dvě obce (Jakubovice a Janoušov) neseparovali sklo. V letech 2010 až 2013 množství vytříděného skla pohybovalo od 614 tun do 666 tun za rok. Sklo je v obcích našeho regionu tříděno dlouhodobě a produkce tohoto odpadu je stabilní, vyjma roku 2012 kdy došlo k poklesu produkce takřka ve všech obcích. Tento meziroční propad byl následně v roce 2013 srovnán.

Měrná produkce skla se během sledovaných let 2010 až 2013 pohybovala nad 11 kg na občany (viz. Graf č.42 níže), což je nadprůměrná hodnota ve srovnání s daty za Olomoucký kraj i ČR, kde v letech 2012 a 2013 bylo průměrně vytříděno 10 kg skla na občana.¹² V České republice v roce 2013 stála likvidace (sběr, svoz, odstranění) jedné tuny skla průměrně 2 035 Kč.¹³

¹² Zdroj: Hodnocení nákladů na hospodaření s komunálními odpady v obcích ČR, IURMO ČR, 2012 a 2013

¹³ Zdroj: Hodnocení nákladů na hospodaření s komunálními odpady v obcích ČR, IURMO ČR, 2013

Graf č.42: Měrná produkce skla

Zdroj: hlášení o produkci a nakládání s odpady, vlastní zpracování

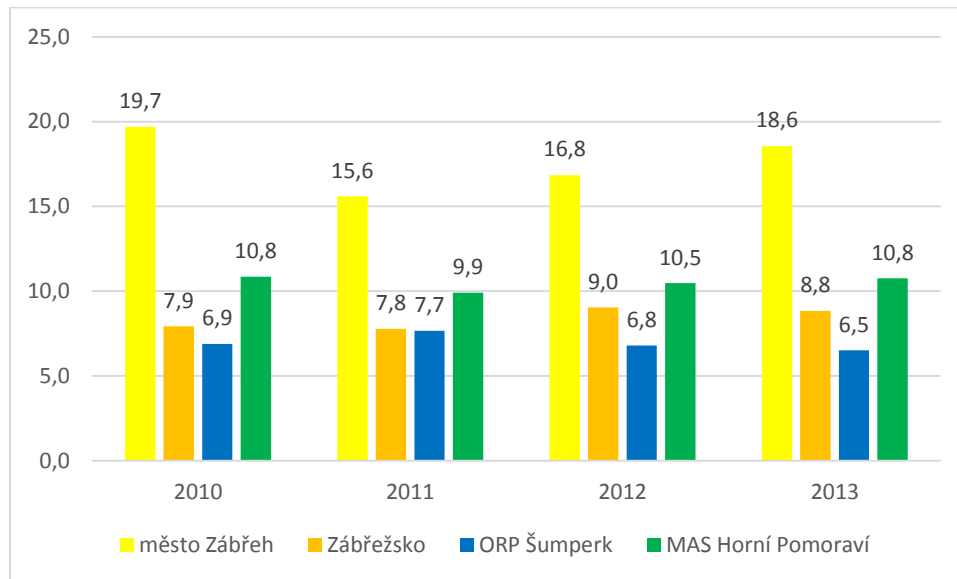
Papír

Množství vytríděného papíru v území MAS Horní Pomoraví po prudkém propadu v roce 2011 postupně roste, ale vývoj v ORP Zábřeh je diametrálně odlišný od vývoje v ORP Šumperk. Největší množství tun papíru bylo vytríděno v roce 2010, a to 547 tun. Následně došlo k rasantnímu poklesu na 499 tun v roce 2011, který byl způsoben snížením produkce na Zábřežsku, a naopak obce z ORP Šumperk vyprodukovali v tomto roce nejvíce 127 tun. Vývoj jasněji zachycuje níže uvedený graf vývoje měrné produkce papíru, z kterého je patrný významný rozdíl mezi obcemi z ORP Šumperk, ORP Zábřeh (Zábřežsko - bez města Zábřeh) a městem Zábřeh.

Město Zábřeh má dlouhodobě nadstandartní měrnou produkci papíru (15 – 19 kg na občana) a v ČR je přitom průměr cca 12 kg na občana. Naopak venkovské obce dosahují, a to jak v ORP Zábřeh tak ORP Šumperk 7 – 9 kg na občana ročně. Je obvyklé, že obyvatelé venkovských obcí díky místním podmínkám (více domácích topenišť a méně letáků) nevyprodukují nikdy stejné množství jako lidé z měst. Je zajímavé, že v ORP Šumperk (Hanušovicko, Region Ruda) dochází mezi lety 2011 až 2013 k postupnému poklesu měrné produkce papíru. Nadprůměrnou měrnou produkci papíru z řad venkovských obcí má obce Branná (ORP Šumperk) s 15 - 20 kg či Dubicko (ORP Zábřeh) s 10 – 37 kg.

V České republice dle studie od společnosti IURMO ČR za rok 2013 jeden občan vyseparoval 12 kg papíru za roku, což je více než je průměr v MAS Horní Pomoraví. Důvodem může být nedostatečná separace nebo venkovských charakter území MAS, kde nedochází k tak vysoké produkci odpadního papíru. Dle stejné studie likvidace jednoho kg papíru průměrně stála 4 405 kg.

Graf č.43: Měrná produkce papíru

Zdroj: hlášení o produkci a nakládání s odpady, vlastní zpracování

Plasty

Na území MAS Horní Pomoraví bylo v roce 2013 vytríděno 533 tun plastů. Jedná se o nejvyšší množství plastů za sledované období. Přitom v roce 2010 bylo obcemi vyprodukováno pouze 486 tun, ale každoročním nárůstem o cca 15 tun došlo k dosažení stavu v roce 2013.

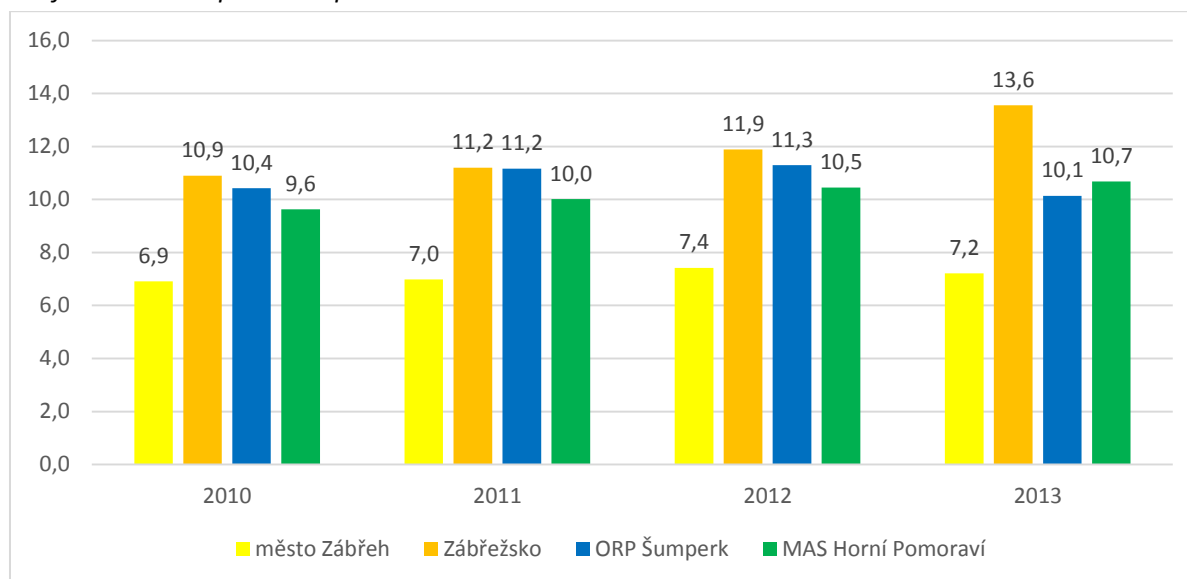
Produkce vyseparovaných plastů je nesrovnatelné ve venkovských obcích celého území MAS a městě Zábřeh, kde významně nižší produkce plastů. Proto stejně jako u papíru je měrná produkce analyzována odděleně v městě Zábřeh, Zábřežsku a ORP Šumperk. Měrná produkce ve venkovských obcích na severu i jihu území MAS byla v letech 2010 až 2012 obdobná a stejným tempem i rostla. Poté v roce 2013 došlo takřka ve všech obcích z ORP Šumperk poklesu množství plastů a data za venkovské obce z ORP Zábřeh jsou pozitivně ovlivněna nárůstem množství vytríděných plastů v obci Postřelmov (z 35 tun v roce 2012 na 67 tun v roce 2013). Ve městě Zábřeh dochází během sledovaného období mírnému růstu produkce plastů.

V České republice i Olomouckém kraji v roce 2013 průměrně jeden obyvatel vyseparoval 9,3 kg plastů¹⁴, což je více než ve městě Zábřeh, ale méně než je průměr v MAS Horní Pomoraví natož tak ve venkovských obcích z území MAS. V České republice v roce 2013 stála likvidace (sběr, svoz, odstranění) jedné tuny plastů průměrně 7 611 Kč.¹⁵

¹⁴ Zdroj: Hodnocení nákladů na hospodaření s komunálními odpady v obcích ČR, IURMO ČR, 2012 a 2013

¹⁵ Zdroj: Hodnocení nákladů na hospodaření s komunálními odpady v obcích ČR, IURMO ČR, 2013

Graf č.44: Měrná produkce plastů

Zdroj: hlášení o produkci a nakládání s odpady, vlastní zpracování

Kovy

Obce od počátku roku 2015 mají povinnost vytvořit pro své občany podmínky pro separaci odpadních kovů, stejně jako u BRKO, proto v následujících letech dojde k významnému nárůstu množství odpadů. Mezi lety 2010 až 2012 docházelo k nárůstu množství vyseparovaného odpadu z 90 tun na 124 tun. V roce 2013 došlo k poklesu a bylo vyprodukováno 98 tun odpadních kovů.

Na území MAS Horní Pomoraví měrná produkce kovů dosahovala 2 kg na občana/rok, ale předpokládá se, že díky legislativním změnám dojde v následujících letech k růstu množství těchto druhů tříděných komunálních odpadů.

Kompozitní obaly

V území MAS Horní Pomoraví bylo v roce 2013 vyseparováno 18,6 tun kompozitních obalů. Tento druh obalů řada obcí neseparuje. Celkově se jedná o 14 obcí, mezi nimiž je i město Zábřeh, které v roce 2013 neevidovalo produkci tohoto odpadu, ale přitom v roce 2010 obcí, které neevidovaly kompozitní obaly, bylo 18. Fakt, že obce neevidují tento druh odpadu je často způsobeno tím, že jsou kompozitní obaly separovány společně například s papírem. Tím pádem k separaci a materiálovému využití dochází, ale odpad není evidován samostatně.

Třídění odpadů

Jak vyplývá z výše uvedených analýzy vývoje množství odpadů, tak u většiny tříděných odpadů dochází k růstu množství vytříděných tun komunálních odpadů. Počet obcí, které třídí všechny uvedené základní tříděné složky odpadů, během let mírně roste. Vyjma roku 2013, kdy tři malé obce nepodalý hlášení o produkci a nakládání s opady.

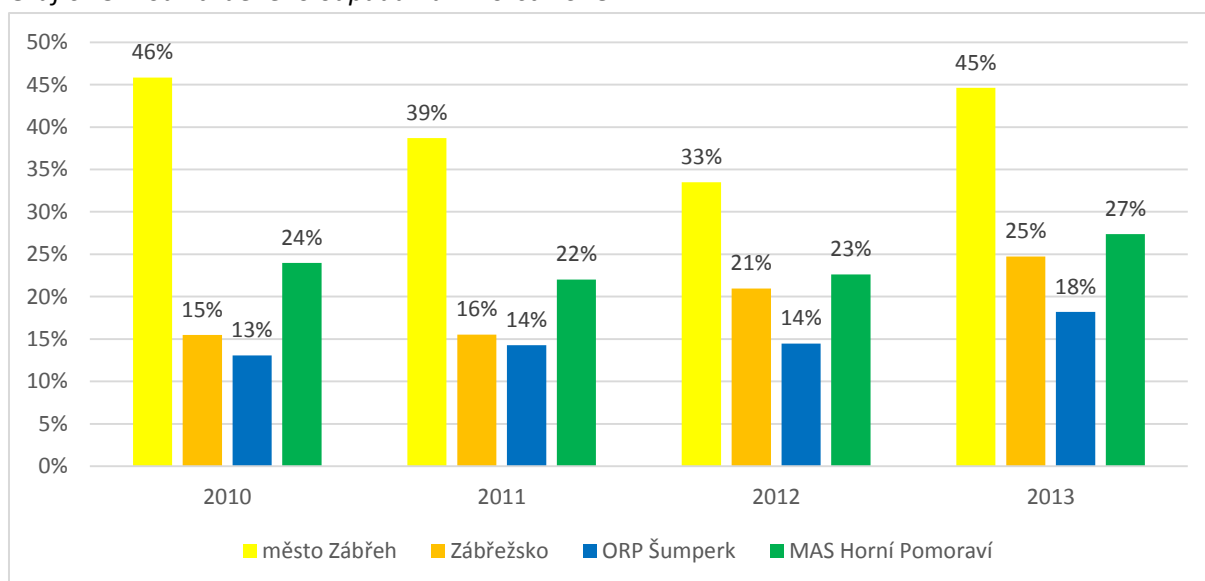
Hlavním cílem obcí v odpadovém hospodářství je poskytnout svým občanům co nejlepší služby za nejnižší cenu, proto rozšiřují spektrum separovaných odpadů, systém svozu či množství sběrných

nádob na veřejných prostranstvích. Díky tomu dochází k růstu vyseparované složky odpadů (výše uvedené BRKO, papír, sklo, plasty, kovy či kompozitní obaly), která je materiálově využita (energetické využití je v území MAS Horní Pomoraví nedostupné), a mělo by tak docházet k poklesu množství SKO tedy odpadu, který je ukládán na skládky (obce jej sváží na skládku odpadů v Rapotíně (sever území) či Medlově (jih území)).

Pokud do tříděných odpadů započítáme i BRKO, tak území MAS Horní Pomoraví je blízko splnění cíle č. 3 a 4 (3. Udržitelný rozvoj společnosti a přiblížení se k evropské „recyklační společnosti“. 4. Maximální využívání odpadů jako náhrady primárních zdrojů a přechod na oběhové hospodářství) Plánu odpadového hospodářství ČR, který byl v roce 2014 schválen.

Zdaleka ale nedochází k plnění cíle vycházejícího ze směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/98/ES o odpadech, která pro rok 2020 stanovuje 50 % podíl separovaných odpadů ku SKO, a nedochází k plnění cíle, který ukládá dosáhnout snížení množství biologicky rozložitelných komunálních odpadů ukládaných na skládky tak, aby podíl této složky činil v roce 2020 nejvíce 35 % hmotnosti z celkového množství biologicky rozložitelných komunálních odpadů vyprodukovaných v roce 1995.

Graf č.45: Podíl tříděného odpadu na množství SKO

Zdroj: hlášení o produkci a nakládání s odpady, vlastní zpracování;

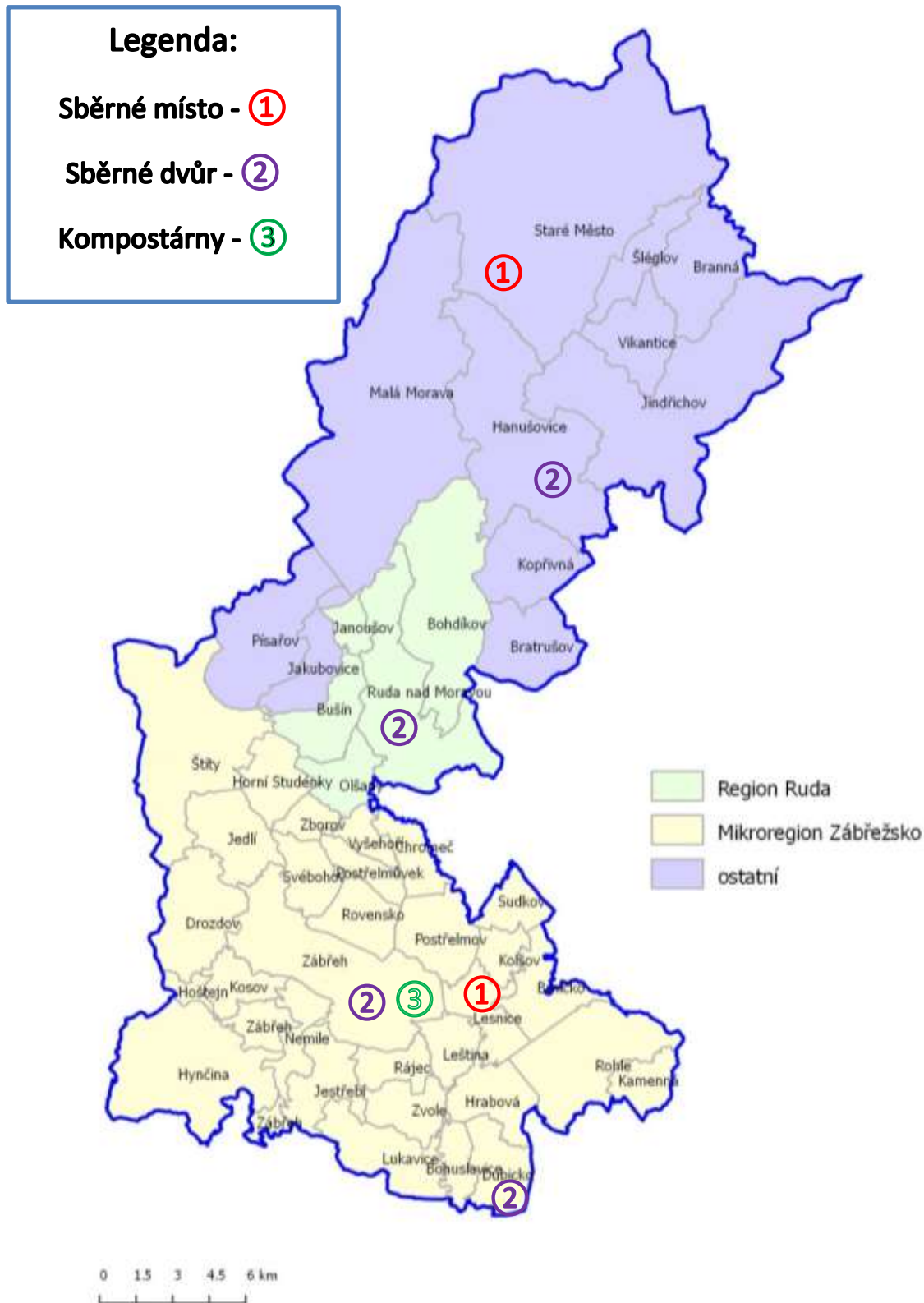
Pozn.: do tříděného odpadu započítán BRKO, papír, sklo, plasty, kovy a kompozitní obaly

Vybavenost území zařízeními odpadového hospodářství

Území MAS Horní Pomoraví je nedostatečně pokryto zařízeními odpadového hospodářství, jako je sběrný dvůr, kompostárna, bioplynová stanice, třídírna odpadů, překladiště odpadů, skládka či spalovna, protože některé se na území vůbec nevyskytují (např. skládka, překladiště odpadů, bioplynová stanice či spalovna) a obce musí svůj odpad likvidovat či materiálově využívat v zařízení mimo území MAS. Na území MAS se vyskytují sběrná místa a dvory v obci Dubicko, Hanušovice, Lesnice, Ruda nad Moravou, Staré Město a Zábřeh.

Kompostárna je v obci Hynčina, kterou provozuje soukromý zemědělec a městě Zábřeh, kterou provozuje společnost EKO servis (provozní společnost ve vlastní města Zábřeh). Jiné zařízení na využití BRKO na území MAS Horní Pomoraví nejsou. Třídírna odpadů je pouze ve městě Zábřeh, kterou taktéž provozuje společnosti EKO servis.

Mapa č.18: Vybaveno území MAS zařízením odpadového hospodářství

Zdroj: Krajský úřad Olomouckého kraje, vlastní zpracování

Shrnutí kapitol odpadové hospodářství

Nadprůměrná produkce množství směsného komunálního odpadu a její růst v severní části území MAS. Nedostatečná kvalita služeb pro občany v oblasti třídění biologicky rozložitelného komunálního odpadu (BRKO). Do počátku roku 2015 neexistovalo více jak 75 % obcí žádný BRKO. Produkce tříděného skla je v území MAS nadstandardní a stabilní. Třídění papírů na venkově dosahuje velmi podprůměrných hodnot a naopak produkce plastů je nadprůměrná. Podíl vyříděného odpadu ku směsnému komunálnímu odpadu ve většině obcí postupně roste, ale jsou zde významné rozdíly.

Vybavenost území zařízeními umožňující lepší třídění odpadu (sběrné dvory, kompostárny či třídírny odpadů) je absolutně nedostačující, a to obzvláště v severní části území a obcích z ORP Zábřeh vzdálenějších od města Zábřeh, které je relativně dobře vybavené. Neexistence skládky, spalovny či překladiště odpadu znamená, že odpadové hospodářství je pro obce spojeno s vysokými dopravními náklady. Obce provádí jen minimální management odpadového hospodářství (žádný monitoring množství opadů a motivační prvky). Navíc vzdělávání a kampaně zaměřené na klienty OH (tedy občany a obyvatele obcí) je minimální, či je řešeno individuálně.

Problémy v území: Nadprůměrné množství SKO a nízký podíl třídění odpadu. Nedostatečná služby spojené s likvidací a materiálovým využitím BRKO. Nedostatečná vybavenost území zařízeními odpadového hospodářství. Minimální management spojený s odpadovým hospodářstvím a jen omezená meziobecní spolupráce při řešení problémů spojených s OH.

Rozvojový potenciál/inovace:

Změna současného stavu, kdy všechn odpad ze severní části území MAS je likvidován, tříděn a využíván mimo toto území. Nové zařízení pro likvidaci odpadů může přinést do regionu nová pracovní místa pro méně kvalifikované pracovníky či díky spolupráci veřejného a soukromého sektoru vytvořit sociální podnik, který dlouhodobě udržitelným způsobem podpoří sociální inkluzi. Vzdělávání a motivování obyvatel regionu k třídění a předcházení vzniku odpadu může přispět ke snížení nákladů obcí za likvidaci opadů. Stejně tak spolupráce obcí při managementu odpadového hospodářství či vzniku zařízení odpadového hospodářství (sběrné dvory) má potenciál přispět k úsporám.

5.5.4 Bydlení

V rámci bytové politiky hrají obce nezastupitelnou úlohu. Podle zákona o obcích „Obec v samostatné působnosti ve svém územním obvodu dále pečuje v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a o uspokojování potřeb svých občanů. Jde především o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.“

Bydlení je vnímáno, jako jedna ze základních lidských potřeb. Důležitá je především dostupnost, stabilita a kvalita. Bydlení je spojováno s pocitem jistoty a bezpečí. Zajištění bydlení je v základu osobní odpovědností jednotlivce. Dostupnost bydlení je přímo úměrná jeho ekonomickým možnostem. Ekonomické možnosti člověka jsou pak odrazem jeho schopností, ale i stavu ekonomického prostředí, ve kterém se pohybuje.

Na území MAS Horní Pomoraví dle SLDB 2011 bylo 21 741 bytů, z nich většina byla v rodinných domech (13 955 bytů) a pouze 7 398 bylo v bytových domech. Tato čísla dokazují venkovský charakter území. Z celkového počtu 3441 neobydlených bytů, což je více 15 % z celkového počtu bytů na území MAS Horní Pomoraví. Nejčastějším důvodem neobydlenosti bytů či domů bylo z důvodu jejich užívání pro rekreaci. Dalším častým důvodem neobydlenosti bytů byl technický stav, který neumožňoval užívání bytu k bydlení (viz podíl neobyvatelných bytů). Celkově je neobyvatelných bytů 2 % z celkového počtu bytů na území MAS (tj. 388 bytů).

Tabulka č.29: Domovní a bytový fond (BF)

Obec	SO ORP	Počet bytů	Počet neobydlených bytů	Podíl neobyvatelných bytů*	Hospodařící domácnosti	Neúplné rodiny s dětmi
Bohdíkov	Šumperk	606	113	2%	542	28
Bohuslavice	Zábřeh	188	18	2%	185	8
Branná	Šumperk	167	47	1%	124	4
Bratrušov	Šumperk	239	36	1%	219	8
Brníčko	Zábřeh	292	68	0%	238	12
Bušín	Šumperk	204	58	4%	152	7
Drozdov	Zábřeh	171	54	1%	122	5
Dubicko	Zábřeh	396	51	2%	367	19
Hanušovice	Šumperk	1 421	156	1%	1 356	103
Horní Studénky	Zábřeh	179	59	1%	129	4
Hoštejn	Zábřeh	172	22	2%	157	8
Hrabová	Zábřeh	239	42	0%	229	11
Hynčina	Zábřeh	117	48	1%	74	3
Chromeč	Šumperk	235	32	3%	219	13
Jakubovice	Šumperk	114	43	7%	79	4
Janoušov	Šumperk	39	18	3%	23	1
Jedlí	Zábřeh	314	77	1%	247	10
Jestřebí	Zábřeh	249	40	2%	225	15
Jindřichov	Šumperk	617	136	1%	538	37
Kamenná	Zábřeh	224	23	0%	212	10
Kolšov	Zábřeh	319	44	2%	287	15
Kopřivná	Šumperk	110	22	2%	102	7
Kosov	Zábřeh	135	26	2%	125	6
Lesnice	Zábřeh	245	33	1%	229	15
Leština	Zábřeh	499	68	2%	466	31
Lukavice	Zábřeh	358	49	1%	328	18
Malá Morava	Šumperk	281	83	2%	221	19
Nemile	Zábřeh	254	45	1%	232	8
Olšany	Šumperk	469	103	0%	379	22
Písařov	Šumperk	353	102	3%	265	10
Postřelmov	Zábřeh	1 310	114	2%	1 261	84
Postřelmůvek	Zábřeh	133	15	1%	127	5
Rájec	Zábřeh	195	30	3%	183	9

Rohle	Zábřeh	316	82	3%	247	16
Rovensko	Zábřeh	312	40	1%	285	16
Ruda nad Moravou	Šumperk	1 184	290	2%	961	52
Staré Město	Šumperk	871	195	5%	725	64
Sudkov	Šumperk	516	83	4%	457	26
Svébohov	Zábřeh	212	53	5%	161	3
Šléglov	Šumperk	18	5	0%	14	1
Štítý	Zábřeh	882	163	2%	757	48
Vikantice	Šumperk	39	11	3%	32	1
Vyšehoří	Zábřeh	76	5	0%	79	1
Zábřeh	Zábřeh	6 041	571	1%	5 802	477
Zborov	Zábřeh	108	27	4%	89	7
Zvole	Zábřeh	322	41	3%	293	13
Celkem		21 741	3 441	2%	19 544	1 284

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2011, * neobyvatelné jsou byty v přestavbě či nezpůsobilé k bydlení

Existují tedy i lidé, kteří si prostředky na své bydlení z objektivních důvodů nejsou schopni zajistit sami. Pak nastupuje princip solidarity a pomoci společnosti tuto základní potřebu i jim poskytnout. Ohroženou skupinou osob v oblasti bydlení jsou neúplné rodiny s dětmi neboli samoživitelky, proto ve výše uvedené tabulce obsahuje sloupec „Neúplné rodiny s dětmi“, který je na území MAS Horní Pomoraví dle Sčítání lidu 1 284 rodin.

Kvalita bydlení a jeho dostupnost jsou často vnímány, jako hodnotící ukazatele životní úrovně regionu, proto řada obcí dle dotazníkového šetření (projektové záměry) či individuálních rozhovorů plánuje rozšíření kapacity sociálního bydlení ve své obci. V této souvislosti je nutné podotknout, že dle návrhu Koncepce sociálního bydlení ČR vytvoření Ministerstvem práce a sociálních věcí, žádné obce v území MAS Horní Pomoraví v roce 2014 neměla dostatečný bytový fond ve svém vlastnictví. Pouze město Štítý se 100 byty v majetku města dosahuje 13 % podílu na celkovém bytovém fondu města.

Tabulka č. 30: Domovní a bytový fond v majetku obcí

Obec	Bytové domy	Byty	Podíl na celkovém BF	Poznámka
Bohdíkov	ne	3	0,6%	MŠ Raškov, zbrojnice
Bohuslavice	1	6	3,5%	malometrážní
Branná	ano	11	9,2%	
Bratrušov	ne	2	1,0%	1x KD, 1x ZŠ
Brníčko	ne	ne	0,0%	
Bušín	ne	1	0,7%	
Drozdov	ne	2	1,7%	1xKD, 1xMŠ
Dubicko	ne	8	2,3%	1xZŠ, 4xMŠ, 3x dům služeb
Hanušovice	ano	90	7,1%	
Horní Studénky		9	7,5%	
Hoštejn	1	9	6,0%	ZŠ, MŠ, KD
Hrabová	ne	7	3,6%	Víceúčel.bud.
Hynčina	ne	ne	0,0%	
Chroměč	ne	ne	0,0%	
Jakubovice	ne	3	4,2%	Býv.ZŠ, Zbrojnice

Janoušov	ne	1	4,8%	pro řidiče
Jedlí	ne	3	1,3%	
Jestřebí	ne	3	1,4%	ZŠ
Jindřichov	5		0,0%	
Kamenná	3	17	8,5%	1 v ZŠ
Kolšov	1	5	1,8%	
Kopřivná	ne	ne	0,0%	
Kosov	ne	1	0,9%	
Lesnice	ne	ne	0,0%	
Leština		20	4,6%	
Lukavice	ne	6	1,9%	
Malá Morava	ano		0,0%	počet neuveden
Nemile	ne	9	4,3%	malometrážní
Olšany	ne	1	0,3%	býv.ZŠ Klášterec
Písařov	1	3	1,2%	býv. ZŠ a bytový dům
Postřelmov	3	45	3,8%	KD, ZŠ, MŠ
Postřelmůvek	ne	ne	0,0%	
Rájec	ne	3	1,8%	OÚ
Rohle	ne	3	1,3%	školní
Rovensko	ne	ne	0,0%	
Ruda nad Moravou	2		0,0%	
Staré Město	13	2	0,3%	2x KD
Sudkov	2		0,0%	
Svébohov	ne	ne	0,0%	
Šléglov	ne	ne	0,0%	
Štítý	4 panelové	100	13,9%	a byty na náměstí
Vikantice	ne	ne	0,0%	
Vyšehoří	ne	1	1,4%	OÚ
Zábřeh		400	7,3%	
Zborov	ne	ne	0,0%	
Zvole	1	1	0,4%	

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2011, vlastní sběr a zpracování

V rámci tabulky jsou uvedeny bytové domy/byty v majetku obcí a případně jejich specifický charakter, v poznámce se objevuje vysvětlení především ke skutečnosti, že obce mají vybudované byty v budovách škol, případně hasičských zbrojnic nebo na obecním úřadě.

Obce bez bytového fondu: 10

Brníčko, Hynčina, Chromeč, Kopřivná, Lesnice, Postřelmůvek, Rovensko, Svébohov, Šléglov, Zborov

Lokality připravené k výstavbě rodinných domů:

- Zábřeh (2 lokality), Vyšehoří (10 parcel)

Obce by uvítaly možnost přestaveb starých nevyužívaných budov (bývalé školy, kulturní domy apod.) na bytové, případně úpravy velkých bytů na menší s univerzálním využitím. Obce preferují malometrážní byty, které lze nabídnout jak seniorům, mladým lidem, samoživitelkám tak lidem v sociální nouzi.

Shrnutí kapitol bydlení

Bytový fond je tvořen převážně rodinnými domy. Relativně vysoký počet bytů/domů je využíván k rekreaci či není technicky způsobilý k trvalému bydlení. Významné množství obcí nedisponuje žádným bytovým fondem ve svém vlastnictví a až na město Štítý žádná obec nedisponuje dostatečným bytovým fondem dle parametrů/požadavků Koncepce sociálního bydlení ČR. Ve městech Hanušovice a Zábřeh jsou zprivatizované bytové domy využívány jako ubytovny pro sociálně slabé či dokonce sociálně vyloučené.

Problémy v území:

Z důvodu venkovského charakteru (tzn. převážně rodinné domy) nemají obce ve svém vlastnictví bytový fond, který by odpovídal parametrům Koncepce sociálního bydlení ČR. Bytové domy ve městech jsou často využívány, jako ubytovny pro chudé a majitelé zdevastovaných domů, tak zneužívají státní systém sociálních dávek.

Rozvojový potenciál/inovace:

Vznik systematické politiky sociálního bydlení s parametry vhodnými pro venkovské obce (tzn. minimální požadavky na sociální bytový fond) může být velkou příležitostí pro města a větší obce v regionu, které budou moci zajistit pro své obyvatele komplexní síť sociálního bydlení. Sociální bydlení je příležitostí pro spolupráci obcí a neziskových organizací (pozitivní příklady z Ostravy).

5.5.5 SWOT analýza kapitoly 5.5 Vybavenost obcí

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">- všechny obce nad 1000 obyvatel disponují vodovodním řádem- takřka všechny obce nad 2000 obyvatel disponují kanalizací a plynovodem- dokončování kanalizační infrastruktury ve velkých obcích a městech- dostatečné množství terminálů veřejné dopravy- projektová připravenost cyklostezek v obcích s vysokou potřebností- dostupnost kvalitního připojení k internetu v okolí města Zábřeh- dostatečná síť mateřských a základních škol- vysoká vybavenost obcí kulturními zařízeními- pokles množství SKO- růst rozsahu a kvality třídění odpadů v obcích- nízké náklady na pořízení bydlení (řada volných bytů/domů k nastěhování)	<ul style="list-style-type: none">- přes existenci vodovodního a kanalizačního řádu nepřipojenost domácností k síti- většina komunikací v majetku obcí je ve špatném technickém stavu- na území takřka neexistují cyklostezky- území MAS prochází řada silnic I. a II. třídy s vysokou intenzitou dopravy- terminály veřejné dopravy jsou v nedostatečném stavu z pohledu bezpečnosti, bezbariérovosti, zázemí i kvality- nedostatečná kvalita připojení k internetu, a to jak mobilního tak pevného připojení- obtížná a finančně nákladná udržitelnost mateřských a základních škol v periferních částech regionu- nedostatečná vybavenost škol vůči požadavkům trhu práce- chybějící alternativní služby péče o dítě (dětské skupiny, rodinná centra, aj.)

	<ul style="list-style-type: none"> - stárnutí lékařů/ek působících ve venkovských obcích - tlak na transformaci pošt - nadprůměrná měrná produkce SKO - nedostatečná vybavenost území zařízeními odpadového hospodářství - minimální bytový fond ve vlastnictví obcí - vysoký podíl samoživitelek
Potenciál - příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> - potenciál pro rozvoj počtu uživatelů veřejné a bezmotorové dopravy - v případě zlepšení zaměstnanosti rozsáhlý volný bytový fond pro nové a vzdělané zaměstnance - při zlepšení dostupnosti vysokorychlostního internetu rozvoj inovací s tím spojených (v zemědělství, cestovním ruchu a především práce z domu) - spolupráce škol a samospráv, strategické plánování s cíle zvyšování kvality vzdělávání a sociální inkluze - rozvoj komunitních škol a dalších alternativních řešení pro zachování a efektivní využití venkovských škol - do vybudování kanalizačních a vodovodních řádů v potřebných obcích s finanční pomoci EU či státu - tvorba pracovním míst v regionu v souvislosti s rozvojem recyklační společnosti (využití odpadu v místě jeho původu) - nevyužitý domovní fond bude využíván pro rekreaci, který přinese příliv turistů 	<ul style="list-style-type: none"> - přes výstavbu kanalizací v obcích se nezlepší stav povrchových vod - přes vysokou intenzitu dopravy nevznikne infrastruktura pro veřejnou dopravu a cyklodopravu a zlepšení bezpečnosti dopravy - v řadě lokalit zůstanou nedostupné služby vysokorychlostního a mobilního internetu (tzn. nemožnost: práce z domu, efektivně podnikat, využívat e-government a turisté užívat moderní nástroje ČR) - prohlubování rozdílu ve vzdělávání na venkovských a městských školách - omezení veřejných a poloveřejných služeb (lékař, pošta, lékárna aj.) a zhoršení kvality života na venkově - nesplnění parametrů Plánu odpadového hospodářství ČR - materiálové využívání odpadu mimo území MAS = dražší služby odpadového hosp. - příliv obyvatel do volných bytů, kteří mají špatné uplatnění na trhu práce či jsou sociálně slabí

5.6 Životní prostředí

Z geomorfologického pohledu tvoří plošně nejrozsáhlejší část území Hanušovická vrchovina v severní části území a Zábřežská vrchovina v jižní části. Do severní části území okrajově zasahují svým jižním výběžkem Rychlebské hory, na které navazuje geomorfologický celek Králický Sněžník.

Hanušovická vrchovina je členitá vrchovina na severní Moravě v Jesenické oblasti.

Vyplňuje prostor mezi Orlickými horami, Králickým Sněžníkem, Rychlebskými horami a Hrubým Jeseníkem. Reliéf je hluboko rozčleněn zaříznutými údolními vodními toků. Většina celku spadá do povodí Moravy, která tvoří i osu celé vrchoviny. Pohořím prochází hlavní evropské rozvodí mezi Severním a Černým mořem. Na vrcholech a na hřebtech jsou časté skalní útvary. Převážně to jsou izolované skály, skalní hradby, mrazové sruby. Nejvyšším bodem je Jeřáb (1 003 m n.m.) nacházející se v Hanušovické vrchovině. Velká část Hanušovické vrchoviny nedosahuje 800 m n.m., pouze v Branenské vrchovině je více vyšších vrcholů (kromě Jeřábu vrcholy Bouda 956 m n.m., Kamenec 914 m n.m. a Čečel 839 m n.m.).

Rychlebské hory zasahují do území pouze okrajově ze severu v rámci svého podcelku Hornolipovská hornatina. Rychlebské hory sousedí na jihozápadě s Králickým Sněžníkem, od kterého jej odděluje Kladské sedlo, na jihu s Hanušovickou vrchovinou.

Zábřežská vrchovina svým podcelkem Drozdovská vrchovina zasahuje do jihozápadní části regionu. Drozdovská vrchovina představuje nejsevernější a nejvyšší část Zábřežské vrchoviny (vrch Lázek s rozhlednou, 714 m n.m.) je daná budínskou poruchou a na severu navazuje na jižní okraj Orlických hor (Bukovohorskou hornatinu), Králickou brázdou u Štítů a jih Hanušovické vrchoviny.

5.6.1 Těžba surovin

Tabulka č.31: Těžba surovin

Surovina	Lokalita (obce či místní část)
Stavební kámen	Hanušovice, Štědrákova Lhota, Zábřeh - Račice
Vápenec	Bohdíkov, Branná, Hrabová, Vitošov, Leština
Grafit	Staré Město
Štěrkopísky	Dubicko, Zvole
Cihlářská surovina	Štítý

5.6.2 Hydrologické poměry

Nejdůležitějšími vodními toky území jsou:

Morava, která je při své celkové délce toku 329 km jedním ze tří nejvýznamnějších toků na území České republiky a z evropského hlediska ji lze řadit mezi nejvýznamnější přítoky Dunaje v jeho horním úseku nad Bratislavou.

Moravská Sázava, která vzniká soutokem několika potoků v Podorlické pahorkatině nedaleko Lanškrouna. V nejhořejší části má řeka bystřinný charakter, velmi brzy však vtéká do roviny a začíná meandrovat. Pod Krasíkovem přestává řeka meandrovat a protéká velmi pěkným zalesněným údolím. Plocha povodí měří 507 km², délka sjížděného toku je téměř 32 km.

Desná, která vzniká soutokem potoků Hučivá a Divoká Desná, odvodňujících severozápadní část Jeseníků. Teče převážně jihozápadním směrem a vlévá se zleva do Moravy. Povodí měří zhruba 300 km².

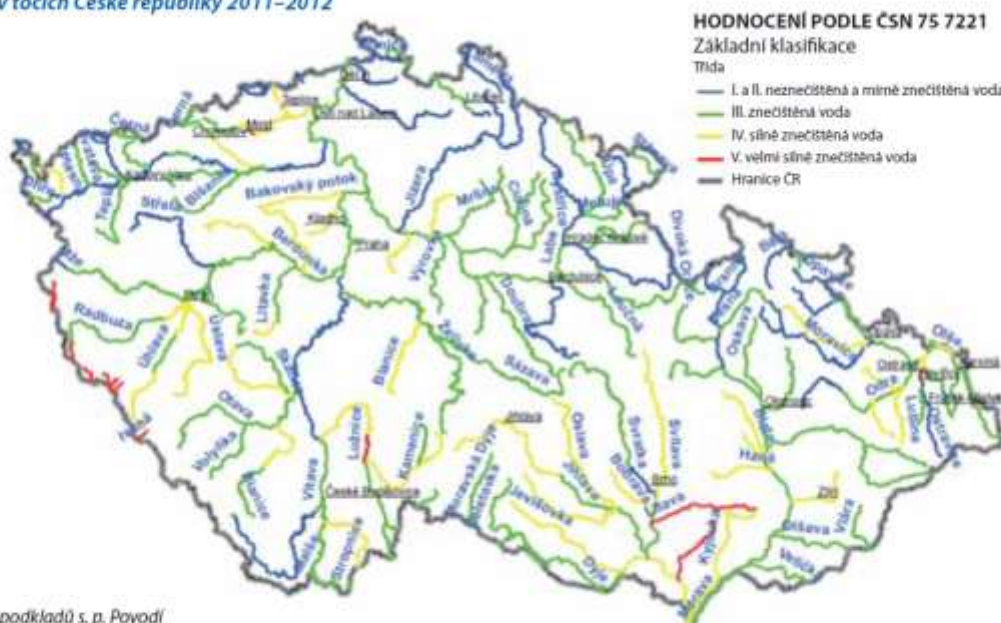
Březná pramení v jesenickém podhůří severně od Červené Vody ve výšce 900 m n. m. Její tok ústí do Moravské Sázavy. Plocha povodí je 130 km². Horní tok až do Štítů protéká otevřeným údolím. V kamenitém korytu se objevují často peřeje.

Rohelnice, protékající obcí Rohle.

Ve Zprávě o stavu vodního hospodářství ČR roku 2012 je znázorněn stav jakosti vody v České republice. Z této zprávy vyplývá, že v regionu Horního Pomoraví je horní tok řeky Moravy a říčka Branná v kategorii I a II. neznečištěná a mírně znečištěná voda, v jižní části území, které odvodňuje Desná a Moravská Sázava, jsou tyto dvě řeky ve třídě III. Tedy znečištěná voda (jedná se o stav povrchové vody, který byl ovlivněn lidskou činností tak, že ukazatele jakosti vody dosahují hodnot, které nemusí vytvořit podmínky pro existenci bohatého, vyváženého a udržitelného ekosystému).

Mapa č.19: Jakost vody v tocích České republiky 2011 - 2012

Jakost vody v tocích České republiky 2011–2012

Pramen: MŽP z podkladů s. p. Povodí

Některé řeky jsou splavné (Morava, Moravská Sázava), vhodné pro vodní turistiku, sjížděné pro začátečníky i pokročilejší vodáky.

V řešeném území se nacházejí vydatné povrchové i podzemní zdroje pitné vody.

Vzhledem k bohatosti území na vodní zdroje je značná část území ORP Šumperk a část území ORP Zábřeh zařazena mezi chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV Jeseníky, Kvartér řeky Moravy, Žamberk-Králíky). Pro takto vymezené území je prioritní podporovat a vytvářet územní opatření, která povedou ke zvýšení retenčních schopností území, s cílem zabezpečit ochranu zdrojů kvalitní pitné a užitkové vody pro stávající i budoucí potřeby kraje.

Na území jsou vymezena záplavová území vodních toků:

- Branná, Desná, Krupá, Moravská Sázava, Nemilka, Morava.

K zachycení přívalových vod navrhuje ZÚR OK vybudování suchých nádrží (poldrů) v lokalitách Červený Potok (Malá Morava) a Staré Město.

Vzhledem k prognózám (Modrá zpráva o stavu vodního hospodářství) je nutno počítat s výskytem extrémních povodní a preventivně se na ně připravovat, vyhodnocovat povodňové riziko pro všechny typy povodní včetně přívalových.

5.6.3 Lesy

Historickým vývojem došlo ke změně druhové skladby ve prospěch smrku, borovice a modřínu, které byly zapříčiněny umělou obnovou. Tím se ale zvýšilo riziko ohrožení kalamitami. Pozměněné podmínky v atmosféře, imise, teplota, sucho, škůdci, houby: to vše oslabuje celý uměle vytvořený ekosystém, který není schopen geneticky svým přirozeným vývojem odolávat většímu zatížení a výkyvům. V lesním hospodářství je nutno se vyhnout návykům a způsobům prostorové a časové úpravy lesa z minulých let a přejít k jemnějším způsobům, především napodobováním přírody při obnově lesa.

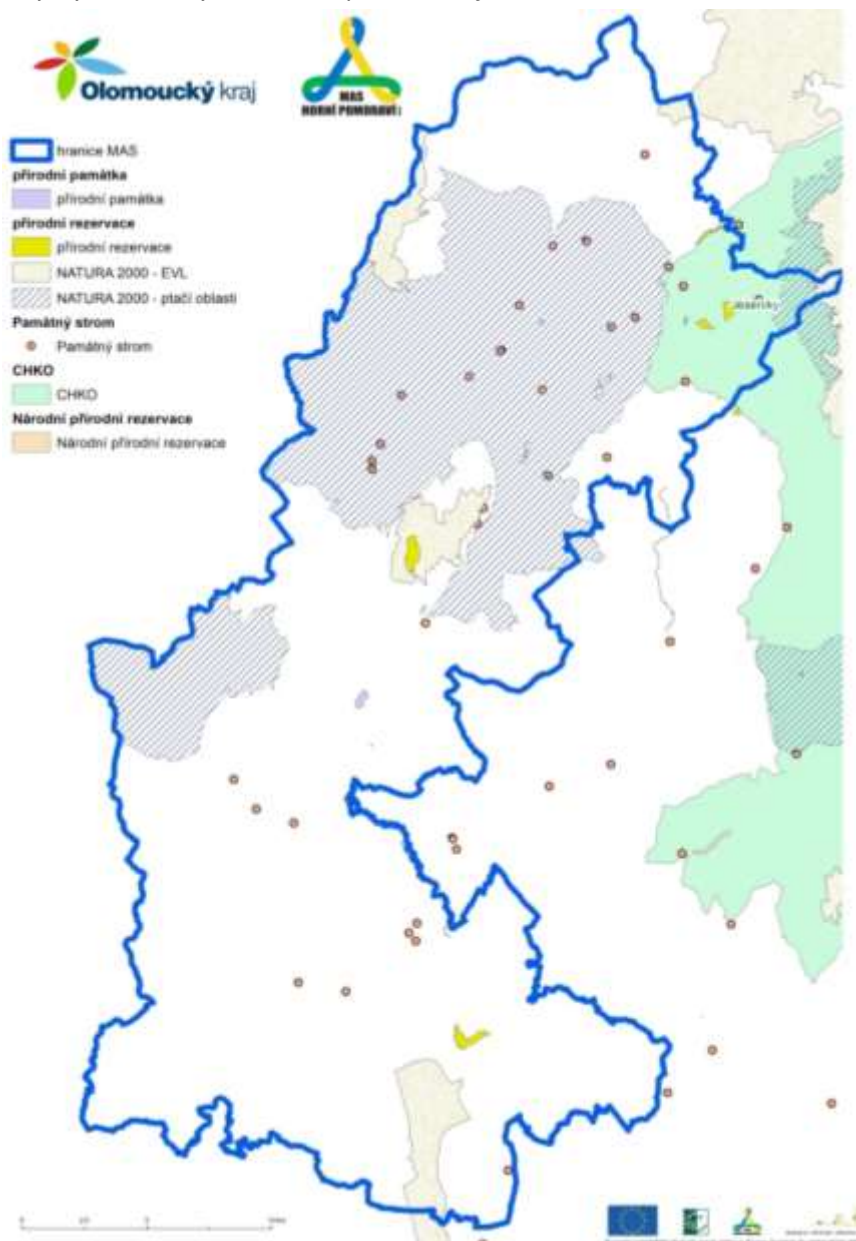
Celková výměra lesních pozemků v řešeném území je téměř 31 tisíc hektarů.

5.6.4 Chráněná území

Chráněná území jsou chráněna pro svou zachovalost z hlediska ochrany přírody, kultury apod., existuje 6 typů chráněných území. V rámci území MAS Horní Pomoraví se nachází 3 z nich, a to přírodní rezervace, přírodní památky a chráněná krajinná oblast. Zasahují zde také území NATURY 2000.

Omezením některých činností v chráněných územích, bychom mohli tato území zařadit spíše do problémových oblastí, ale vzhledem ke skutečnosti, že pro území MAS Horní Pomoraví je cestovní ruch a s ním spojené podnikání důležitým faktorem udržitelného rozvoje regionu, lze tyto jedinečnosti využít k rozvoji regionu a jedná se z našeho pohledu o rozvojový potenciál území.

Mapa č.20: Výskyt chráněných území a prvků v krajině

Zdroj: AOPK, vlastní zpracování

Velkoplošná zvláště chráněná území

CHKO Jeseníky – velkoplošné zvláště chráněné území, chráněná krajina. Rozloha celkem 74.000 ha, rozkládá se na územích kraje Moravskoslezského a Olomouckého. Na území MAS HP zasahuje do katastrů obcí Branná, Jindřichov a Vikantice.

Tabulka č.32: Území soustavy NATURA

Název	Charakteristika	Obec
Ptačí oblast (PO)		
	Odpovídá CHKO Jeseníky, rozlohou je ale menší. Předmětem ochrany je populace jeřábka lesního,	Jindřichov

PO Jeseníky	chřástala polního a jejich biotopy.	
PO Králický Sněžník	předmětem ochrany je populace chřástala polního a jeho biotop.	Písařov, Jakubovice, Malá Morava, Hanušovice, Vikantice, Staré Město, Šléglov, Branná, Kopřivná, Bohdík, Bratrušov, Štítý
Evropsky významná lokalita		
EVL Branná - hrad	lokalita vrápence malého	Branná
EVL Hadce a bučiny u Raškova	extenzivní sečené louky nížin až podhůří, chasmofytická vegetace silikátových skalnatých svahů, bučiny asociace Luzulo-Fagetum a Asperulo-Fagetum, lokalita sleziníku nepravého.	Bohdík, Hanušovice a Ruda nad Moravou
EVL Hanušovice – kostel	lokalita netopýra velkého	Hanušovice
EVL Horní Morava	lokalita mihule potoční.	Chromeč, Postřelmov
EVL Chrastický hadec	lokalita sleziníku nepravého	Staré Město
EVL Keprník	aktivní vrchoviště, acidofilní smrčiny, alpská a boreální vřesoviště, silikátové alpské a boreální trávníky, lokalita střevlíka hrboletého.	Jindřichov
EVL Králický Sněžník	aktivní vrchoviště, rašelinný les, alpská boreální vřesoviště, jeskyně nepřístupné veřejnosti, silikátové alpské a boreální trávníky, silikátové sutě horského až niválního stupně.	Malá Morava, Staré Město
EVL Litovelské Pomoraví	Smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy; bezkolencové louky na vápnatých, rašelinných nebo hlinito-jílovitých půdách; extenzivní sečené louky nížin až podhůří; jeskyně nepřístupné veřejnosti; dubohabřiny asociace Galio-Carpinetum; smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy; smíšené lužní lesy s dubem letním, jilmem vazem, jilmem habrolistým, jasanem ztepilým nebo jasanem úzkolistým podél velkých řek atlantské a středoevropské provincie; lokalita bobra evropského, čolka velkého, kuňky ohnivé, modráska bahenního, netopýra černého, ohniváčka černočárného, svinutce tenkého, vydry říční	Bohuslavice, Hrabová, Leština, Lukavice, Rájec, Zvole
EVL Pod Rudným vrchem	lokalita střevíčníku pantoflíčku	Jindřichov
EVL Pod Trlinou	Extenzivní sečené louky nížin až podhůří	Leština, Lesnice
EVL Poláchovy stráně	lokalita střevíčníku pantoflíčku	Hanušovice

EVL Ruda nad Moravou	lokalita netopýra černého a netopýra velkého.	Ruda nad Moravou
EVL Rychlebské hory - Sokolský hřbet	lesy svazu Tilio-Acerion na svazích, sutích a v roklicích, smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy, aktivní vrchoviště, jeskyně nepřístupné veřejnosti, lokalita netopýra velkého a vrápence malého.	Staré Město
EVL Štola Mařka	lokalita netopýra černého a netopýra velkého.	Bohdíkov
EVL Výří skály	lokalita střevíčníku pantoflíčku	Hanušovice
EVL Žďár	lokalita sleziníku nepravého	Ruda nad Moravou

Zdroj: AOPK ČR, vlastní zpracování

Maloplošná zvláště chráněná území

V řešeném území se nachází téměř všechny kategorie maloplošných zvláště chráněných území - národní přírodní rezervace (NPR), přírodní rezervace (PR) a přírodní památky (PP).

Tabulka č.33: Maloplošná zvláště chráněná území

NPR Králický Sněžník	centrální a vrcholová část masivu s přirozenými porosty, vysokohorské hole a rašeliniště.	Malá Morava, Staré Město
NPR Šerák-Keprník	vrcholová partie Jeseníků - smilkové hole, pralesovité horské smrčiny a horské bučiny. Rozloha celkem 800,1 ha, 81 ha v ORP Šumperk	Jindřichov
PR Františkov	přestárlý bukový porost	Jindřichov
PR Na hadci	hadcové území s reliktním borem a typickými společenstvy	Bohdíkov
PR Níva Branné	ochrana zachovalé dynamiky korkotvorných procesů toku, zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů vázané na tento typ nivního stanoviště	Branná
PR Pod Slunečnou strání	přirozená bučina, hnízdiště holuba doupňáka a čápa černého	Jindřichov
PR Pod Trlinou	Ochrana přírodě blízkých lesních společenstev a fragmentu zachovalé kulturní krajiny luk, pastvin a mezí s výskytem řady chráněných druhů živočichů a rostlin	Lesnice, Leština
PP Chrastický hadec	hadcový skalní výchoz s významnou květenou	Staré Město
PP Pasák	mohutné skalisko budované kalcitickými paraamfibolity	Branná
PP Pod Rudným vrchem	lokalita střevíčníku pantoflíčku	Jindřichov
PP Poláchovy stráně	Výří skály lokalita střevíčníku pantoflíčku	Hanušovice
PP Štola Mařka	lokalita netopýra černého a netopýra velkého	Bohdíkov

PP Žďár	lokalita sleziníku nepravého	Ruda nad Moravou
---------	------------------------------	------------------

Zdroj: AOPK ČR, vlastní zpracování

Památné stromy

AOPK Evidované památné stromy Zábřežsko - 10 stromů:

Zábřeh – dub, kaštanovník, Opravilova lípa (Václavov)

Horní Studénky – dub za Minářovým, lípa u kapličky Sv. Linharta

Zborov – Kubičkova lípa

Postřelmov - lípa u kaple sv. Prokopa, lípa u kostela, topol v kopci

Dubicko – Vachutkův dub

AOPK Evidované památné stromy ORP Šumperk - 30 stromů:

Branná - alej u hřbitova, lípa v Předním Alojsově

Jindřichov – Habartická lípa, lípa v Labi, lípa v Nových Losinách, lípa v Pustých Žibřidovicích, Smrk na Josefově (Nové Losiny)

Malá Morava – lípa u kostela (Podlesí), lípa u polesí u Mizerů (Vojtíškov), lípa u zboru (Křivá voda), lípa v Podlesí, lípy v Křivé Vodě, lípy ve Vysokém Potoce,

Staré Město – Lípa u Kuběnků, Lípy u křížku v Hajmrlově, lípa u Olšanky a lípa u staré školy (Velké Vrbno), Nevoralova lípa (Chrastice),

Hanušovice – lípa v Potůčnicku, lípa ve statku a lípy na Cibulce (Vysoké Žibřidovice), lípa ve Žlebu, Štefkova lípa ve Vysokých Žibřidovicích

Šléglov – lípy u kapličky, lípy v Kronfelzově,

Vikantice – Slimáčkova lípa, Valíčková lípa

Bohdíkov – Fetkova lípa

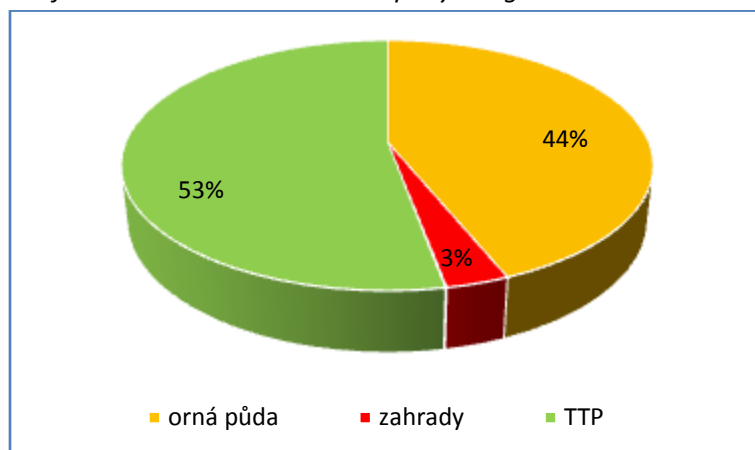
Olšany – lípa u Balcárků (Klášterec)

Bratrušov – Pollnerova hrušeň

5.6.5 Zemědělská krajina

Území všech obcí regionu MAS Horní Pomoraví má celkovou výměru půdy 67.196 hektarů.

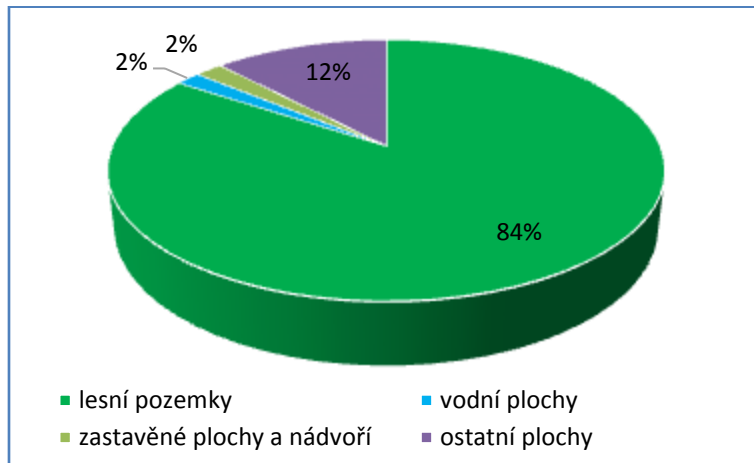
Graf č.46: Struktura zemědělské půdy v regionu

Zdroj: ČSÚ, MZe, vlastní zpracování

Z této výměry činí zemědělsky obhospodařovaná půda 46 %, nezemědělská půda pak zhruba 54%. Téměř 46% veškeré výměry regionu je tvořeno lesními pozemky. Strukturu rozdělení zemědělské a nezemědělské půdy v regionu uvádějí grafy.

Graf č.47: Struktura nezemědělské půdy v regionu

Zdroj: ČSÚ, MZe, vlastní zpracování

Shrnutí kapitol životní prostředí

Základním problémem ochrany přírody a krajiny zůstává pokles biodiverzity na úrovni druhů, ekosystémů a genů a snížená ekologická stabilita krajiny. Nedoceněn je význam naší krajiny, jako součásti kulturního dědictví a prostoru pro kvalitní život člověka.

Působení lidských aktivit se významně promítlo do rozšíření a početnosti planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů, ale i do stavu celých biotopů a ekosystémů.

Ohrožením zemědělské krajiny je i spontánní šíření invazních druhů rostlin a záměrné rozšiřování nepůvodních druhů rostlin a živočichů. Ty zcela mění původní rostlinná společenstva a expandují na úkor původních druhů.

Změny, kterými prošlo české zemědělství během 50. až 80. let dvacátého století, zejména kolektivizace a intenzifikace v souvislosti s přeměnou tradičního zemědělství na průmyslovou velkovýrobu, zásadním způsobem ovlivnily i vzhled, charakter a ekologickou stabilitu krajiny. Došlo ke scelování pozemků do velkých lánů, které často nerespektovalo reliéf terénu a vedlo také ke značným ztrátám rozptýlené zeleně ve volné krajině. Ubylo mezí, remízků a liniových porostů podél cest a vlhkých nivních luk, které měli významný protierozní a pro zachování stability krajiny a ekosystémů. Došlo tak k významnému narušení ekologické rovnováhy v krajině a následně k působení mnoha nepříznivých jevů, které mají dodnes negativní dopad na přírodu i na zemědělské hospodaření. Rozptýlená zeleň se společně s tvarem reliéfu významně podílí na tvorbě typického krajinného rázu každé oblasti. Tvoří nedílnou součást naší venkovské krajiny, opticky ji rozděluje do menších celků a utváří tak její charakteristický malebný vzhled. Tento cenný krajinný prvek poskytuje útočiště mnoha druhům živočichů ale i rostlin, které by jinde v zemědělské krajině již nenašli svůj životní prostor. Nabízí také potravní zdroje zejména pro opylovače, ptáky (podpora biologické ochrany před škůdci) a drobné savce.

Nevhodný způsob hospodaření a znečišťování životního prostředí se odrazily i na stavu lesů. Důsledkem jsou dnešní stejnověké monokulturní porosty s výrazně sníženou odolností proti biotickým i abiotickým vlivům a nevyváženým funkčním potenciálem.

Nadměrná intenzifikace zemědělství spolu s nevhodnými vodohospodářskými zásahy způsobila také rozkolísanost odtokových poměrů, eutrofizaci povrchových vod, znečištění a pokles hladiny podzemních vod a snížení retenční schopnosti krajiny – to je doprovázeno častějším výskytem extrémních such a povodňových událostí.

Stejně důležité jako ochrana a péče o přírodní prvky ve volné krajině je i problematika životního prostředí urbánních a suburbánních prostorů zejména z hlediska uchování biodiverzity, ekologické stability, zmenšování ekologické stopy sídel a snižování míry „sterility“ (míra umělých prvků, povrchů a prostor) urbanizovaného prostředí.

Problémy v území:

Zhoršování ekologické stability krajiny a pokles biodiverzity na úrovni druhů a ekosystémů. Nedostatečné protipovodňové a proti erozivní opatření v krajině. Vysoká prašnost a přehřívání urbanizovaných prostor. Přes relativně dobrý stav ovzduší (ve srovnání s jinými regiony Olomouckého kraje) je situace významně zhoršována nevhodným užíváním místních topenišť s vysokou koncentrací škodlivých spalin (pálení odpadků, vlhkého a nekvalitního dřeva či uhlí).

5.6.6 SWOT analýza kapitoly 5.6 Životní prostředí

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - kvalitní (čisté a klidné) životní prostředí, zachovalá příroda i krajina - bohaté přírodní zdroje, přírodní zajímavosti, atraktivita - kvalitní zdroje pitné vody - krajina málo dotčená civilizací - vodáctví v regionu - zimní vyžití, fungující zimní střediska - existence lyžařských areálů, běžeckých stop - agroturistika 	<ul style="list-style-type: none"> - znečišťování ŽP – odpadky, chybějící kanalizace, domácí spalování odpadků - ohrožení a degradace zemědělské půdy - znečišťování ovzduší nevhodným topením - nedostatečná protipovodňová ochrana obcí - malá podpora zemědělců, nejistota v podpoře státu, závislost - nepřipravenost území na sucho či přívalemé deště -
Potenciál - příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> - čisté a klidné životní prostředí - rekultivace starých a černých skládek - environmentální osvěta / výchova obyvatel regionu - rozvoj cestovního ruchu / turistiky / zvyšování 	<ul style="list-style-type: none"> - kontaminace území - likvidace lesů - z kontextu vytržené obnovitelné zdroje - nedostatek místních surovin

atraktivita území	- plánovaná výstavba přehrady na Hanušovicku
-------------------	--

5.7 Komunitní život v obcích

Aktivní občanský život není abstraktní záležitost, ale vyrůstá z mnoha osobních a naprosto konkrétních vazeb, které člověk má k lidem ve svém okolí. Mít pro sebe zformulovaný příběh místa, regionu nebo země, kde žijeme, a znát svou roli v tomto příběhu je stejná občanská „povinnost“ jako chodit k volbám. Hlavní roli tak hraje občanská kultura a sociální kapitál.

Vzhledem k tomu, že území Horního Pomoraví se rozkládá na dvě části soustředěné kolem dvou sídelních center, také analýza organizací občanské společnosti se dělí na tyto části – na Hanušovicko a Zábřežsko. Při tvorbě strategie se při tomto členění zohlední potřeby obou oblastí, které mají odlišná historická i socio-ekonomická východiska. Přes tyto odlišnosti řeší obě části i styčné problémy. Plán rozvoje komunitního života by při svém naplnění měl rozvinout spolupráci mezi jednotlivými spolky a neziskovými organizacemi v jednotlivých obcích, mezi obcemi a měl by napomoci lepší komunikaci a spolupráci i s veřejnou správou a podnikateli. Vytváření sítí mezi sektory i mezi jednotlivými organizacemi stimuluje sociální kapitál¹⁶, díky kterému se rozvíjí celý region.

Komunitní život lze chápat v několika rovinách. V daném území, v tomto případě Horní Pomoraví se obecně komunitou rozumí obyvatelstvo žijící ve vymezeném území, které má společné politické, ekonomické, sociální zájmy. Jde o skupinu, kterou spojuje kulturní dědictví, dobrovolné asociace i veřejné instituce, prostřednictvím kterých obyvatelé (aktéři) vykonávají určité funkce. V rámci strategie jde tedy o angažovanost občanů v nejrůznějších společenských, politických oblastech, a to na místní úrovni. Ještě jednodušeji lze chápat život jako schopnost obyvatel se podílet na svém vlastním rozvoji. Proto je velmi důležité, aby občané věděli, kam region směřuje, jak se může rozvíjet a že se na jeho rozvoji může podílet každý.

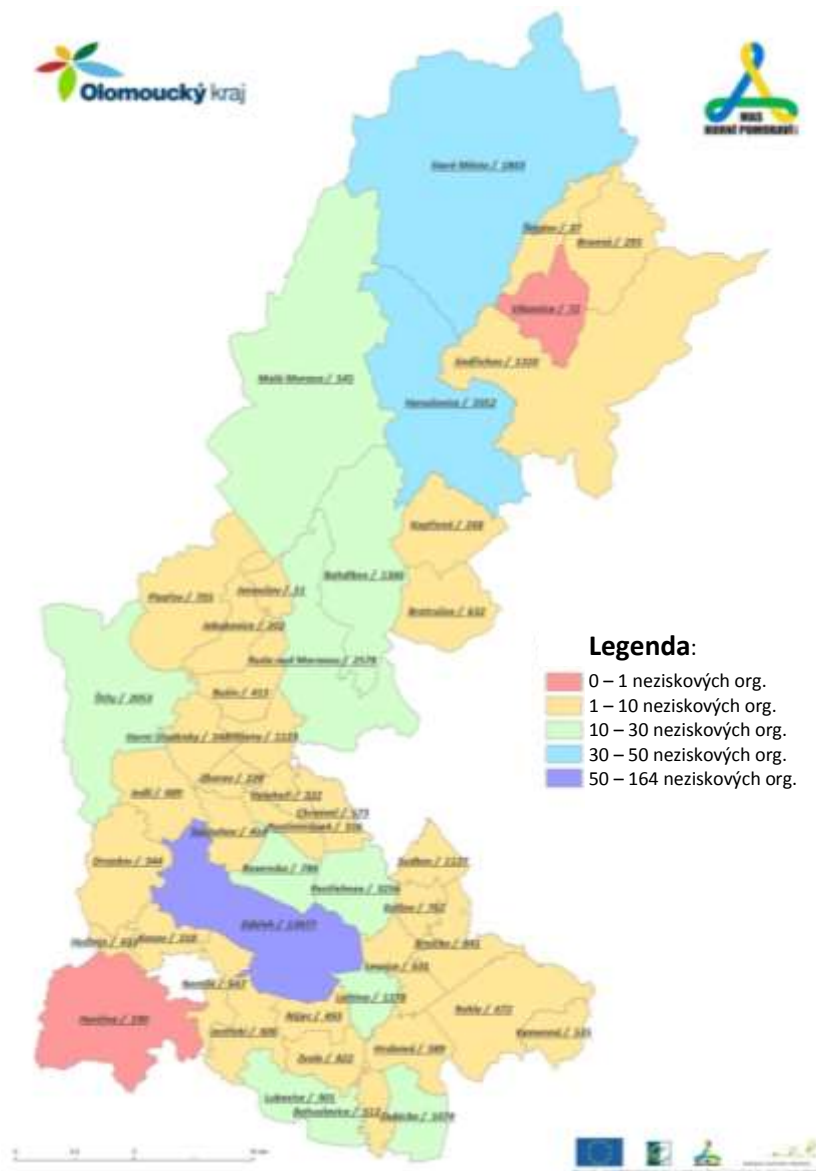
Pokud budeme vycházet z předpokladu, že na rozvoji komunitního života se nejvíce podílejí organizace občanského sektoru, je nutné zmapovat jejich aktivity na celém území.

Organizace občanského sektoru lze rozdělit podle jejich rolí a funkcí na:

- A. Poskytování služeb
 - Sociální
 - Vzdělávací
 - Kulturní služby
- B. Advokační role
 - Prosazování/ hájení zájmů
 - Hlídací pes veřejných zájmů
- C. Sdílení zájmů a dobrovolné služby společnosti
 - Sport, rekreace
 - Myslivost, dobrovolní hasiči
 - Turisté, zahrádkáři, rybáři, apod.

¹⁶ Sociální kapitál zahrnuje vzájemnost, zajišťuje tok informací, vedoucí k vzájemnému prospěchu a důvěře. Sociální kapitál představuje faktor ovlivňující regionální disparity a regionální rozvoj.

Mapa č.21: Počet NNO v roce 2011 k počtu obyvatel obce či města

Zdroj: registr právnických osob, vlastní zpracování, 2011

Organizace občanského sektoru zahrnují občanská sdružení evidovaná do prosince 2013 Ministerstvem vnitra ČR a jejich organizační jednotky, zapsané spolky a spolky u rejstříkových soudů od ledna 2014, obecně prospěšné společnosti, nadace a nadační fondy a církevní právnické osoby. Hraniční organizace nesoucí právní subjektivitu zájmových sdružení právnických osob, příspěvkové organizace nejsou zahrnuty v rámci cíle Rozvinutý komunitní život s ohledem k tomu, že jsou součástí jiných částí strategie.

Tabulka č.34: Oblastí činnosti organizací občanského sektoru v regionu Horní Pomoraví dle ORP

Oblasti činností NNO	Počet NNO (ORP Zábřeh)	Počet NNO (ORP Šumperk)
Kultura	44	4
Sport	35	101
SDH	12	21
Sociální oblast	3	0
Volnočasové aktivity	19	6
Vzdělávání	4	2
Myslivost	48	20
NO při mateřských, základních a středních školách a DDM	11	3
Zájmová činnost/prosazování spol. zájmů	60	23
Ostatní	11	19
Celkem	247	199

Zdroj: registr právnických osob, vlastní zpracování

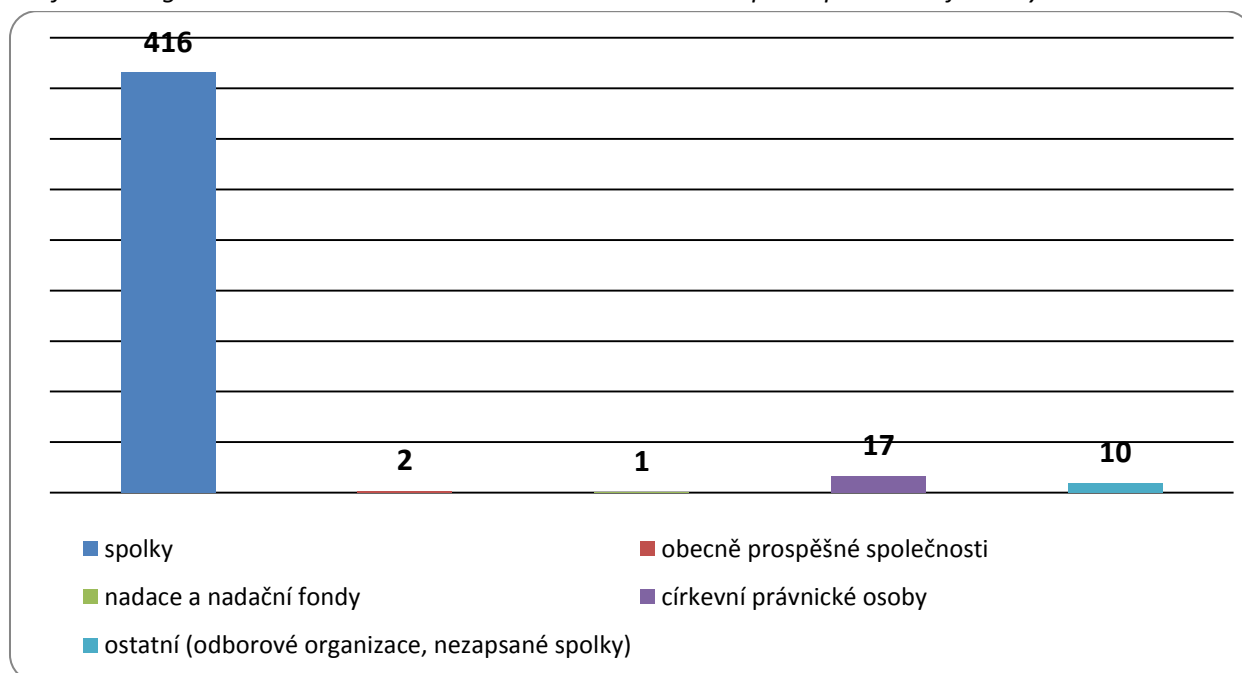
Do skupiny neziskových organizací, které se podílejí na rozvoji komunitního života, patří specifické církevní právnické osoby. Jejich specifičnost spočívá nejen v oblasti duchovní činnosti, ale také ve způsobu financování.

Tabulka č.35: Evidované církevní právnické osoby na území Horního Pomoraví

Církevní právnické osoby	
ORP Zábřeh	16
ORP Šumperk	10
CELKEM	26

Zdroj: registr právnických osob, vlastní zpracování

Graf č.48: Organizace občanského sektoru v Horním Pomoraví podle právní subjektivity

Zdroj: registr právnických osob, vlastní zpracování

Z grafu 1 vyplývá, že nejvíce dobrovolné činnosti se soustřeďuje do spolků (dříve občanských sdružení) a jejich organizačních jednotek. Minimum nadací a nadačních fondů je dáno i sídelní strukturou regionu, tedy neexistencí větších center, kde se soustředí organizace provozující nadační činnost. Spolky se v regionu nejvíce věnují sportovní činnosti, volnočasovým aktivitám dětí a mládeže a myslivosti. Výrazný je také počet sdružení dobrovolných hasičů.

Markantní je rozdíl mezi počtem organizací věnujících se kulturním aktivitám mezi Zábřezskem a Hanušovickem. Při předpokladu, že přenos kultury v širším smyslu - sociálně zakotvené vzorce vnímání a jednání, je determinován kulturou v užším smyslu – vytvářením hodnot, jde o jednu z příležitostí rozvoje regionu a to napříč oblastmi (komunitní život, kulturní dědictví a cestovní ruch, životní prostředí, vzdělávání).

Rozvoj činností spolků v regionu se odvíjí od **zázemí**. Je důležité se mít, kde scházet, vykonávat akce pro své členy i pro veřejnost. Stejně tak je zástupci neziskových organizací kladen důraz na modernizaci inventáře, údržbu a rozvíjení aktivit v rámci existence organizace.

Následující tabulka představuje přehled zázemí v jednotlivých obcích. Jsou zde uvedeny i objekty pro kulturní a sportovní aktivity, protože i v jejich prostorách rozvíjí své činnosti členové spolků. V některých případech jde o okrajové oblasti zájmů, jako jsou příznivci nezávislé tvorby, umění či okrajových sportů. Proto jsou i tyto objekty zahrnuty do tabulky. Důležité je v rámci území podporovat heterogenitu zájmových oblastí, která přispívá k naplnění poptávky menšinových skupin a zvyšuje všeobecnou toleranci mezi obyvateli.

Tabulka č.36: Volnočasová vybavenost obcí

	dětské hřiště	fotbalové hřiště	víceúčelové hřiště	hřiště volejbal/nohejbal	tenisové kurty	tělocvična	cvičební místnost	sokolovna/orlovna	koupaliště	přírodní koupání - rybník, nádrž	bazén	kluziště - přírodní	střelnice	bowling	kuželna	lyžařský areál/vlek	KD	knihovna	kino	přírodní amfiteátr	galerie	muzeum	venkovní areál
Šléglov	x		x													x							
Janoušov	x		x		x	x				x						x	x						
Vikantice																	x						
Hynčina				x			x			x							x						
Jakubovice	x					x				x		x					x	x		x			
Vyšehoří		x				x											x	x					
Zborov		x		x		x				x						x	x	x					x
Kopřivná	x	x															x	x					
Branná			x				x							x		x		x					
Kosov	x	x					x			x								x					
Postřelmůvek	x			x			x	x									x	x					x
Drozdov	x	x					x										x	x					x
Horní Studénky	x		x			x		x				x					x	x					
Svébohov	x	x				x											x	x					
Bušín	x			x			x			x		x					x	x					x
Hoštejn	x	x				x				x		x					x	x				x	
Rájec	x	x	x			x	x			x		x					x	x					x
Obce do 500 obyvatel	70%	47%	29%	24%	6%	47%	41%	12%	0%	47%	0%	29%	0%	6%	0%	24%	82%	76%	0%	6%	0%	6%	30%
Bohuslavice	x	x			x	x						x					x	x					x
Kamenná	x	x				x						x			x		x						

Malá Morava	x	x	x		x	x				x							x	x				x	
Chroměč	x	x		x	x	x	x	x									x	x		x			
Hrabová	x	x	x		x	x		x		x		x					x	x		x	x	x	x
Jestřebí	x	x				x											x	x					
Lesnice		x	x	x	x	x	x					x					x	x					
Bratrušov	x	x				x						x					x	x					x
Brníčko	x	x																x					
Nemile	x	x	x			x						x					x	x			x	x	
Rohle	x	x				x				x		x			x		x	x					
Jedlí	x	x		x	x	x						x					x	x					
Písařov		x	x		x	x		x		x							x	x		x		x	
Košov	x	x				x											x	x		x			x
Rovensko	x	x	x			x	x	x									x	x			x		
Zvole	x	x		x	x	x		x				x					x	x		x		x	x
Lukavice	x	x				x	x	x		x							x	x					
Obce 500 - 1000 obyvatel	88%	100%	35%	24%	47%	94%	24%	35%	0%	29%	0%	53%	0%	0%	12%	0%	94%	94%	%	29%	18%	29%	29%
Dubicko	x	x	x	x	x	x		x		x			x				x	x					
Olšany	x	x	x	x			x					x				x		x	x				
Sudkov	x	x				x						x					x	x					
Leština	x	x	x		x	x						x					x	x					
Jindřichov		x			x	x											x	x		x			
Bohdíkov	x	x	x			x	x	x				x			x		x	x		x			
Staré Město*	x	x	x	x	x	x							x	x		x	x	x	x			x	
Štítý*	x	x	x		x	x						x				x	x	x					
Ruda nad Moravou	x	x	x	x	x	x	x		x			x				x	x	x				x	x
Postřelmov	x	x	x	x	x	x	x	x		x			x				x	x	x	x	x		
Hanušovice*	x	x			x	x	x					x		x			x	x	x		x	x	
Zábřeh*	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x		x	x		x	x	x		x	x	

Obce nad 1000 obyvatel	92%	100%	75%	50%	75%	92%	50%	33%	17%	17%	8%	67%	25%	25%	17%	33%	92%	100%	42%	25%	25%	33%	8%
Obec	dětské hřiště	fotbalové hřiště	víceúčelové hřiště	hřiště volejbal/nohejbal	tenisové kurty	tělocvična	cvičební místnost	sokolovna/orlovna	koupaliště	přírodní koupání - rybník, nádrž	bazén	kluziště - přírodní	střelnice	bowling	kuželna	lyžařský areál/vlek	KD	knihovna	kino	přírodní amfiteátr	galerie	muzeum	venkovní areál
Počet obcí v %	83%	80%	43%	30%	39%	76%	37%	26%	4%	33%	2%	48%	7%	9%	9%	17%	89%	89%	11%	20%	13%	22%	24%

Jiné: lanové centrum, relax centrum, akrobat park, minigolf, sauna, rybářský areál

Vysvětlivky:

obce do 200

obyvatel

obce 500 -1000

obyvatel

obce nad 1000

obyvatel

* statut města

Cílem strategie v oblasti rozvinutého komunitního života je **posílení identity občanů regionu prostřednictvím sebevědomé občanské společnosti**

Shrnutí kapitol komunitní život v obcích

Komunitní život umožňuje občanům regionu aktivně se podílet na rozvoji své obce/ komunity, podílet se na správě věcí veřejných a být aktivním jedincem ve společnosti.

V regionu působí celkem 446 neziskových organizací, které jsou v drtivé většině spolky sdružující občany se společnými zájmy v oblasti – sportu, myslivosti, hasičského sportu, péče o děti nebo další zájmové činnosti.

Obce v regionu poskytují v různé míře zázemí pro činnost spolků, ve všech obcích regionu je alespoň nějaké zázemí (např. kulturní dům).

Problémy v území:

Zásadním problémem v území v oblasti spolkové činnosti je stav a vybavení zázemí pro volnočasové aktivity.

V rovině personální se potýká území s nedostatkem lidí, ochotných věnovat se volnočasové činnosti pro děti a mládež.

Slábne také zájem dětí a mládež o volnočasovou činnost, což může ale také souviset se snižující se atraktivitou – chybí inovativní přístup, moderní vybavení a nadšení pro tento druh činnosti.

Rozvojový potenciál/ inovace:

Potenciálem pro rozvoj komunitního života může být i rozvoj spolupráce obcí a neziskových organizací, organizací věnujících se historii a tradicím a vzdělávacích zařízení.

Využití potenciálu – zkušeností, schopností, vědomostí seniorů – jejich zapojení do komunitního života nejen formou pořádání akcí pro seniory, ale i jejich využití jako lektorů, přednášejících apod.

Hledání a rozvoj tradic, obnova tradičních vazeb a využití potenciálu místa k posilování místní identity občanů regionu – promítnutí tématu do vzdělávání, divadelní a další umělecké tvorby apod.

5.7.1 SWOT analýza kapitoly 5.7 Komunitní život v obcích

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">- existence dobrovolných spolků/ neziskových organizací sdružujících občany za účelem vykonávání některé z volnočasových činností- v některých částech regionu funguje komunitní život, občané jsou zapojeni do dění v obcích, působí zde různé organizace, které vykonávají činnost nejen pro své členy, ale i pro širokou veřejnost- spolky v obcích poskytují širokou škálu sportovního vyžití /nabídku kulturních akcí- v obcích se konají tradiční kulturní akce – např. masopust, pálení čarodějnic,....	<ul style="list-style-type: none">- občané v obcích jsou málo aktivní, nejsou ochotni zapojovat se do dění v obcích- lidé v obcích nespolupracují, jednotlivé sektory nespolupracují- zázemí pro činnost spolků je v drtivé většině nedostatečné např. chybí zařízení pro výchovu a trávení volného času teenagerů, hřiště pro děti a mládež, zcela chybí volnočasová centra pro děti a mládež- v regionu nejsou divadla- nedostatek aktivit pro seniory/ málo aktivit pro děti a mládež- chybí rodové kořeny obyvatel / malý zájem o

	<p>tradice/ neexistující historické vazby v části regionu; chybějící identita – území Sudet</p> <ul style="list-style-type: none"> - nedostatek finančních prostředků na rozvoj a činnost spolků
Potenciál - příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> - rozvoj neziskového sektoru - podpora činnosti spolků, rozvoj kulturních, sportovních aktivit, aktivit pro mládež/ seniory - region je příhraniční oblastí, která byla v minulosti dosídlena, příležitostí pro rozvoj tedy může být různorodost obyvatelstva - zvyšování pocitu sounáležitosti s místem/ zvyšování patriotismu - obnova a vytváření nových tradic, rozvoj tradičních akcí - aktivní zapojování obyvatel do života v obcích - rozvoj kulturního dědictví a tradic v regionu/využití potenciálu mladých lidí nebo naopak seniorů 	<ul style="list-style-type: none"> - zvýšení nezájmu dospívající populace o region a tradice - nezájem obyvatel o dění v obci/regionu - chátrající památky - zánik tradic - zánik sportovních spolků - zánik stávajících zařízení – např. kin z důvodu chátrajících budov či zastaralého vybavení, nedostatku financí obcí na modernizaci

5.8 Vzdělávání a školství

Vytváření podmínek pro rozvoj vzdělávání je jednou z významných povinností obce, kterou jí ukládá školský zákon. Za tím účelem obec buď zřizuje svoji základní školu, nebo se postará o plnění povinné školní docházky v základní škole zřizované jinou obcí nebo svazkem obcí. Problematika předškolního a základního vzdělávání se tak stává problémem, který nelze řešit pouze na území jedné obce. Jde o oblast, které se musí společně věnovat (např. i s ohledem na dojíždění za prací v celém spádovém regionu) jak malé obce tak střední a velká města.

Problematika provozování mateřských a základních škol ze strany obcí a analýza vývoje nákladovosti a udržitelnosti je blíže rozebrána v kapitole občanská vybavenost. Tato kapitola „vzdělávání a školství“ je zaměřena na kvalitu a rozvoj vzdělávání na území MAS. Pro kvalitu života obyvatel dané obce a území je důležitou oblastí také kultura a trávení volného času. Možnosti neformálních volnočasových aktivit a vlastní iniciativy obyvatel související s lokálními tradicemi se projevují spíše na venkově než ve velkých městech. Právě škola jako komunitní centrum zde sehrává velmi významnou roli.

Graf č.49: Počet žáků v mateřských školách

Mateřské a základní školy jsou v téměř 80% obcí, jen nejmenší obce nemají MŠ. Jsou to Branná, Hynčína, Vikantice, Janoušov, Kopřivná, Jakubovice, Vyšehoří, Šléglov, Zborov. Absence mateřské školy na jedné straně motivuje matky zůstat co nejdéle na mateřské dovolené a řešit tak nepříznivou situaci na trhu práce v těchto většinou špatně dopravně dostupných obcích, na druhou stranu pokud matky mají zájem vrátit se co nejdříve do zaměstnání, jsou omezovány nedostupností zařízení, které by pečovalo o jejich děti. V případě dětí starších 4 let (děti předškolního věku) jsou v těchto obcích využívána zařízení pro předškolní péči a výchovu obcí nejbližších/spádově nejlépe dostupných.

Díky tomu dochází k nedostupnosti služeb předškolní výchovy ve spádových obcích, které vyžadují rozšíření kapacity či zajištění alternativních služeb, které umožní bezproblémový návrat do pracovního života.

Tabulka č.37: Počet škol a tříd v regionu

	MŠ	ZŠ jen I. stupeň (1.-5.ročník)	ZŠ jen II. stupeň (6-9.ročník)	ZŠ úplná (1.-9. ročník)	celkem ZŠ	gymnázia	SŠ a praktické školy	SŠ a odborná učiliště	ZUŠ
třídy	79	56	1	149	206	-	-	-	-
školy	39	26	1	11	38	1	2	2	1

Zdroj: interní data odboru školství MěÚ Zábřeh a MěÚ Šumperk

Mapa č.22: Počet žáků v základních školách

Základní školu nemají obce Branná, Hynčina, **Kosov, Malá Morava**, Vikantice, Janoušov, Kopřivná, Jakubovice, **Postřelmůvek**, Vyšehoří, Šléglov, **Drozdov**, Zborov.

Úplné základní školy jsou pouze v největších obcích: Dubicko, Hanušovice, Postřelmov, Rohle, Ruda nad Moravou, Staré Město, Štítý a Zábřeh (kde jsou 3 základní školy).

Základní školy se v posledních letech potýkaly s významným meziročním úbytkem žáků, který bude v nejbližších letech zastaven díky početně silným ročníkům dětí. Každá základní škola či mateřská škola provozuje školní družinu, jejichž celková kapacita je 1496 osob. V poledních letech dochází k růstu poptávky služeb družin. V území MAS Horní Pomoraví nepůsobí žádná registrovaná dětská skupina.

Střední školy se sídlem v regionu jsou pouze ve městě Zábřeh, stejně tak základní umělecká škola má sídlo v Zábřehu. V severní části území MAS

však také působí pobočky základní umělecké školy v Šumperku.

Zřizovatelem všech uvedených škol jsou obce, v regionu nepůsobí žádná soukromá nebo církevní škola.

Tabulka č.38: Počet žáků a dětí ve školách v regionu MAS Horní Pomoraví k 9. 6. 2014

	Mateřská škola	Základní škola – jen první stupeň (1. – 5. ročník)	Základní škola – jen druhý stupeň (6. – 9. ročník)	Základní škola – první i druhý stupeň (1. – 9. ročník)	Základní škola – celkem	Střední škola - obory gymnázií	SŠ - obory středních odborných a praktických škol	SŠ - obory středních odborných učilišť a odb. učilišť	Základní umělecké školy
počet dětí	1 835	716	2371	3 087	3 807	344	473	576	786

Zdroj: interní data odboru školství MěÚ Zábřeh a MěÚ Šumperk

Celkově navštěvuje základní školy v regionu téměř 3,8 tis. žáků, mateřské školy pak 1,8 dětí.

Kapacita ZŠ i MŠ je v regionu dostatečná. Ve školním roce 2012/2013 byla využita kapacita ZŠ na 67 % a kapacita MŠ na 92,6 %. Ve školním roce 2013/2014 dochází, zatím k velmi mírnému, ale očekávanému úbytku dětí v MŠ. Výhledově budou počty dětí v MŠ v regionu stále klesat vzhledem ke stálému nepříznivému demografickému vývoji. Kolem roku 2020, ale situace v MŠ může být opět jiná, protože v roce 2014 dochází v některých obcích v okolí Zábřehu k růstu porodnosti, který bude zřejmě pokračovat. U ZŠ by mělo docházet od školního roku 2014/2015 do roku 2018 k mírnému růstu počtu žáků v ZŠ.

Dle pracovních jednání s řediteli škol je **nedostatečný rozsah služeb** (kapacita či délka) zajišťujících **péči o děti mimo školní vyučování** (družiny, kluby či zájmové kroužky). Díky růstu zaměstnanosti a flexibilitě pracovní doby v posledních letech dochází k růstu zájmu o „hlídání“ od 6 do 17 hod.

Řada obcí mimo Integrovaný dopravní systém Olomouckého kraje zajišťuje (objednává a hradí) **dopravu pro děti do a ze školy**, a to především v místních částech, kde je velmi nedostatečná dopravní dostupnost.

Pedagogičtí pracovníci ve školství jsou stabilizovaní a zvyšuje se kvalifikovanost výuky. Předávání pedagogických zkušeností a příkladů dobré praxe je realizováno prostřednictvím metodických kabinetů a klubů. Vzdělávací semináře a kurzy dle požadavků ZŠ v regionu jsou efektivně využívány pedagogickými pracovníky škol.

Zájmové a umělecké vzdělávání poskytuje ve svých zájmových útvarech SVČ a ZpDVPP Doris Šumperk a v pro zábřežskou část regionu toto činí DDM Krasohled Zábřeh - umělecké vzdělávání v oborech: hudební, taneční, výtvarný a literárně dramatický. Jednotlivci, ale i skupiny se velmi úspěšně prezentují na různých společenských akcích, zúčastňují se soutěží a přehlídek nejen na okresní či republikové úrovni, ale i mezinárodní.

Soukromá Hudební škola YAMAHA (působí v Bohdíkově) plní obdobné cíle jako ZUŠ a poskytuje srovnatelné služby v hudebním oboru.

Volnočasové aktivity nabízí, nestátní neziskové organizace, např. Junák, Sbor dobrovolných hasičů, Pionýr, Česká tábornická unie, Sokol, Tělovýchovná jednota apod.

Školství je v rámci MAS Horní Pomoraví poměrně stabilizované a představuje dobře fungující systém základního a předškolního vzdělávání, na který navazuje poměrně široká nabídka zájmového a uměleckého vzdělávání a volnočasových aktivit. Přesto jsou v kvalitě a rozsahu služeb možnosti dalšího rozvoje a zlepšení. Na základě komunitního projednání strategie byla zástupci obcí a škol definována tato témata a stanoveny specifické problémy území:

- neexistence systematické spolupráce mezi zřizovateli, školami, vzdělávacími zařízeními, neziskovými organizacemi nabízejícími volnočasové aktivity, organizacemi poskytujícími sociální služby a dalšími partnery
- poskytování kvalitních služeb, kvalitního vzdělávání i v předmětech, v nichž je obtížné na venkově zabezpečit odborníka – např. výuka cizích jazyků, školní psycholog, logoped apod.
- zkvalitnění výuky matematických, technických a přírodovědných předmětů, díky zlepšeny technické vybavenosti učeben a inovací výuky
- reakce vzdělávacího systému na měnící se potřeby trhu práce – osobnostní rozvoj, podnikavost, kreativita, kariéra; přizpůsobení doby péče o dítě potřebám zaměstnaných rodičů
- inkluzivní vzdělávání: začleňování dětí ohrožených nějakou formou znevýhodnění do vzdělávání
- propojení formálního školního a neformálního a zájmového vzdělávání

Shrnutí kapitol vzdělávání a školství

Celková kapacita MŠ a ZŠ je v regionu dostatečná, nesoulad nabídky s poptávkou vytváří zvýšený zájem o vzdělávání v institucích umístěných ve spádových obcích. Celkově navštěvuje základní školy v regionu téměř 3,8 tis. žáků, mateřské školy pak 1,8 tis. dětí.

Kvalita výchovy/vzdělávání v menších školách může být ovlivňována „nedostupností“ kvalifikovaných, odborných pracovníků – např. logopedů, školních psychologů, lektorů cizích jazyků apod.

Pedagogičtí pracovníci jsou v regionu poměrně stabilizovaní a postupně se zvyšuje i podíl pedagogů s odpovídajícími kvalifikací, ale v menších či periferních obcích je stále problém zaměstnat pedagoga s odpovídajícími kvalifikací (z důvodu dojížděky, zkráceného úvazku aj.).

V regionu je nabízeno zájmové a umělecké vzdělávání a neziskové organizace nabízí také volnočasové aktivity.

Problémy v území:

Problémem je dosavadní nesoulad potřeb zaměstnaných rodičů, kteří by uvítali péči o dítě v době od 6:00 hod. do 17:00 hod. a současného nastavení fungování školních družin.

Venkovské školy se potýkají s problémem neschopnosti financovat úvazek odborných pracovníků, pak nejsou tyto služby ve školách poskytovány vůbec.

Problémem, který je v území méně či více úspěšně řešen je také doprava dětí do školy, kdy některé obce již přistoupily k řešení nedostatku spojů, financováním školního autobusu z obecního rozpočtu.

Sociální vyloučení dětí ze slabých rodin, problémy ve vzdělávání nějakou formou znevýhodněných dětí již od MŠ.

Dalším definovaným problémem je klesající zájem věnovat se mimoškolní výchově dětí/teenagerů – tzn. být lektorem, vedoucím kroužku volnočasových aktivit apod. a zároveň atraktivňovat nabídku i zaměření volnočasových aktivit pro děti a mládež jako prevenci před sociálně-patologickými jevy.

Rozvojový potenciál/ inovace:

Zásadní pro rozvoj a inovativní přístup bude prohloubení spolupráce mezi zřizovateli, školami, vzdělávacími zařízeními, organizacemi poskytujícími volnočasové aktivity a organizacemi poskytujícími sociální služby.

Sdílení odborných pracovníků více školami – (meziškolní spolupráce) – např. logoped, psycholog, apod.

Zkvalitnění přípravy dětí a žáků na měnící se podmínky na trhu práce – orientace na polytechnické obory, osobnostní rozvoj apod.

Propojení formálního, neformálního a zájmového vzdělávání

Potenciálem pro rozvoj regionu je také působení komunitních škol, které poskytují nejen širokou nabídku volnočasových aktivit, ale jsou také zázemím pro aktivity dospělých i seniorů, jsou zázemím pro celoživotní vzdělávání i širší zapojení veřejnosti do komunitního dění/obecního života.

5.8.1 SWOT analýza kapitoly 5.8 Vzdělávání a školství

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - kvalita a dostupnost MŠ – péče o předškolní děti - kvalitní síť fungujících málotřídních škol - existence komunitních škol na území MAS - využití tzv. školních autobusů pro dopravu dětí ze vzdálenějších místních částí - nabídka kroužků při základních školách - diferenciací zaměření MŠ, ZŠ – možnost volby: polytechnické, environmentální, sportovní,..... 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatečná kapacita MŠ v některých částech území MAS - chybí zařízení pro děti do 3 let - neexistují alternativní služby péče o děti do 3 let - neexistence nízkoprahového zařízení - málo možností mimoškolního vzdělávání - chybí zařízení pro výchovu a trávení volného času teenagerů - striktně vymezená doba školní péče bez ohledu na potřeby zaměstnaných rodičů - nedostupnost kvalifikovaných/kvalitních pedagogů, odborných pracovníků - nedostatečné/ zastaralé vybavení některých MŠ, ZŠ - nízký zájem o inovace v oblasti výchovy a vzdělávání ze strany obcí, škol i rodičů
Potenciál - příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> - zakládání a rozvoj komunitních škol - zvyšování vzdělanosti - zvyšování kvalifikovanosti pedagogů - celoživotní vzdělávání - širší využití prostor školských zařízení pro zájmové aktivity - rozvoj spolupráce obcí, škol, NNO, sociálních institucí a organizací, podnikatelů - převaha málotřídních škol, proto je důležitá práce s teenagery - vzdělávání reagující na potřeby trhu práce - vzdělávání pedagogů – osobnostní, profesní rozvoj 	<ul style="list-style-type: none"> - snižování prostředků na regionální školství (zánik škol) - ubývání žáků ve školách - rušení škol - pohybově negramotné děti - vzdělávání s prvky exkluze / vzdalování se od integrovaného inkluzivního vzdělávání. Vyčleňování sociálně znevýhodněných žáků - neatraktivnost venkovských škol pro mladé, kvalifikované pedagogy

5.9 Sociální oblast

Z pohledu obcí je zajištění sociální péče jednou z významných aktivit, kterou v rámci výkonu samostatné působnosti plní. Tato oblast je velmi široká, finančně náročná a je neustále kladen důraz na zvyšování kvality těchto služeb. Co se týče financování, veřejné zdroje zcela určitě nebudou přibývat, zatímco počet uživatelů těchto služeb bude, vzhledem k demografickému vývoji, spíše narůstat.

Vývoj společnosti a demografický vývoj vyžadují kvalitativní změnu sociálních služeb a flexibilitu jejich spektra. Takto zásadní a rozsáhlé změny vyžadují dlouhodobá koncepční řešení, která berou v úvahu i širší souvislosti. Z tohoto důvodu tato strategie MAS Horní Pomoraví vychází z cílů a opatření Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji. Vazba na Strategický plán SS v OK je spíše v návrhové části respektive implementační části, která mimo jiné vychází i z cílů a opatření uvedených v akčních plánech Strategického plánu SS v OK. Stavebními kameny „od spodu“ je naopak Komunitní plán sociálních služeb Zábřeh, který je aktualizován během roku 2015, Komunitní plán sociálních služeb na Hanušovickou, který byl vytvořen pracovními skupinami během roku 2014 a ve stejném roce byl vytvořen a schválen Komunitního plánu sociálních služeb města Šumperka na léta 2014-2018. Všechny tyto strategické dokumenty jsou podkladem pro níže definované problémy a následně uvedené cíle či opatření v návrhové části této strategie. Téma sociálních služeb a jejich rozvoj je nezbytné řešit v rámci regionální spolupráce. Společně lze nastavit efektivnější systém nejen z pohledu ekonomického, ale také humánního.

Na území MAS Horní Pomoraví **má své sídlo celkem pouze 11 zařízení** sociálních služeb, ale v regionu je poskytována široká škála těchto služeb zařízeními, které mají své sídlo v Šumperku, což je spádové město pro podstatnou část regionu (ORP Šumperk) a v oblasti sociálních služeb je nutné s tímto počítat.

Nezanedbatelným bonusem spolupráce v regionu může být rozvoj tzv. sociální ekonomiky, jejíž koncept přináší nová a moderní řešení aktuálních témat, kterými jsou například integrace osob sociálně vyloučených, rozvoj místních zdrojů apod. Jeden z předpokladů, z nichž sociální ekonomika vychází, je, že stát není schopen finančně ani organizačně zajistit všechny sociální potřeby občanů. Sociální ekonomika je sociálně odpovědná, podporuje sociální soudržnost, směřuje k boji proti chudobě a sociální exkluzi.

V rámci území MAS Horní Pomoraví tedy **působí celkem 53 zařízení sociálních služeb**. Většina těchto zařízení sociálních služeb má své sídlo či pracoviště ve městě Šumperk či Zábřeh.

Typy zařízení sociálních služeb na území rámcově odpovídají potřebám sociálních skupin - nejvíce zařízení je zaměřeno na poskytování služeb osobám, které žijí v sociálně slabém prostředí a seniorům. Samozřejmě na území MAS je řada obcí, kde poskytované služby nejsou v dostupné v potřebné rozsahu, proto je nebytné vytvoření dostatečného technického i personálního zázemí.

V tabulce níže jsou uvedena i zařízení, která nemají své sídlo na území MAS Horní Pomoraví, ale svou činnost vykonávají i pro toto území. Zařízení sociálních služeb sídlí v naprosté většině ve městě Šumperk a ve městě Zábřeh.

Přehled zařízení sociálních služeb

1. Centrum denních služeb: Charita Zábřeh - Oáza; Společnost pro podporu lidí s mentálním postižením v ČR - pobočka Šumperk

Tabulka č.39: Počet jednotlivých typů zařízení sociálních služeb

Druh zařízení sociálních služeb	počet
Centra denních služeb	2
Denní stacionáře	6
Týdenní stacionáře	1
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	1
Domovy pro seniory	5
Domovy se zvláštním režimem	4
Chráněné bydlení	7
Azylové domy	4
Domy na půl cesty	1
Zařízení pro krizovou pomoc	1
Nízkoprahová denní centra	1
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	3
Noclehárny	1
Terapeutické komunity	
Sociální poradny	8
Sociálně terapeutické dílny	
Centra sociálně rehabilitačních služeb	3
Pracoviště rané péče	1
Intervenční centra	1
Služby následné péče	
Ostatní	3
celkem	53

ČR, Šumperk

12. Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež - Dětský svět Zábřeh; NZDM Nitka Zábřeh; PONTIS Šumperk o.p.s.; 13. Noclehárny - Armáda spásy;

14. Sociální poradny - Charita Zábřeh - občanská poradna, Poradna pro ženy a dívky - občanské sdružení ONŽ, PONTIS Šumperk o.p.s.; SONS ČR; Společně - JEKHEANE, o.s.; SSP Olomouc - Poradna pro rodinu Zábřeh i Šumperk; Svaz neslyšících a nedoslýchavých v ČR;

15. Centra sociálně rehabilitačních služeb - Dětský klíč Šumperk, o.p.s.; Společnost pro podporu lidí s mentálním postižením ČR; TyfloCentrum Olomouc, o.p.s.

16. Pracoviště rané péče - Středisko rané péče SPRP Olomouc

17. Intervenční centra - SSP Olomouc - Poradna pro rodinu Šumperk

2. Denní stacionáře - Charita Zábřeh - Oáza; Charita Zábřeh - Domovinka; Interna Zábřeh s.r.o.; Duha centrum sociálních služeb Vikýřovice, PONTIS Šumperk o.p.s. 2x - VOLBA a MATÝSEK

3. Týdenní stacionáře - Duha centrum sociálních služeb Vikýřovice.

4. Domov pro osoby se zdravotním postižením - Domov Paprsek Olšany

5. Domov pro seniory - Domov důchodců Štítý, Dům pokojného stáří Bohuslavice, Diakonie ČCE - středisko v Sobotíně; Domov důchodců Šumperk p.o.; Domov důchodců Libina

6. Domovy se zvláštním režimem - Domov důchodců Štítý - Jedlí; Diakonie ČCE - středisko v Sobotíně; Domov důchodců Šumperk p.o.; Domov důchodců Libina

7. Chráněné bydlení - Domov penzion Zábřeh, Domov penzion Hněvkov; Domov - penzion pro důchodce Postřelmov; Sociální služby Šumperk 1) Vančurova Šumperk; 2) Lázeňská Bludov; 3) Nové Losiny - Jindřichov; Společnost pro podporu lidí s mentálním postižením v ČR - Šumavská Šumperk

8. Azylové domy - Azylový dům pro muže a ženy Zábřeh, Domov pro matky s dětmi Zábřeh; Armáda spásy, PONTIS Šumperk - Dům pro osamělé rodiče s dětmi - kapacita 14 klientů;

9. Domy na půl cesty - Diakonie ČCE - středisko v Sobotíně

10. Zařízení pro krizovou pomoc - PONTIS Šumperk o.p.s.

11. Nízkoprahová denní centra - Armáda spásy v

18. Ostatní - 1x Kontaktní centrum - PONTIS Šumperk o.p.s.; 2x pobytové zařízení lůžkové péče - Interna Zábřeh s.r.o.; Šumperská nemocnice, a.s.

Tabulka č.40: Počet jednotlivých typů sociálních služeb poskytovaných na území MAS

typ sociální služby	druh sociální služby	počet
	Sociální poradenství	8
Služby sociální péče	Osobní asistentství	3
	Pečovatelská služba	7
	Tísňová péče	
	Průvodcovské a předčitatelské služby	
	Podpora samostatného bydlení	1
	Odlehčovací služby	4
	Centra denních služeb	2
	Denní stacionáře	4
	Týdenní stacionáře	1
	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	1
	Domovy pro seniory	5
	Domovy se zvláštním režimem	4
	Chráněné bydlení	7
	Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče	2
	Služby sociální prevence	Raná péče
Telefonická krizová pomoc		
Tlumočnické služby		
Azylové domy		4
Domy na půl cesty		1
Kontaktní centra		1
Krizová pomoc		1
Intervenční centra		1
Nízkoprahová denní centra		1
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež		3
Noclehárny		1
Služby následné péče		
Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi		3
Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením		4
Sociálně terapeutické dílny		
Terapeutické komunity		
Terénní programy		2
Sociální rehabilitace		3

Při místním šetření bylo zjištěno celkem až 26 typů poskytovaných sociálních služeb, přičemž celkový rozsah nabízených služeb je až 75. Nárůst počtu služeb poskytovaných na území MAS v posledních pěti letech je především v rámci služeb – sociální poradenství; pečovatelská služba; chráněná bydlení. Podstatnou část sociálních služeb poskytují ve svých zařízeních neziskové organizace (51% z celkového výčtu), jedná se o občanská sdružení a obecně prospěšné společnosti. Na území MAS Horní Pomoraví nemá sídlo žádné zařízení zřizované MPSV, sídlí zde však 10 zařízení Olomouckého kraje, 8 církevních zařízení a 8 obecních zařízení, v rámci sociálních služeb zde vykonávají svou činnost pouze 2 podnikatelské subjekty.

5.9.1 Sociální vyloučení

Významným tématem na venkově je chudoba a sociální vyloučení obyvatel. Pro analýzu chudoby a sociálního vyloučení jsou dostupná jen data z let 2010 a 2012, a to v rámci Analytické části Konceptce rozvoje venkova Olomouckého kraje.

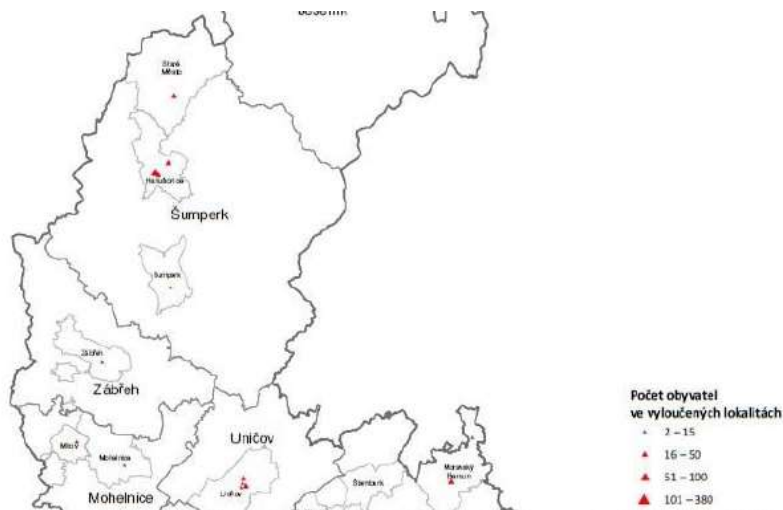
Území MAS Horní Pomoraví obsahuje tzv. sociálně vyloučené lokality (SVL), tzn. místa, ve kterých žijí sociálně slabší jedinci, či celé komunity. Sociálně vyloučeným jedincům je dlouhodobě znesnadňován nebo zamezován přístup ke zdrojům a příležitostem, které jim umožňují zapojení do sociálních, ekonomických a politických aktivit celé společnosti. U sociálně vyloučených jedinců často dochází ke kumulaci znevýhodnění. Jedná se například o:

- nedostatečně vzdělané osoby
- dlouhodobě nebo opakovaně nezaměstnané
- osoby s mentálním či fyzickým handicapem
- osoby trpící nějakým druhem závislosti
- imigranty a příslušníky (etnických, náboženských aj.) menšin
- lidi, kteří se ocitli v těžké životní situaci, z níž si sami nedokáží pomoci.

Mapa č.23: Sociálně vyloučené lokality v MAS Horní Pomoraví

Sociálně vyloučené lokality lze charakterizovat jako:

- prostorově izolované
- sociálně izolované
- ekonomicky izolované
- kulturně odlišné
- symbolicky vyloučené

Zdroj: Olomoucký kraj, Zjišťování potřeb uživatelů a zadavatelů sociálních služeb v Olomouckém kraji

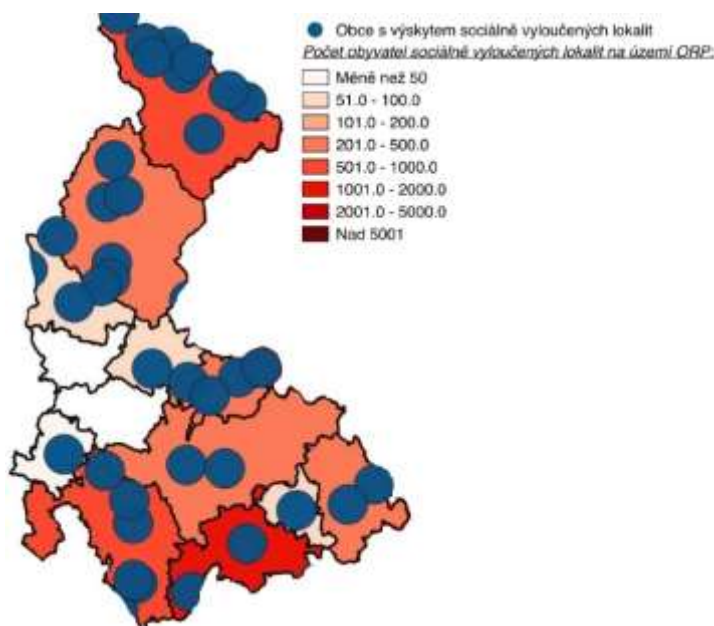
Jedná se především o lokality („špatné adresy“) ve městech Hanušovice, Staré Město a Zábřeh. SVL v těchto městech obvykle nejsou obydleny místními starousedlíky, ale lidmi, kteří přišli využít nabídky ubytování v místních soukromých ubytovnách. Podle dat z dokumentu *Zjišťování potřeb uživatelů a zadavatelů sociálních služeb v Olomouckém kraji z roku 2010* bylo žilo v Hanušovicích 154 osob v SVL, ve Starém Městě 30 osob a v Zábřehu 15 osob (viz mapa výše).

V roce 2014 byl vytvořena na základě požadavku Ministerstva práce a sociálních věcí „Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR“, která identifikovala na území MAS sociálně vyloučené lokality v těchto městech a obcích (viz mapa Olomouckého kraje níže):

- Hanušovice
- Staré Město
- Písařov
- Zábřeh

Jelikož se obchod s chudobou (poskytování ubytování pro sociálně vyloučené osoby v soukromých ubytovnách) byl rychle se rozvíjející business využívající nízké ceny nemovitostí v periferních regionech, tak počet SVL na území MAS Horní Pomoraví se rozrostl, a především se zvýšil počet osob žijících v těchto lokalitách. Obce na Hanušovicku v roce 2014 si proto vytvořili Komunitní plán sociální služeb pro Hanušovicko, který mimo jiných služeb řeší potřebnost nových sociálních služeb souvisejících s řešením sociálního vyloučení. Proběhlo několik jednání se zástupci Agentury pro sociální začleňování (ASZ), ale zatím nedošlo k uzavření formální dohody na spolupráci. Na konci roku 2015 bude otevřeno další kolo příjmu žádosti o partnerství s ASZ a snad bude Hanušovicko či Zábřeh vybrán pro implementaci KPSVL.

Mapa č.23: Mapa Olomouckého kraje z Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR

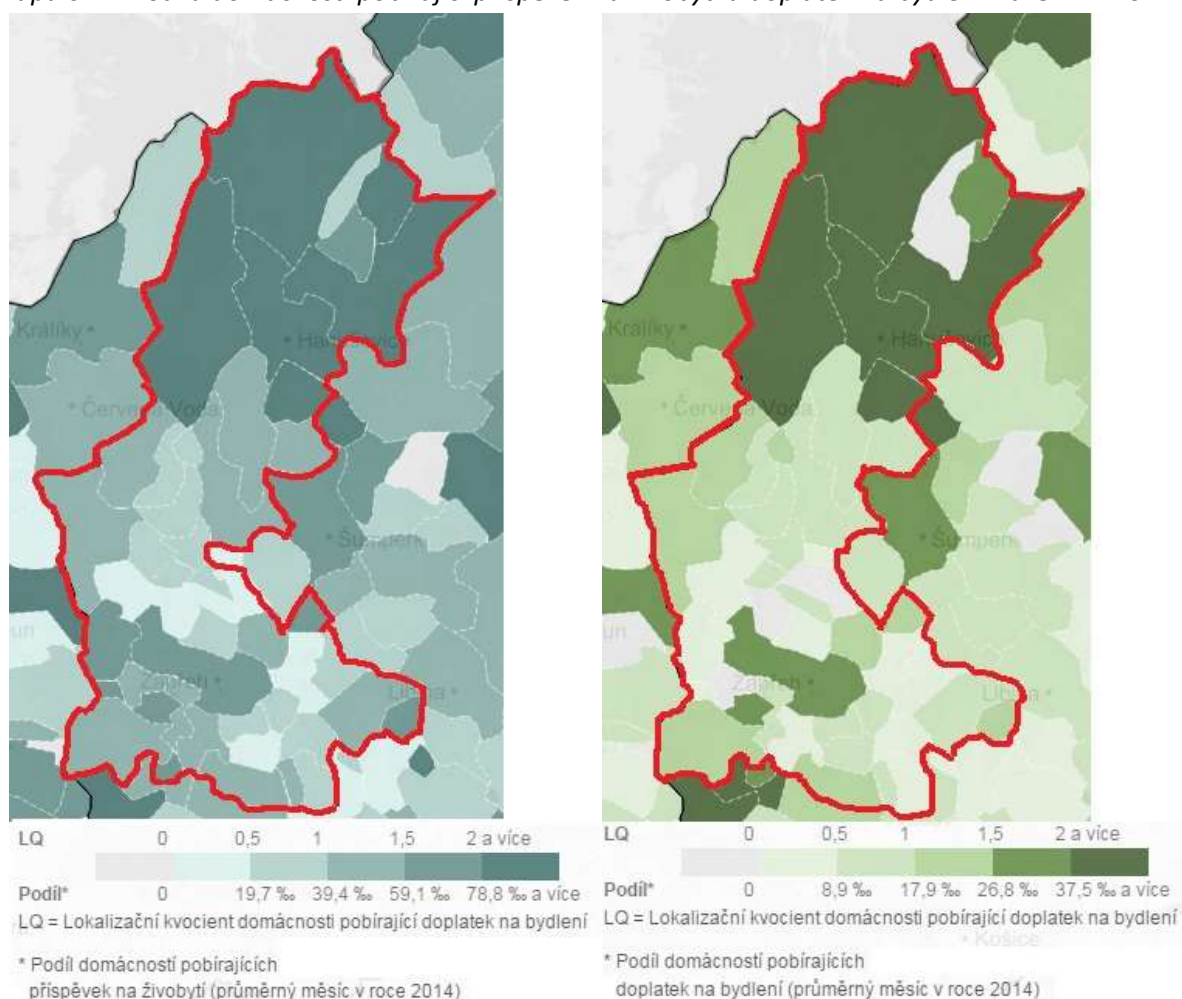
Zdroj: Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR

Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR ve veřejné části nedefinuje přesná místa, ale Plán prevence kriminality města Zábřeh uvádí, že „V Zábřehu neexistují typické sociálně vyloučené lokality. Za ty ale ve městě můžeme považovat zejména komerční ubytovny, jako je ubytovna Jamajka, Perla a Pohoda. V těch se kumulují problémy se sociálním vyloučením spojené a v Zábřehu jsou vnímány jako skutečný problém.“ (str. 10) a stejně tak Plán prevence kriminality města Hanušovice uvádí, že „Jako problematickou můžeme vnímat také ulici Pražská a Za Moravou, na které se nacházejí tři komerční ubytovny. Ze strany obyvatelstva Hanušovic je fenomén komerčních ubytoven vnímán velmi

negativně a zostruje to rozpory mezi stálými obyvateli především rodinných domků na těchto ulicích a migrujících osob.“ (str. 11).

Důležitou okolností existence sociálně vyloučených lokalit je i stav chudoby, který je spojen s minimálními příjmy a využívání záchrané sítě sociálních dávek vyplacených MPSV přes kontaktní pracoviště Úřadu práce ČR. Jelikož přesná data o sociálně vyloučených lokalitách výše uvedená Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR paradoxně neuvádí, tak níže uvádíme data o jednotlivých obcích a podílů domácností pobírající sociální dávku – příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení. Ze získaných dat za rok 2014 vyplývá, že podíl domácností u obou sledovaných dávek je vysoce nad průměrem na Hanušovicku (SO POÚ) a přímo ve městě Zábřeh.

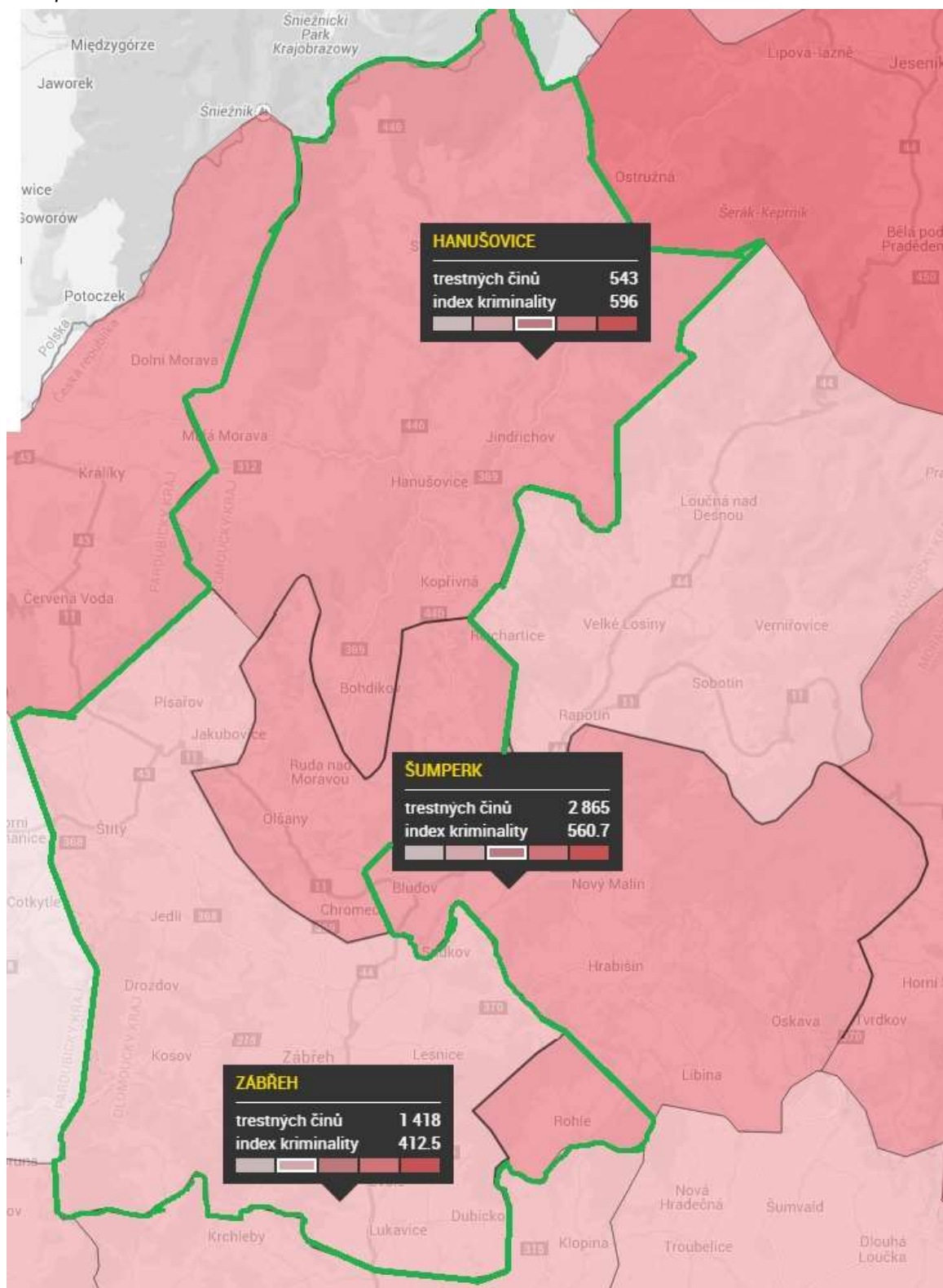
Mapa č.24: Podílu domácností pobírající příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení v území MAS

Zdroj: Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR

Jedním z dalších projevů chudoby a sociálního vyloučení je kriminalita a s tím spojený nárůst pocitu nebezpečí ve obci/komunitě/sousedství sociálně vyloučené lokality. Níže uvedená mapa celkové kriminality obsahuje data za tři oblastní oddělení Policie ČR do kterých území MAS Horní Pomoraví zasahuje, a to OOP Hanušovice (celé), Šumperk (malá část), Zábřeh (celé) viz zeleně označená hranice území MAS. Uvedení nápad trestných činů je za období 2013 až září 2015.

Mapa č.25: Kriminalita v MAS Horní Pomoraví leden 2013 až září 2015

Zdroj: mapakriminality.cz, vlastní zpracování

Proto níže přikládáme tabulku a grafy vývoje určitých druhů kriminality a pachatelů, které mají přímou a nepřímou vazbu k chudobě a sociálnímu vyloučení. Jedná se tak o násilnou trestnou činnost (není zkoumána majetková, hospodářská či mravnostní kriminalita) a pachatele recidivisty, mladistvé a nezletilé.

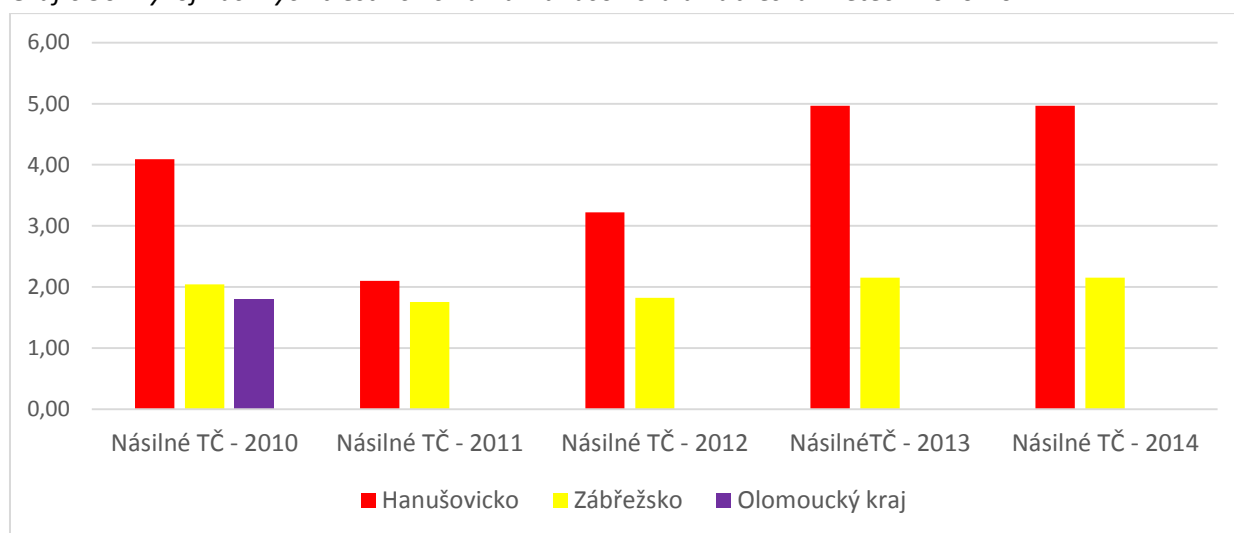
Tabulka č.41: Trestné činy v okrese Šumperk dle OOP v roce 2011

Oblastní obvody Policie ČR	Počet obyvatel OOP	Násilné TČ	Recidivisté	Nezletilí	Mladiství
OOP Hanušovice / III.typ	9 048	19	70	10	6
OOP Mohelnice / III.typ	18 714	39	80	10	6
OOP Šumperk / I.typ	50 561	93	227	31	30
OOP Velké Losiny / III.typ	10 482	26	43	0	5
OOP Zábřeh / II.typ	34 753	61	133	2	10
Olomoucký kraj	638 638	1315	2918	-	359

Zdroj: Policie ČR a Strategie prevence kriminality Olomouckého kraje na období 2013 – 2016

Počet trestných činů významně koreluje s počtem obyvatel oblastních obvodů Policie ČR (velmi obdobné územní členění jako POÚ), proto v následujících grafech je počet trestných činů vztažen k počtu obyvatel POÚ. Z grafu vývoje násilných trestných činů (TČ) vyplývá nadprůměrný podíl na Hanušovicku, kde kromě roku 2011 dosahuje dvojnásobku oproti Zábřežsku. Z dostupných dat z roku 2010 je Zábřežsko mírně nad průměrem Olomouckého kraje.

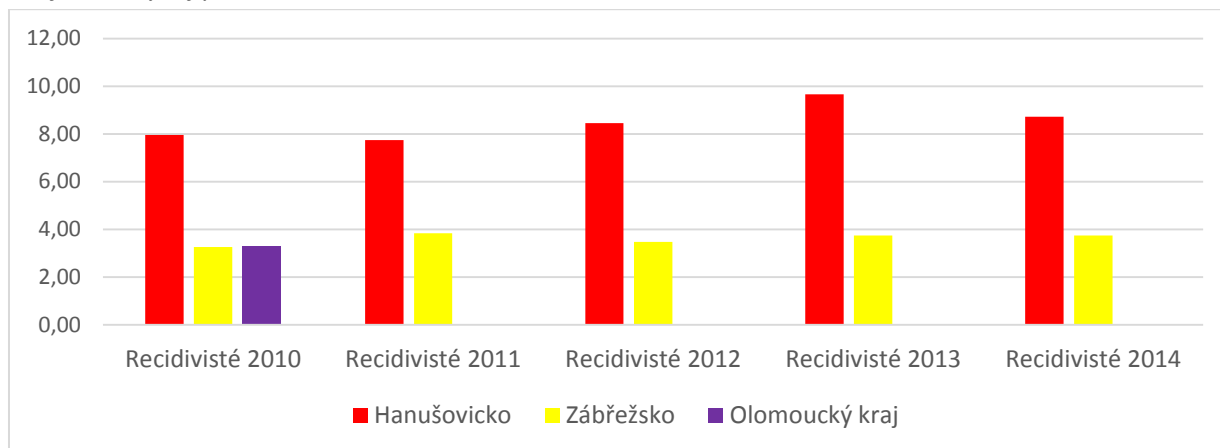
Graf č.50: Vývoj násilných trestných činů na Hanušovicku a Zábřežsku v letech 2010-2014

Zdroj: Policie ČR a Strategie prevence kriminality Olomouckého kraje na období 2013 – 2016

Na Hanušovicku je opět vyšší počet TČ vůči počtu obyvatel než v celém Olomouckém kraji či Zábřežsku a to během celého sledovaného období. Data za Zábřežsko jsou stabilní a mírně nad průměrem Olomouckého kraje, a jsou tvořena data za město Zábřeh s vyšším nápadem TČ a obcemi v okolí města s velmi nízkým nápadem trestných činů a to včetně recidivistů.

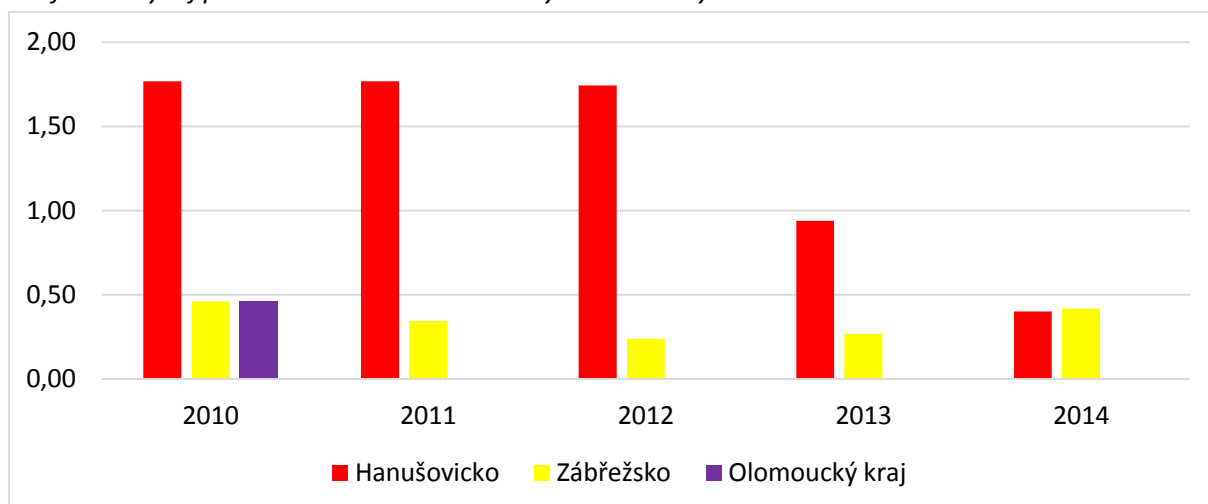
Graf č.51: Vývoj počtu trestných činů recidivistů na Hanušovicku a Zábřežsku v letech 2010-2014

Zdroj: Policie ČR a Strategie prevence kriminality Olomouckého kraje na období 2013 – 2016

Graf Vývoj počtu trestných činů mladistvých a nezletilých na Hanušovicku a Zábřežsku obsahuje jediný pozitivní vývoj počtu trestných činů, a to významný pokles na Hanušovicku od roku 2012, ale na Zábřežsku dochází ve stejném období k nárůstu.

Graf č.52: Vývoj počtu trestných činů mladistvých a nezletilých v letech 2010-2014

Zásadní rizika v rozvoji sociálních služeb byla identifikována v následujících oblastech:

- 1) **Financování služeb** - chybí jasná a stabilní pravidla (legislativní, ekonomická) pro zajištění nejen rozvoje, ale i běžného provozu stávajících služeb
- 2) **Informovanost o poskytovaných sociálních službách** - navzdory kvalitním výstupům z komunitního plánování sociálních služeb ve městě Šumperk je v širším regionu ORP Šumperk nízká informovanost o sociálních službách, jejich rozsahu a formách poskytování, především mezi zástupci obcí
- 3) **Uplatnění cílových skupin na trhu práce** - jedná se o riziko spojené s prohlubováním sociálního vyloučení osob, které díky své sociální situaci mají ztížený přístup na trh práce, což jejich problém ještě zhoršuje

- 4) Využití systému dobrovolnictví - jedná se o zajímavou možnost rozvoje sociálních služeb a zvýšení zainteresovanosti veřejnosti v oblasti sociálních služeb, která však není v regionu dostatečně využívána
- 5) **Preventivní programy** - chybí programy, které by sloužily jako prevence před výskytem sociálně-patologických jevů v regionu. Problém se vztahuje k nedostatečnému využití a v některých částech regionu (Hanušovicko, Staroměstsko) i pokrytí terénními službami.
- 6) **Stárnutí obyvatelstva a nepřipravenost systému sociálních služeb** - jedná se o riziko spojené s demografickým vývojem, kdy bude stále narůstat poptávka po službách spojených s potřebami seniorů.

Shrnutí kapitol sociální oblast

Na území MAS Horní Pomoraví má své sídlo 11 zařízení sociálních služeb, ale fakticky zde působí celkem 53 zařízení, která poskytují až 75 druhů sociálních služeb. Většina zařízení má své sídlo ve městě Šumperk (spádové pro severní část regionu) nebo Zábřeh.

Nejvíce zařízení je zaměřeno na poskytování služeb osobám, které žijí v sociálně slabém prostředí a seniorům.

MAS Horní Pomoraví díky saldu migrace stárne rychleji než je průměr Olomouckého okraje (viz kapitola obyvatelstvo), díky tomu lze očekávat růst poptávky i rozsahu sociálních služeb. (viz 7. kapitola Strategického plánu SS v OK „v souvislosti s tímto trendem poroste potřeba poskytování diverzifikovaných sociálních služeb osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku.“). Důležitou okolností spojenou se spoluúčastí klientů na poskytování sociálních služeb je, že díky vysoké nezaměstnanosti a nízkým mzdám v regionu, lze očekávat i nízké důchody, které nebudou umožňovat adekvátní spoluúčast bez zvyšování rizika chudoby seniorů.

Na území MAS Horní Pomoraví dochází k vzniku a „rozvoji“ sociálně vyloučených lokalit (SVL neboli „špatných adres“), což je především způsobeno obchodními záměry v oblasti poskytování ubytování pro osoby chudé a sociálně slabé. Sociální inkluze osob ze SVL vyžaduje interdisciplinární spolupráci mnoha aktérů z oblasti vzdělávání, bytové politiky, policie a sociálních služeb, pro niž ale nejsou na venkově dostupné personální natož odborné kapacity. Sociální inkluze v rámci sociálních služeb vyžaduje individuální práci s rodinou, poradenství, aktivizační, nízkoprahové služby a řadu jiných služeb, které v dotčených obcích a městech dosud nejsou k dispozici.

Problémy v území: Stárnutí populace a nedostatečná dostupnost sociálních služeb (především v periferních oblastech) a na druhou stranu nedostatečné možnosti a zájem spolupodílet se na financování sociálních služeb ze strany klientů a někdy i obcí.

Sociální exkluze v obcích a městech, které nemají dostatečné kapacity pro zabezpečení nezbytných služeb pro inkluzi sociálně vyloučených osob, a to jak formou sociálních služeb, tak i interdisciplinární spolupráci s ostatními relevantními aktéry (mateřské školy, základní školy, policie, obecní úřad).

Ztížená uplatnitelnost sociálně znevýhodněných na regionálním trhu práce.

Chybějící preventivní programy a terénní služby v některých částech regionu (Hanušovicko, Staroměstsko) a zároveň chybějící zázemí pro činnost organizací, které by mohly tyto služby poskytovat.

Na území MAS dosud není zkušenost s aktivitami prevence kriminality, přestože města usilovala o získání dotací na tyto činnosti. Je zde potenciál k využití těchto nástrojů k uklidnění emocí a strachu mezi obyvateli obcí/komunit s vysokou kriminalitou.

Nedostatečné využívání systému dobrovolnictví – chybějící výchova k dobrovolnictví

Rozvojový potenciál/inovace:

Stárnutí obyvatelstva je významným sociálním a hospodářským problémem, ale v případě dobře nastavené státní sociální politiky a aktivního přístupu a spolupráce neziskových organizací a obcí může znamenat potenciál pro vznik nových pracovních míst v oblasti sociálních a jiných služeb spojených s péčí o nemohoucí seniory.

Vznik nových a posílení stávajících sociálních služeb v regionu může zásadně napomoci zastavení rozmachu sociálního vyloučení v našem regionu. Pro řešení sociální exkluze budou muset být využity i jiné služby a nástroje, jako komunitní práce, asistenti městské policie, domovníci aj.

Aktivity směřující k návratu sociálně vyloučených do běžného života i na trh práce – rekvalifikace, vzdělávání zaměřené na osobnostní rozvoj, dostupné zaměstnávání, sociální podnikání apod.

Dobrovolnictví jako forma rozvoje sociálních služeb.

5.9.2 SWOT analýza kapitoly 5.9 Sociální oblast

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - fungující komunitní plánování sociálních služeb pro POÚ Zábřeh (2015), POÚ Hanušovice (2014), ORP Šumperk (2013) - široké spektrum poskytovaných sociálních služeb - zapojení občanů - nízká kriminalita v některých obcích - kvalita a dostupnost péče o seniory v některých obcích 	<ul style="list-style-type: none"> - stárnutí populace - nedostupnost některých sociálních služeb v periferních částech území (nízká poptávka) - narůstající problém se sociálním vyloučením - nedostatek lidských a finančních kapacit venkovských obcí na efektivní řešení spojených s vznikem sociálně vyloučených lokalit - obava obyvatel vyhledat či říci si o pomoc - málo možností mimoškolního vzdělávání - nedostatek nízkoprahových či komunitních center - nízká kvalifikovanost obyvatel - chybí zařízení pro výchovu a aktivní trávení volného času teenagerů - nízký zájem o dobrovolnickou činnost (+ administrativní bariery dobrovolnictví) - vyšší kriminalita
Potenciál - příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> - zakládání komunitních škol a center 	<ul style="list-style-type: none"> - snižování prostředků na sociální služby

<p>s nízkoprahovými principy činnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozvoj terénních a ambulantních služeb (dle zákona 108/2006 i mimo něj) vedoucích k sociální inkluzi a práci s komunitou - přiblížení sociálních služeb lidem = růst poptávky o odborné služby - celoživotní vzdělávání - využití školských zařízení pro komunitní, inkluzivní a sociální práci - snížení pocitu nebezpečí a strachu pomoci realizaci komunitní práce a prevence kriminality 	<ul style="list-style-type: none"> - nepřipravenost na stárnutí populace - nekoordinovanost místních a nadregionálních aktérů v oblasti sociální inkluze - další prohlubování sociální exkluze a příliv sociálně slabých za levným bydlením - vzdělávání s prvky exkluze / vzdalování se od integrovaného inkluzivního vzdělávání - uskutečnění další masové amnestie
--	--

5.10 Řízení obcí, informovanost, spolupráce

5.10.1 Strategické řízení obcí

5 obcí zpracovalo vlastní obecní strategii **komunitním způsobem** - Bohdíkov, Hrabová, Hanušovice, Rovensko, Hoštejn. U všech uvedených obcí je zjevné úspěšné naplňování cílů, které si ve strategii stanovili její tvůrci. Ve 3 obcích se nachází strategie v rozpracovaném stavu – Bušín, Ruda nad Moravou, Rohle a hledají se prostředky na jejich dokončení.

Ve zbývajících obcích vznikly strategie standardním způsobem bez hlubšího aktivního zapojení obyvatel (komunitního projednání), jejími tvůrci jsou zpravidla přímo starostové, případně zastupitelé obcí, doba platnosti koresponduje s délkou volebního období a text nezachycuje komplexně situaci v obci, ale je koncipován především za účelem harmonizace investičních akcí a čerpání dotací.

Výjimkou jsou město Zábřeh, kde strategie vznikla a aktualizuje se podle pravidel strategického plánování se zapojením odborníků, externích spolupracovníků a za účasti veřejnosti na projednávání, a obec Sudkov, kde strategii odborně zpracovala obyvatelka obce v rámci vysokoškolského studia.

Územní plány

Územní plán představuje základní koncepční dokument zpracováváný pro celé katastrální území obce, který slouží k usměrnění rozvoje obce. Je závazný pro vydání regulačního plánu a pro vydávání územních rozhodnutí. Územní plán člení území a vymezuje v něm plochy, které jsou dány konkrétními podmínkami, požadavky a nároky v daném místě. Plochy se vymezují podle stávajícího nebo požadovaného způsobu využití.

Vymezení ploch podle stávajícího nebo požadovaného způsobu využití obcím umožňuje stanovit podmínky pro činnosti v území, které se budou doplňovat a vzájemně podmiňovat a nebudou vůči sobě v rozporu. Vymezení ploch je důležité také pro členění těchto ploch na pozemky a pro ochranu veřejných zájmů. Plochy dělíme na plochy bydlení, rekreace, občanského vybavení, veřejných prostranství, smíšené obytné, dopravní infrastruktury, technické infrastruktury, výroby a skladování,

smíšené výrobní, vodní a vodohospodářské, zemědělské, lesní, přírodní, smíšené nezastavěného území, těžby nerostů a specifické.

Tabulka č.42: Územní plány obcí

Obce	ÚPD	Poslední aktualizace	Poznámka	Urbanistická studie	Druh
Bohdíkov	x			x	prostranství u KD
Bohuslavice	x	2007			
Branná	x	2011			
Bratrušov	x	2002	připravuje se nový		
Brníčko	x	2012			
Bušín	x	2006			
Drozdov	x	2014	schvaluje se nový		
Dubicko	x	2014	žádost o nový		
Hanušovice	x		připravuje se nový		
Horní Studénky	x	2010			
Hoštejn	x	2014	dokončuje se	x	
Hrabová	x	2014	před schválením	x	střed obce, silnice, zeleň
Hynčina	x	2014	dokončuje se		
Chromeč	x	2010			
Jakubovice	x	2006			
Janoušov	x	2014	připravuje se nový		
Jedlí	x	2005	2015 řešit nový		
Jestřebí	x	2006		x	obytná zástavba
Jindřichov	x	2013			
Kamenná	x	2003			
Kolšov	x	2003		x	
Kopřivná	x		2014 žádost POV		
Kosov	x	2006			
Lesnice	x	2010			
Leština	x	2008			
Lukavice	x			x	areál hřiště, sokolovna
Malá Morava	x	2012			
Nemile	x	2011			
Olšany	x	2010			
Písařov	x				
Postřelmov	x	nový		x	areál bývalého koupaliště
Postřelmůvek	x	2006			
Rájec	x	2002	2014 schvalování nového	x	náves
Rohle	x	2014	nový		
Rovensko	x	2003			
Ruda nad Moravou	x	2014	schvaluje se nový	x	revitalizace centra,

					vybudování tržnice
Staré Město	x	2006		x	náměstí, lesopark, sídl. Budovatelů,
Sudkov	x	2012		x	zeleň, domky za Moravolenem
Svébohov	x	2012		x	veřej. prostor, ZŠ, hřbitov
Šléglov	x				
Štíty	x	2005		x	rekonstrukce náměstí
Vikantice					
Vyšehoří	x	2010		x	rekonstrukce centra, přemostění potoka
Zábřeh	x	2010		x	
Zborov	x	2013	nový ve schval.řízení	x	
Zvole	x		připravuje se nový		

Vysvětlivky: 2014 nový ÚPD
 bez ÚPD

Zdroj: KUOK a vlastní šetření

Obce MAS Horní Pomoraví patří dle Zásad územního rozvoje Olomouckého kraje do rozvojové oblasti nadregionálního významu č. 2, kterou tvoří větev Šumperk-Zábřeh-Mohelnice. Zásady územního rozvoje Olomouckého kraje doplňují vymezení mezinárodních rozvojových os vyplývajících z řešení Politiky územního rozvoje ČR o rozvojovou osu nadregionálního významu OR 2 Mohelnice – Zábřeh – Šumperk – Jeseník – Mikulovice – Polsko, s kterou souvisí nová trasa silnice I/44.

Pozemkové úpravy

Pozemkové úpravy vyžadují úzkou spolupráci řady různorodých aktérů (Pozemkový úřad, obce, zemědělci a jiní majitelé půdy), ale často obce bývá hlavním motorem těchto činností. Pozemkové úpravy jsou důležitým a efektivním nástrojem k zajištění kvalitního hospodaření na půdě, který má za cíl obnovu venkovského prostoru a katastrálního operátu. V současnosti jde hlavně o řízení, organizace a realizace zejména komplexních pozemkových úprav s důrazem na výstavbu a rekonstrukci polních cest, protierozních mezí, poldrů, biokoridorů a jiných krajinných prvků. V Olomouckém kraji bylo v předešlých letech zregistrováno 90 komplexních pozemkových úprav, ale pouze dvě byly dokončeny a devět komplexních úprav bylo zahájeno na území MAS Horní Pomoraví. V roce 2015 je na území MAS 11 katastrálních území připraveno k realizaci komplexních pozemkových úprav.

Počet pozemkových úprav v roce 2012 v Olomouckém kraji

okres	ukončené	zahájené
Jeseník	17	12
Olomouc	7	11
Prostějov	29	15

Přerov	30	13
Šumperk	7	16
Celkem	90	67

Zdroj: Analytická část Konceptce rozvoje venkova OK, Státní pozemkový úřad

5.10.2 Sdružování, spolupráce a partnerské svazky

V rámci území MAS Horní Pomoraví se obce sdružují ve dvou 2 mikroregionech (oficiálně svazcích obcí). Ve střední části území (část ORP Šumperk) je to Svazek obcí Regionu Ruda (RR) s 5 členy – Bohdíkov, Bušín, Janoušov, Olšany, Ruda nad Moravou, a jižní část území sdružuje Svazek obcí mikroregionu Zábřežsko (MiZ) s 30 členy. 11 obcí není zapojeno v žádném mikroregionu. Jedná se zejména o obce v severní části území, tedy SO POÚ Hanušovice (Branná, Hanušovice, Jindřichov, Kopřivná, Malá Morava, Staré Město, Šléglov, Vikantice) a obce nacházející se na okraji území - Bratrušov, Písařov, Jakubovice.

Nutno podotknout, že zmíněné mikroregiony nemají stálé zaměstnance, kteří by zajišťovali vyhledávání dotací a realizaci společných projektů, ale pouze využívají personálních kapacit městského úřadu Zábřeh a obecního úřadu Rudy nad Moravou, které pomáhají realizovat případné projekty financované z rozpočtu Olomouckého kraje či Ministerstva pro místní rozvoj. Mikroregiony tak nepomáhají malým obcím s administrací či dotačním managementem, ale je zde potenciál pro další rozvoj meziobecní spolupráce a v této oblasti, protože ve 30 % obcí MAS Horní Pomoraví zastávají post starostové neuvolnění, kteří musí skloubit vlastní profesí se stále se zvyšujícími nároky na jejich působení ve veřejné správě (volené funkci), a pro které je dotační management, administrace veřejných zakázek, byrokracie velkou zátěží a aktivní účast na informačních setkáních velmi obtížná.

Obce se rovněž sdružují účelově do dobrovolných svazků obcí s cílem společného řešení problémů technické infrastruktury na lokální úrovni – Sdružení obcí povodí Loučka a Sdružení obcí vodovodu Pomoraví.

V porovnání s aktivním zapojením aktérů na lokální úrovni je působení zástupců obcí v organizacích s celorepublikovou působností – Svaz měst a obcí (SMO), Sdružení místních samospráv (SMS) a Spolku pro obnovu venkova (SPOV) spíše formální. Pravidelně se zapojují obce do soutěže Vesnice roku.

Tabulka č.43: Sdružování, spolupráce a partnerské svazky

Obce	Zahraniční partner	Mikroregion	SMO	SMS	SPOV	Jiné členství
Bohdíkov	SK	RR		x		
Bohuslavice		MiZ	x			vodovod Pomoraví, sdružení obcí střední Moravy
Branná						
Bratrušov						
Brníčko	SK	MiZ				povodí Loučka
Bušín		RR				
Drozdov		MiZ	x			
Dubicko		MiZ				vodovod Pomoraví
Hanušovice	SK				x	

Horní Studénky		MiZ				
Hoštejn		MiZ				
Hrabová		MiZ	x			vodovod Pomoraví
Hynčina		MiZ	x			
Chromeč		MiZ	x			
Jakubovice						
Janoušov		RR	x			
Jedlí		MiZ				
Jestřebí		MiZ				
Jindřichov	SK		x			
Kamenná	PL	MiZ	x	x		
Kolšov		MiZ				
Kopřivná			x	x	x	Sdružení obcí střední Moravy
Kosov		MiZ				
Lesnice		MiZ				povodí Loučka
Leština		MiZ				povodí Loučka
Lukavice		MiZ	x			vodovod Pomoraví, Sdružení obcí střední Moravy
Malá Morava			x	x		
Nemile		MiZ	x			
Olšany	SK	RR				
Písařov				x		
Postřelmov	FR, GB, SK	MiZ	x	x		
Postřelmůvek		MiZ				
Rájec		MiZ	x			
Rohle		MiZ				
Rovensko	hledá	MiZ	x			
Ruda nad Moravou	SK	RR	x	x	x	
Staré Město	PL		x			Euroregion Glacensis
Sudkov	SK, PL	MiZ	x			Sdružení obcí střední Moravy
Svébohov		MiZ				
Šléglov						
Štítý	PL, I	MiZ	x			
Vikantice						
Vyšehoří		MiZ				
Zábřeh	SK	MiZ	x			
Zborov		MiZ				
Zvole		MiZ	x			vodovod Pomoraví

Mezinárodní spolupráce obcí

Ze 46 obcí má pouze 12 zahraničního partnera, 2 obce mají partnery 2, město Štítý 3. V 75% se jedná o partnerskou obec ze Slovenska, 4 obce mají partnera v Polsku, po 1 v Itálii, Francii a Velké Británii. Celá oblast Horního Pomoraví spadá do působnosti Euroregionu Glacensis, ovšem v porovnání

s ostatními oblastmi je tou, která nejméně využívá grantové schéma česko-polské přeshraniční spolupráce. Pouze obce Sudkov (1), Jindřichov (1) a zejména Staré Město (6) úspěšně realizovalo se svým partnerem v uplynulém období projekty podporující spolupráci sousedních regionů. Z dotazníkového šetření ovšem vyplynulo, že některé obce již vhodného partnera hledají (Rovensko) a jiné se případnému partnerství nebrání, ale uvítaly by zprostředkování, případně kontakty (Ruda nad Moravou). Jen velmi málo obcí by zahraničního partnera nechtělo zejména z obav, že „nemají co nabídnout“ a nemají potřebné zázemí pro partnerská setkání.

Další formou spolupráce je spolupráce na projektech v oblasti vzdělávání

V rámci regionu probíhají vzdělávací a informační aktivity pro zastupitele a starosty obcí:

- kurz Žijící obce (Svazek obcí Regionu Ruda)
- pravidelná setkání pracovní skupiny obcí – „snídaně starostů“ (MAS Horní Pomoraví)

5.10.3 Informovanost

Obce používají běžné informační nástroje pro informování občanů:

- vyvěšení na úřední desce
- internetová stránky
- obecní rozhlas
- obecní zpravodaje

V rámci regionu vychází také Zpravodaj MAS Horní Pomoraví

Tabulka č.44: Komunikační platformy obcí

Obce	Zpravodaj	Rozhlas	Internet	Kabelová TV
Bohdíkov	ano	ano	ano	ne
Bohuslavice	ano	ano	ano	ne
Branná	ne	ano	ano	ne
Bratrušov	ano	ano	ano	ne
Brníčko	ano	ano	ano	ne
Bušín	ano	ano	ano	ne
Drozdov	ne	ano	ano	ne
Dubicko	ano	ano	ano	ne
Hanušovice	ano	ano	ano	ne
Horní Studénky	ne	ano	ano	ne
Hoštejn	ano	ano	ano	ne
Hrabová	ano	ano	ano	ne
Hynčina	ano	ne	ano	ne
Chroměč	ano	ano	ano	ne
Jakubovice	ano	ano	ano	ne
Janoušov	ne	ano	ano	ne
Jedlí	ano	ano	ano	ne
Jestřebí	ne	ano	ano	ne

Jindřichov	ne	ne	ano	ano
Kamenná	ano	ano	ano	ne
Kolšov	ano	ano	ano	ne
Kopřivná	ne	ano	ano	ne
Kosov	ne	ano	ano	ne
Lesnice	ano	ano	ano	ne
Leština	ano	ano	ano	ne
Lukavice	ano	ano	ano	ne
Malá Morava	ano	ano	ano	ne
Nemile	ano	ano	ano	ne
Olšany	ano	ano	ano	ne
Písařov	ano	ano	ano	ne
Postřelmov	ano	ano	ano	ano
Postřelmůvek	ne	ano	ano	ne
Rájec	ano	ano	ano	ne
Rohle	ano	ano	ano	ne
Rovensko	ano	ano	ano	ne
Ruda nad Moravou	ano	ano	ano	ne
Staré Město	ano	ano	ano	ne
Sudkov	ano	ano	ano	ne
Svébohov	ne	ano	ano	ne
Šléglov	ne	ne	ano	ne
Štíty	ano	ano	ano	ne
Vikantice	ne	ne	ano	ne
Vyšehoří	ano	ano	ano	ne
Zábřeh	ano	ne	ano	ne
Zborov	ne	ano	ano	ne
Zvole	ne	ano	ano	ne

Jiné: sms systém, e-mail, osobní roznos informačních letáků a pozvánek do schránek, aktivní diskuzní fórum na webových stránkách obce

Dnes už možná neaktuální službou, ale stále poskytovanou službou, je bezplatné poskytování přístupu na internet, které je pro obyvatele i návštěvníky regionu dostupné buď na obecních úřadech, nebo v místních knihovnách (80%). Výjimkou je město Hanušovice, kde veřejný přístup k internetu poskytuje turistické informační centrum či město Štíty, kde od roku 2006 realizovaly bezdrátové připojení domácností z projektu „Podpora informačních a komunikačních technologií Štítecko“ (IKT). V následujících letech bude důležitou službou vysokorychlostní mobilní internet, jehož dostupnost je analyzována v rámci kapitola technická vybavenost.

Obecní zpravodaje vydává 70% obcí, periodicita i kvalita je různá, minimum je 1xročně u neregistrovaných listů, nejčastěji vychází zábřežský zpravodaj 1X 14 dní, 1x měsíčně zpravodaj ve velkých obcích (Leština, Staré Město, Hanušovice, Postřelmov, Staré Město).

Veřejný rozhlas má 89% obcí, pouze 3 nejméně lidnaté - Hynčina, Šléglov, Vikantice, dále Jindřichov, který využívá kanál kabelové televize a největší město Zábřeh, kde by byl rozhlasový aparát neúčinný, nevyužívá k informování občanů veřejný rozhlas. 18 obcí má rozhlas bezdrátový, pořízený v rámci budování protipovodňového výstražného systému

Vlastní kabelovou televizi / kanál využívají pouze 2 obce – Jindřichov a Postřelmov

Shrnutí kapitol Řízení obcí

Vyjma jedné obce mají všechny obce a města z území MAS Horní Pomoraví platný územní plán, ale řada jich je starších 10 let, a vyžadují přepracování. Zhruba polovina obcí je členem některé z celostátních advokačních asociací územních samosprávy, jako je SMO, SMS či SPOV. V rámci organizovaných snídaní starostů s MAS Šumperský venkov probíhá výměna informací a novinek z těchto asociací a činnosti Parlamentu ČR.

Na území MAS Horní Pomoraví působí dva svazky obcí (mikroregiony), a to Zábřežsko (POÚ Zábřeh a 2 obce z POÚ Šumperk) a Region Ruda (POÚ Šumperk). Na severu území MAS (POÚ Hanušovice) neexistuje žádný svazek obcí, a ve středu území Region Ruda není tvořen všemi spádovými obcemi z POÚ Šumperk.

Řada obcí má ustavenou spolupráci se zahraničními obcemi či městy, ale ve valné většině se jedná o partnery na Slovenskou. Jen pět obcí má partnery v západní Evropě či Polsku. V této oblasti je velký potenciál pro rozvoj spolupráce obcí s gminami v polském pohraničí.

Obce pro informování svých občanů nejčastěji využívají obecní zpravodaje, rozhlas či webové stránky. Jen ojedinělé obce využívají místní kabelovou TV.

Problémy v území:

Postupné zastarávání územně plánovací dokumentace. Nedostatečná připravenost území pro komplexní katastrální úpravy a řada obcí neví o této možnosti. Nesystematické uspořádání a neexistence dobrovolných svazků obcí v regionu. Minimální vazby obcí na obce v Polském pohraničí.

Rozvojový potenciál/inovace:

Spolupráce obcí s MěÚ Šumperk může pomoci aktualizaci územních plánů obcí. Administrativní a projektová podpora existujících svazků obcí může přispět k jejich rozšíření o nové obce či motivovat obce na Hanušovicku k založení obdobné platformy. Administrativní podpora malých obcí díky personálnímu zajištění může ze svazku obcí vytvořit „centrum společných služeb“, která může zajišťovat dotační management, administraci veřejných zakázek či i technické a ekonomické agendy.

5.10.4 SWOT analýza kapitoly 5.10 Strategické řízení obcí a spolupráce

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - naprostá většina obcí má zpracovaný a platný územní plán (některé jej dokonce aktualizují) - řada obcí je zapojena v advokačních asociacích územních samospráv (SMS, SMO) - obce z jihu území jsou všechny členem Mikroregionu Zábřežsko - jen některé obce ze středu území (POÚ Šumperk) se sdružují v SO regionu Ruda - větší obce a města mají zahraniční partnery (nejčastěji na Slovenskou) - většina obcí vydává svůj zpravodaj - skoro všechny obce jsou vybaveny veřejným rozhlasem a veřejně přístupným internetem 	<ul style="list-style-type: none"> - řada územních plánů obcí je starších 10 let - SO region Ruda nesdružuje všechny spádové obce v okolí - na severu území (POÚ Hanušovice) neexistuje žádný mikroregion, který by umožňoval meziobecní spolupráci či aktivity nad-obecního významu - obce takřka nemají žádné vazby na polské gminy - pouze 5 obcí má zahraniční partnerské obce mimo Slovensko - místa veřejně přístupného internetu neodpovídají moderním parametrům
Potenciál - příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> - sdílení informací a znalostí z advokačních asociací územních samosprávy na „snídaních starostů“ a jiných setkáních zástupců obcí - na území MAS vytvořit síť svazků obcí umožňující koordinaci a realizaci společných projektů a aktivit obcí - snížit administrativní zátěž dopadající na obce pomoci služeb a zázemí svazků obcí - vytvoření nových partnerských vztahů s obcemi/městy v nejbližším polském příhraničí a zlepšit tak vzájemné společenské a obchodní vztahy regionů 	<ul style="list-style-type: none"> - konkurence obcí o zdroje a nekoordinovaný „rozvoj“ obcí - svazky obcí bez reálné činnosti a spící - nezájem o česko-polskou spolupráci mezi občany a na polské straně hranice

5.11 Souhrnná SWOT a analýza problémů a rozvojových potřeb

SWOT analýza vychází primárně z komunitních projednávání, kdy byl sestaven formou brainstormingu výčet jednotlivých hesel, kterým byla přidělována i preferenční kritéria. Dále je SWOT analýza doplněna o hesla vyplývající z předchozí části strategie – analytických zjištění vycházejících z místního šetření, dat statistického úřadu, Ministerstva práce a sociálních věcí a jiných oficiálních zdrojů.

Oblasti rozvoje území byly vytipovány v rámci komunitního projednávání strategie následovně:

- 1) Lidské zdroje - zahrnuje školství, komunitní život, sociální a doplňkové služby
- 2) Podnikání a zaměstnanost - zahrnuje rozvoj podnikání a posilování pracovního potenciálu obyvatel regionu
- 3) Zemědělství a životní prostředí
- 4) Rozvoj obcí - zahrnuje prostředí pro život v obcích, obecní infrastrukturu, dopravu a dopravní dostupnost
- 5) Cestovní ruch a kulturní dědictví

Lidské zdroje – *OP VVV, IROP a OPZ*

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - kvalitní síť fungujících málotřídních škol - stabilní počet obyvatel ve venkovských obcích na jihu (POU Zábřeh) a středu (POU Šumperk) území MAS - zlepšování vzdělanostní struktury obyvatelstva mezi lety 2001 a 2011 - fungující komunitní plánování sociálních služeb pro POÚ Zábřeh (2015), POÚ Hanušovice (2014), ORP Šumperk (2013) - fungující komunitní život v obcích - nízká kriminalita ve většině obcí - kvalita a dostupnost péče o seniory - kvalita a dostupnost MŠ – péče o předškolní děti - vznik komunitních škol - fungující komunitní život v obcích - existence aktivních lidí a spolků/ fungující spolky v obcích - historické tradice v regionu 	<ul style="list-style-type: none"> - úbytek obyvatelstva a rychlé stárnutí obyvatelstva - špatná vzdělanostní struktura obyvatelstva v periferních částech MAS - nedostatek kompetentních a kvalifikovaných pracovníků v technických oborech - existence sociálně vyloučených lokalit a další příliv sociálně nepřizpůsobivých lidí do regionu - málo možností mimoškolního vzdělávání - nedostatečná kapacita MŠ v některých částech území MAS - chybí zařízení pro děti do 3 let - chybí zařízení pro výchovu a trávení volného času teenagerů - migrace obyvatel z regionu, odliv mladých lidí, vysokoškoláků - neochota obyvatel zapojovat se do dění v obcích (především sever území) a slabý komunitní život v obcích

<ul style="list-style-type: none"> - tradiční kulturní akce v obcích – masopust, pálení čarodějnic; a možnost sportovního využití - široké spektrum poskytovaných sociálních služeb - nízká kriminalita v některých obcích - kvalita a dostupnost péče o seniory v některých obcích 	<ul style="list-style-type: none"> - chybí rodové kořeny obyvatel / malý zájem o tradice, chybějící identita - nedostatečná nabídka sociálních služeb (především pro seniory a sociálně slabé) - vysoké náklady pro seniory na sociální služby - nedostatek finančních prostředků na rozvoj a činnost spolků - nevyužitý potenciál mladých – kultura, sport - chybí volnočasová centra pro děti a mládež - nízká kvalifikovanost obyvatel
Potenciál - příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> - využití potenciálů osob s vysokoškolským vzděláním - zajištění alternativních služeb péče o děti a dostatek míst v mateřských školách umožní sladění pracovního a rodinného života - využití školských zařízení pro komunitní, inkluzivní a sociální práci zakládání a rozvoj komunitních škol jako center mimoškolního a dalšího vzdělávání a komunitního života regionu - zlepšení a sdílení moderní výukové vybavenosti ZŠ či MŠ - zvyšování vzdělanosti a celoživotní vzdělávání - využití potenciálu mladých lidí - podpora činnosti spolků a dobrovolníků - zvyšování pocitu sounáležitosti s místem a regionálního patriotismu - aktivní zapojování obyvatel do života v obcích - rozvoj kulturního dědictví a obnova a vytváření nových tradic, rozvoj tradičních akcí - práce se seniory – využití jejich potenciálu a podpora aktivních seniorů - výstavba hřišť a center pro mládež - zakládání komunitních škol a center s nízkoprahovými principy činnosti - přiblížení sociálních služeb lidem = růst poptávky o odborné služby - nízké náklady na pořízení bydlení 	<ul style="list-style-type: none"> - nepřipravenost na stárnutí populace - emigrace mladých, vzdělaných obyvatel z regionů prohloubí existující hospodářské a sociální problémy - růst počtu seniorů na prahu chudoby - snižování veřejných prostředků na sociální služby (tlak na vyšší spoluúčast, která je pro řadu seniorů neúnosná) - snižování prostředků na regionální školství (zánik škol) - nekoordinovanost místních a nadregionálních aktérů v oblasti sociální inkluze - ubývání žáků ve školách - negramotné děti (matematická, čtenářská, manuální a pohybová) - vzdělávání s prvky exkluze / vzdalování se od integrovaného inkluzivního vzdělávání - odliv mladých lidí do měst/ nízká porodnost - imigrace sociálně slabých obyvatel do regionu - vysoká kriminalita v obcích se SVL - další prohlubování sociální exkluze a příliv sociálně slabých za levným bydlením - přejímání sociálních zvyků v rodinách (nezaměstnanost, sociální dávky) - nezájem obyvatel o dění v obci/regionu - zánik tradic, sportovních spolků či kin

5.11.1 Analýza problémů a potřeb

K využití výše uvedených potenciálů regionu a minimalizaci hrozeb v oblasti lidských zdrojů je získání finančních prostředků na realizaci projektů řešící výše uvedené problémy. Mimo to bude nezbytný zájem žadatelů nejčastěji z řad škol, obcí, poskytovatelů sociálních služeb a neziskových organizací o efektivní uplatnění výstupů projektu a vzájemnou spolupráci k využívání vytvořeného vzdělávacího či komunitního zázemí či podmínek pro poskytování sociálních služeb.

Nezbytné finanční prostředky bude možné získat z Evropských sociálních a investičních fondů tedy Evropského fondu regionálního rozvoje přes IROP a Evropského sociálního fondu přes OPZ a OPVVV. Ale tyto finanční prostředky nepokryjí všechny nezbytné potřeby a proto bude důležitá finanční podpora či spoluúčast z rozpočtu obcí či jiných veřejných rozpočtů. V oblasti péče o děti předškolního věku lze předpokládat spoluúčast ze strany rodičů na provozu služby, a v oblasti péče o seniory mají poskytovatelé sociálních služeb také nastavený systém spoluúčasti (i díky státnímu příspěvku na péči), ale díky tomu jsou služby pro řadu seniorů finančně nedostupné. Proto některé obce poskytují finanční pomoc poskytovatelů sociálních služeb, ale individuálně a nekoordinovaně.

Konkrétně v regionu MAS Horní Pomoraví jsou tyto potřeby:

- rozšíření nabídka alternativních služeb péče o děti předškolního věku – počet vytvořených služeb
- zachování minimálně stávajícího rozsahu služeb základních a mateřských škol – počet škol
- podnítit mezi školskou spoluprací a koordinaci činností (sdílení vybavení a personálu) – počet spolupracujících škol
- zajistit rozvoj komunitních škol na venkově – počet komunitních škol
- vytvořit podmínky pro uplatnění vysokoškolsky vzdělaných osob
- rozšířit či minimálně zachovat stávající nabídku sociálních služeb – počet poskytovatelů sociálních služeb
- rozšířit služby sociální prevence a služby omezující patologické jevy – počet vytvořených nízkoprahových zařízení/služeb
- rozšířit dobrovolnickou činnosti
- vytvořit zázemí pro aktivní zapojení mládeže

Podnikání a zaměstnanost - **OPZ**

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">- hospodářství v MAS Horní Pomoraví prošlo restrukturalizací a dílčím rozvojem v sektoru služeb- zlepšování vzdělaností struktury obyvatelstva mezi lety 2001 a 2011- vysoká míra podnikatelské aktivity v periferních částech území MAS- existence velkých zaměstnavatelů- nízká míra nezaměstnanosti v POÚ Šumperk	<ul style="list-style-type: none">- nízký podíl ekonomicky aktivních na celkové populaci a budoucí zhoršování situace- nadprůměrná míra nezaměstnanosti na severu i jihu území MAS- nedostatek pracovních míst / málo pracovních příležitostí a jejich sezónnost- vysoký počet nevyužitých podnikatelských objektů (brownfields)- úbytek podnikatelských subjektů

<p>(malý region s největším zaměstnavatelem)</p> <ul style="list-style-type: none"> - nízký počet uchazečů o zaměstnání k počtu volných pracovních míst v roce 2014 - relativní blízkost k městům s nadbytkem pracovních příležitostí (Mohelnice a Šumperk) - obce jsou aktivní v oblasti aktivní politiky zaměstnanosti (APZ) - vysoký počet dojíždějících na kole, přestože neexistují vhodné cyklostezky - existence značky „Jeseníky – originální produkt“ pomáhající místním drobným podnikatelům - zájem o sociální či odpovědné podnikání mezi místními podnikateli 	<ul style="list-style-type: none"> - nízká míra podnikatelské aktivity vyjma horských obcí - nedostatečná flexibilita a adaptabilita místních trhů práce v rámci území MAS - nedostatek technicky a jinak kompetentních pracovníků na trhu práce - vysoký počet dlouhodobě nezaměstnaných - špatné uplatnění pro absolventy a jejich odliv - nízká podpora rozvoje podnikatelského prostředí na venkově - nesystémovost některých nástrojů APZ - tisíce lidí denně dojíždí za prací mimo území MAS - malá kupní síla - minimální obchodní vazby na sousední Polsko
Potenciál - příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> - pokračování hospodářského oživení s možností přilákání nových investorů - systematická realizace nástrojů APZ (prostupné zaměstnávání) a omezení sociálního vyloučení - využití potenciálů osob s vysokoškolským vzděláním - doplnění prostupného zaměstnání o stupeň sociálních podniků a sociálně odpovědných obecních provozních společností (komunitních podniků) - rostoucí poptávka po místní produkci zemědělské, potravinářské a řemeslné - zemědělství může vytvořit prostor pro potravinářský průmysl s vyšší přidanou hodnotou - vytvoření paterní sítě pro bezpečnou cyklodopravu do práce - zajištění odbytu místních výrobců díky spolupráci s poskytovateli služeb cestovního ruchu (spolupráce v rámci regionální značky) - vytvoření obchodní a turistických vazeb s partnery z Polska 	<ul style="list-style-type: none"> - návrat globálních či evropských hospodářských problémů či krize - neuplatnění vzdělaných/kvalifikovaných lidí v regionu - legislativní a byrokratické zatížení podnikání - odchod či krach některého z velkých zaměstnavatelů z regionu - emigrace mladých, vzdělaných obyvatel z regionů prohloubí existující hospodářské a sociální problémy - nízké příjmy a chudoba dále budou podvazovat místní odbyť zboží a služeb

Analýza potřeb a výstupů v oblasti podnikání a zaměstnanosti:

K využití výše uvedených potenciálů regionu a minimalizaci hrozeb v oblasti podnikání a zaměstnanosti je získání finanční prostředků na realizaci projektů řešící výše uvedené problémy či finanční investice soukromých společností.

Nezbytné finanční prostředky bude možné získat z Evropských sociálních a investičních fondů tedy Evropského fondu regionálního rozvoje přes IROP a OPPIK a Evropského sociálního fondu přes OPZ a OPVVV. Ale tyto finanční prostředky nepokryjí všechny nezbytné potřeby a proto bude důležitá finanční podpora či spoluúčasť z rozpočtu podnikatelů ale i obcí a jiných veřejných rozpočtů.

Konkrétně v regionu MAS Horní Pomoraví jsou tyto potřeby:

- podpořit vznik pracovních míst – počet pracovních míst v podpořených projektech
- snížit nezaměstnanost – data MPSV
- snížit počet nezaměstnaných absolventů (o ...kolik), dlouhodobě nezaměstnaných (o...kolik)
- zavést systém dostupného zaměstnání – počet uchazečů o práci
- zachovat či zvýšit počet osob dojíždějících do práce na kole či veřejnou dopravou – data SLDB
- zvýšit počet podnikatelských subjektů – počet dle RES
- propojit potřeby zaměstnavatelů se vzdělávacím obsahem škol
- revitalizace brownfieldů – počet
- omezení odchodu mladých lidí mimo region (dopad) – snížit negativní saldo migrace
- rozšíření nabídka alternativních služeb péče o děti předškolního věku

Zemědělství a životní prostředí – PRV a OPŽP

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">- kvalitní (čisté a klidné) životní prostředí, zachovalá příroda i krajina- bohaté přírodní zdroje, přírodní zajímavosti, atraktivita- kvalitní zdroje pitné vody- krajina málo dotčená civilizací- vodáctví v regionu- zimní vyžití, fungující zimní střediska - existence lyžařských areálů, běžeckých stop- cykloturistika, cyklotrasy v regionu- agroturistika	<ul style="list-style-type: none">- znečišťování ŽP – odpadky, chybějící kanalizace, domácí spalování odpadků- ohrožení a degradace zemědělské půdy- znečišťování ovzduší nevhodným topením- omezení plynoucí z nepřiměřené ochrany zvířat- nevhodně zaměřený vliv místní správy Lesů ČR- nedostatečná protipovodňová ochrana obcí- malá podpora zemědělců, nejistota v podpoře státu, závislost- netransparentní zemědělská politika produkční oblasti- nadprůměrná měrná produkce SKO- nedostatečná vybavenost území zařízeními odpadového hospodářství

Potenciál - příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> - čisté a klidné životní prostředí - rekultivace starých skládek - podpora třídění, třídění bioodpady - kvalitnější třídění odpadu v regionu /zpracování odpadu - environmentální osvěta / výchova obyvatel regionu - rozvoj cestovního ruchu / turistiky /zvyšování atraktivity území - tvorba pracovním míst v regionu v souvislosti s rozvojem recyklační společnosti (využití odpadu v místě jeho původu) 	<ul style="list-style-type: none"> - kontaminace území - likvidace lesů - areál papírny Jindřichov - z kontextu vytržené obnovitelné zdroje - nedostatek místních surovin - plánovaná výstavba přehrady na Hanušovicku - nesplnění parametrů Plánu odpadového hospodářství ČR - materiálové využívání odpadu mimo území MAS = dražší služby odpadového hosp.

Analýza potřeb a výstupů v oblasti zemědělství a životní prostředí:

K využití výše uvedených potenciálů regionu a minimalizaci hrozeb v oblasti zemědělství a životní prostředí je získání finanční prostředků na realizaci projektů řešící výše uvedené problémy či podporující investice veřejných a soukromých subjektů.

Nezbytné finanční prostředky bude možné získat z Evropských sociálních a investičních fondů tedy Evropského fondu regionálního rozvoje a Fondu soudružnosti přes OPŽP a Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova přes PRV. Ale tyto finanční prostředky nepokryjí všechny nezbytné potřeby a proto bude důležitá finanční podpora či spoluúčasť z rozpočtu podnikatelů ale i obcí a jiných veřejných rozpočtů.

Konkrétně v regionu MAS Horní Pomoraví jsou tyto potřeby:

- investice do zemědělské a lesnické infrastruktury a zařízení zvyšující produktivitu práce a konkurenceschopnost – počet projektů
- zlepšení protipovodňové ochrany – počet projektů zvyšující retenční schopnost krajiny a počet projektů zvyšující protipovodňovou ochranu obyvatelstva
- ochrana půdy – počet projektů
- zlepšení ovzduší – počet projektů snižující energetickou náročnost budov a počet projektů snižující množství vypouštěných spalin
- snížení množství netříděného komunálního odpadu – snížení % podílu SKO na KO
- vytvoření zařízení odpadového hospodářství – počet zařízení

Rozvoj obcí – **IROP, OPŽP**

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - fungující samospráva - všechny obce nad 1000 obyvatel disponují 	<ul style="list-style-type: none"> - přes existenci vodovodního a kanalizačního řádu nepřipojenost domácností k síti

<p>vodovodním řádem</p> <ul style="list-style-type: none"> - takřka všechny obce nad 2000 obyvatel disponují kanalizací a plynovodem - dostatečné množství terminálů veřejné dopravy - projektová připravenost cyklostezek v obcích s vysokou potřebností - dostupnost kvalitního připojení k internetu v okolí města Zábřeh - dostatečná síť mateřských a základních škol - vysoká vybavenost obcí kulturními zařízeními - pokles množství SKO - růst rozsahu a kvality třídění odpadů v obcích - nízké náklady na pořízení bydlení (řada volných bytů/domů k nastěhování) - pěkný vzhled obcí - dobrá železniční doprava - naprostá většina obcí má zpracovaný a platný územní plán (některé jej dokonce aktualizují) - řada obcí je zapojena v advokačních asociacích územních samospráv (SMS, SMO) - obce z jihu území jsou všechny členem Mikroregionu Zábřežsko 	<ul style="list-style-type: none"> - většina komunikací v majetku obcí je ve špatném technickém stavu - na území takřka neexistují cyklostezky - území MAS prochází řada silnic I. a II. třídy s vysokou intenzitou dopravy - terminály veřejné dopravy jsou v nedostatečném stavu z pohledu bezpečnosti, bezbariérovosti, zázemí i kvality - nedostatečná kvalita připojení k internetu, a to jak mobilního tak pevného připojení - obtížná a finančně nákladná udržitelnost škol a jiných veřejných služeb v periferních částech regionu - minimální bytový fond ve vlastnictví obcí - nedostatek kompletně připravených stavebních parcel - řada územních plánů obcí je starších 10 let - na severu území (POÚ Hanušovice) neexistuje žádný mikroregion, který by umožňoval meziobecní spolupráci či aktivity nad-obecního významu - obce takřka nemají žádné vazby na polské gminy
Potenciál - příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> - do vybudování kanalizačních a vodovodních řádů v potřebných obcích s finanční pomocí EU či státu - vysoký počet dojíždějících na kole, přestože neexistují vhodné cyklostezky; potenciál pro růst počtu uživatelů veřejné a bezmotorové dopravy - vytvoření páteřní sítě pro bezpečnou cyklodopravu do práce - postupné budování silničních obchvatů obcí - zajištění doplňkové dopravy (školní autobus, senior taxi, sdílení dopravních prostředků) - při zlepšení dostupnosti vysokorychlostního internetu rozvoj inovací s tím spojených (v zemědělství, cestovním ruchu a především práce z domu) - vytvoření sítě sociálního, startovacího a jiného 	<ul style="list-style-type: none"> - přes výstavbu kanalizací v obcích se nezlepší stav povrchových vod - přes vysokou intenzitu dopravy nevznikne infrastruktura pro veřejnou dopravu a cyklodopravu a zlepšení bezpečnosti dopravy - v řadě lokalit zůstanou nedostupné služby vysokorychlostního a mobilního internetu (tzn. nemožnost: práce z domu, efektivně podnikat, využívat e-government a turisté užívat moderní nástroje CR) - omezení veřejných a poloveřejných služeb (lékař, pošta, lékárna aj.) a zhoršení kvality života na venkově - příliv obyvatel do volných bytů, kteří mají špatné uplatnění na trhu práce či jsou sociálně slabí - konkurence obcí o zdroje a nekoordinovaný

<p>veřejně prospěšného bydlení</p> <ul style="list-style-type: none"> - finanční úspory obcí díky energetickým úsporám na budovách či veřejném osvětlení - na území MAS vytvořit síť svazků obcí umožňující koordinaci a realizaci společných projektů a aktivit obcí - vytvoření nových partnerských vztahů s obcemi/městy v nejbližším polském příhraničí a zlepšit tak vzájemné společenské a obchodní vztahy regionů 	<p>„rozvoj“ obcí</p> <ul style="list-style-type: none"> - svazky obcí bez reálné činnosti a spící - nezáměr o česko-polskou spolupráci mezi občany a na polské straně hranice
---	---

Analýza potřeb a výstupů v oblasti rozvoje obcí:

Konkrétně v regionu MAS Horní Pomoraví jsou tyto potřeby:

- zvýšit podíl domácností připojených na veřejnou kanalizaci - podíl
- vytvořit nové cyklostezky – počet km
- vytvořit zařízení zvyšující kvalitu veřejné a cyklistické dopravy (parkoviště aj.) – počet
- vytvořit sociální byty - počet
- vytvořit územní plány - počet
- nadále realizovat Snídaně starostů – počet
- rozvíjet dostupnost vysokorychlostního internetu – počet projektů??
- rozvíjet partnerství se zahraničními obcemi – počet partnerství
- zvýšit počet členských obcí v mikroregionech (svazek obcí)
- zvýšit počet projektů mikroregionů - počet

Cestovní ruch a kulturní dědictví

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - vysoký počet zemědělců s garantovanou BIO kvalitou - existence značky „Jeseníky – originální produkt“ pomáhající místním drobným podnikatelům - dostatek atraktivit cestovního ruchu (přírodní, historické, vodácké, vojenské či podnikatelské) 	<ul style="list-style-type: none"> - malá kupní síla - nedostatečná kvalita služeb cestovního ruchu a její neprovázanost na moderní systém zážitkové turistiky - minimální obchodní vazby na sousední Polsko
Potenciál - příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> - rostoucí poptávka po místní produkci zemědělské, potravinářské a řemeslné - zemědělství může vytvořit prostor pro potravinářský průmysl s vyšší přidanou hodnotou - propojení služeb cestovního ruchu 	<ul style="list-style-type: none"> - návrat globálních či evropských hospodářských problémů či krize

ve fungující regionální klast spolupracujících podniků - vytvoření obchodní a turistických vazeb s partnery z Polska	
---	--

Analýza potřeb a výstupů v oblasti cestovního ruchu a kulturního dědictví:

Konkrétně v regionu MAS Horní Pomoraví jsou tyto potřeby:

- investice do zkvalitňování služeb cestovního ruchu – počet projektů
- obnovených památek místního významu – počet
- rozvoj značky Jeseníky originální produkt – počet certifikovaných výrobků, služeb, zážitků
- spolupráce s polskými partnery – počet projektů

5.11.2 Kapacity pro sdružování vlastních prostředků

Venkov je velmi různorodým prostorem s odlišnými možnostmi jednotlivých obcí a s různorodými rozvojovými aktéry, v němž se jako významný rozvojový nástroj musí uplatnit spolupráce. Základní rovinou spolupráce je spolupráce meziobecní. Umožňuje obcím snáze řešit problémy či zajišťovat veřejné statky. Po formální stránce mohou uskupení obcí nabývat rozličných podob, základní principy však zůstávají stejné. Se škálou forem spolupráce souvisí volba a nastavení nejvhodnější formy spolupráce. Překrývání členství a nesystémový přístup obcí oslabující šanci na efektivní spolupráci.

Nejtypičtější formou spolupráce obcí jsou dobrovolné svazky obcí. Svazky obcí jsou označovány jako mikroregiony.

Svazek obcí může vykonávat pouze činnosti v samostatné působnosti obcí – má ovšem široké spektrum možností (viz § 50 odst. 1 zákona o obcích).

Svazek obcí může hrát velmi silnou pozitivní roli v rozvoji venkovských oblastí. V současné době je rozvojový potenciál celé řady svazků obcí nevyužitý: nejsou nedořešeny základní procesní, organizační a ekonomické otázky – nedochází k synergickým efektům.

Sdružování prostředků musí probíhat s ohledem na finanční možnosti jednotlivých obcí a na velikost a vývoj rozpočtu sdružení obcí. Také je nutno aktivně vyhledávat možnosti úspor, zejména obousměrným aplikováním principu subsidiarity.

Logickým vyústěním sdružování vlastních obecních prostředků jsou společné projekty.

Způsoby realizace („společných“) projektů

Na základě uskutečňování v praxi můžeme rozlišit následující způsoby participace na projektech v rámci dobrovolného svazku obcí:

- Projekt pod hlavičkou svazku obcí
- Se zapojením všech obcí
- Se zapojením vybraných obcí
- Projekt pod hlavičkou vybrané obce (nejčastěji z důvodů administrativních) s participací ostatních obcí
- Individuální projekty jednotlivých obcí zabývající se obdobnými tématy a vzájemně sladěné a případně se doplňující.

Přístupy k projektům závisí na zaměření spolupráce a na představách členských obcí. Předpokládáme-li vznik spolupráce za účelem využití efektů spolupráce, tak musí být společné projekty logickým vyústěním části činnosti svazků obcí.

Tabulka č.45: Finanční zdroje svazků obcí v regionu

Svazek obcí		Příjmy 2013	Výdaje 2013	Financování
Svazek	obcí	179 000,- Kč	397 000,- Kč	218 000,- Kč zůst. Min.
Mikroregionu				let
Zábřežsko				
Svazek obcí Regionu		233 011,52 Kč	98 047,37 Kč	134 964,15 Kč
Ruda				

Další formou pro sdružování interních prostředků regionu je mezisektorová spolupráce např. v rámci místní akční skupiny.

Zdrojem pro realizaci projektů mohou být sdružené prostředky (také věcné) **soukromého sektoru** (prezentovaného např. výrobci sdruženými pod značkou Jeseníky originální produkt, ale také dalšími podnikateli dle oblasti jejich zájmu), **neziskového sektoru** (zpravidla zdroj dobrovolné práce, také zdroj věcného plnění apod.) a **samospráv** (vč. např. poskytování prostor či techniky).

Sdružování vlastních prostředků pak může probíhat formou realizace projektů spolupráce/ společných projektů jednotlivých subjektů a vytváření sítí.

6. Seznam map, grafů, tabulek

Obrázek č.1: Organizační schéma MAS Horní Pomoraví o.p.s.

Tabulka č.1 : Relevantní významné strategické dokumenty

Mapa č.1: Vymezení území MAS v rámci ČR

Mapa č.2: Obce v územní působnosti MAS a rozložení mikroregionů

Tabulka č. 2: Velikostní kategorie obcí

Graf č. 1: Počet obyvatel Horního Pomoraví dle SO POÚ

Tabulka č. 3: Počet obyvatel v jednotlivých obcích a přírůstek a migrace za období 2006 až 2013

Mapa č.3: Změna počtu obyvatel dle správní obvodů POÚ

Graf č.2: Počet obyvatel v obcích

Graf č.3: Vývoj počtu obyvatel MAS

Graf č. 4: Vývoj salda migrace

Graf č.5: Vývoj přirozeného přírůstku

Graf č.6: : Porovnání živě narozených a zemřelých v letech 2006-2013

Graf č.7: Porovnání počtu přistěhovaných a vystěhovaných obyvatel v letech 2006-2013

Graf č.8: Úbytek počtu obyvatel mezi lety 2006 a 2013 dle SO POÚ

Graf č.9: Vývoj podílů obyvatelstva do 15 let a nad 65 let

Graf č.10: Vývoj průměrného věku

Graf č.11: Srovnání vývoje indexu stáří na území MAS a Olomouckého kraje

Graf č.12: Vzdelanostní struktura obyvatelstva

Graf č.13: Osoby bez vzdělání

Graf č.14: Osoby se základním vzděláním

Graf č.15: Osoby se středním vzděláním bez maturity

Graf č.16: Osoby se SŠ s maturitou a VOŠ

Graf č.17: Osoby s vysokoškolským vzděláním

Tabulka č.4: Počet EAO a jejich zaměstnanosti v MAS Horní Pomoraví a Olomouckém kraji

Graf č.18: Počet uchazečů o zaměstnání 31. 12. 2014

Graf č.19: Podíl uchazečů o zaměstnání na počtu EAO (podíl nezaměstnaných osob) v roce 2014

Graf č.20: Vývoj podílu nezaměstnaných osob

Graf č.21: Vývoj podílu nezaměstnaných osob v SO POÚ

Tabulka č.5: Vývoj podílu nezaměstnaných osob v MAS Horní Pomoraví a Olomouckém kraji

Tabulka č.6: Vývoj počtu uchazečů o práci na jedno volné pracovní místo

Graf č. 22: Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání na jedno volné pracovní místo

Graf č. 23: Vývoj podílu dlouhodobě nezaměstnaných k počtu EAO

Graf č. 24: Vývoj podílu nezaměstnaných osob nad 50 let věku k počtu EAO

Graf č. 25: Podíl nezaměstnaných absolventů na počtu EAO

Tabulka č.7: Vývoj počtu nezaměstnaných dle specifických skupin trhu práce v území MAS (k 31. 12.)

Tabulka č.8: Počty UoZ k 31. 12. 2014 dle specifických skupin trhu práce a SO POÚ

Tabulka č. 9: Podpora pracovních míst ze strany obcí v území MAS Horní Pomoraví v roce 2014

Tabulka č. 10: Pracovní místa v rámci provozních společností obcí

Tabulka č.11: Vyjíždka za prací obyvatel MAS Horní Pomoraví

Mapa č.4: Denní dojíždka do města Zábřeh

Mapa č.5: Dojíždka do města Hanušovice

Mapa č.6: Dojíždka do obce Olšany

Mapa č.7: Dojíždka do obce Postřelmov

Mapa č.8: Dojíždka do obce Štítý

Mapa č.9: Dojíždka do obce Ruda nad Moravou

Graf č.26: Formy dopravy při vyjíždce obyvatel MAS Horní Pomoraví

Mapa č.10: Dostupnost železničních zastávek v mikroregionu Zábřežsko

Tabulka č.12: Počet vyjíždějících do práce a školy na kole v MAS Horní Pomoraví

Tabulka č.13: Podniky dle SO ORP v MAS Horní Pomoraví za rok 2013

Tabulka č.14: Vývoj počtu podniků v území MAS Horní Pomoraví

Graf č. 27: Vývoj počtu subjektů dle zaměření

Graf č.28: Srovnání počtu registrovaných podniků dle oblasti podnikání (2013/2006)

Graf č.29: Oblasti podnikání registorovaných podniků (2013)

Graf č.30: Oblasti podnikání podniků vyvíjejích aktivitu (2013)

Graf č.31: Míra podnikatelské aktivity dle velikosti obcí

Tabulka č.15: Vývoj počtu podniků v území MAS Horní Pomoraví

Tabulka č.16: Obce s největším počtem podniků rok 2013

Graf č.32: Míra podnikatelské aktivity ve všech obcích MAS

Tabulka č.17: Největší zaměstnavatelé v regionu

Graf č.33: Počet ekonomických subjektů dle počtu zaměstnanců

Tabulka č.18: Evidované brownfields na území MAS

Graf č.34: Rozdělení farem dle výměry

Tabulka č.19: Výměra půdy v jednotlivých obcích regionu

Graf č.35: Struktura zemědělské půdy

Graf č.36: Počet subjektů dle velikosti podniku

*Mapa č.11: Přehled držitelů značky **JESENÍKY originální produkt®***

Mapa č.12: Atraktivita cestovního ruchu na území MAS Horní Pomoraví

Tabulka č.20: přehled turistických cílů a atraktivit a přírodních zajímavostí v jednotlivých obcích

Tabulka č.21: Počty hromadných ubytovacích zařízení dle kategorií a velikosti (2015)

Mapa č.13: Infrastruktura cestovního ruchu na území MAS Horní Pomoraví – penziony a hotely

Tabulka č.22: Filmy natáčené v Horním Pomoraví

Mapa č.14: značka JESENÍKY originální produkt® na území MAS Horní Pomoraví

Graf č.37: Technická vybavenost obcí

Graf č.38: Srovnání vybavenosti obcí a domácností kanalizací (dle dat ČSÚ)

Mapa č.15: Intenzita dopravy dle sčítání dopravy ŘSD v roce 2010

Mapa č.16: Dopravní spoje v rámci KIDSOK v území MAS Horní Pomoraví

Mapa č.17: Mapa pokrytí vysokorychlostním internetem

Tabulka č.22: Občanská vybavenost obcí - školy

Tabulka č.23: Vybavenost obcí mateřskými a základními školami dle SO ORP

Tabulka č.24: Náklady obcí na provoz základních a mateřských škol dle území (v tis. Kč)

Tabulka č.25: Občanská vybavenost obcí – zdravotnická zařízení MAS

Tabulka č.26: Občanská vybavenost obcí – zdravotnická zařízení, srovnání Olomoucký kraj

Tabulka č.27: Vybavenost obcí - kulturní zařízení a knihovny

Tabulka č.28: Občanská vybavenost obcí – pošty a obchody

Graf č.39: Občanská vybavenost obcí – pošty a obchody

Graf č.40: Měrná produkce SKO

Graf č.41: Množství tun BRKO

Graf č.42: Měrná produkce skla

Graf č.43: Měrná produkce papíru

Graf č.44: Měrná produkce plastů

Graf č.45: Podíl tříděného odpadu na množství SKO

Mapa č.18: Vybaveno území MAS zařízením odpadového hospodářství

Tabulka č.29: Domovní a bytový fond (BF)

Tabulka č. 30: Domovní a bytový fond v majetku obcí

Tabulka č.31: Těžba surovin

Mapa č.19: Jakost vody v tocích České republiky 2011 - 2012

Mapa č.20: Výskyt chráněných území a prvků v krajině

Tabulka č.32: Území soustavy NATURA

Tabulka č.33: Maloplošná zvláště chráněná území

Graf č.46: Struktura zemědělské půdy v regionu

Graf č.47: Struktura nezemědělské půdy v regionu

Mapa č.21: Počet NNO v roce 2011 k počtu obyvatel obce či města

Tabulka č.34: Oblastí činnosti organizací občanského sektoru v regionu Horní Pomoraví dle ORP

Tabulka č.35: Evidované církevní právnické osoby na území Horního Pomoraví

Graf č.48: Organizace občanského sektoru v Horním Pomoraví podle právní subjektivity

Tabulka č.36: Volnočasová vybavenost obcí

Graf č.49: Počet žáků v mateřských školách

Tabulka č.37: Počet škol a tříd v regionu

Mapa č.22: Počet žáků v základních školách

Tabulka č.38: Počet žáků a dětí ve školách v regionu MAS Horní Pomoraví k 9. 6. 2014

Tabulka č.39: Počet jednotlivých typů zařízení sociálních služeb

Tabulka č.40: Počet jednotlivých typů sociálních služeb poskytovaných na území MAS

Mapa č.23: Mapa Olomouckého kraje z Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR

Mapa č.24: Podílu domácností pobírající příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení v území MAS

Mapa č.25: Kriminalita v MAS Horní Pomoraví leden 2013 až září 2015

Tabulka č.41: Trestné činy v okrese Šumperk dle OOP v roce 2011

Graf č.50: Vývoj násilných trestních činů na Hanušovicku a Zábřesku v letech 2010-2014

Graf č.51: Vývoj počtu trestních činů recidivistů na Hanušovicku a Zábřesku v letech 2010-2014

Graf č.52: Vývoj počtu trestních činů mladistvých a nezletilých v letech 2010-2014

Tabulka č.42: Územní plány obcí

Tabulka č.43: Sdružování, spolupráce a partnerské svazky

Tabulka č.44: Komunikační platformy obcí

Tabulka č.45: Finanční zdroje svazků obcí v regionu